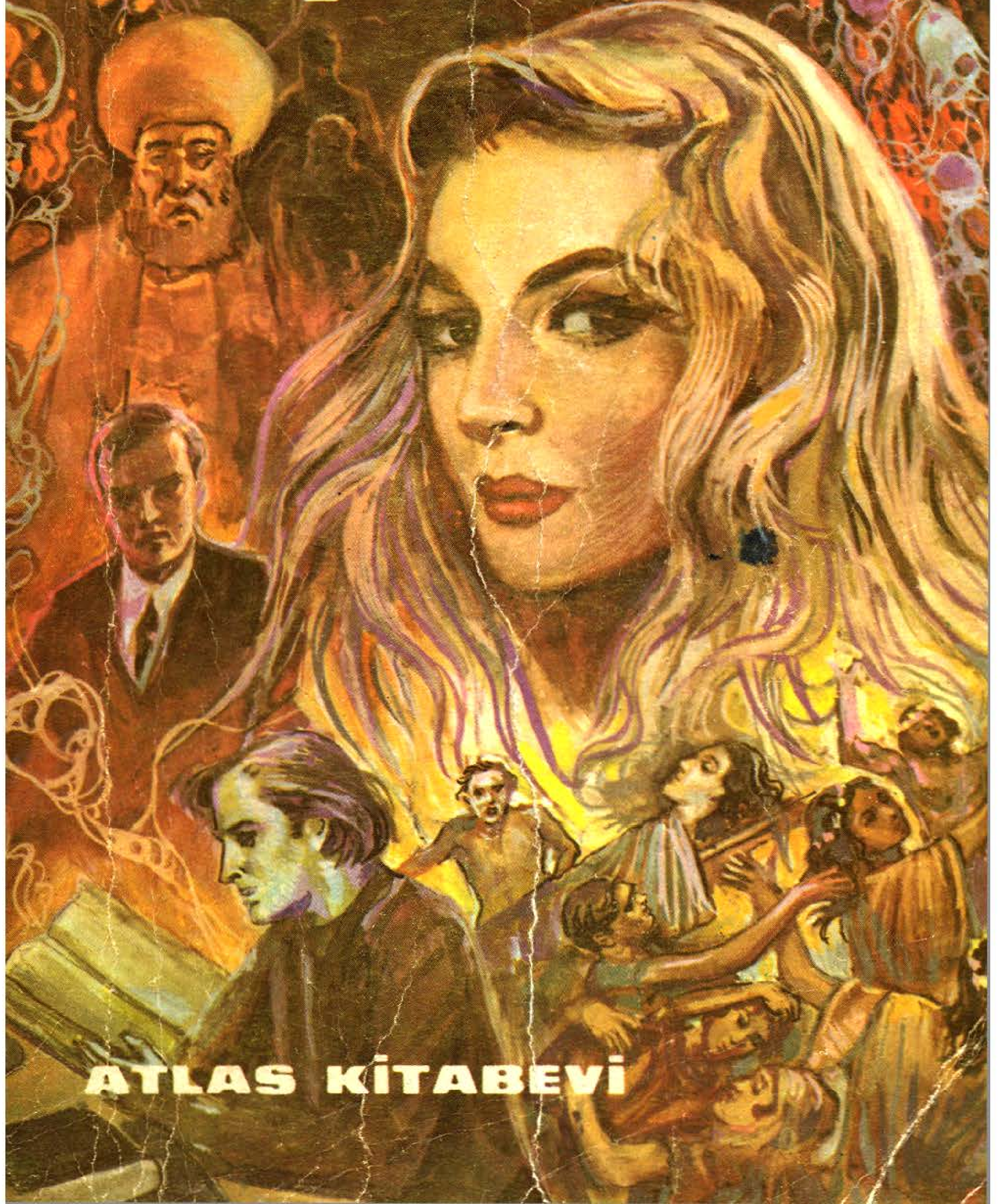
HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

ÖLÜLER YAŞIYOR MU?

ATLAS KİTABEVİ

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

ÖLÜLER YAŞIYOR MU?

ROMAN

(Tam metin)

İlk baskı

ANKARA CADDESİ No. 82 — ISTANBUL

OYA MATBAASI
ISTANBUL — 1973

HÜSEYİN RAHMİ VE ESERLERİ

Hüseyin Rahmi Gürpınar 1864 yılında İstanbul'da doğdu. Babası, Sait Paşa adında bir subaydı. Annesini üç yaşındayken kaybetti. Çocukluğu teyzesinin yanında geçti. Mülkiye Mektebinde (Siyasal Bilgiler Fakültesi) okudu. Kısa bir zaman memurluk yaptı. 1908'den sonra gazetecilik ve romanlarının geliriyle geçindi.

İlk eserini on iki yaşındayken yazdı. İlk yayınlanan yazısı «İstanbul'da bir Frenk» adını taşıyordu ve 1888 yılında Ceride-i Havadis gazetesinde yayınlanmıştı. Ahmet Mithat Efendi ile tanıştıktan sonra ilk büyük romanı «Şık» Tercüman-ı Hakikat gazetesinde tefrika edilmeye başlandı. O zaman yirmi iki yaşındaydı.

Ömrünün sonuna kadar yazdığı romanları ve hikâyeleriyle kendini her sınıftan okuyucuya sevdiren Hüseyin Rahmi'nin kişiliğinde pek belirgin noktalar vardır: İstanbul'un konuşma dilini, kenar mahalle kadınlarını büyük bir ustalıkla canlandırır. Bütün romanlarında eşsiz ve dikkatli bir gözleme dayanarak, gerçekçi çığırda yürümüştür. Bir de mizah unsuru; olayları alaylı bir çerçeve içinde vermek, karakterinin başlıca özelliğidir. Duyguludur, Mithat Efendi gibi, o da zaman zaman olayın akışını bir yana bırakarak, felsefe bilgilerini sayfalara aktarmaktan hoşlanır. Yazılarında ortaoyunu ve karagözün anlatım tekniğinden de yararlanmıştır. Konularında İstanbul dışına hiç çıkmamıştır. Gürpınar 1944 yılında Heybeliada'daki köşkünde ölmüş, Heybeliada mezarlığına gömülmüştür.

Atlas Kitabevi, büyük romancının 100. doğum yıldönümünde bütün eserlerini seri halinde basarak, Türk milletine sunmaya karar vermiş bulunuyor. Büyük halk romancısının eserlerindeki konular ve kişiler her zaman canlı ve taptaze kalmıştır. Ancak, aradan geçen uzun yıllar içinde, dil bakımından, bugünkü kuşakların kolayca anlayamayacağı duruma gelmişti. Sayısı elliyi aşan bu romanları seri halinde yeniden yayınlamayı kararlaştırdığımız zaman, bu eserleri, yetkili kalem sahiplerine bugünün diline aktartmayı da öngördük. Bu sadeleştirme işinde «Kendisi sağ olsaydı, bugün nasıl yazardı» düşüncesi, ölçü olarak kullanılmıştır. Mustafa Nihat Özön, Tahir Nejat Gencan, Zahir Güvemli, Mükerrem Kâmil Su ve Hüsamettin Bozok'tan meydana gelen bir kurul bu işi üzerine almış bulunuyor. «Ölüler Yaşıyor mu?» 1932 haziran ayında başlayarak Milliyet gazetesinde yayınlanmıştı. İlk defa kitap halinde basılıyor. HÜSAMETTİN BOZOK tarafından bugünün diline aktarılmıştır.

Türk edebiyatında kendi türünde tek isim olan Hüseyin Rahmi Gürpınar üstüne bugüne kadar pek çok araştırma yapılmış, birçok eser yazılmıştır. Beyazıt Devlet Kütüphanesi Müdürü Muzaffer Gökmen 1966'da bunları bir arada gösteren «Hüseyin Rahmi Gürpınar» adlı 250 sayfalık bir bibliyografya kitabı yayınladı.

Ünlversite öğrencileri de Hüseyin Rahmi hakkında tezler hazırlamışlardır. Bizim tespit edebildiğimiz tezler ve hazırlayanlar şunlardır:

1 — Mustafa Gürses 1938 - 1939 mezuniyet tezi, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın hayatı ve eserleri (Liste, Tahlil ve tenkitler), Dünya görüşü, Sanatı, Roman tekniği ve üslûbu.

2 — Sudi Baybars 1948. Hüsyin Rahml Gürpınar'ın yarattığı tipler. Içtimai tabakalara göre tasnif. Zihniyetlerine göre tasnif. Mizaçlarına göre tasnif, Milliyetlerine göre tasnif. Cinslerine ve yaşlarına göre tasnif, aralarındaki müşterek noktalar. Hüseyin Rahmi'nin tiplerinin izahı ve tip yaratma vasıtaları: Fizyolojik âmillere göre, Sosyolojik âmillere göre, Psikolojik âmillere göre. Kılık. kıyafet, Düşünüş, Konuşma, Netice, Bibliyografya.

3 — Satı Erişen (Şubat 1954 - 1955). Hüseyin Rahmi'de Aşk: Hüseyin Rahmi'nin edebiyat görüşü. Hayat görüşü, Hüseyin Rahmi'de aşkın yerl, Hüseyin Rahmi'nin aşk görüşü, Evlilik müessesesi, evlilik dışı münasebetler, Hüseyin Rahmi'de aşk unsurları, Şahıslar, Şahısların bir tasnifi. Aşkın safhaları; Aşkın vesileleri, İlk karşılaşma. Yerleri, Şekilleri, İlânı aşk, duygular. Engelleri, Nefis mücadelesi, Buluşmalar, Visalden sonra.

4 — Neriman Gürtunca, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın küçük hikâyeleri: Hikâyelerinde ele aldığı mevzular, Aile meseleleri. Batıl itikatlar, Geçim derdi. Diğer mevzular. Hüseyin Rahmi'nin hikâyelerinde ortaya koyduğu tipler:

Mahalle kadınları, Kocakarılar ve kaynanalar, Hizmetçiler, dadılar; Uşaklar, Çapkın erkekler ve havai kadınlar, Hocalar ve Şeyhler. Çocuklar ve Hayvanlar, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın tiplerini canlandırma vasıtaları, vücut yapısı, kılık ve kıyafet tasvirleri, Konuşma. Netice.

Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümündeki tezler:

1 — Cavide Güngör: Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yedi eseri hakkında kısa bir tetkik, 1947 - 1948.

2 — Süheylâ Yazıcı: Hüseyin Rahmi'nin Hikâyeciliği, 1951.

3 — Sabahat Özdem: Hüseyin Rahmi'de Züppe ve Softa tipleri, 1953.

4 — Aylâ Pireoğlu: Hüseyin Rahmi'nin romanlarında kadın tipleri, 1963...

5 — Nihat Yalçınkaya: Tatbikî Güzel Sanatlar Akademisi. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Hayatı.

«ÖLÜLER YAŞIYOR MU?» önce Milliyet gazetesinde yayınlanmıştı. 11 haziran 1932 tarihli Milliyet gazetesinde bu romanla ilgili olarak aşağıdaki röportaj yer almıştır:

Hüseyin Rahmi Bey'in gazetemiz için yazdığı «ÖLÜLER YAŞIYOR MU?» adlı felsefi ve fantastik romanının yarından itibaren tefrikasına başlıyoruz. Değerli romancımız bu defa niçin böyle bir konu seçtiğini ve bu yeni romanda aziz okurlarımızın neler bulabileceklerini iki sütunda izah ediyor. Sözü sayın üstada bırakıyoruz:

11 Haziran 1932

Büyük Romancımız Niçin Böyle Bir Konuyu Seçtiğini Anlatıyor

ÖLÜLER YAŞIYOR MU?

Bazılarına göre evet, başkalarına göre hayır. Siz kabul eden ya da inkâr edenlerden misiniz? Kimse inancından dolayı suçlanamaz. Kötü olan, herkesin duygu, düşünce özgürlüğüne karışmaktır.

İlkin, biraz bizdeki romanlardan söz edeceğim.

Sırf aşk, kıskançlık, hıyanet, cinayet mekiği altında dokunan romanlar bu birteviyelik içinde sanat ve değişiklik arayanlara sıkıntı vermeğe başladı.

Cazbant, fokstrot, şampanya ile sinirleri kamçılanan çiftler, bu vahşi musikinin ısıtmalı figürlerine ayak uydurarak avuç avuca, göğüs göğüse sallanırlarken taşkın bir cüretin ağızdan kulağa bir alev gibi akıttığı:

— Seviyorum...

Fısıltısı, artık bu o kadar bayatladı ki maceradan bar bile cazbant çıkartılırsa belki Adem babamız da Havva anamıza derdini böyle yanmıştır.

Durmadan romanlarda tazelenen bu tavsamış «idyle» kahramanları da çoğunlukla sevdaya kanıksamış, kalpleri nasırlı kimselerdir. Artık sevişmeler batıl diye haykırmak istemiyorum. Bunun ne yazıda, ne fiilde önüne geçilemiyeceğini biliyorum. Biribirine elektriklenmiş iki gönülün arasına yasak koymak kimin haddine...

Hiç bir moral tenkidine, tehdidine aldırmayan bu günahkârları biraz da kendi havalarına bırakalım... Enine boyuna sevişsinler. Bu ölmez motifin didiklene didiklene artık iler tutar yeri kalmadı.

Şeyda Bey'e Feride Hanım'ı sevdirip de bahtsız kocanın eline ya bir tabanca ya da yüreğine tükenmez bir dayanıklılık vermek... Macerada birkaç aktöre daha rol aldırtarak bir entrika çevirerek. Bu türlü kocalardan bilmem hangisini beğenirsiniz? Hiyaneti sineye çekeni mi? Namusunu kanla temizleyeni mi?

Kadının oynaklığına karşı erkeğin bu iki hareketi de âciz, gülünç değil mi? Fakat bu hazin «dénoument» (çözüm) ın bir üçüncü şekli yoktur. İkisinden herhangisi de olsa bu komik facieya artık ağlıyan, gülen kalmadı.

Bu vadide yorulan moralist romancıların emekleri boşa gitti. Aynı maceralar eksilmedi, arttı. Bu, öyle eskimez bir satranç oyunu ki kişiler yine hep o ebedi aktörler. Yalnız dekorlar, kılıklar değişti, ama nağmeler hâlâ Âşık Garib'in sazından farksız. Hayatın aşk üzerine kurulmuş tabiatleri değişir mi hiç?

Çevremizde romanı saplanıp kaldığı bu balçıktan kurtaramaz mıyız? Hikâyede aşk olsun, ama bütün yapı bu temel taşı üzerine yükletilmesin. Ortada fenne ve estetiğe göre merak çekici çok sorunlar var.

Ben bunlardan birini ele almak istedim. Örneğin ruh muammasını.

Bu çok belirsiz şey yalnız bir ad olarak mı vardır? Vücut kafeslerimizin içinde böyle göksel bir ölümsüzlük kuşu taşıyor muyuz?

Kabul edenlerle inkâr edenlerin tartışmaları şiddetlidir. Her iki taraf da karanlığa tabanca sıkıyorlar gibidir. Her iki taraf da akıllarının kapsamına girmeyen bu muammadan henüz bir kıymık koparamamışlardır.

Bu lûgaz üzerine bir yapı çıkmak için iskele kuracak yer yok. Her taraf dipsiz uçurum. Mesele, hiç bir ufuk seçilmiyen öncesizlikle sonrasızlık arasında yaradana, yaratığa, hayata, ölüme dayanıyor.

Bu muazzam bilmecelerin çözümlerine girişecek çapta bir bilim adamı bulunmadığını açıklamağa gerek görmüyorum. Bu baş döndürücü zorlukların düğümlerini çözmüş olmak gururu ile övünenleri de gülünç buluyorum.

Bizim için meselenin en önemli yanları şunlardır: Doğum, hayat, ölüm. İnsanlar bu dünyada kapadıkları gözlerini başka bir âleme açarak ölümün ebedi hiçliğinden kaçmak istiyorlar. Buna da ancak ölümsüz bir ruh inanışına geçerlik tanımakla imkân buluyorlar. Bilimsel bir azınlık ise onların bu safça oyalanışlarına bakıp gülüyor.

Şimdi olumlu olumsuz bu iki karşıt iddiadan hangisine inanacağız? Cesedin gözlerimizin önünde toprak olduğu gerçeğini görüyoruz. Lâkin bu kadavradan ayrılarak göklere çıktığı söylenen ruhu görmek değil, ona bir şekil tasarlamayı bile imkânsız buluyoruz.

Romanda bu iki terafın tartışmelarını okurların huzuruna çıkaracağım, tezimiz budur.

Çok garip olaylara raslayacağız. Mezar kaçkınlarının yeniden hayat dünyasında gezindiklerini göreceğiz. Dirilerin işlerine karıştıklarını kendi dillerinden işiteceğiz.

Ruhunun bilinen madde dışı oluşu gerçeğine rağmen ölümden önceki ceset kafesine tekrar girdiği iddiasına inanmak müsbet kültürlerle beslenmiş kafaların harcı değildir. Fakat beri yanda tasdikçiler, davalarına o kadar itibarlı tanıklar, o kadar güçlü isbatlar çıkarıyorlar ki...

Maurice Maeterlinck'in «La Mort» adlı eserinden aşağıdaki pasajı aynen aktarıyorum:

«Il suffira de rappeler que de nombreuses apparition de défunts ont été constatées et étudiées par des savants comme Sir W. Crookes, R. Wallace, R. Dale-Owen, Aksekof, Paul Gibier...»

Bu adamlar rastgele tanıklığa çağırılmış kimseler değil, dünyanın en ünlü bilginleridir.

Madem ki ölülerin görünmeleri bu ünlülerce incelenerek ispat derecesine varmıştır, bu söylentilere inanmamakta ısrar etsek bile mesela üzerine neler söylendiğini bilmek epeyi meraklı bir inceleme olur.

Felsefe sözünden ürküntü duyanlar için de, eğlenceli, meraklı satırlar vardır. Acı ilâçla tatlı şurubu birbirine karıştırdım. Bu şifalı şerbati yüz buruşturmadan içebilirler.

Bu çok meraklı bahsi önünüze sereceğim. Aklınız ne yana yatarsa ona inanırsınız. Ben de her kafanın varışına göre bir iş görmüş olurum.

Hüseyin Rahmi
Heybeliada, 12.2.1932

Konu üzerine leh ve aleyhteki düşünceleri toplamak için baş vurduğum kaynaklar:

— Camille Flammarion	: La fin du monde.
— » »	: Dieu dans la nature.
— » »	: Les terres du ciel.
— » »	: La pluralité des mondes habités.
— » »	: La mort et son mystère. (trois volumes). 1. Avant La mort. 2. Autour de la mort. 3. Après la mort.
— » »	: Les maisons hantées.
— » »	: L'Enconnu.
— » »	: Les forces naturelles inconnues.
— Maurice Maeterlinck	: La mort.
— » »	: La vie de l'espace.
— Charles Richet	: Notre sixième sens.
— A.-F. Dina	La mort et ses hypothèses.
— Jules Sageret	: Le hasard et la destinée.
— Pierre-Emile	: La prédiction de l'avenir.
— Perjoz	: Vers l'Inconnu et l'Invisible.
— Paul C. Jagot	: Science occulte.
— Augustin Jakubisiak	: Essai sur les limites de l'espace et du temps.

BAŞLANGIÇ

Bu dünyada iki önemli olayın oyuncağıyız. Doğum, ölüm... Nereden geldiğini bilmediğimiz bu pençelerden biri bizi bir tokatla hayat itiyor... Öteki, kedi yavrusu yumakla oynar gibi tundan tuna koşturduktan sonra çukura yuvarlıyor...

Hayretler içinde etrafımıza bakıyoruz... Neredeydik? Nereye çıktık? Ve nereye döneceğiz? Yüz yıl yaşayanlar bu muammaların uçlarını bir araya getiremiyorlar... Bu büyük soruların karşısında ak sakal da kundak kadar cahil... Gerimizde ve önümüzde geçilmez iki sınır var: Öncesizlik, sonrasızlık... Bu sınırda bilim ve düşünce duruyor. Beyin, topaç gibi dönerek bulamadığı, tanıyamadığı bir var sayılan kuvvetin büyüklüğü karşısında korku titremeleriyle secdeye yatıyor... Bu geliş gidiş nedir? Hiçliğin derinliğinde tertemiz iken niçin bu dünyadan günah işlemiş olarak dönüyoruz?

Bizi bu yarış meydanına çıkarana yaşayış ve ölümümüzle ne hizmet görmüş oluyoruz? Kimi eğlendirmek için bu ebedi sahnenin palyaçoluğunu yapıyoruz?

Biz yaratılmamış olsaydık onun varlığı ne ile belirlenmiş olacaktı? Ve hatta şimdiki varlığımız bu belirme için yeter midir? Allah yaptığı kanunlara kendi de bağlı mıdır? Bunları değiştiremezse onun vücudunu tasavvura ne gerek vardır? Yoksa o, dinlerin uydurdukları bir heyulâ mıdır?

Bilim, din hokkabazlıklarının hilelerini birer birer tutup yakaladı. Ama hocalar, papazlar bu güveli kitaplar üstüne eğilerek meydana vuran foyalarını onarmağa uğraşmaktan vaz geçmiyorlar... İnsan oğlu, karşısında bir aldananı bulunca yalan söylemekte çok cesurdur.

Hangi kuvvetin ürünleriyiz? Teşekkür ya da yakınma için aradığımız kıbleyi ne yanda bulacağız? Kime ibadet edeceğiz? Yaradanın postuna, bu dünya bilgin ve bilimlerinin genel oylamalarıyle mutlak bir hükümdar geçirinceye kadar dinsizliğin karanlık fetreti içinde mi yaşayacağız?

Üzerimizde bizi yaratan hiç bir emek yoktur diye sevaba

inanmayacağız, günahtan korkmayacağız. Çıkarlarınıza uygun gelince biribirimizin kanını mubah bilerek boğuşup gidecek miyiz?

Dinlerin ruh üzerine kurulmuş fırıldakları durunca ispritizmacılar ondan bir kol gibi ayrıldılar. Dinlerin, gözlere görünmez ankalar gibi göklere uçurdukları ruhları berikiler masa başı yaranlığına indirmeyi başardılar. Belki yarın, öbürgün telefonla, radyoyla konuşmanın yolunu da bulurlar. Geçmişlerden istediklerinizin ruhlarını çağırabilirsiniz. Ve belki de göğün kaçıncı katında oturduklarının ayrıntılı bilgilerini yakında kılavuzlarda, rehperlerde okursunuz...

Siyasetçi, matematikçi, bilgin, filozof, tarihçi, hukukçu, herhangi bilgi dalından isterseniz en ünlülerini çağırıp müşkülünüzü sorabilirsiniz, ücret yoktur. Çağırmalarda ne kahve isterler, ne çay... Ahretle dünya arasında takırdayan bir masadan başka tercümana da gerek görülmez. Her ruh kendi bağlı olduğu ulusun diliyle konuşur. Ama olumlu olan şudur ki, şimdiye kadar dünya ile ilgili büyük müşküllerden hiç birinin ruhlar aracılığıyle çözümlenmesinden yararlanılamamıştır.

Gerçekten ruhlar gelip de mi maddi olmayan parmaklarıyle bu masa telgrafını tıkırdatıyorlar? Dinlerin açığa vuran yalanlarından sonra ispritizmacıların bu ruh iddiaları da, önünde irkileceğimiz çok su götürür bir meseledir. Dinlerin cennet, cehennem Allahını tahtından indiren bilim ve teknoloji elbette bir gün bu lâtifeci ruhların blöflerini de meydana çıkaracaktır.

Ruhlarla toplantı yapanların bu iddialarına karşı maddeci bilim adamlarının şimdilik dedikleri şudur: «Ölüp de beyninin dünya ile ilgili şeyleriyle yeniden dirilen yoktur. Bu iddialar zayıf kafalardan doğan düşünce fantomlarıdır».

Ya, masaları tıkırdatanlar kimlerdir? İşte biz de bu şakacıları arayacağız. Haseplerini neseplerini keşfedemezsek de bu romanda kendileriyle teklifsizce görüşebileceğiz.

Bu doğa evreninde her şeyin ucu sonsuzluğa çıkan bir bilmece içindeyiz. Sınırsız bilinmeyenlerle çevrilmişiz. Bu vücutlarımız, ruhlarımızı geçici olarak hapsetmek için örülmüş birer kafes midir? Bu ölmez sonsuzluk kuşu nerelerden gelerek mahpesine girdi? Ve tekrar uçunca nereye gidecek? Öl-

mez olan sonsuzdur da. Sonsuzluğa yaratılma anı düşünülemez. İspritizmacılar ruhu maddeden ayırıyorlar. Ama bu varsayılan şeyi o varlıkla o kadar kaynaşmış görüyoruz ki yağ bitince kandil sönüyor...

Kadavrayı mezara yatırdıktan sonra imbikten geçer gibi ondan çıkardıkları ruhla iki dünya arasında ekran çeviriyorlar. Ruh gözlere görünmez madde dışı bir unsur iken, mezarda çürüdüğünü gördüğümüz cesetle yeniden ikisini birleştirerek akıl almaz türlü olaylar ortaya koyuyorlar. Tıpkı öteki dünya ile ilgili bir sinema... Bakıyorsunuz canlı, işitiyorsunuz dilli, dokunuyorsunuz bir şey yok...

Çevreme yığdığım ciltlerde idrake isyan ettiren öyle acayiplikler okudum ki ya yazanların çıldırdıklarına ya da okuma sırasında kendi aklımı bozduğuma inanacağım geldi.

Ortaya bilimsel, teknolojik, öyle ünlü olay tanıkları çıkarıyorlar ki bu sayın kişilerin karşısında insan:

— Baylar, öyle şey olmaz, yalan söylüyorsunuz!

Demeğe sıkılıyor.

Onlar, anlattıklarında inanç adına gerçek iddia ediyorlar. Ben beynimin bütün gözeneklerini hayallere açarak bir roman yazıyorum. Cüretlilikte yarışarak onları geçersem cesaretimin mazur görüleceği umudundayım...

Okudukları sürece bu sözümü hatırlamalarını okurlarımdan rica ederim. Bu roman «fantastique» dir. En dürüst biçimiyle gerçek değildir. Zaten gerçeğin kesin şekli de bulunamayan muammalardandır.

5. 1. 1932
Heybeliada

I

VELİTTİN PAŞA AİLESİ

Valdebağı eteğinde küçük bir ormancığın yeşil gölgesine gömülmüş büyük bir köşk... Karacaahmed'in geniş bir alanı karartan matemli servileriyle karşı karşıya... Koskocaman çatı, ama altında yaşayanlar bu sarayımsı konutun içinde kaybolan sekiz on kişilik bir aile halkı...

Velittin Paşa bu harap konakla birlikte varislerine geçinmelerinden fazla gelir bırakmış...

Mahinur Hanımefendi, iki oğlu Orhan'la Turhan... Kızı Leman ve daha akrabadan üç dört kişi ve kadın erkek birkaç hizmetçi ile sığındığı bu geniş bucakta hemen hemen münzevi bir hayat geçirmektedir.

Oğlanların büyüğü yirmi bir, küçüğü on sekiz, kız henüz on altı yaşında... Sosyeteden uzak büyütülmüş bu çocuklar biraz utangaç tabiatlı, çekingen, garip şeylere düşkün, biraz hülyalı, karanlık duygulu, maddi dünyada karamsar gözle bakarak bir çeşit doğaüstü hayatı arar gibiydiler. Bu hallerinde, kendilerini yaşlarından, eğlencelerinden uzak bırakan köşeye çekilmenin etkisi vardı.

Babalarının hayatında ilk öğrenimleri, köşkte bir Fransız mürebbiye ile başlamıştır. Madam Luiz Şermin hâlâ bu aileden ayrılmamış, çocuklar için ikinci bir anne yerine geçmiştir.

Mürebbiyenin uygun görmesi üzerine doldurulmuş zengin bir kitaplıkları vardır. Ama kendilerine çok şeyler okutturulmuş olmakla birlikte çocuklar klasik, ciddi bir okul öğrenimi görmemişlerdir... Fransızcayı o milletin gençleri girginliğiyle konuşurlar. Yüksek bilimlerden olmıyan her çeşit kitabı anlarlar amma öğrenimlerinde temel yoktur.

Anneleri bu üç çocuğun üzerlerine titrer. Kendi geniş bahçelerinde yapılacak sporlardan, oyunlardan başka dışarda rastgele gençlerle ilişki kurmalarına izin vermez. Onlar annelerinin bu emrine itaat ederler. Ama hayat mücadelesine atılmaktan geri kalacak kadar zengin olan bu çocuklar, damarlarında kaynayan gençlik kanlarını hangi işlerle avutacaklar?

Çocukların doğuştan garip olayları vardır. Öğrenimlerinde

sağlam bir temel olmaması, bu gariplik meraklarını günden güne arttırmaktadır.

İspritizmaya başladılar. Ruhlarla fazla meşgul olmaları yüzünden, zamanın genç ahlâkları tehdit eden birçok tehlikelerden uzak kalıyorlardı. Anneleri için bu da az bir kâr değildi. Ama gittikçe artan bu merakın sonunun nereye varacağı da düşünülmeğe değerdi.

Böyle bilim ve fen bakımından yarının yarısı bir bilgiyle Fransız yayın okyanusuna girmek onların önüne garip bir tehlike zemini açıyordu. Kitaplıklarının önemli bir bölümünü ispritizmaya, ruha, cine, periye, sihirbazlığa, batıl bilgilere ait eserlerle doldurdular. Kataloglarda, kitapçı vitrinlerinde hep bu cins ciltleri arıyorlardı.

Astronomi bilgini meşhur Camille Flammarion'un «Ölüm ve Ölümün Sırrı» dizisinden, «Ölümden Önce», «Ölümün Etrafında», «Ölümden Sonra» ciltlerini ve bu çeşit sonsuzluğa, görünmiyenlere, insan akıl ve anlayışının acizle önlerinde gözleri karardığı büyük sırlara ait eserleri kitaplıklarının ilk raflarına dizdiler.

II

PERİLİ ŞATO

Vakit gece yarısını geçmiş, koca köşkün azalmış insanları hep uykuda... Yalnız odalarında iki kardeş uyanık... Gök kara, bulutlarla kaplı... Dışarısı zifir gibi karanlık... Sıcak, durgun, ağır hava bir yağmur sıkıntısı geçiriyor...

Gümbürdeyecek yıldırımlardan korkar gibi köşkün önündeki ulu çınar, kısa nöbetlerle titremelere uğrayor, hışır, hışır pencerelere tırmanıyor. Göğün sıcak nefesi gene kesiliyor.

Yuvarlak minderlerin üstünde uyuyan iki kardeşin sevgili köpekleri Atak'ın kıvrılmış vücudu ara sıra sinirli çocuklar gibi ürpertiler geçiriyor. Hayvan, uykusu arasında kısık kısık uluyup susuyor.

İki kardeş ortada masanın üzerinde yanan lambanın ışığına eğilmişler. Paris'ten o gün getirtmiş oldukları çok meraklı

bir kitabı okumaya dalmışlar. Bu, Flammarion'un «Les maisons hantées = Perili Evler» adlı eseridir.

Bazı evlerin tekin olmadıkları söylenir. Bu konuda garip söylentileri çoğumuz işitmişizdir. Kendi kendine oda kapıları açılır, kapanır. Duvarlara darbeler indirilir. Sofalardan, koridorlardan, merdivenlerden birilerini kovalar gibi koşuşmalar olur. Ama bu gürültüleri yapanları yakalayabilmek mümkün olmaz. Her taraf ne kadar aransa, taransa göze görünür kimse bulunamaz...

Bu türlü esrarengiz olaylar olduğunu kesinlikle inkâr etmek boşunadır. Bu garibeler her ülkede vardır. Görüp işitmiş olanlar çoktur. Bazıları oldukları ülkelerin polis ve adliye kayıtlarına geçmiştir Ama şimdiye kadar bu sırlara olumlu olarak kimse akıl erdirememiştir.

Bazı konutların altını üstüne getiren bu gizli kuvvet nedir? Cin mi? Peri mi? Ruh mu? Bu üç türlü adın gözlere görünmiyen sahipleri ne biçim yaratıklardır? Cin, peri, ruh deyip geçiyoruz. Bunların ne olduklarını bir bilen var mıdır? Cin nedir? Bir anadan, babadan mı doğar? Nerede oturur? Ne yer, ne içer?...

Oturdukları yerler bilinebilseydi, gazeteciler kendileriyle konuşabilmek için kapılarını aşındırırlardı. Biz de meraktan kurtulurduk. İyi saatte olsunlar pek de şakalaşmaya gelmez. Bazan da insanı çarparak yengece çevirirler.

İşitilen gürültüler doğrudur. Ama bunları doğrudan doğruya cine, periye, ruha yüklemek doğru değildir. İşte bu yanlışlardan cinci hocalar, püfçüler kendilerine işletecek bir kazanç madeni çıkarıyorlar. Bazı sinir ya da sar'a ile ilgili ruh hastalıklarının uğruna esiri olduğunu savunmaya kalkışıyorlar. Böylece zavallı saf insanları kandırıp, tıbbi tedaviyi ihmal ettirerek birçok fenalıklara yol açıyorlar...

Bilinmeyen bir şeyi cin, peri, ruh gibi başka bilinmiyenlerle anlatmaya uğraşmaktan olumlu bir sonuç çıkarılabilir mi?

Ama bu gürültüleri yapan bilinmiyen kuvvet hangi potadan kaynayıp geliyor?

«Perili Evler» yazarı bunu aydınlatabilmek için bir soruşturma açmış, bu çeşit olaylarla karşılaşmış ve onlardan yüzlerce değil, binlerce mektup almış, bu yazılardan en sağlam ve

önemli gördüklerini birleştirerek koca koca ciltler meydana getirmiştir.

O gece «Perili Evler» cildini nöbetleşe iki kardeşten biri okuyor, öteki dinliyordu:

«Olay Normandia'da Kalvados şatosunda geçiyor. Olay şatonun sahiplerinden, gereken tanıkların dinlenmesiyle belgelenerek 1893 yılı ruh bilimleri yıllığında yayınlanmıştır.»

Camille Flammarion olayın doğruluğunu şöylece destekliyor:

«Ruh bilimleri yıllığının yönetmeni sayın dostum Dariex, şato sahibinin her yönden güven ve saygıya değer zeki bir zat olduğunu belirtmektedir.

«İşte yukarıda adını yazdığımız eserin 129 uncu sayfasından başlayarak bir bölümünde anlatılanlar ruh deneylerinden geçmiş kimselerindir.

«Şato sahibi yazıyor:

«1875 yılı ekim ayındayız.

«Ben, bu hâtıra defterine her gün bir gece önce olanları yazmağa karar verdim. Bütün yerler karla örtülü olduğu mevsimlerde gene gürültüler olur. Ama şatonun etrafında hiç bir ayak izi seçilemez. Bütün kapıların, pencerelerin önlerine gizlice teller gerdim. Kontrol edilince bunlardan hiç birini bozulmuş bulmadığımı da yazmağa değer görüyorum».

«Şatoda kaç kişi varız?

«Ben, eşim, oğlum, oğlumun mürebbiyesi, bir rahip, arabacı Emile, bahçıvan Auguste, oda hizmetçisi Amelina, aşçı kadın Celine...

«Bütün hizmetçiler evin içinde yatarlar ve hepsi de tamamiyle güvenimizi kazanmış kimselerdir.

«13 ekim 1875, Çarşamba:

«Rahip K., odasındaki koltuğun kendi kendine yerini değiştirmekte olduğunu haber verdi. Eşimle bu sayın zatın yanına gittik. Bütün eşyanın bulundukları yerleri dikkatle tesbit ettikten sonra koltuğun ayağını zamklı kâğıtla döşeme tahtasına yapıştırdık. Rahipten de, olağanüstü bir hal olunca bizi çağırmasını rica ettik.

«Rahip, saat ona çeyrek kala duvarda bir sıraya küçük küçük, ama karşıki odada yatan Amelina'nın da işiteceği kadar hızlı vurulduğunu ve duvarın köşesinden bir asma saat kurulur

gibi bir hırıltı geldiğini, şöminenin önündeki madeni şamdanın çıtırtıyla yerini değiştirdiğini ve nihayet, koltuğun oda içinde gezindiğini görür ve işitir gibi olmuş. Ama kalkmağa cesaret edemiyerek zili çalmıştı.

«Biz hemen koştuk. İlk dikkatimize çarpan şey, koltuğun bir metre kadar yerini değiştirmiş bulunduğunu görmek oldu, şöminenin önüne dönmüştü. Şamdanın ayağı yanına bırakılmış olan damlalık yukarısına çıkarılmış, öteki şamdan da yeri değiştirilerek şöminenin kenarından birkaç santimetre dışa taşkın bir duruma getirilmiş, aynanın önündeki küçük bir heykel yirmi santimetre kadar ileri sürülmüştü.

«Bu garip şeyleri gördükten sonra biz çekildik. Ama yirmi dakika geçer geçmez rahibin odasından iki şiddetli gürültü daha duyduk. Sayın zat gene zili çalıyordu. Yanına gittik. Bu vuruşların döşeğin ayak ucundaki kabine kapısının üzerine vurulduğunu bize söyledi.»

İşte bize daha çok garip olaylar vaadeden bir başlangıç.

Hâtıra defterini izleyelim:

«14 ekim, Perşembe:

«Sert vuruşlar duyuluyor. Hepimiz silâhlandık. Şatonun her yanını dolaşıyoruz ama hiç bir şey bulamıyoruz.

«15 ekim, Cuma:

«Saat 10'a doğru rahiple Amelina benim ve eşimin gezinişlerini taklit eden ayak sesleri duymuşlar, konuştuğumuzu işitmişler. Odamıza gitmek üzere koridordan geçtiğimizi sanmışlar. Amelina karımla benim seslerimizi iyiden iyiye tanıdığını söylüyor. Sonra madamın oda kapısının açıldığını işitmiş. Kapıyı bizim açtığımızı sanarak korkmamış. Oysa biz o sırada uyuyorduk. Bir şey duymadık. Saat 11'i çeyrek geçe yeşil odada bir sıraya vurulan vuruşlardan bütün şato halkı uyandı».

Perili kitabın okunmasına devam edildiği bu sırada birden bire çakan bir şimşek odanın içini mavi bir alevle doldurdu. Karacaahmet mezarlığı korkunç görüntüsüyle ateşten bir yaldız içinde parlayan enstantane bir sinema gibi gözüktü. Kapandı. İki kardeş gözlerini yumdular. Arkasından gökyüzü bütün derinliğine birden yırtılıyor gibi bir çatırtı koptu. Ve bunu gümbürtüler izledi. Sonra göklere sığmayan bir Dragon homurdana homurdana uzaklaşır gibi oldu.

Atak, titreye titreye döşeğinden fırladı. Alevlerin saçıldığı yana birkaç defa havladı, gene yattı. Beyler, gökte şaklayan şeyin gazaplı Jüpiter'in kamçısı olmadığını biliyorlardı ama Kalvados şatosunun perilerinden hassaslaşan sinirleri bu yıldırımdan sarsıldı... Gürültüden Karacaahmet cemaati bütün uyanarak beyaz giysilerinin arasından bakan kuru kafalarıyle o servi denizi altında kaynaşıyorlar gibi geldi.

III

FIRTINALI GECE

Okumalarına birkaç dakika ara verdiler... Gürültüyü izleyen sessizlik içinde dinlenirken duvarın arkasından tık tık iki üç vuruş işitir gibi oldular... Biraz kaçık benizle biribirlerine bakıştılar. Kalvados'un perileri kendilerinden söz edildiğini işiterek oraya kadar mı geldiler? Biraz beklediler, bir şey yok...

İşittikleri vuruşların «Perili Evler» kitabının zihinlerine verdiği vehimden başka bir şey olmadığını sessiz bakışlarla biribirlerine temin ettikten sonra Orhan bir sigara yaktı. Turhan okumaya devam etti:

«Auguste'le birlikte her yanı dolaştık. Salonda bulunduğumuz sırada çamaşırlığın yakınından vurma sesleri geldi. Derhal o yana koştuk. Bir şey göremedik. Tekrar aşağı indik. Madamla Amelina üst katta ağır eşyadan birinin sürüklendiğini ve sonra paldır küldür düşer gibi olduğunu duymuşlar...

«16 Ekim:

«Gece yarısına doğru işitilen zorlu vuruşlardan herkes uyandı. Gece şatonun içinde silâhlı bir devriye yaptık. Bir şey keşfetmek mümkün olmadı.

«18 Ekim:

«Bu garip olaylara tanık olanların sayıları artıyor. Bucak papazının yardımcısı geldi. Cumartesiden beri şatoda yatmak lûtfunda bulundu. Olan gürültüleri tamamiyle o da işitti. Daha sonraki gecelerde de bizde kalarak bundan sonra olacak şamatalara da tanık olacak.

«Bu akşam oğlum Marcel geldi. Gürültülerin cinsini ve yönünü daha iyi anlayabilmek için oda kapısını açık bırakarak

ikinci katta yattı. Auguste koridorda bu kapıya yakın bir yere döşeğini serdi. 11'e doğru ikinci katın merdiveninden basamaktan basamağa sıçrayarak inen iri, ağır bir topun gürültüsünden gene hep uyandık. Yarım dakika sonra tek fakat şiddetli bir vuruş evi sarstı. Daha sonra dokuz on sağır vuruş duyuldu.

«19 Ekim, Salı:

«Davetimiz üzerine papaz yardımcısı gene şatoda kaldı. Merdivenden ağır ağır inen kaba bir ayak sesini açıkça işitti. Yarım dakika sonra zemin kata inen merdivenin ortasından tek bir vuruş duydu.

«Bu hallerin doğaüstü olaylardan olduğu hakkında papaz efendinin kuşkusu kalmadı.»

Flammarion'un ek düşüncesi:

«Niçin doğaüstü? Doğanın bütün kuvvetlerini tanıyor muyuz? Akıllarımızın eremediği şeyi doğaüstü diyerek izah etmiş mi oluyoruz? Doğaüstü ne demektir? Doğanın altı üstü yoktur... Bundan dolayı ne varsa onun kendindendir. Onda aşağılık, yukarılık, dış, iç tasarımı gülünçtür».

Gene metne geldik:

«Ekimin 30 uncu cumartesi akşamına kadar gürültüler tamamiyle sustu. Ama o akşam yani 30 ekim gecesi vuruşların şiddeti herkesi döşeklerinden fırlattı.

«31 Ekim, Pazar:

«Gece pek heyecanlı geçti. Birisi pek çevik bir adımın gösterebileceği hızla ayaklarını vurur gibi paldır küldür zemin katının merdiveninden yukarı çıktı. Ayak sesleri sahanlığa gelince duvarlarda asılı bulunan şeyleri hep titretecek bir sertlikte güm güm vuruşlar işitildi.»

Tam bu sırada gene bir şimşek çaktı. Gökte camları zangırdatan bir bombardıman daha oldu... Köpek, minderi üzerinden başını kaldırmadan ağlar gibi ince ince üç defa uludu. İki kardeş okumayı bıraktılar. Yüreklerini titreten bir korkuyla doğanın bu hırçınlığını dinliyorlardı. İşte tamam bu anda karyolalarının baş tarafındaki duvara düzgün aralıklarla tak, tak, tak, üç defa vuruldu. Bu vuruşlar hiç bir kuruntuya bağlanamıyacak bir açıklıkla duvarın üzerinde tane tane, tokça tokça işitilmişti.

İki kardeşin karyolaları kocaman odanın karşılıklı iki duvarına bitişik kurulmuştu. Baş uçlarına raslayan kenarın ortasında çifte kanatlı kapı, ayak ucunda bahçeye ve batıya bakan üç geniş pencere... Binanın bu cephesinin önünü kaplayan yüzyıllık bir çınar, içini yeşil bir boşlukla doldurduğu odayı yazın öğleden sonra güneşten korur. Yalnız sağ uçtaki pencere, Karacaahmed'in matem siyahlığını çerçevesi içine alır.

IV

DAYI BEYİN İTİRAZLARI

İki kardeş bir şeyi ürkütmekten çekinir gibi bir süre kımıldanmaksızın biribirlerine bakıştılar... Nihayet Orhan sordu:

— İyi dikkat ettin mi? Vuruşlar ne yönden geldi?
— İki karyolanın arasından, baş ucumuzdan...
— Ruhlar mı?
— Bu vakit onlardan başka kim duvarımıza vurur?
— Kendilerinden söz edildiğini duyarak geldiler...
— Ne istiyorlar?
— Bilmem...
— Bir daha vururlarsa soralım...

Bekliyorlardı. Ama bu sefer vuruşlar duvardan değil, oda kapısından geldi. Gene bir an benizleri uçtu.

Turhan kapıya yaklaşarak:
— Kim o?
Dışardan bir kadın sesi:
— Benim.
— Anne, sen misin?
— Benim canım... aç...

Turhan anahtarı çevirerek kapıyı açtı.

Yaşlı ama enine boyuna, eski güzelliğinin kaş ve gözlerinde mihrabını, davranışlarında hanımefendilik vakarını koruyan levent gibi bir kadın, içeriye girdi. Oğullarının yüzlerine ilk bakışlarında şefkatla karışık bir azarlayışla:

— Nedir gene betiniz, benziniz uçmuş... Hâlâ uyumadınız mı? Yıldırımdan belki korkmuşsunuzdur diye geldim... Galiba yakınlardan bir yere düştü...

Kafalarında hâlâ vuruşların bilmecesiyle meşgul olan çocuklar birer hafif gülümsemeden başka bir cevap vermediler.

Bu sırada gene oda kapısı açıldı. Hanımefendinin erkek kardeşi ve çocukların dayıları Talât Bey gecelik kılığıyle gözüktü.

Hanımefendi — Ağabey, siz de mi uyuyamadınız?

Talât Bey —Nasıl uyunur efendim böyle gecede... O ne sıcak, o ne sıkıntı, o ne durgunluktu... Sinirlerim gerildi, gerildi... Sonunda yıldırımla birlikte patladı sandım.

Hanımefendi oğullarını göstererek:

— Baksanıza bunlara, ne kadar korkmuşlar. Yüzleri kireç kesilmiş...

Dayı Bey sırtından kayan hafif pike hırkayı omuzlarına doğru çekerek ortadaki masanın üzerine eğildi. Orada gördüğü kitabın adını okuduktan sonra kızkardeşine döndü

— Hanımefendi, oğullarınızın okudukları bu kitabın içinde yıldırımdan daha dehşetli şeyler var.

— Ne diyorsunuz ağabey?

— Gerçeği söylüyorum

— Böyle korkunç şeyleri niçin okuyup da kaçık benizle titreşiyorlar ?

— Niçin mi? Bu hal şimdiki gençliğin psikolojisi olduğu için?

— Ne demek? Pek anlayamıyorum.

— Anlatayım. Siz oğullarınızı sporcu, akrobat, atlet, boksör, serüven ve garabet düşkünü, ün kazanmak için tehlike ve ölüm arkasından koşan şimdiki gençliğin fırtınasından korumak kaygusuyle alargaya tutmaya uğraşıyorsunuz. Ama boşuna. Modernisme denilen bugünün havası bu garipliklerle, bu heyecan avcılığıyle dolu... Uzaktan yakından bu havayı soluyan her genç ruhunda bir kaynama duyuyor. Eğlence ve sanatın eski ılımlı biçimleriyle artık oyalanamıyor. Ya yedi kat göklere yükselerek düşme tehlikeleriyle titremeli, ya da altındaki hayvana engel atlatırken tepe aşağı dikilmeli. Ya da futbol topunun arkasından dört metre havaya uçmalı... On beş metrelik yar atlamalı... Kısacası, yaptığı hüneri beceremeyin-

ce sağ kalmamalı... Bu ölüm aşkı onlara savaşın bıraktığı bir yadigârdır. Her şeyde son şiddete atılmak... Böyle olunca, romanda, tiyatroda, sinemada da sinirleri gerecek, dakikada kalbe yüz elli attırtacak heyecan serüvenleri gerek... Sizin bu kadar sakınınalarınıza karşın oğullarınız da bu yaygın gençlik hastalığından böylece etkilendiler. Dirileri bıraktılar, ölülerle konuşuyorlar. Pozitif şeylerden kaçıp gözlere görünmeyenlerin arkasından koşuyorlar...

Hanımefendi, kardeşinin, yeğenleri üzerine bu sözlerini biraz abartmalı bularak:

— Canım, ölülerle konuşup da ne yapıyorlar? Masa başında tıkır tıkır eğlenceden başka bir şey olmayan zararsız bir oyun... O tık tıkları sanki ruhlar mı yapıyorlar? Kendileri yapıyorlar. Kendi sorularına gene kendileri karşılık veriyorlar.

Talât Bey — Hayır, o tıkırtıları kendileri yapmıyorlar. Masa, parmaklarının altında, bilinmeyen bir kuvvetin etkisiyle harekete geliyor. Oğullarınızın ikisinde de medyumluk istidadı var. Birtakım alıştırmalarla bu psişik gücü geliştirmeye uğraşıyorlar.

Hanımefendi — Etsinler, ne olur?

Talât Bey — Ne mi olur? Bugün bir eğlence olarak başlayan bu şey yavaş yavaş bir hastalık ve bir felâket şeklini alır.

Hanımefendi — Nasıl?

— Hemşire, hani ya eskiden binlik tespihleri çeke çeke akıllarını oynatmış, büyü ve sihirle uğraşa uğraşa perilere karışmış meczuplar, aptallar, babalı araplar, huddamlı şeyhler vardı... İşte bu oyunun sonu da oraya çıkar. Çünkü, göze görünmeyen yaratıklarla konuşmak ne demektir? Şimdi şurada siz, ben, Orhan, Turhan dört kişiyiz. Aramızda seksen bilmem kaçta ölmüş halamın ruhunu, Hacı Hüseyin Efendi'nin öbür dünyadaki kimliğini, tanıdık tanımadık birçok ölülerin gözlere görünmez mânevi varlıklarını bizimle beraber sayarak... senli benli onlarla konuşursak akıllı yani normal insanlardan ayrılmış olmaz mıyız? O halde, galiplerle konuşan delileri niçin tedaviye uğraşmalı?

O zamana kadar ince bir gülümseme ile dayılarını dinleyen delikanlılardan Orhan artık susmaya dayanamıyarak:

— Dayı Bey, Londra'da, Paris'te, Amerika'da, daha birçok uygar memleketlerdeki ispritizma kuruluşlarını, cemiyetlerini

ve bunların gazetelerini, broşürlerini, yıllıklarını yani bütün yayınlarını hiçe sayarak üyelerine büsbütün budala, deli demek hakkına sahip misiniz?

Dayı Bey yan gözle yeğenine baktı ve dudaklarının bükük alayıyle:

— Galiba zatıâlileriniz de bu cemiyetlerden birinin onur üyesisiniz?

Orhan — Olsak da ne lâzım gelir... Ama bizim naçiz varlığımızın böyle yüksek cemiyetlerce ne önemi olabilir?

Şarıltılı bir yağmur başlamıştı. Bu sudan kamçılar altında oluklar, çerçeveler, kaplamalar, kiremitler, her taraf kendine özgü bir ses çıkarıyordu. Dışarıda bir gezinti oldu, perilere inananlar, inanmayanlar en ufak bir pıtırtıdan kuşkulanır gibi etrafa kulak veriyorlardı.

V

FANTOM NEDİR?

Oda kapısı hafifçe bir gıcırtıyla aralandı, Mürebbiye Madam Sermin, açık göğsünü şalıyle örterek içeriye girdi. Doğruca öğrencilerine Fransızca olarak:

— Korktunuz mu yavrularım? Yıldırım çok dehşetliydi. Sandım ki odama indi. Tanrıya şükür, hava biraz serinledi...

Beyler yaşlarında ne kadar ilerleseler, mürebbiye onlara gene hep «mes petits, mes enfants» (yavrularım, çocuklarım) derdi.

Delikanlılar korkmadıkları cevabını vererek mürebbiyelerine teşekkür ettiler.

Dayı Bey yanda bırakmış olduğu alaycı konuya yeniden girişmek isteyerek:

— Korkmuşlar... Korkmuşlar amma cesur görünmek için inkâr ediyorlar. Baksanıza benizleri hâlâ düzelmedi.

Mürebbiye — Göğün ateşinden korksalar da ayıp mı? Benim bile hâlâ çarpıntım savuşmadı...

Dayı Bey — Sizin çocuklarınız göğün ateşinden çok Karacaahmet'in ruhlarından korkuyorlar...

Mürebbiye ispritizınanın ateşli taraftarlarındandır. Yaşı elliyi geçmekle birlikte aşk, tuvalet, koketri mevsimleri de savmıştır. İhtiyar olunuz, genç olunuz hayatta ruhunuzu birçok sıkıntılara karşı oyalayacak bir uğraşı, bir inanç avuntusu gerektir.

Aslında dindar bir kadın olan Madam Sermin bu ruhçuluk mezhebini yaşlı günlerinin gönül boşluğunu doldurmak için bir ilâç saymıştır. Zaten öğrencilerini ruhlarla tanıştıran da odur.

Mürebbiye ruhlar üstüne alaylı sözlere hiç dayanamazdı. Bundan ötürü Dayı Beye hemen karşılık verdi:

— Lâtif ruhlar vardır. Habis ruhlar vardır. İnsanlar da böyle değil mi? Fenaların şerlerinden daima kendimizi korumalıyız...

— Madam, affadersiniz, sizden önemli bir şey soracağım. Lûtfen cevap verir misiniz?

— Eğer anlayabileceğim ve anlatabileceğim bir şeyse niçin cevap vermiyeyim?

— Ruhlara inanıyor musunuz?

— Şüphesiz... Bütün dinler ve bütün dindarlar gibi.

— İnanamıyanları inandırmak için bir bilim ve mantık gücünüz var mı?

— İnanma için bilimden, mantıktan daha önemli bir şey gerekir.

— Ne gibi Madam?

— Ruh sağlamlığı.

Dayı bey bu sözlerden sağlam bir anlam çıkaramdığını anlatır bir gülümseme ile tekrarladı:

— Ruh sağlamlığı...

— Evet efendim, ruh sağlamlığı... Yani ruhça uyanıklık...

— Benim ruhum uykuda olmalı ki böyle düşsel şeyleri aklım bir türlü kavrayamıyor.

— Affedersiniz amma öyle olmalı...

— Öğrencilerinizi aydınlatmış olduğunuz gibi benim ruhumu da bu ağır uykudan uyandıramaz mısınız?

— Bunun için istidat gerekir. Her isteyen şair, ressam, müzikçi, dahi olabilir mi?

— Madam ruhlarla konuşmayı ve hayalet, fantom görmeyi,

bundan on yıl önce ölmüş birinin nasıl bir yüz ve kılıkla karşıma çıkacağını çok merak etmekteyim.

— İnanmadığınız bir şeyi nasıl görebilirsiniz?

— Görmediğim bir şeye nasıl inanabilirim?

— Görmek bizim görme organımızla ilgili bir olaydır. Bizim gözlerimiz çok kuvvetsizdir. Uzak cisimleri göremedikleri için dürbünler icadetmişler. Küçük şeyleri seçemedikleri için mikroskoplar yapmışlar. Oysa ne kadar âlet yaratsak hâlâ en uzağı ve en küçüğü göremiyoruz. Doğanın bize müsaade ettiklerini görürüz. Göstermek istemediklerini tabiatıyle göremeyiz. Bundan dolayı bizim göremediğimiz şeylerin olmadıkları gerekmez.

— O halde Madam, doğanın bize göstermek istemediği şeylere biz de kör körüne iman edemezsek bundan dolayı bizi kim sorumlu tutabilir ?

— Siz göremiyorsanız görenler var...

— Demek doğa bazılarımıza müsaade ediyor?

— Evet... Yalnız görmek değil, hissetmek, büyük ve bilinmeyen kuvvetten aydınlanma ve esin almak... Fantomu herkes görebilir. Hattâ hayvanlar bile ondan ürkerek kaçarlar. Doğanın fantomdan başka göremediğimiz gizlilikleri çoktur. Bu sırlardan bazıları uyanıklara açık olur.

— Siz fantom gördünüz mü, Madam?

— Gördüm ama size anlatsam inanmıyacaksınız. İnançsızlığınızın hamlığı üzerinizden biraz gitsin, sonra anlatırım...

— Fantom nedir Madam, rica ederim. Bana ilkin bunu anlatınız.

— Fantoma siz Türkçenizde hayalet diyorsunuz.

— Evet hayalet... Aslı olmayan şey demektir.

— Rica ederim efendim, aslı olan şey ile olmayanı biribirinden ayıralım... Yani gerçekle düşü... Gerçek nedir?

— Gerçek, benim bildiğime göre, kendimizin dışında olan objectif şeylerdir. Yalnız kendi iç duygularımızda subjectif olarak bulunanların hepsi gerçek değildir.

Madam Sermin yaşından umulmıyacak çevik bir hareketle yerinden fırladı. Beylerin kitaplığından çekip getirdiği kitabın bazı sayfaların karıştırarak:

— Dayı Bey, affedersiniz. Siz inatçı bir «incrédule» imansızsınız. Sizi kendi kendime inandıramıyacağım. Büyük yardım-

cılara ihtiyaıcm var. Bakınız, bu konuda Flammarion ne diyor:

«Gerçeğin böyle objectif, subjectif biçiminde ele alınması çok tartışmalara yol açan bir sorundur. Zira içten gelen bir duygumuz gerçekle uyuşabilir. Özellikle ruhsal olaylarda... Örneğin bir dostunuz uzak bir yerde ölür. Rüyanızda ya da başka bir surette gelip size görünerek ölümünü haber verir. Suda boğulduğunu, bir tren altında ezildiğini ya da öldürüldüğünü anlatır. O halde ki onu, üzerinden zırıl zırıl suları akarak ya da ölümüne göre kan revan içinde görürsünüz. Yani tıpkı öldüğü şekilde size görünür. Bu gördüğünüz, olmuş olayın gerçek suretidir. İşte bu duygunuz subjectif'tir. Ama gerçekle bir aradadır. Bu soy pek çok örnekler gösterebiliriz. Meselenin ikinci kısmı da tartışma ihtiyacından uzak değildir. Kendimizin dışında yani objectif bulunan şeyin gerçek olduğu savunuluyor. Pek âlâ, ama bir ebemkuşağını görürsünüz. Ölçersiniz, incelersiniz, onun fotografını da alırsınız. Bunun gerçekliği neresindedir? Bu görme ile ilgili bir olaydır. Komşunuz da başka bir ebemkuşağı görür. Sol gözünüz, sağ gözünüzün gördüğünün aynını görmez. Önünüzde atmosferin yarattığı bir serap peyzajı görürsünüz. Bu bir gerçek midir? Suya daldirdığınız bastonunuz kırılma olayıyle kırılmış görünür. Bu doğru mudur? Görmenizin bu tanıklığına inanır mısınız? Sözün kısası, objectivement gördüğünüz her şey gerçek olabilir mi? Özellikle gerçeğin ne olduğunu tesbit edemediğimiz halde... Görünmeleri bakımından fantomlar birer gerçektir. Ama bu gerçeklikleri neden ibaretir?...»

Talât Bey mürebbiyenin okumasını keserek:

— Pardon Madam. Siz, üstadınız Flammarion'la birlikte düşü gerçek, gerçeği düş yapıyorsunuz...

— Mösyö, bu ikisi o kadar biribirine karışıktır ki... Bir ölünün fantomu tıpkı onun sağlığındaki şekliyle görünüyor. Bu konuda delilli, ispatlı yüzlerce olay vardır. Flammarion'dan aktararak bir tanesini anlatayım (*).

(*) **Olayın doğruluğunu incelemek için baş vurula: Procecding of the s.p.r. vol. VI. P. 17 et Annales psychiques 1909, p. 325.**

VI

ÖLÜMÜNDEN DOKUZ YIL SONRA GÖRÜNEN BİR KIZ

İhtiyar mürebbiye devam etti:

— Bu harikulâde olaylar vardır ama her ölüde ortaya çıkan bir bollukta değildir. Doğrudur. Nadirdir, dinleyiniz. Olayı anlatan diyor ki:

«Çok sevdiğim, on yedi yaşında bir kızkardeşim vardı. 1867 yılı Saint - Louis şehrinde koleradan öldü. 1876 yılı yani kızkardeşimin ölümünden dokuz yıl sonra Amerika Birleşik Devletlerinde bulunuyordum. Bir gün odamda öğleye doğru yazı yazar ve bir cıgara içerken sol tarafımda kolunu masaya dayayarak birinin oturduğunu hisseder gibi oldum. Ve hemen o yana dönerek baktım. Bir de ne göreyim, yanıbaşımda merhum kızkardeşim oturmuyor mu? Ölümüne son derece üzüldüğüm sevgili kardeşçiğimi böyle odamda diri görünce akıl ve hayale sığmaz bu görünüş karşısında pek şaşırmakla birlikte çok sevindim. Ama bu gördüğüm şey gözlerimin önünde hemen eriyerek yok oldu. Bu ne? Düş mü gördüm? Hayır, uyanıktım. Elimdeki cigara tütüyordu. Kalemimin çizdiği yazılar henüz kâğıdın üzerinde kurumamıştı. Kendimi yokladım. Her tarafa baktım. Bu gördüğüm şey ne düş idi, ne de hayal... Gerçekti. Kızkardeşim bana dipdiri gözüktü. Sessiz, masum gözleriyle hâlâ bana bakıyor gibi geliyordu. Bu doğaüstü halden duyduğum üzüntünün şiddetiyle hemen trene koşarak ailemin yanına döndüm.

«Olayı anlattım. Ama bunun bir gerçek olduğuna kimseyi inandıramadım. Babam güldü. Sen bir bersam hale uğramışsın. Gerçek sandığın bu boş inana bizi de inandırmak istiyorsun, dedi.

«Bu garip olayı her kime anlattımsa alaycı bir imansızlıkla karşılandım. Bu mucizelik görüşüm sırasında bir şey dikkatimi çekmişti. Kızkardeşimin sağ taraf yüzünde taze bir çizik, bir sıyrıntı görmüştüm. Bunu anlatınca annem haykıra haykıra bayıldı. Başına üşüştük. Ayılınca annem bu büyük üzüntüsünün nedenini bize şöyle anlattı:

«— Yavrucağımın cenaze tuvaletini yapıyordum. Acımın

şiddetinden elim titredi. İğne ile yüzünü çizdim. Ve sonra bu sıyrıntıyı podra ile örterek tamire uğraştım. Bunun benden başka kimse farkında değildir... Oğulcuğum, sözlerinin gerçek olduğuna şimdi inandım. Başka ispata hacet yok...

«Bir ölünün böyle garip bir biçimde görünmesi diriler için olacak bir ölüm olayına işaret sayılıyor. Gerçekten de çok sürmeden annem öldü...»

Mürebbiye okumayı bitirdikten sonra Talât Bey'in yüzüne bakarak:

— İşte size cildiyle, sayfasıyle güvenilir bir kaynak göstererek olayı okudum. Ne dersiniz? Bilim ve gerçek adına saf kimseleri aldatmak için böyle yalanlar düzmeğe tenezzül edenlerin olacağına inanıyor musunuz?

Dayı Bey düşünceli bir ağırlıkla bir cigara tazeleyerek cevap verdi:

— Her yalanın anlatıcısına ahlâksız denemez. Çünkü kendileri inanarak yalanı doğru sanıp da söyliyenler de vardır. Okuduğunuz olayın kaynağı ne kadar güvenilir olursa olsun bu garip şeye inanabilmek için işin içi ayıklanacak pürüzlerle doludur. Bir kız ölümünden dokuz yıl sonra daha dün ölmüş gibi yüzündeki taze çizgi ile görünüyor. Haydi buna peki, diyelim. Lâkin bir insan vücudunun nelerden meydana gelmiş olduğunu biliyoruz. Bir fantomunki incelemeğe geliyor mu? Görünüyor, üstüne varılınca kayboluveriyor diyorlar. Gözle görülüp de elle tutulamıyan bu hayalet nedir? Bunu seraba, gökkuşağına benzetmek pek doğru olamaz. Çünkü bu son ikisinin nasıl olduklarını fizik bize açıklıyor. Fantoma deneysel bilim usulü uygulanabilir mi? Hangi bilim, hangi teknoloji bunu inceleme gücündedir? Ölüm olayını incelemek, çözümlemek ve açıklamak için önümüzde organik yaşamı durmuş bir ceset vardır. Bu maddi varlığı, bırakıp da, ele avuca sığmaz madde dışı bir şeyin arkasından koşarak bu kuruntu üzerine sorunlar kurmak...

— Beyefendi, fantomların, yani sizin hayalet dediğiniz şeylerin göründükleri muhakkaktır. Bunların vücutlarını kesinlikle inkâr etmekle bu çok nazik sorun çözümlenmiş olamaz. Hayat ve ölüm, bu iki olay arasındaki geçitte çok sır gizlidir. Cesedin maddi varlığından kurtulmuş bir ölünün ruhu henüz mahpesinde bulunan bir dirinin ruhuna görünemez mi? Yani bu veya şu biçimde her hangi bir yolla kendini ona duyuramaz mı?

— Ne bileyim? Ruh denince düşüncem bir bilinmeyenle karşılaşıyor. Ölü diri iki ruhun her hangi bir yolla biribirine kendilerini duyurabildikleri olayı çözümlenmiş olsa mesele bitmiş gibi oluyor. Göze görünenle görünmeyen arasındaki ilişkiyi tesbit kabil olur mu?

— Göze görünenle görünmeyen, gene oraya geldik. Görünen, görünmeyen, bu ne demektir? Şimdi ona bakalım. Maddi varlıkla madde dışı varlık. Göze görünen, tartıya, dokunmaya gelen madde dediğimiz şey, göze görünmeyen, dokunmaya tartıya gelemeyen fatomların birikintisinden meydana gelir. Gözlere görünen aynı madde birkaç dakika içinde görünmez olabilir. Yaz gününde bir bulutun meydana gelişini ve sonra mavi gökte kayboluşunu inceleyiniz Bir biçim değiştirme yani bir dönüşüm olayı karşısında bulunduğunuzu anlarsınız. Ateş, bir madde kitlesini buhara, yani görünmez, tartılmaz moleküller haline getiriyor. Su, hava, karbon, azot ve başka elementler meydana getirdikleri sağ vücutlarda ve inorganik cisimlerde dokunulabilirdirler. Bizim gözlerimiz ve duygularımız için bir mermer, bir demir parçası, bir insan, bir ağaç, katı, yoğun ve dayanıklıdır. Elektrik akımı için hava direnç gösterir. Metal bir parça is elektriği geçirir. Bize üstün ve bunun için de öteki duygu ve kabiliyetleri olan ruhlara bu katı madde gerçek dışı görünebilir. Ve buna karşılık «düşünce» incelenmesi mümkün bir gerçek, bir varlık biçimini alabilir. Bu söylediklerim uluorta sözlerden sayılmasın. Doğrudan doğruya duygularımıza çarpan dünya ile ilgili olaylarda, hayvanlar âleminde ve özellikle yaratılış tabakasında kendimizden aşağı saydığımız böceklerin hayatında çok gariplikler görmekteyiz. Böcekler bazı geçiş duygularında bizden üstündürler. Bizimkilerden başka türlü, anlaşılmaz, şaşırtıcı duygularıyle entomologiste (böcek konusu bilginleri) leri hayretlere düşürmektedirler.

Talât Bey hâlâ yüzünde sürüp giden inansızlık gülümsemesiyle:

— Madam, bulutun tabii ne olduğunu biliyoruz. Yoğunluğu azala azala bu havai şey sonunda gözlere görünmez olur. Biz bir atmosfer banyosu içinde yaşıyoruz. Ciğerlerimiz, gözeneklerimiz daima bununla alış veriş halindedir. Bir dakika onsuz kalsak ölürüz. Fakat sissiz, bulutsuz, kuru havalarda etrafımızda hiç bir şey göremiyoruz. Havanın yoğunluk ve saydamlığın-

dan fantomların yaratılışları üstüne bir kıyas çıkarmayı hiç doğru bulamıyorum. Böceklerin bazı konularda bize üstün kavramaları olabilir. Ama bu hal beyince gelişme eseri değil, büsbütün içgüdüsel bir şeydir. Böceğin dirisi, ölüsü bir mikroskop, bir neşter altında incelenebilir, Fantomların erilir, tutulur yerleri yoktur. Bunlar üstüne söylenenler benim için bir masal garipliğinden farklı değildir.

— Mösyö, öteki dünya ile ilgili olayları böyle dünya ile ilgili duygularınızın yardımıyle ölçüp biçmekte inat ederseniz mezarın öbür yanında olanlardan hiç bir şey anlayamazsınız. Ruhlar, görmek için göze, işitmek için kulağa v.b. bizdeki kaba duyu organlarına muhtaç değildirler.

— Ne kadar kaba sayarsanız sayınız Madam, etrafımda olup bitenleri doğanın bana vermiş olduğu beş duygu ile ölçüp biçmeğe mecburum. Bir zamanlar ortaya altıncı, yedinci duygu modası çıkarıldı ama benim beş organıma yeniden bir şey eklenmediği için bu iddianın aslının ne olduğunu anlıyamıyorum.

VII

ŞEYH BATTAL'IN FANTOMU

Odada bu tartışma sürüp giderken dışarıdan koşuşmalar, çığlıklar işitildi. Ufak birer helecanla kulak verdiler. Ne oluyordu? Yangın mı? Hırsız mı? Beklenmedik bir kaza mı? Yarım dakika sürmeden oda kapısı hızla açıldı. Leman, kaçık bir benizle içeriye girdi. Titreye titreye kendini annesinin kucağına attı.

Hanımefendi şaşırarak:

— Ne oldun kızım? Nedir bu korku? Bu telâş? Bu helecan?

Leman sönük gözlerle kapıya doğru bakarak:

— Geliyorlar mı?

— Kim?

— Fantom.

— Nasıl fantom?

Gene oda kapısı açıldı. Önde Dilâver, arkada anası Çeşmifettan kadın kendilerin içeriye attılar.

Çeşmifettan, çocukların dadısıdır. Çok zaman önce azat edilmiş, evlendirilmiş, bir oğlu olduktan sonra kocası öldüğünden tekrar konağa dönmüştür. Dilâver on yedi yaşında komik mizaçlı zeki bir çocuktur.

Hanımefendi — Dilâver, ne oldunuz?

Dilâver çarpılmış gibi kambur zambur bir durum alarak gözlerini süzgün süzgün tavanda dolaştırdıktan sonra:

— Fan, fan, fantom...

Hanımefendi gittikçe artan bir merakla sorusunu yeniledi:

— Nasıl fantom canım?

Çeşmifettan iki elini göğsüne bastırarak:

— Eşhed ü enlâ ilâhe illâhlah, yeşil sarıklı, göbeğine kadar ak sakallı...

Dilâver — Koca karınlı. Bol şalvarlı. O kadar bol ki hepimiz içine sığarız. Ayaklarındaki çedik pabuçlar nah salapurya kadar...

Çeşmifettan — Göbeğinin üstünde yusyuvarlak, balgami bir taş...

Dilâver — Kemer patlıcanı gibi bir çift kaş. Öyle de iri gözler ki içlerinde deminki gibi şimşekler çakıyor... İnsana yiyecek gibi bakıyor...

Odadakiler hep derin birer hayretle saçma sapana benzeyen bu sözleri dinliyorlardı.

Sonunda Hanımefendi sabırsızlanarak:

— Çeşmifettan, ana oğul siz çıldırdınız mı? Bunlar nasıl lâkırdı, kuzum?

Çeşmifettan — İki gözüm Hanımefendiciğim, çıldırmadım. Gördüğümüzü söylüyoruz. Leman Hanım da bizimle beraberdi. O da hem gördü, hem de işitti.

Leman — Anneciğim, ben korktum, pek dikkatli bakamadım, kaçtım, ama dedikleri doğru.

Hanımefendi — Gördü, haydi ne ise ne, işitti ne demek? Fantomla konuştunuz mu?

Çeşmifettan — Biz yalnız dinledik, hep o söyledi.

Hanımefendi — Kim?

Çeşmifettan — Fantom...

Hanımefendi — Ne dedi?

Çeşmifettan — Adı Şeyh Battal'mış. Karacaahmet'te yatı-

yormuş. Bu gece hava sıkıntılıymış... Etrafta gezinmeleri için müritlerine izin vermiş.

Dilâver — Bu gece ölüler etrafta avcıya dağılmışlar... Bizim eve de bu göbeklisi düşmüş...

Hanımefendi — Sus, zevzek çocuk... İş ciddileşmeğe başladı. Şeyh Battal'a aşina çıktım... Paşa merhumun bu namda sevip görüştüğü bir şeyhi vardı. Tekkesi Nuhkuyusu civarında idi. Ölümünde Karacaahmet'e gömüldü.

Çeşmifettan — Hanımefendiciğim, Allah sizden razı olsun, işte gerçeğe aşina çıktınız. Biz Şeyh Battal'ı ne bilelim, görüp işittiğimizi söylüyoruz.

Talât Bey — Camille Flammarion sağ olsaydı bir «apparition» da bizim evde olduğundan kendisine mektup yazardım. O da anket ciltlerine on bin bilmem kaçıncı olarak bu harikayı yazardı.

Mürebbiye — Beyefendi, sanki bu mucize sizi imana getirmek için damınızın altında oldu. Hemen gözlerimizin önünde gibi olup biten bu öteki dünya ile ilgili olaya ne dersiniz?

Talât Bey yüzünden hiç kaybolmayan aynı şüpheci gülüşle:

— Gözlerimizin önünde hiç bir şey olmadı. Fantomlar üstüne şimdiye kadar işittiklerim gibi bu da benim için söylenti çeşidinden şeylerdir.

Mürebbiye — Bu üç kişi birden yalan mı söylüyorlar? Bu önemli konuda kesin düşüncenizi anlamak isterim...

Talât Bey — Peki Madam, düşüncemi şimdi bildiririm. Ama dinleyelim bakalım, Şeyh Battal daha neler söylemiş...

Çeşmifettan — İki elim yanıma gelecek... Yalan kabul etmem... Ne zoruma? Efendilerimi niçin aldatayım?

Dilâver — Şeyh Battal ahretten geliyor amma galiba orada da buhran saçağa sarmış olmalı ki düpe düz para istedi. Azıcık daha gitmemiş olaydı salona çağırıp kahve pişirecektim.

Hanımefendi — Sen sus çocuğum, annen söylesin. Ne suretle para istedi Çeşmifettan, anlat.

Çeşmifettan — Paşa merhum sağlığında bizi görür gözetirdi. Ailem sefalet içindedir. Hanımefendiye söyleyiniz, onlara ara sıra biraz dünyalık göndermeyi unutmasın, dedi.

Talât Bey — Hah, şimdi işte gerçek biraz sırıtır gibi oldu. Bu üç kişinin Şeyh Battal şeklinde birini gördüklerine inanırım.

Ama bu, mezarlıktan gelme bir fantom değildir. İşin içinde bir «truc» var... Hanımefendiden Şeyh Battal ailesi adına para ko parmak için kurnazın biri mükemmel bir makyajla o şekle girerek geldi. Göründü. Çünkü bu evde ruhlarla, perilerle konuşulduğunu, öteki dünyaya ait meselelerle uğraşıldığını bilen bir hin oğlu, ailemizin bu inanç zayıflığından böylece faydalanmağa kalkıştı. Kavuğuyle, çakşınyle bir ölüyü diriler sahnesine çıkaran bu hilekâr, paşa merhumun Şeyh Battal'la olan dostluğunu da bilenlerden birisi...

Hanımefendi — Kardeş, müsaade ediniz de meseleyi etrafıyle anlatayım...

Talât Bey — Bunda anlatmağa değer bir şey yok... Ölümünden on sekiz yirmi yıl sonra Şeyh Battal yeşil sarığını sarıp bol şalvarını giyerek koca sakalıyle burada boy gösteremez...

Dilâver — Sakalının yabani ot gibi fışkırarak suratını sarmış olmasına bakılırsa, tuvaletini yaptırmak için Şeyh Hazretlerinin ahrette ucuz bir berber bulamamış olduğu anlaşılıyor...

Çeşmifettan — Sus oğlum, evliyalardan böyle eğlenir gibi söz edilir mi?

Talât Bey — Dünyada şeyh idi, ahrette evliya oldu... Macera etraftan duyulursa yarın akşam mezarına kandil yakmağa kalkarlar...

Hanımefendi — Müsaadenizi çok rica ederim. Bu Şeyh Battal adı bende pek merak uyandırdı...

Talât Bey — Peki, sustuk efendim, sorunuz...

Hanımefendi — Çeşmifettan, şeyhi nasıl gördünüz, ta baş langıcından işi anlat.

Çeşmifettan — Ben odamda uyuyordum. Yıldırımın dehşetinden uyandım. Ama döşeğimden çıkmadım. Bir şey görmiyeyim diye yorganı başıma çektim... «Dadı, Dadı, kalk» diye kulağıma bir ses geldi. Başımı çıkarıp baktım, Leman Hanım. «Ne istiyorsun yavrum?» dedim. «Yağmur bardaktan boşanır gibi yağınağa başladı. Bizim sandık odası akıyor. Her şeyimiz harabolacak, kalk da bir çaresine bakalım» dedi. Kalktım. Akan yerlere koymak için çamaşırlıktan leğenler almak icabetti. Taşlığa indik. Dilâver de beraber geldi. Kileri açtık. Uzun yoldan giderken mübarek adamla hapa hap karşı karşıya geldik. Ben, destur, tütü diye durdum. Çocuklar korktular. Leman Hanım kaçtı. Dilâver bir zaman beni yalnız bırakmadı. Nasıl söyliyeyim

bilmem, fantom mu? Şeyh Battal mı? İşte onunla beş altı arşın açıklıkla yüz yüze durup biribirimize bakıyorduk... Koca yeşil sarık, göbeğine kadar ak sakal... Elinde iri taneli bir tespih... Ben, bulunduğum yerde kaskatı kaldım. Ne ileri gidebiliyordum, ne de geriye. Bize o sözleri söyledikten sonra, nasıl oldu anlıyamadım. Şeyh Battal birden bire karşımızda kayboldu. Sonra bana biraz cesaret geldi. İleri yürüdüm. Her tarafa bakındım, kimse yok.

Hanımefendi — Açık kalmış kapı var mıydı?

Çeşmifettan — Hayır efendim bütün kapılar içeriden her zamanki gibi sürgülü. Bütün pencereler demir parmaklıklı. Ölümü, diri mi işte bu hayalet nereden girdi? Nereden çıktı? Anlayamadım... Onlara kapı, baca olmaz derler pek sahi.

Şimdi hepsi susmuştu. Bu garip olay üzerine düşünüyorlardı. Ama sadece düşünmekle bu garabeti saran sırları anlamak mümkün olabilecek miydi? Olayın leh ve aleyhinde tanıklık için kuvvetli kanıtlar gerekti. Talât Bey'e göre «apparition» usta bir hilekârın oynadığı komediden başka bir şey değildi. Ama bu gerçeği odada bulunan saf kimselerin önünde nasıl ispat etmeliydi?

Hanımefendi bir süre dalgın kaldıktan sonra kardeşinin inançsızlığını sarsmak için dedi ki:

— Düşündüm. Bundan yirmi beş yıl önceki Şeyh Battal o eski biçim ve görünüşüyle gözlerimin önüne geldi. Şeyh merhum tıpkı tıpkısına bunların tarif ettikleri kılıkta idi...

Talât Bey — Tabii, aktör temsil ettiği kimsenin kişiliğini almakta büyük bir maharet göstermiş. Olayda olumlu gördüğüm yalnız bu yöndür ya da...

Talât Bey sustu. Hanımefendi bir dakika bekledikten sonra:

— Sözünüzü tamamlayınız.

— Ya da Çeşmifettan, yıldırımdan sarsılan beyniyle bir bersam hale uğramış olmasın...

— Ne demek?

— Yani kalfamız bir boş inana tutulmuş olmasın...

— Nasıl olur?

— Basbayağı. Siz biraz düşününce zihninizde Şeyh Battal'ı bütün o kallavi kılığıyle buldunuz. Böyle bir «image» açıklaya-

mıyacağımız bir ruh hali ile Çeşmifettan'ın dimağında da uyanamaz mı?

Hanımefendi Çeşmifettan'a dönerek:

— Kalfam, sen Şeyh Battal'ı sağlığında görmüş müydün?

Çeşmifettan — Hayır efendim, öyle bir adamı hiç hatırlamıyorum.

Hanımefendi Leman'la Dilâver'i göstererek:

—Bu çocuklar ise o zaman dünyada bile yoktular. Kardeşim siz, Şeyh Battal'ın bu üç cana gözüktüğünden emin olunuz. Çeşmifettan bu yaştan sonra yalan söylemez. Leman'ın ise böyle şeyler uydurmak asla âdeti değildir (Kızını okşayarak). Bakınız yavrucağıının hâlâ titremesi geçmedi. Hâlâ benzi yerine gelmedi...

Dilâver çarpık boyunla kendine acındıracak bir jest alarak:

— Hanımefendimiz, bendeniz yalan söyler miyim? Bu gece Şeyh Battal'ı görmekten ne avantam olabilir?

— Sen sus maskara, senin Allah bir dediğine inanmam. Annene bütün kalbimin kuvvetiyle inanırım.

Çeşmifettan yine gürül gürül kelime-i şehadet getirerek:

— Yalan şeytana mahsustur... Ahrette kırk yerde sorgusu vardır.

Dilâver anasının bu saflığına fıkır fıkır güldü.

Hanımefendi — Kardeşim, Şeyh Battal'ın bu geceki gözükmesinde kendi bakımımdan hiç kuşkuya yer yoktur. Siz de bu garip olayı kendi zihninize göre yargılayınız...

Talât Bey — Bir daha böyle bir hayalet gözükürse hemen bana haber vermelerini rica ederim...

Dilâver — Ailesi adına istediği para gönderilmezse Battal Hazretlerinin ziyaretleriyle bizi yine şereflendireceğine hiç kuşkunuz olmasın.

Çeşmifettan — Oğlan, çarpılacaksın. Evliya ile eğlenilir mi?

Dilâver — Aşağıya bir çiftenağra ile bir zurna saklayacağım. Şeyh gözükür gözükmez âlâ bir daha havası çalacağım.

Çeşmifettan — Bu oğlan benim yüreğime indirecek.

Talât Bey — O şeytan çocuk hepimizden akıllı.

Dilâver — Sayenizde akıllıyım, amma...

Talât Bey çocuğun lâkırdıyı bitirmesine vakit vermeden:

— Ulan, sana akıllı dediınse, çarçabuk beni yalancı çıkar diye söylemedim ya? Kimse kimsenin sayesinde akıllı olamaz.

Zekâ yaratılıştan gelen bir şeydir...

Dilâver — Dayı Beyefendi, nazar değmesin diye arada bir de böyle ahmaklık yapmalıdır...

İlk hatasını ikinci sözüyle tamir eden çocuğun zekâsına gülüştüler.

Talât Bey bu kez yeğenlerine dönerek:

— Beyefendiler, hayli vakittir hiç sesiniz çıkmıyor. Sade dinliyorsunuz. Şeyh Battal'ın bu «apparition» u üstüne sizin de olumlu, olumsuz düşüncelerinizi anlamak isteriz.

Orhan — Meselede bizim olumsuz bir düşüncemiz yoktur.

Talât Bey — Demek bu garip olayı bir gerçek olarak kabul ediyorsunuz?

Turhan — Garip olay deyimi genel kurallardan bütün bütün aykırı ve az raslanır durumlar için kullanılır.

Talât Bey büyük bir şaşkınlıkla:

— Demek ki Şeyh Battal'ın koca sarık ve karnıyle bu gece bizi ziyareti ölümün genel kuralına aykırı olmıyan pek doğal bir olaydır...

Orhan — Şüphesiz...

Talât Bey — Kırk yıl tartışsak biribirimizle anlaşamayız...

Turhan — Siz, ölümden sonra başlayan ikinci hayata inanmıyorsunuz, aramızdaki büyük anlaşmazlık oradan çıkıyor.

Talât Bey — Ölümden sonra hayat... Hani ya şu dinlerin cennetle mükâfatlandırıp cehennemle korkuttukları hayat mı?

Orhan — Hayır, biz dinlerin efsanelerini kabul etmiyoruz. Bizim inandığımız ikinci hayat göksel, ebedi ve katkısızdır.

Talât Bey — Demek biz ölmüyoruz, bir ikinci hayata diriliyoruz?

Orhan — Bu gerçeği bir gün teknoloji yoluyle ispat etmek kabil olacaktır. Mesele yavaş yavaş o biçimi alıyor.

Talât Bey — Bu konuyu bir gün inceden inceye tartışırız. Şeyh Battal'ın ölümünden yirmi bu kadar yıl sonra o eski kılığıyle gelip de bize görünmesini nasıl olup da pek doğal sayıyorsunuz? Şimdi bana bunu anlatınız.

Orhan — Yüzlerce benzerine oranlayarak. Anlıyor musunuz... Belki binlerce... Ellerimizde kitaplıklar dolusu ispatlı tanıklı belgeler var. Bunların hepsine birden uydurmadır deyip de işin içinden çıkamazsınız.

Talât Bey — İspatlı tanıklı belgeler dediğiniz şeylerden sizin savunduklarınıza karşıt birçok deliller bulup çıkaracağıma emin olunuz. Ben de bu mesele ile uğraşacağım. Ya ben de sizin gibi spritist olurum. Ya da sizi gerçeğe döndürürüm. Savunduklarınızın yüzde birini adamakıllı ispat edebilmiş olsanız, ben de düşünmeğe varacağım. Ama pöh pöhle ortaya döktüğünüz şeyler lâf sınırından öteye geçemiyor...

Orhan — Dayı Bey, siz de inanmadığınız şeylerin asılsızlıklarını ispat edebilmiş olsanız o zaman biz de kendimizi inandıklarımıza karşı açılan bir kapının önünde bulmuş oluruz... İzin verirseniz ölülerin gelip göründüklerine dair bir iki olay daha okuyalım.

Talât Bey — Şeyhin kerameti kendinden menkul kabilinden olan bu ciltler dolusu olayların ardı arkası tükenmez, ama okuyunuz, dinleyelim.

VIII

İÇİNDE ÖLDÜĞÜ APARTIMANI GÜPE GÜNDÜZ GELİP DOLAŞAN KIZ

Orhan, «Ölümün Sırları» ciltlerinden birini açarak tokça bir sesle okumağa başladı:

Flammarion yazıyor (Après la mort, 3. cilt, sayfa 294): «Bir genç kızın ölümünden bir yıl sonra göründüğü 22 temmuz 1899 tarihli bir mektupla İtalya'dan bana yazılıyor. İmza Mösyö Giuseppe Cavagnaro'dur. Olayın doğruluğu yeminle temin ediliyor. On sekiz yaşında ölen bu kızın odalar arasında dolaştığı yalnız söylenti değil, evin öteki kiracılarınca da aynen görülmüştür. Bu görünüş pek soğukkanlılıkla olmuştur. Olay bersamlık ve başka türlü marazi bir görünüme sığdırılamaz.

«İşte olay:

«On sekiz yaşında, Cenova'da öğrenci ve babamın yanında bulunuyordum. Bir sabah saat yediye doğru Yunanca bir kitabın sayfalarını karıştırırken bir kapı açılır gibi bir gürültü duydum. Baktım ki, mutfaktan doğru genç, güzel, uzun boylu bir kız geliyor. Arkasında bembeyaz bir gömlek vardı. Lüle lüle kumral saçları omuzlarından aşağı dökülmüştü. Hemen gülüm-

semeye benzer bir bakışla bana bakarak önümden geçti. Sonra kapıyı açtı. Ve gürültüyle kapayarak babamın odasına girdi.

«Ben, bulunduğum yerde şaşa kaldım. Kendi kendime: Bu kız kimdir? Bizim evde ne arıyor? dedim.

«Aşağı yukarı on dakika sonra babam odasından çıktı. Her zamanki gibi sabah yıkanmasını yapmak için mutfağa gitti. Ben merakımı çözümlemek için hemen babamın çıktığı odaya girdim. Fakat orada kimseyi bulamadım. Yatağın altına, iskemlelerin arkalarına, hatta çekmecelerin içine varıncaya kadar her yeri aradım. Kimse yok. Kız nereye kayboldu? Kapıdan tekrar çıkmış olaydı mutlaka görecektim. Pencerelerden dışarı atlaması da mümkün değildi. Çünkü dördüncü katta oturuyorduk.

«Babam tuvaletini yapıp da dönünce olayı anlattım. Hemen ikimiz beraber merdivene koştuk. Bir şey göremedik. Babam henüz açılmamış olan sokak kapısının sürgüsünü çekti. Kapıcıya sorduk, daha sabahleyin hiç kimsenin girip çıkmamış olduğu cevabını aldık.

«Bizim apartımanımızın karşısındaki dairede Avukat Manzini adında biri oturuyordu. Ona giderek olayı anlattık. Bu adam sözlerimize hiç şaşmadı. Tabii bir suretle biz dinledikten sonra şu karşılığı verdi: — «Bildirdiğiniz yaştaki kız bir yıl önce şimdi babanızın yatmakta olduğu odada ölmüştü. Bu kızın ölümünden sonra gelip gezindiğini gören yalnız siz değilsiniz, sizden önce o apartmanda oturan kiracılara da aynen görünmüş olduğu için bu aile orayı korkudan bırakmak zorunda kalmıştı...

«Mösyö Giuseppe Cavagnaro mektubunu şöyle bitiriyor:

«Olayın kesinlikle doğruluğunu size yeminle temin ederim.

«Ankete gelen karşılıklardan 767. nci mektup.

«Camille Flammarion ekliyor:

«Verilen bu teminatla yetinmiyerek olayın geçtiği yerde soruşturma yaptırttım. Söylenenlerin harfi harfine doğruluğu belli oldu...

«İncelemeye girişmezden önce böyle olayları kesinlikle inkârda direnmekten ne çıkar? Toplumun itibarlı katlarından aydın kimselerin tanıklıklarını niçin aşağı tabakalardan kaba halk kitlesinin sözleriyle bir tutmalıdır...»

Talât Bey — Bitti mi yavrum?

Orhan — Bundan daha pek çok garipleri var...

Talât Bey — Malûm, bu gariplikleri dinleyenler de anlatanlar kadar saf yürekli olmalı... Teknolojinin ispat alanında yemin kulanılamaz. Bilimin deneysel metodu biribirine sadece güven aşılamakla yürümez. Ne diriye ve ne de ölüye benzeyen bu fantomu gözüktüğü anda çal yaka edip laboratuvara sokmalı... Tanımak istediğimiz doğa elemanları için ne işlem yapılıyorsa onu da öylece borulardan, potalardan geçirmeliyiz.

Bu tartışma biraz daha uzadı. Ortalık ağarıyordu. Uyumak için herkes odalarına çekildiler...

Hava sakinlemişti. Fırtınanın sinirlere verdiği gerginlik birkaç saat uyku ile yatıştı...

Saatlerce süren bu tartışmada ne Talât Bey'in inançsızlığı zerrece gevşemiş, ne de beylerin inançlarından bir kıymık eksilmişti. Şeyh Battal'ın geceki «apparition» u zihinlerde korkulu, saygıyla karışık büyük bir etki bırakmıştı. Hanımefendi inanmakta oğullarıyle beraberdi. Talât Bey olayın doğruluğunu kabule karşı görünümekle birlikte bu üç kişinin görgü tanıklıklarını büsbütün çürütebilecek kuvvette bir mantık kesinliği gösteremiyordu. Bunun için, ötekilerce bu muammayı göründüğü biçimde kabul etmek zorunluğu vardı.

Hanımefendi Şeyh Battal'ın sefil ailesine yardım isteğine kayıtsız kalmadı. Bu şeyh o gece görünen bir hayalet değil, vaktiyle paşanın aziz dostlarından bir kişiydi.

Bu aileyi o gün bulup yardımlarına yetişmek için bir otomobil getirtti. Çantasına yüz lira para koydu. Çeşmifettan'ı beraber aldı. Orhan'la Turhan bu kadar yıl sonra «incarnation» yapan yani cisimleşen bu mübarek şeyhin ailesini ziyaret şerefinde bulunmak isteğini gösterdiler. Hep birlikte taksiye doldular.

Oto yola düzüldükten sonra bir de baktılar ki hayretle ne görsünler, Dilâver şoförün yanında oturuyor.

Hanımefendi yarı öfke, yarı lâtife yollu haykırdı:

— Ulan, oraya ne vakit atladın? Seni kim davet etti?

Dilâver sırıtarak:

— Ben kendi kendimi davet ettim. Hiç Kambersiz düğün olur mu?

— Neler de bilir afacan... Orada maskaralık edersen döverim seni alimallah...

— Akşam şeyhin kendisiyle müşerref oldum. Bugün de ailesini görmek merakına düştüm. Beyefendiler buna «apparition» diyorlar. Acemceden Fransızcaya geçmiş bir sözcük olacak, «aparma» dan geliyor.

Gülüştüler. Otomobil Karacaahmet'in güney tarafındaki yokuştan fakülteye doğru yol alıyordu. Ahretin bu kara ormanalanı dirilere ürküntü getirecek bir ilerleyişle etrafa kasvet saçıyordu.

Nuhkuyusu semtine geldiler. Üsküdar'ın bazı mahalleleri hâlâ birkaç yüzyıl önceki yüzlerini değiştirmemiş gibidir. Orada Buhara'ya, Taşkent'e benzer caddeler, sokaklar, kervansarayları andırır hanlar... Adım başında minareleri, kubbeleri, damlarıyle gözleri karşılayan hesapsız camiler, mesçitler, tekkeler, medreseler görürsünüz. Hayattan çok ölüme yer ayırmış bir memleket...

Mahalle arası sokaklarından geçen birkaç kişiye Şeyh Battal ailesinin oturduğu sabık tekkeyi veya evi sordular. Bilen hiç bir kimse çıkmadı. Sonunda kapı çalmak zorunda kaldılar. İki üç evden olumsuz karşılık aldıktan sonra bir kocakarı işe yarayacak cevabı şöyle verdi:

— Doğru bu sokaktan aşağıya ininiz. Sola sapınız. Önünüze yıkık bir mesçit çıkar. On beş yirmi adım ileri gittikten sonra yine o sıradaki ilk kapıyı çalınız...

Hanımefendi — Teşekkür ederiz hanım nine. Çok kimseye sorduk, bilemediler.

Kocakarı — Şimdi eskiler hiç bir yerde tanınmıyor. Kimsenin kimseye önem verdiği yok. Can cana, baş başa... Hani kuzum o eski komşuluk kaldı mı? Komşu hakkının yarın ahrette yedi yerde suali olduğunu kimse düşünüyor mu? Eskiden komşu demek akraba demekti. Biribirimizin her işine bulunuverirdik. Geçenlerde hastalandım da kapımı çalıp Allah için bana bir bardak su veren olmadı. Bu mahallede eskilerden bir ben kaldım, bir de şu karşıki evde hattatın anası Hafize. Ötekiler hep yeni. Soyları sopları bellisiz... Nereden geldikleri malûm değil... Hep kesik saçlı, püskürme benli, sürmeli, allı, morlu boyacı kedisi gibi mahlûklar. İnanır mısın Hanımefendi, bu mahal-

lede Üsküdar parkında dans etmedik, şükür bir ben varım... Bir de Hafize...

Dilâver tek duracağına Hanımefendiye vermiş olduğu söze rağmen dayanamadı:

— Hanım nine, dedi, şayet dans etmek istersen ben sana kavalye olurum. Başka kimseye angaje olma, kıskanırım ha...

Hanımefendi hiddetlendi:

— Tut çeneni, şimdi ha...

Kocakarı — Darılmayınız Hanım. Zamane böyle, şimdiki çocuklarda terbiye, saygı kaldı mı? Ellerini havaya kaldırıp aşağı indirerek yalnız beden terbiyesi yapıyorlar. Dilleri nah böyle, kürek gibi. Asıl terbiye ortadan büsbütün kalktı...

Otomobil hareket edeceği sırada kocakarı şoförü durdurarak:

— Lâf karıştı, asıl söyleyeceğimi unuttum. Şeyh Battal'ın ailesini ne yapacaksınız?

Hanımefendi — Eskiden beri bir tanışıklık var da, görüşeceğiz.

Kocakarı — Şimdiki zaman eski zamana benzemez. Şeyhin oğlu Abdüsselâm da, nefes ediyor amma pek gizli... Havaleli çocuklara, saraya, sıracaya, selâmün kavlene okur amma neyliyeyim... Babasının nefesindeki kuvvet yok... Battal merhum başka idi. Aynı zamanda onun Istanbul'da, Şam'da, Mekke'de gözüktüğünü anlatırlar. Daha pek çok kerametlerini söylerler. Mezarına kangal kangal nurlar indiğini, sağlığındaki kılığıyle bazı geceler gezindiğini görenler var. Şeyh merhum buraya Amasya'dan göç etmiştir. Vallahi bilmem kaç yılında... Ben o zamanlar uçkurunu bağlayamıyan küçücük bir çocukçağızdım... Kadın erkek bazı Amasyalılar bunlarla gizli mizli görüşmeğe gelirler. Abdüsselâm için büyücülüğe de başlamış diyorlar. Daha başka şeyler de söylüyorlar... Neme gerek, günahları üstlerinde kalsın. Geçinme dünyası bu. Şeyh ol, ne olursan ol hiç bir şey ayıp değil. Şeyh Battal'ın cüppesini, şalvarını, kavuğunu, çedik pabucuna varıncaya kadar her şeyini bohçalara sarmışlar, güvenebildikleri kimselere, Hırka-i Şerif gibi ziyaret ettiriyorlarmış...

Dilâver, kocakarının verdiği bu son ayrıntılı bilgileri pek dikkatle dinliyordu. Bu çuval dolusu boş söz içinde ziyaretçilerin işlerine yarayacak sözler de yok değildi. Özellikle bu Amas-

ya sözü zeki çocuğun zihnini burktu. Çünkü köşkte Şerife adında Amasyalı bir kadın vardı. On on beş yıl önce oraya hizmetçilikle kapılanmış ve sonraları vücuduna pek gerek kalmamakla birlikte aileyi bırakmamıştı. Bazı bazı bu kadın hemşehrilerini görmeğe gittiğini söyliyerek dolaşıp dolaşıp gelirdi. Sakın bu şeyh ailesiyle Şerife arasında bir ilişki olmasın...

Şerife köşkün en alt katında bir odada yatıyordu. Şeyh Battal adına görünen hayalete, kimseye sezdirmeden kapı açabilirdi.

«Apparition» gecesi olan gürültü ve kopan çığlıklara karşılık bu kadın, ne olduğunu merak edip de hiç odasından dışarı çıkmamıştı. Bu kayıtsızlığı yapma ve kuşku çekici bir hal gibi görünüyordu.

Dilâver'den başka, otomobilde bulunanlardan hiç biri pirincin taşını ayıklar gibi kocakarının saçma sapan sözlerinden bu önemli anlamı bulup çıkarmayı zihinlerinden geçirmemişlerdi.

Araba yürüdü. Ama ihtiyar Saliha'nın viran evciği önünde bir otombil durması, az raslanır olaylardan olduğu için, karşıki Hafize'yi meraka düşürdü. Hemen sokak kapısını açarak seslendi:

— Hu, komşucuğum...

— Ne var kardeş?

— Otomobildeki kibar hanımlar kimdi?

— Tanımıyorum...

— Ne konuştunuz?

— Şeyh Battal'ın evini soruyorlar.

— Büyü mü yaptırtacaklar acaba?

— Vallahi bilmem. Gizli bir dertleri olmasa böyle otomobille sokak sokak şeyhin evini aramazlar...

— Battal öldüyse oğlu sağ olsun. Sanki hık demiş de burnundan düşmüş. Boy, bos,kalıp kıyafet, ense tıpkı baba... Kır sakalı büsbütün ağarırsa hiç merhumdan farkı olmıyacak... Bu şeyh eskileri için yine yeniden yeniye birçok şeyler söyleniyor.

— Ne gibi?

— Babası mı, oğlu mu, fark etmek pek mümkün değil, kibarların rüyalarına girip para istiyorlarmış...

— İnanırım. Battal hüddamlı idi. Becerikli ölüler ahmak dirilerden çok para kazanıyorlar. Paraları yok, ne ile geçiniyor-

lar? Halleri, vakitleri pek düşkün değil. İnsanın elinde bir sanat olsun da püfçülük olsun, büyücülük olsun... Sahibini geçindirir. Okuyan ve okunan bu işi aralarında bir sır gibi tuttuktan sonra yasağın ne önemi kalır?...

IX

ŞEYH BATTAL'IN EVİ

Otomobil tarif edilen sokağa saptı. Mesçidi geçti. İlk kapının önünde durdu. Duvar kenarında tozlara bulanmış kız oğlan birkaç çocuk konserve kutularını, cam, kiremit, bez parçalarını toplamışlar, misafirlik oynuyorlardı. Otomobili görünce işlerini bırakıp başlarını o tarafa çevirdiler.

Saçak ve kaplamaları vakit vakit tamir görmüş harapça fakat büyücek evin eski usul tokmağını vurdular. Biraz beklediler. Kapı açılmadı. Bir daha vurdular. Yine ses çıkmadı.

Hanımefendi çocuklardan sordu:

— Yavrum, evde kimse yok mu?

Kırmızı donlu bir kız çocuğu cevap verdi:

— Babam bahçede tavuklara bakıyor. Annem üst katı süpürüyor. Gülsüm çamaşır yıkıyor. Ablam ut çalıyor. Büyük annem çarşıya gitti.

Kulak kabarttılar. Gerçekten derinden derine bir ut tımbırtısı geliyordu. Tokmağı bir daha vurdular, sonucunu beklerlerken o kız çocuğu haykırdı:

— İşte. İşte büyük annem geliyor.

Ta ileriden, eli zembilli, şişman, kısa yuvarlak bir kadın belirmişti. İki yanına yalpa vurarak adımlarını biraz zahmetle attığı seçiliyordu. Kapının önünde bir otomobil durmuş olduğunu görünce azıcık hızlandı.

Kapıya yaklaşınca içinden bir günün nevalesi taşan şişkin zembili yere bırakarak bir iki süzgün nefesle yorgunluğunu boşalttıktan sonra kesik sesle sordu:

— Kimi arıyorsunuz efendim?

Hanımefendi — Şeyh Battalzade Abdüsselâm Efendi'nin evi burası değil mi?

Kocakarı — Burası, evet. Hoş geldiniz, kademler getirdiniz,

ama arbasız, sessizce yayan gelmiş olsaydınız daha iyi ederdiniz. Konu komşu bizi gözleriyle yiyorlar. Evimize bir iki gelen giden olursa komisere haber veriyorlar. Bir hacetiniz mi var?

— Efendiyi görmek istiyoruz.

— Artık cin peri işine karışmıyor. Kimseye okumuyor. Madem ki zahmet edip de buraya kadar gelmişsiniz. İçeriye buyurunuz, bir kahvemizi içiniz.

Koynundan çıkardığı iri bir anahtarla çatır çatır kapıyı açtı. Basamak taşını biraz zorlukla atlayarak zembili eşikten geçirdikten sonra misafirleri içeriye aldı. Ve şoföre:

— Haydi oğlum, sen git, şu köşeyi dön, uzakta bekle, dedi. Misafirler büyükçe bir bahçeye girdiler. Burası keçileri, tavuklarıyle biraz ahıra, biraz kümese, yer yer zerzavat ekilmiş tarlalarıyle biraz bostana, birkaç servisiyle biraz da mezarlığa andırıyordu.

Ut sesi birden kesildi. Bahçenin öbür ucunda sarıklı, şalvarlı, iri boy bir adam gördüler.

Kocakarı — Damadım, imameti de olduğu için, eski kisvesini muhafaz edebildi, dedi.

Misafirleri bir maltalıktan geçirip orta katta temizce bir odaya aldılar. Burası özel bir ev olmaktan çok, tekkeye benziyor. Bütün duvarlar hadisler, Arapça yazılı levhalarla kaplıydı. Sanki büsbütün tekke olmak için yalnız Çihar Yar-ı Güzin eksikti. Oraya buraya serili koyun, keçi postları, ceylan derileri... Çivilere asılmış teberler, keşküller... Binlik tespihler... İçleri Ayet-el Kürsi yazılı sarı taslar... Buhurdanlar, insan boyunca cami şamdanları, kudümler... Bütün bu tekke eşyasından saçılan kurs, ödağacı, amber kokuları her yana sinmiş gibiydi. Evin havasında girenleri biraz sarhoş eden bir ağırlık vardı.

Buraya okunmak için gelenler nefesin etkisini arttıracak bir maneviyet çevresinde bulunduklarından şüphe edemezlerdi. Kıbleye doğru serilmiş seccadeler, ziyaretçileri namaza, ibadete çağırıyordu...

Geniş odanın hiç bir tarafında kerevet, sedir, kanape, koltuk, sandalye gibi ilişecek eşyadan eser yoktu. Kendilerine yol gösteren kocakarının işareti üzerine misafirler postlara, seccadelere, halılara oturdular.

Kadın — Teşrifinizi efendiye haber vereyim.

Sözüyle dışarı çıktı. Diz çökmeğe, bağdaş kurmağa hiç alış-

kın olmayan Orhan'la Turhan biraz çarpık durumda yerleştikleri yerden bu cami, bu tekke bozuntusu odanın her yanına dikkatle bakıyorlardı. Hiç kuşkusuz kendi düşüncelerince burası ruhlar uğrağı mübarek bir yerdi. Ahretten dünyaya gezmeğe çıkan ruhlar, böyle mabetlerin ve mabedimsi yerlerin kuytuluklarından, loşluklarından hoşlanırlardı. Hatta bazı eşyada ruhları kendine çeken tılsım özellikleri vardı. Cami, tekke, kilise, mezarlık gibi ruhani yerlere ve ölülere ait şeylerin alelâde bir eve getirilmesiyle oraya ruhları toplamak kabildi.

İki kardeş Camille Flammarion'dan bu konu üstüne bazı bilgiler okumuşlardı:

«Ünlü edebiyatçı dostumuz Pierre Loti Doğudan Fransa'ya mezar taşları, sandukalar, cami kandilleri, mihrap mumları, şamdanları, seccadeler, sebil tasları, parmaklıkları cinsinden birçok eşya getirerek Rochefort'daki evinde âdeta bir cami dairesi yaptırtmıştı. Edebiyatçının ölümünden sonra da burası isteyen ziyaretçilere gösterilmektedir. Bütün dünya basınında resimleriyle birlikte edebiyatçının bu garip mesçidinden çok kez söz edilmiştir.

«İşte burada bu uhrevi eşyanın etkisiyle ruhlar ortaya çıktığını, duvarlara vurarak Loti'yi uykudan uyandırdıklarını ve gezindikleri yerlerde ayak izleri bıraktıklarını kendisi anlatmış... Ama bu ünlü romancı ölümden o kadar dehşetle korkarmış ki bu konu üstüne kendisiyle fazlaca görüşebilmek kabil olmazmış. Loti bütün eserlerinde kısık nağmelerle ölümün şarkısını söylemiş, bir buhurdan gibi kalemiyle yüreğindeki hep bu gizli korkunun tütsüsünü saçmıştır»

Beyler bu duyguyla etrafa göz gezdirmekte iken Dilâver birkaç kez diz çökmekten bağdaşa, dağdaştan diz çökme vaziyetine gelerek:

— Mevlit mi okunacak? Bu, sadaka bekleyen dilenci oturuşundan dizlerim ağrıdı.

Hanımefendi sertçe:

— Başlama kuzum. Buranın tuhaflık edecek bir yer olmadığını görüyorsun.

Dilâver, sağ dizini indirip sol dizini kaldırarak:

— Bir türlü yerimi beğenemedim. Burası Mısır Çarşısı gibi kokuyor. Gönlüm bulanıyor. Başını dönüyor. Sakın bize büyü yapmış olmasınlar?

Çeşmifettan oğlunu omzundan sarsarak:

— Sus, Hanımefendiyi kızdırıyorsun, dedi.

— Kabahat onda değil, bende, alıp da buraya getirdiğim için.

Orhan'la Turhan, Dilâver'in alışkın oldukları bu tuhaflıklarına gülüyorlardı.

O sırada içeriye deve yürüyüşüne benzer ağır adımlarla Battalzade Abdüsselâm Efendi girdi. Gerçekten Battalzade lakabına uygun, enine boyuna, minare kırması bir adam...

Battal oğlu ile göz göze gelince Dilâver'in yüzü kızardı, dudakları kıpırdadı. Ama Hanımefendiden çekinmesinden lâkırdılarını yuttu. Bir şey söylemedi. Bu gördüğü adam geceki «apparition» ile öz kardeş sanılacak kadar birbirine benziyorlardı. Farkları yalnız sakallarının ak, uzun, kır, kısa ve kaşlarının kalınlıklarından ibaretti.

Ama eğreti bir sakal takmak, boyayla kaşlarının biçimini değiştirmek olamaz mıydı?

Şeyhin başında sarık, sırtında haydariye vardı. Kendisine mahsus posta oturduktan sonra elini göğsüne götürerek misafirlerini birer birer selâmladı. Dilâver o kadar komik bir jestle selâm aldı ki Abdüsselâm Efendi ince bir gülümsemeden kendini kurtaramadı. Ve ilk bakışta dikkati bu çocuğa kaydı.

Bu selâmlaşmadan sonra bir sessizlik süresi geçti. Battal oğlu ağız açmıyor, ilk sözü ziyaretçilerden bekliyordu.

Sonunda Hanımefendi saygılı bir davranışla başladı:

— Efendim, biz Velittin Paşa ailesiyiz.

Şeyh bir memnunluk gülümsemesi gösterdi.

Hanımefendi — Babanız merhumla Paşa'nın arasında eski bir dostluk vardır.

Şeyh hafif bir baş sallayışıyla bu sözü tasdik etti.

Hanımefendi — Geçen akşam Battal *Hazretleri tarafından* manevi bir işaret oldu da muhterem ailenizi ziyarete geldik...

Battalzade — Çok iyi ettiniz efendim, memnun oldum.

Beyleri göstererek:

— Oğullarınız?

— Evet, efendim.

Dilâver'i işaretle:

— Ya bu velet?

— O da oğlum demektir efendim, ailedendir.

Dilâver boynunu çarpıtarak baygın bir durum aldı.

Abdüsselâm bir süre sessizliğe daldıktan sonra:

— Evet, babamın paşa merhumla olan dostluğunu hatırlıyorum. Keramet taslamak gibi olmasın, yakında sizinle görüşeceğim hakkında bu duacınıza da işaret vuku buldu. Paşa, merhum babamın nefesine alışıktı. Şimdi bu manevi görev bana geçti. Babam, babalarını nefeslerdi. Oğul da oğullarını nefesliyecektir.

Hepsini birer birer önüne çağırarak şakaklarını hafif hafif sıvaya sıvaya nefesledi.

Bu üfürükçü elinin şakaklarına her dokunuşunda Dilâver yerinden bir parça zıplıyordu...

Şeyh — Rahat dur ya velet...

Dilâver — Battal Efendi ben gıdıklanırım...

Şeyh — Bu velet karışık.

Dilâver hayretle:

— Ben mi karışığım?

— Evet, evet.

— Ne ile karışığım? Ben Balıkpazarı'nda fıçıda oturmuyorum ki karışık olayım...

Abdüsselâm çocuğu biraz sarsarak:

— Bu lâkırdıları velet kendisi söylemiyor... Ona söyletiyorlar. Bunu zaptetmişler... Dikkat buyurunuz, bu halde bırakırsanız bir iki yıl sonra büsbütün aptal olur...

Çeşmifettan telâşlıca:

— Kime çekti bilmiyorum. Acayip halleri vardır. Bazı bazı celâllenir.

Şeyh — Euz-ü billâh-i mineşşeytanirracim, bu çocuğun içinden onları çıkarmalı.

Dilâver üfürükçünün önünde kabararak:

— Efendim, benim içimde bir şey yok. Daha sabahleyin kahvaltıdan başka bir şey yemedim. Olsa bile içimdekiler nefesle değil, pürgatifle çıkar.

Abdüsselâm — Bakınız, bakınız, neler söyletiyorlar...

Çeşmifettan — İşte böyle abuk sabuk söylenir. Bunu akıllandırmak için ne yapalım efendim?

Abdüsselâm — Ben onu şimdi tespihten geçiririm, suya okur içiririm. Bir tane muska veririm. Boynuna asarsınız. Ve daha vereceğim yazılı bir kâğıdı bal şerbetinin içinde ezer ve

öğreteceğim bir duayı okuyarak bu velede yudum yudum içirirsiniz...

— İçimizde akıllanmaları gerekenler varsa o da ben değilim, anne, sizsiniz. Şeyh Efendi tespihi bana versin, ben içinden atlama oynarım. Bal şerbeti ne ise, nefesten çok mülâyimlik verir.

Abdüsselâm — Bakınız, bakınız, habis ruhlar bu masuma neler söyletiyorlar? Nasıl olmuş da uğramış? Ya gece vakti destur demeden bir yere aptest bozdu ya da bir mübarek makamoa saygısızlık etti. Çirkef atladı. Ya da yapılmış bir büyüye uğradı. (Çeşmifettan'a dönerek) Siz bu çocuğun annesi misiniz?

— Evet, efendim.

— Gece uyurken dikkat ediniz, o sayıklayacaktır...

— Evet, bazan sayıklar.

— Sayıklarken onu tutan cinin mutlak adını söyliyecektir. Bunu aklınızda tutar, gelip bana haber verirsiniz. Mahur mu? Nahur mu?

Dilâver gülerek:

— Battal Efendi, ben uyurken sayıklıyormuşum. Sen uyanıkken sayıklıyorsun. Anneme ne soruyorsun, bana sor. İçimdeki cinin adını söyliyeyim: Ahtapeta. İçimde öyle sahur anafor filân yok. Ahtapeta. Zuhuri'de Büyücü oyununda öğrendim. Vay babam vay, benim içim şeyh apartımanı mı ki perilere kiralamış olayım?.

Çeşmifettan — Oğlum, sus, senin tekin olmadığını ben zaten çoktan anlamıştım. Efendi hazretlerine saygısızlık ediyorsun.

Abdüsselâm — O kendi söylemiyor... Zavallıyı söyletiyorlar, kusuruna bakılmaz.

Dilâver — Ya, bana darılıyorsunuz. Ben bir şey söylemiyorum, içimde zevzek bir ecinni var, hep o söylüyor. Bakalım bal şerbetiyle bu habisi vücudumdan kovabilir miyim?

X

BAŞA GELEN KARIŞIK KADINLAR

Bazı babalı Araplar, karışık insanlar vardır. Gaipten haber sormak için onlara baş aldırırlar... Baş almak deyimi şöyle açıklanabilir: Bu istidatta bulunanlara gûya başka bir ruh girer. O insan kendi kişiliğinden çıkar ve kendine giren ruhun benliğini alır. Frenkler buna «transè» hali derler. Yüzü, bakışı, sesi değişir. Gözünüzün önünde bir «métamorphose» değişimi olur...

Bu değişen insan aslında cahil olup da ona bir bilginin, bir filozofun ruhu girerse bu eğitimsiz kimsenin size pek derin so runlardan cevaplar verdiğine bakarak şaşar kalırsınız.

Size geleceği söyler. Kilometrelerle uzak yerleri görür. Ufukların ötesinden koku alır. İşitir... Kısacası, çok uzaklara kadar beş duyusunu kullanabilir. Kişilikleri üst üste gelenlerden yani aynı insanın ikileşmesinden tutunuz da bir çeşit muvakkat ruh sıçramasına benzeyen benlik değişimlerine kadar pek garip biçimler alan bu ruhsal sorunlar üstüne hayli ciltler yazılmıştır.

Bu ruh ikileşmesi nöbeti hastanın üzerinden gittikten sonra edilgen birinci kişilik geçici olarak yerini alan ikinci ki ruhlara yüklendiğinden bu metamorfoz olayı da ispritizmanın li değildir.

Mesele, normal psikoloji alanından çıkarılarak akıl almaz vadilere çevrilmiş, bundan ötürü de türlü şarlatanlıklara yol açılmıştır. Bu meslekle geçinenler vardır. Bu garipliklerin aslı ruhlara yüklendiğinden bu metamorfoz olayı da ispirtizmanın bir dalı sayılabilir.

Kırk beş elli yıl önce Istanbul'da böyle karışık olduklarını ileri sürerek başa gelen kadınlar vardı. Kendilerinden önemli sorunlar sorulmak için ayaklarına arabalar gönderilir, özellikle kibar konaklarına çağrılırlardı. Çocukken birkaç kez bunların seanslarında bulundum.

Adlar aklımda kalmadı. Al kadife kürklü, başı elmaslı, kulakları küpeli, parmakları yüzüklü, tıknaz, kırk beşlik, ellilik bir kadın baş sedire oturtuldu. Ortada çifte buhurdan yanıyor.

du. Oda kapısı kapatıldı. İçerideki kadınların çoğu yerlere oturmuşlardı.

Şimdi hep gözler başa gelecek hoca kadına dikildi.

Bütün hanımlar dağları aşsın da gelsin, deryaları geçsin de gelsin diye bir şeyler mırıldanarak halıyı okşar gibi elleriyle yerleri sıvazlıyorlardı.

Hocanım birden bire tatlı tatlı gerinerek esnedi, esnedi. Bir sıraya birkaç kez aksırdı.

Omuriliğinden gelen bir sarsıntıyle silkine silkine titredi. Kızaran yüzünün çizgileri değişti. Gözler parladı. Bakış başkalaştı. Gözlerinin önünde birden bire bir değişime uğrayarak hocanımı, öncekine benzemez bir kadın oldu.

Şimdi bu kadının ağzından onun kalıbına giren öteki bir kişilik konuşuyordu.

Hocanın yayık bir gülümseme ile etrafına bakınarak biraz kursaklı düdüğe benzeyen cırlak bir ses salıverdi:

— Hanımlar ben geldim... Ne yapıyorsunuz?

Bu gelen Rügüş Hanım adında, hoppaca bir peri kızıydı. O sesinin tonu, fıkırdaklığı ve şen sözleriyle derhal tanılırdı.

Örneğin kadınlardan birine dönerek:

— Servet Hanım, beyinle geçen akşam neye bozuştun? Pencereden ben sizi seyrediyordum. Sonra yanınıza geldim de beni görmediniz. Öfkeniz çabuk yatıştı. Sizi ben barıştırdım...

Bir kadın sorar:

— Kocamın bir kapatması var diyorlar, sahi mi?

Rügüş Hanım işi şakaya bozmak için güler. Ve sonra:

— Söyleyeyim amma meraklanma. Kocanın suçu yok. Büyü yaptılar, Silivrikapı mezarlığında iki selvinin arasına gömdüler...

— Ah Rügüş'çüğüm, bu büyüyü sen bozamaz mısın?

— Niçin bozamıyacak mışım? Onu yapan Hoca Ali'nin sarığını ben boynuma geçiririm... Ahlâksız herif... Sen bir kara koyun buldur. Üç yüz kuruşla birlikte hocanımın evine gönder.

(Hocanım bakıcının kendisidir. Ama şimdi o kendi kendisinin yabancısıdır).

Bir başka kadın sorar:

— Oğlum biraz haylaz... Okuyup adam olmıyack mı acaba?

— Çocuk biraz karışıktır. Çamaşırını Hazreti Halid'in türbesine gönderiniz, kendisini de türbedara çeyreklettiriniz. Baba Cafer'in sandukasına bırakılan kuru üzümü yediriniz. Zihni açılır. Bana da bir hediye gönderiniz. Ona sataşan periyi zincire vurayım...

— Kuzum Rügüş Hanım, dolaptan Nevres Hanımefendi'nin elmas bileziğini kim çaldı?

Böyle bilinmeyen şeyleri açıklamakla ilgili sorulara Rügüş birden bire karşılık vermez... Zor bir mesele önünde beynini zorlayan bir insan gibi yüzünde derin düşünce çizgileri olur. Gerinir. Titrer. Huysuzlanır. İnler, sonunda başlar:

— Niçin sordunuz bana bunu? Beni sıkıyorlar...

Yalnız kendine görünen bir periye haykırarak:

— Çekil karşımdan, menhus. İşte Tartabuş geldi. Bana, söyleme diyor. Çünkü o, bileziği çalanın perisidir. Sanki beni korkutacak... Niçin söylemiyecek mişim?...

Göğsünü çıkara çıkara, süzgün bakışlarla gerinip inleyerek:

— Beni eziyorlar... Söyleyeceğim işte... Hırsız karşıma geldi. Hiç ummadığınız birisi. Size çok yakın, âdeta akrabanız diyebileceğim. Paraca çok darda kalmıştı. Bu hırsızlığı yaptı. Kısa boylu, esmer, ufak tefek, biraz şehlâ bakışlı bir kadın...

Soran hanım — Aman sus Rügüş Hanımcığım, adını söyleme, anladım.

Hanımlar biribirlerinin kulaklarına:

— Tıpkı tıpkısına üstüne düşürdü. Nuriye. Ta kendisi amma ben şüphelenmiştim...

Soran hanım — Bileziği ne yaptılar?

Rügüş — Sakallı bir adama rehine koydular... Üç yüz elli lira aldılar. Yakında satacaklar...

Hanım — Bu sakallı adamı nerede buluruz?

Bu soruya karşılık beklerken bir de bakarsınız ki baş alan kadının yüzü değişir... Rügüş gitmiş, bir başka peri gelmiştir... Bu yeni gelen eski soruya karşılık vermez...

Başa gelen insancıl periler çoğunlukla şunlardır: Rügüş Hanım, kızkardeşi Şerife Hanım, Yavru Bey, Deryaban şahının oğlu.

Dokuz on yaşında bu seanslarda bulunurken aklımda kalmış olanlar işte bu yazdıklarımdır.

Bu başa gelmenin mükemmelini şimdi Avrupa'da, Amerika' da yapıyorlar Bazan ne teknoloji, ne de akıl yoluyle açıklanamıyacak gariplikleriyle karşılaşılıyor. Her şeyde olduğu gibi bu meseleye de karıştırılan şarlatanlıklar yok edildikten sonra konunun salt psikolojiyle ilgili kısmıyle uğraşan bilginler de vardır. Bu incelemeciler, bize «Doğa kanunlarının dışında görünen bazı gariplikleri incelemeksizin ret ve inkâra kalkışmaktan bir sonuç çıkmaz. Bunların nasıl olduklarını anlamaya çaba göstermek gerektir» diyorlar.

Orhan'la Turhan, bu olaylar üzerine çok sayfalar okumuş oldukları için Battalzade'nin Dilâver'i karışık göstermesindeki iddiasını pek yalınkat kulakla dinlemişlerdi.

XI

HAYALET ÜSTÜNE TALÂT BEY'İN SORUŞTURMASI

Merhum Velittin Paşa eşi Mahinur Hanımefendi yüz lira hediyesini gizli üfürükçü Abdüsselâm'ın avucuna koyarak:

— Efendi hazretleri, baba dostuyuz. Çocuklarımı himmetinizden uzak tutmayınız. Manevi sıkıntılara uğradıkça gelip zatı âlinizi ziyaretimize izin veriniz. Siz de tenezzül ederek arasıra şeref vererek yüreklerimizi şenlendiriniz...

Battalzade, sevincinden biraz titreyen buruk eliyle parayı koynuna sokuşturarak sizde bu para, bende hilekârlık varken daha çok görüşürüz yollu:

— Hayhay Hanımefendimiz... Ruhlarımız ruhlarınızla eştir. Bu fakirhane sizin, sizin devlethane de bizimdir...

Hanımefendi:

— Sizden bir ricamız daha var...

— Buyurunuz, emredersiniz efendim...

— Merhum babanızın mübarek kisvesini bazı teklifsiz dostlarınıza ziyaret ettiriyormuşsunuz... Biz de kendimizi onlardan saymakta tereddütsüzüz...

— Peki efendim, baş üstüne... Ama sorumu affedersiniz, bu ziyaret için abdestli bulunmak gerekir... Sanırım ki öylesiniz?

Hanımefendi ve Çeşmifettan Kalfa abdestli olduklarını söylediler. Beyler abdestli değillerdi amma öyleyiz diye şeyhi aldatmakta sakınca görmediler. Dilâver bu soruya hiç aldırmadı. Fıldır fıldır etrafına bakınıyordu.

Battal Efendi çocuğa gözlerini dikerek:

— Abdestli misin ya velet?

— Sünnetliyim efendim...

— Bakınız ben ne soruyorum... O ne cevp veriyor... Ama sakınca yok. Cin tutmuşlara dinî buyruklar sorulmaz...

Ortaya sedef işlemeli dört ayaklı masa gibi bir şey kondu. Buhurdan yandı. Öd ağacı kokuları arasında getirilen şal eskisi bir bohça selât-ü selâmlarla açıldı. Öbür dünyadaki Şeyh Battal'ın bu dünyadaki kerametli kisvesi meydana çıktı. Yeşil sarıklı mübarek kavuğu, barut rengi geniş şalvarı, cenbesi ayrı ayrı saygılarla ziyaret edildi. Hanımefendiyle Çeşmifettan'ın yüzlerinde kutsal şeylere karşı alınan derin birer saygı vardı.

Battalzade tam imanlı bulduğu bu kadınları babasının ermişliğine büsbütün inandırmak için mesleğinin efsunlayıcı bakışlarıyle:

— Herkese açılamam. Ama eski içten dostluğumuzdan ötürü bu büyük sırrı size söylemekte sakınca görmüyorum. Şu gördüğünüz elbiseler bazan bohçanın içinden kaybolur... Nereye gider? Hazret onları alıp giyinir. Sonra gene yerine getirip bırakır... Onlar ölü değil. Ölü biziz. Biz beş duygunun arasında hapisiz. Ermişliğe ulaşanların duyguları sınırsızdır...

Dilâver — Dün akşam bu elbiseler gene bohçadan alınmıştı değil mi efendim?

Battal oğlu — Bunu ne biliyorsun ya velet?

Dilâver — Çünkü merhum babanız lûtfen bizim köşkü ziyaret ettiğinde aynen bu kılıktaydı...

Battal — Bu çocuğun karışık olduğunu size söylemiyor muyum... Bakınız, gözlerine neler görünüyor...

Hanımefendi — Yalnız o görmedi. Annesi de gördü. Benim kızım da gördü.

Battal oğlu, babasının elbiseleri önünde secdeye kapanırcasına bir saygı davranışı göstererek:

— Babacığım, yeni yeni mucizelerle bizi aydınlatıyorsun!

Gene tütsülerle, selât ü selâmlarla bohça kapandı.

Otomobille köşke dönerlerken Dilâver, Battalzade'ye karşı derin bir hınçla atıp tutarak diyordu ki:

— Bu herif beni düpe düz karışık, alık salık bir çocuk yerin ekoydu. Elbette bir gün gelir ki ben ondan daha akıllı olduğumu kendisine ispat ederim...

Anası — Sus oğlum, bir evliya zadeye karşı herif deyimi kullanmaya sıkılmıyor musun?

Dilâver — Neye sıkılayım? Gerçek evliyazade cüppe, kavuk, çedik pabuç giyip de babası adına para dilenmeye, daha doğrusu dolandırmaya çıkmaz...

— Sus, küçük aklınla böyle büyük şeylere karışmaya kalkışma...

— Kendi küçük olanın mutlaka aklı da ufacık olacağını sanacak kadar aptalsın anne. Sen yaşça büyüksün amma koca kafanın içinde kuş beyni kadar bir şey var.

Çeşmifettan — Bakınız, anasına neler söylüyor?

Hanımefendi — Evliyazade onun adını koydu. Karışık...

Dilâver — Vişneli, kaymaklı... Ben karışığım...

Hanımefendi — İşte, set derken sepet diyor. Onu tespihten geçirtelim. Bal şerbetini içirtelim. Muskayı boynuna takalım... Belki biraz akıllanır.

Dilâver — Hanımefendi hazretleri, velii nimet, bu dediğiniz usulde insan akıllandırmak kabil olsaydı dünyada bir tek budala kalmazdı. Bana inanınız, geçen akşam köşkte görülen hayalet ölü babası değil, diri oğlu idi... İşte bu herifti...

Çeşmifettan — Hayaleti seninle birlikte ben de gördüm. O başka idi, bu başka

Dilâver — Evet, makyajla yüzünü biraz değiştirmişti.

Hanımefendi — Köşkün kilitli kapılarından içeriye nasıl girdi? Nasıl çıktı?

Dilâver — Köşke gidince Talât Beyefendi'yle birlikte bu konuyu inceleyeceğiz...

Orhan'la Turhan hiç söze karışmaksızın tartışmayı ince bir gülümsemeyle dinliyorlardı. Onların düşünceleri ne idi? İki ihtimal arasında tereddüt ediyorlardı... Kendilerince bir ölünün maddi bir varlık haline gelmesi kabil olduğu gibi işe «fraude» yani hile karıştırılması da mümkündü.

Köşke geldiler. Herkes görüp işittiğini kendi kavrayışı ölçüsünde bir dille anlattı. Talât Bey, hepsinin aklına acındığını gösterir bir gülümsemeyle sözlerini reddederek Dilâver'i bir köşeye çekti. Söyletti. Çocuğun düşüncelerini tamamiyle kabul etti. «Apparition» olayını inceden inceye yargılayarak gece hayalete Amasyalı Şerife Kadının kapı açmış olması noktasında birleştiler. Bunun üzerine sorguya çekmek için alt kata, kadının odasına indiler.

Şerife Kadın, loşça odasının köşesindeki erkân minderine oturmuş, önündeki mangalın külünü karıştırıyordu. Rengi soluk, gözkapakları şiş, zayıf, dermansız görünüyor, aşçı yamağı Zeliha da odada gezinerek bu hasta kadının ufak tefek hizmetinde bulunuyordu.

Kadının rahatsızlığından haberi olmayan Talât Bey:

— Ne o Şerife Hanım, hasta mısın?

Kadın bu soruya yalnız başıyle bir evet işareti yaptı. Bu hal olay hakkında şüphelendiği bir soruşturmanın önünü kesmek için bir hastalık taslama mıydı? Gerçek mi?

Talât Bey — Ne zamandan beri hastasın?

Kadın bir zaman tayini içinmiş gibi dururken Zeliha karşılık verdi:

— Bir haftadan çok...

— Nesi var?

— Eskiden beri onun bir mide sancısı vardır. Çeker geçerdi. Ama bugünlerde azdı. Kadına ne yemek yediriyor, ne rahat ettiriyor.

— Biz de buraya geçen akşamki olay için bazı şeyler sormaya geldik.

— Olay dediğniz, hani şu gözüken hayalet değil mi?

— Evet... Siz de ne gördünüzse söyleyiniz.

Cevabı hep Zeliha veriyordu:

— Biz bir şey görmedik...

— Ama hesapça hayalet buradan sizin oda kapınızın önünden geçmiş olacak...

— Geçsin... Biz bir şey görmedik.

— Zeliha, senin odan ayrı değil mi?

— Evet, ben karşıki odada yatıyorum.

— Eh, sen görmedinse belki Şerife Kadın görmüştür. Ben ona soruyorum.

— Beyefendi, hayalet patırtısı koptuğu vakit ben buradaydım.

— Gece yarısı odanı bırakıp ne münasebetle burada bulunuyordun?

— Efendim, gök gürledi. Şimşek çaktı. Hasta kadın belki korkmuştur diye yanına geldim. Onun da sancısı tutmuştu. Tuğla ısıttım, verdim. Zavallı kadın ovunup duruyordu? Hayaleti nereden görecek?

— Dışarda kopan gürültüyü işittiğinizi söylüyorsun. Ne olduğunu merak edip de kapıyı açıp bakmadınız mı?

— Açıp baktım.

— Ne gördün?

— Hiç bir şey.

— Kopan gürültünün nedenini anlamak için odadan dışarı çıkmadın mı?

— Çıktım.

— Peki, ne anladın?

— Hiç bir şey.

— Nasıl olur?

— Yüzlerini seçemediğim birkaç kişi çığlık çığlığa merdivenden yukarı kaçışıyorlardı. Hırsız mı var, nedir diye ben de korktum. İçeri kaçıp kapıyı sürmeledim.

— Köşkün bahçeye olan kapıları sürgülü değil miydi?

— Nasıl değil, efendim... Hepsi hem sürgülü, hem kilitliydi...

— Bu hayalet denilen meret nereden girdi? Nereden çıktı?

— Hiç onlara kapı baca olur mu? İyi saatte olsunlar...

Talât Bey düşündü. Şerife'nin yerinden kalkamayacak derecedeki hastalığına, Zaliha'nın düzmeceye benzeyen sözlerine pek inanmadı. Ama inanmış gibi görünmek gereğini duyarak sustu. Soruşturmaya ondan ileri varmadı. Aldanmış görünerek onlara böyle bir komedyayı ikinci kez oynamak için cesaret vermeyi düşünmüştü. O zaman tertibat alarak hilecileri yakalayacaktı.

Dilâver, her zaman çalçenelik eden bu çocuk, Talât Bey'in sorguya çekmesine söz karıştırmamak için hiç ağız açmamıştı.

XII

RUHLARIN ÇIĞLIKLARI

Ertesi gece iki kardeş gene odalarına çekildiler. «Perili Evler» cildinin arta kalanını okuyorlar. Ortadaki masanın önünde karşı karşıya, Turhan okuyor, ağabeyi dinliyor:

«3 Kasım, Çarşamba:

«Saat 10'u yirmi geçe merdivenden hızla çıkan ayak sesleri gürültüsünden hepimiz uyandık. Bir sıraya vurulan vuruşlar duvarları titretiyor... Hemen döşeklerimizden fırladık. Ağır ve elastiki bir cisim yukarı kat merdiveninden basamaktan basamağa sıçraya sıçraya alt kata iniyor gibi oldu. Aşağıya varınca koridoru geçerek sahanlıkta durdu. Derhal sonuncu çok şiddetli üç vuruş işitildi Ve sonra yeşil odanın kapısına kolunun olanca gücüyle bir dülger keseri iner gibi bir gürültü patladı. Takır takır birçok hayvanlar gezinir gibi bir şeyler işitildi.

(Kısaltmaya uyarak vuruşların duyulduğu gecelerin gösterilerini geçiyorum. Yalnız görülmedik olayları yazacağız.)

«10 Kasım, Çarşamba :

«Saat 1'de tepinerek koşuşmalar... Duvarlara inen vuruşlar arasında uzun bir korna sesine benzer bir şey işitildi. Dışarıda müthiş bir fırtına vardı. Boranın iniltilerine karışan bu acı korna çığlığı bizi titretti. Gene birçok vuruşlar. Sinirlerimiz bu sarsıntıdayken hepimiz yüksek perdeden ah vah iniltileri işittik. Ve bu sesler üç dört kez yinelendi. Dışarıdan gelen bu bağırmalar gittikçe şatoya yaklaşıyordu. Saat on buçukta ikinci katta sağır bir vuruştan sonra gene uzun bir haykırma ve sonra dışarıya bağırır gibi iki kez bir kadın çığlığı koptu. Daha sonra üç dört haykırma da avlu ve merdivenden geldi

«Âdet olduğu üzere gene şatonun her yanını dolaştık. İnceden inceye her yeri yokladık. Saat 3'ü yirmi geçe gene koridorda koşuşmalar duyuldu. Bu sefer hafifçe iki haykırma daha oldu. Ama artık lâmı cimi yoktu... Bu sesler evden geliyordu.

«12 Kasım, Cuma :

«Birçok vuruşlar işitildi. Sonra gene tizden ve hızlı sesler. Avluda daha iniltili sesler... 11,45'de mahzenden gelir gibi bo-

ğuk sesler, sonra merdivenden daha kuvvetli sesler... Gece yarısı gene hepimiz döşeklerimizden fırladık. Mahzenden ve yeşil odadan sesler geliyordu. Sonunda çok ıstırap çeken bir kadının hıçkırıkları koptu.

«13 Kasım, Cumartesi:

«Geceki rahatsızlığımız yetişmiyormuş gibi gündüzleri de bizi rahatsız etmeye başladılar. Saat 3'de yemek salonunda güpegündüz vuruşlar. Döndük dolaştık, bir şey keşfetmek imkânı yok. Saat 3,15'de de yeşil odada gürültüler... Oraya koştuk, kapı açılmıyor. Açılmasına engel olmak için koltuğu kapının önüne koymuşlar... Gene yerine götürdük.

«Saat 3,40'da madamın odasında ayak sesleri... Kendi kendine gezinen bir koltuklu... Gene yeşil odaya gittik. Gene kapı açılmıyor. Gene koltuğu kapı önüne koymuşlar. Madam ve Amelina rahiple birlikte odasına giderler. Kabinenin kapalı penceresi birden bire açılır. Rüzgâr kuzeyden esiyor. Bu pencere ise güneye bakıyor. Madamın odasında bir koltuk yerini değiştirmiş. Rahibin odasında kapatılan pencere yeniden açılıyor. Bu hareketler gündüz oluyor.

«13 Kasım, Cumartesi gecesi:

«Önceki gibi dört nala koşuşmalar... Merdiven sahanlığına on üç ve yeşil odanın kapısına sekiz şiddetli vuruş... kapı hızla açılıp kapanıyor.

«Gece yarısını 15 geçe, sahanlıkta kuvvetli bağrışmalar, ama bu kez ağlayan bir kadının iniltileri değil. Sanki cehennemden haykıran melûnların, iblislerin umutsuz avazları... Vurulan kuvvetli vuruşlar iki saat kadar sürdü».

Bu sırada minderi üzerinde uyuyan Atak, birden bire dört ayak üzerine dinelerek kapıdan yana iki üç kez ulur gibi havladı..

Turhan gözlerini kitaptan ayırdı... İki kardeş odanın dört duvarına bakındılar....

Orhan — Bu köpeğe ne oluyor böyle? Gözlerine bir şey görünüyor gibi havlıyor...

Turhan — Ürkmüş gibi şikâyetli bir ses çıkarıyor.

— Neden ürküyor?

— Her halde bir hissettiği var....

Köpek iki ayak üzerine minderine oturdu. Bir düziye başı-

nı kapıya doğru çevirerek gözleri ve burnuyle gizlice gözetleme halinde bulunuyor gibiydi.

Orhan — Devam et kardeşim...

Turhan:

«20 Aralık, Pazartesi:

«Gündüz saat 4'te Madam odasına girince iki sandalyenin baş aşağı edilerek koltukların üzerine çıkarılmış olduğunu görür».

Kardeşlerin odasına bu sırada kapı yanındaki duvarın üzerine tık, tık, tık üç kez muntazam vurulur. Bu tıkırtılara Atak hemen hırlama ile karşılık verir. Köpeği azarlayarak sustururlar. Hayvan kuyruğunu iki bacağının arasına sıkıştırarak kanapenin altına kaçar.

Orhan — Bu ne?

Turhan — Bilmem. Atak korkuyor....

— Vuruşlardan önce hayvan, olacağı hissetti.

— Bu tıktıkları onun tanıdığı bir el yapsaydı köpek hiç aldırmazdı.

— Bu vuruşlar geçen akşam da oldu.

— Bu, bize bir işaret amma biz anlamıyoruz.

Turhan tıkırtının geldiği yana dönerek birisiyle konuşur gibi şöyle seslendi:

— Bir daha vur. Kimsin? Anlat...

Ama bu sorusu karşılıksız kaldı... On dakika kadar beklediler, hiç bir şey duyulmadı.

Yeniden «Perili Evler» kitabının sayfalarını okumaya başladılar. Çok sürmedi. Oda kapısına, ama bu sefer muntazam olmayan tıktıklar indi. Bu kez köpek hiç ses çıkarmadı.

Orhan biraz titrek sesle:

— Kimdir o?

Dışarıdan:

— Benim, dayınız.

— A, Dayı Bey, bizim odamıza siz de mi izin alarak gireceksiniz?

Talât Bey kapıyı açarak geniş bir gülümsemeyle:

— Elbette... siz tekin insanlar değilsiniz. Belki ruhlarla konuşuyorsunuzdur. Belki peri kızlarıyle gizlice görüşüyorsunuz... Niçin izinsiz içeri girip de bu gizli konuşmaları bozayım?

Orhan — Dayı Bey, bizimle her zaman böyle alay edersiniz...

Talât Bey — Alay değil doğruyu söylüyorum. Sizin bir çeşit mezhebe benzeyen bu düşkünlüğünüze aklım ermiyor. Birden bire içeriye girmek belki hoşunuza gitmeyecek bir hareket olur...

Orhan — Bizim de çok şeylere akıllarımız ermiyor da erdirmeye uğraşıyoruz. Gerçeği söylesek gülersiniz... Şimdi şu duvara üç kez muntazam vuruldu.

Talât Bey — Evet, evin içinde tek tük tıkırtılar, pıtırtılar olmaya başladığı söyleniyor... Geçen akşamki «apparition» a beni inandırabilmenin ihtimali yoktur... Ve bu garip olayın sırrı da bence yarı anlaşılmış gibidir. Bu tıkırtıların da elbette bir gün foyaları meydana çıkar... Ne yapıyorsunuz şimdi?

Turhan elindeki cildi göstererek:

— «Les maisons hantèes» yi okuyorduk.

— Böyle cin masallarını tam bir inanışla okurken bu garipliklerden duygulanmamak mümkün müdür? Belki duyduğunuz vuruşlar bu etki ile sizde olan bersamlık bir olaydır. Benim dinleyici olarak aranızda bulunmama bir engel yoksa okuyunuz, dinleyeyim.

Orhan — Ne engel olacak, efendim? Tam tersine, bulunuşunuz bize kuvvet ve şeref verir.

— Aklımın almadığı noktalarda açıklama istememe ve biraz daha yüz bulursam kritiklerime de elbette izin verirsiniz...

— Hay hay efendim, bizi aydınlatmış olursunuz...

XIII

RUHLAR ÜSTÜNE DÜZENLENEN BELGELER

«24 Aralık, Cuma:

«Öğlğe vakti bütün hizmetçiler sofrada iken rahibin odasında karyolanın yan üstü devrilmiş, ortadaki masanın onun altına sürülmüş olduğunu gördük. Akşam saat altıda odanın kilitli bulunan kapısını açtık. Bu kez de başka bir görünümle karşılaştık. Masa yatağın altından çekilip üzerine çıkarılmıştı.»

«25 Aralık:

«Öğleyin gene hizmetçiler yemekteyken rahibin kilitli odasından vuruşlar duyuldu. İçeri girdik, gene araştırmaya başladık. Koltuğun biri oğlumun yazıhanesi üzerine çıkarılmıştı. Ve sonra rahibin duadan dönüşünde kanapenin devrilmiş, çalar saatin, duvar saatinin globu üzerine ve bir sandalyenin de masa üstüne konulmuş olduğunu gördük. Akşam dokuzda ikinci katın koridorunda süpürgenin pısır pısır gezindiğini duyduk. Koştuk baktık. Gerçekten süpürge yerini değiştirmişti.»

Turhan okumaya devam ediyor:

«Çeşitli tarihlerde şatoda olup biten gariplikların, işitilen gürültülerin ardı arası yok... Bu göze görünmez lâtifeciler marifetlerini en çok papazın odasında gösteriyorlar. Kanapenin üzerindeki yastıkları pencerenin dış kenarına diziyorlar. Rahibin kilitli kapısı bir düziye açılıyor. Salonun kanapesi zıplayarak yürüyor. Ayakkabıları yelpaze biçiminde diziliyor. İki tanesi gece kandilinin etrafındaki tabakların içine konuyor. Su surahisi ağzı aşağı kapatılmış bardağın üstüne çıkarılıyor.

«Her zaman kilitli bırakılan rahibin odasındaki yüz kadar kitap yerlere saçılıyor. Yalnız üç cilt Kitab-ı Mukaddes, raflarında bırakılıyor. Öteki din kitapları yerlere atıldıktan sonra üzerlerine süpürge konuyor.

«Rahip şömine önünde otururken kurak bir günde bacadan kovalarla sular boşaltılıyor. Sayın papaz küller içinde kalıyor.

«Madamın odasındaki kapalı orgta türlü havalar çalınıyor.

«Bir gün rahip efendi odasından çıkıp aşağıya inerken arkasından müthiş bir gürültü kopuyor. Ne olduğunu anlamak için geri dönüyor, bir de görsün, koca kitaplığı devirmişler... Ama kitaplar; yerlere darmadağın saçılmamış, kitaplığın raflarında olduğu gibi sıra sıra dizilmiş.

«Bir gün köpekler bahçedeki sık ağaçlı bir yere doğru bütün güçleriyle bir havlama koparırlar... Şato sahibi bu sık ağaçlığa bazı hırlı hırsız kimselerin gizlenmiş olmaları ihtimaliyle kendi ve uşakları silâhlanarak orasını abluka ettikten sonra köpekleri içeriye saldırırlar. Yırtıcı bir saldırışla ağaçlığa dalan hayvanların havlama sesleri derhal değişir. Dayak yiyorlarmış gibi kesik kesik ulumalarla, kuyrukları bacaklarının arasında,

hemen dışarı fırlarlar. Ve onları kaçtıkları yere yeniden bir daha saldırtmak mümkün olmaz.

«Şatoda perilerin en çok elde tuttukları bir oda vardır. Burada kalmaya kimse cesaret edemez. Şato sahibi Mösyö X.'in (*) akrabasından bir subay, revolverini doldurarak uykusunu bozmağa gelecek her kim olursa üzerine ateş etmek kararıyle bir gece bu odada mumu söndürmeden yatar. Gece uykusu sırasında kulağına bir ipek elbisenin hışırtısı gelir gibi olur. Uyanır. Üzerinden ayak yorganı çekilir. Sönmüş mumu yakar. Mum gene söner. Bir daah yakar. Tamam üç kez mum söner yakılır. Ve daima hışırtı işitir. Üzerinden yorganlar çekilir.

«— Kimdir o?

«Sorusuna karşılık alamaz. Yorganların çekildiği tarafa doğru kararlamadan ateş eder. Hiç bir etkisi olmaz.. Kurşunlar kovanlarından çıkmaz. Duvara saplanmış olan hartuşları sabahleyin muayenelerinde kurşunları gene kovanları içinde bulurlar.

«Çeşitli derecedeki ruhani rütbede papazlar soruşturmaya gelirler. Gece kalırlar. Şato sahibi Mösyö X.'in notlarındaki garip bilgilerin noktası noktasına gerçeğe uyduğu yollu imzalarıyle belgeler verirler. Perileri kaçırmak için edilen duaların da etkisi olmaz.

«Şatoda mürebbi olup da sonradan Normandia'da bir bucak papazlığına atanan rahibin verdiği belge şudur:

«T. şatosunda 1875 yılı ekiminin 15 inden 1876 yılı ocak ayının 30'una kadar geçmiş olan garip olayların bir görgü tanığıyım. Mösyö X.'in el yazısıyle olan hatıra defterindeki olayların yalnız bir adam tarafından uydurulmuş efsaneler kabilinden kabul edilmesine imkân yoktur. Çünkü bildirilen gürültüleri işitenler çoktur. Vuruşlar 500 metrelik bir uzaklıktan duyulacak kadar şiddetliydi. Bu garip olayları burada yeniden anlatmaya gerek görmüyorum. Çünkü bunları siz de biliyorsunuz. Bu çeşit olaylar şimdiki şatonun bulunduğu yerdeki yıkık eski şatoda da aynen olmuştur. Bu garipliklerin olduğu anda şato sahibi Mösyö X. elden gelen her türlü tedbirden geri durmamıştır.

(*) Şato sahibinin kimliği gizlenmek amacıyle hep X harfiyle gösterilmektedir.

«Dışardan ya da içerden bir adamın benim kilitli odama girip de gözümün önünde eşyanın yerlerini değiştirebilmesine imkân düşünülebilir mi? Böyle bir kimse nasıl şöminenin bacasına çıkıp da beni küller içinde bırakacak biçimde ateşin üzerine kovalarla su boşaltır?

«Bu hal güpegündüz, yağmursuz bir zamanda olmuştu. Bu olayda yanımda bulunan öğrencim de korkusundan hemen kaçmıştı. Ve onun nasıl koştuğunu hâlâ görür gibi oluyorum. Nasıl olur da köpekler saldırdıkları yerden şiddetle ürkerek hemen dışarı kaçarlar? Gözlerimizin önünde sımsıkı kapalı bir pencerenin kendi kendine açılmasına ne denir? İşittiğimiz haykırmalar insan sesine benzemiyordu. Şatonu duvarlarına indirilen vuruşlar, çok kez o kadar şiddetli olurdu ki tavanın başımızın üzerine çöküvermesinden korkardım.

«Bu denli akıl almaz şeyleri yapmaya hangi adamın gücü yetebilir?. Ben hep bunların şeytan işi olduğu kanısındayım».

12 ocak 1893
İmza
Rahip M.»

Turhan gözlerini kitaptan ayırarak:

— Dayı Bey, daha çok ve uzun belgeler de var. Ben en kısasını okudum. Ötekilerine devam edeyim mi?

Talât Bey — Yeter.

Orhan — Peki efendim, bu olaylara ne diyorsunuz?

Talât Bey — Bu garipliklere mutlaka inanmak zorunda değilim.

Orhan — Bu meselede iki şart var.

Talât Bey — Nedir?

Orhan — Ya inanacaksınız ya da açık nedenlerle reddedeceksiniz... Bu dinlediğimiz şeyler hep yalan mı?

Talât Bey — Benzer.

Orhan — Peki, ama hangi düşünceye dayanarak böyle diyorsunuz? Söyleyiniz de leh ve aleyhteki kanılarımız güçlensin...

Talât Bey — Bize birçok yalancı mucizeler anlatılmaktadır. Bizi inanca çağırmak için bu hurafelerle ciltler, ciltler doldurulmuştur. Yüzlerce de tanık gösterilmiştir. Örneğin, durup

dururken bir mandanın kanatlanarak bir kartal gibi uçtuğunu on on beş kişinin tanıklığına dayanarak ileri sürseler bu doğa dışı olaya inanır mısınız?

Orhan — Bu dinlediklerimiz bu söylediklerinizle hiç de karşılaştırılamaz. Böyle güçlü tasdikte bulunanların içinde birçok bilim adamları ve doktorlar da var... Dayı Bey, bu işittikleriniz şeyler sırf uydurma değil, aynen olmuştur. İlkin bunu kabul zorundasınız. Sonra meseleye istediğiniz gibi bir açıklama yolu arayabiliriz. Bundan on üç, on dokuz, yirmi yüzyıl kadar önce olmuş mucizelerle bunları bir tutamayız.

Talât Bey — Versenize bana şu kitabı, bit yeniklerini göstereyim.

Dayı Bey eline aldığı cildi evire çevire Kalvados şatosu bölümünü bularak birçok satırlara göz gezdirdikten sonra:

— Efendim, bir kere şatonun asıl adı söylenmiyor... Bu, T. şatosu işaretiyle gösteriliyor. Niçin?

Orhan — Kalvados şatosu demek yetmez mi?

Talât Bey — Hayır. Kalvados, Normandia Manş kıyısında kayalık bir yerin adıdır. Kalvados şatosu demenin Erenköyü köşkü demeden hiç farkı yoktur. Erenköyü'nde, amma hangi köşk? Esas sayılacak bu önemli açıklamadan çekinmenin nedenini bana anlatır mısınız?

Orhan — Bu belâdan kurtulmak üzere bir gün satmak gerekirse şatonun adını cinliye çıkarmış olmamak için...

Talât Bey — Tekin olmadığını onaylamak için böyle on beş kişinin verdikleri raporlarla kötü ünü bütün bucak çevresine yayılmış bir şatonun bu sırrı artık nasıl gizlenebilir?

Orhan — Adının saklanmış olması şato üstüne söylentilerin hepsini çürütebilecek güçte bir belge sayılamaz...

Talât Bey — Peki, amma karşı çıkmaya yer verecek kuşkular yalnız bununla bitmiyor ki...

Orhan — Daha neler var efendim?

Talât Bey — Şato sahibinin adı bilinmeyen işaret olan X harfiyle gösteriliyor. Yalnız arabacı Emile, bahçıvan Auguste, oda hizmetçisi Amelina, aşçı kadın Celine gibi hizmetçi adları sayılıp dökülüyor ki doğrusu bunlar da bana uydurma gibi geliyor. Daha tuhafı, olaylara en yakından tanık olan çocuğun mürebbisi rahip efendi yazdığı doğrulama kâğıdının altına yalnız M. harfiyle takma bir imza koyuyor. Adını gizleyen bir ta-

nığın tanıklığına inanmak için çok büyük bir iyi niyet sahibi olmak gerekir. Benim görüşüm bu.

Orhan — Bu karşı görüşünüzde ben sandığınız kadar bir kuvvet görmüyorum... Çünkü Doktor Dariex'in ve G. Maurice'in olay üstüne imzalı mektupları var. Bundan başka «Perili Evler» cildinde belediye, zabıta, adliye memurlarının ve birçok fen adamlarının açık ve resmî imzalarıyle bu soy yüzlerce olay sayılıyor. Eğer olay Kalvados şatosu perilerinden ibaret olsaydı, karşı çıkmanızda bir dereceye kadar hak kazanmış olabilirdiniz...

Talât Bey — Oğulcuğum, bu çeşit olaylar kamuoyunda henüz kesinlikle bir açıklığa ermemiştir. Eğer mesele, herkesi inandırabilecek şekilde ispat edilebilmiş olaydı inanmakta hep birleşirdik. Artık hiç bir türlü tartışmaya gerek kalmazdı...

Orhan — Bey dayıcığım, herkesin inancını niçin bu konuda bir miyar tutuyorsunuz? Bugün halkı birçok efsanelere inancından ayırmak mümkün olmadığı gibi birçok bilimsel teknolojik gerçeklere de inandırmak kabil değildir.

Talât Bey — Ben kitlenin oylarına inanmıyorum. Aydın kişiyi düşünüyorum.

Orhan — Genel deyiminde aydınlarla birlikte kitle de yok mudur? Oysa aydınların bugün hemen yarı yarıya ve belki de daha çok bir kısmı ruhun varlığına inanır.

Talât Bey — Azın en azı da olsaa buna inanmayan bir topluluğun varlığını inkâr edemezsiniz ya...

Orhan — Her mezhepte bir karşı koyanlar topluluğu bulunabilir.

Talât Bey — Bu da neden ileri gelir?

Orhan — Yaratılışta kavrayış bakımından eşitlik bulunmamasından.

Talât Bey — Yaratılışta kavrayışta eşitlik olaydı ne kadar cansıkıcı bir hayatın biteviyeliği içinde bunalıp kalacaktık. Ne bir Napoleon olacaktı, ne bir hamal. Doğanın akıl faturasını bu kadar çeşitli yaptığına teşekkür etmeliyiz... Halk garipliklere bayılır. İncelemek gücünde olmadığı şeylere inanıvermek saflığıyle hastadır. Teknolojik deneylere alışkın olanlar her kimin tanıklığı olursa olsun, işittikleri gariplikleri bir kez de kendi mihengine vurmadan kabul etmezler. Bundan dolayı sizin ispritizma meselelerineki iddialarınız yeterince ispat e-

dilmiş olsaydı, onlar da inanırlardı. Ama henüz ispatta bu yeterlik yoktur... Bu davada sizi kandıramıyacağımı görüyorum. Ama siz de beni kendi düşüncenize çekebilmeyi hiç aklınızdan geçirmeyiniz... Şimdi biz susalım, bu olayları anlatan Camille Flammarion cenaplarını söyletelim. Bu büyük piriniz, Kalvados olayı için sonuç olarak ne diyor?

Orhan — Kardeşim, 152 nci sayfayı dayı beyimize oku.

Turhan kitabın o yaprağını açarak okumaya başlar:

«Bütün bu hikâyenin doğaüstü olduğu itiraz götürmez bir durumdur. Ama doğruluğu da, müthiş cinayetleriyle bundan daha delicesine ve anlamsız olan 1914 - 1918 Alman savaşı derecesinde kesindir. Gözlemlerin kuvvetli belgelere dayandığını bildirdiğimiz için kısaltarak değil, başlıca ayrıntılarıyle bu olayı sergilememizin başına aldık. Şeytani doğa-üstü ipotezinin tartışması üzerinde durmayacağım. İncelemeden sonra hiç bir şeye karar vermeksizin dikkatli olarak soruşturmamızı sürdürelim. Araştırmaların aydınlık sonuçları mantık yoluyle ancak gözlemlerin bir araya toplanmasından sonra gelir....

«Ancak öyle sanıyorum ki bütün bu olaylardan şu sonucu çıkarmak için kendimizi izinli hissetmememiz mümkün olmayacaktır. O da budur: Göze görünmez yaratıklar vardır.»

Turhan devam ediyor:

— Üstat bundan sonra Correze'de bu görünmez yaratıkların eline geçmiş Constatinie adında bir evden söz ediyor. Bu olay da yeri bilinen ve tanınan bir yerdir, tanıkların, soruşturmacıların imzaları açıktır. Yani hiç bir karanlık, gizli nokta yoktur. Olaylar çok sayın belediye başkanlarının, yargıçların gözleri önünde geçmiş ve burada Kalvados şatosundakilerden daha garip şeylere tanık olmuşlardır. Örneğin uyurken karyolanız beşik gibi sallanarak uyandırılıyorsunuz. Oturduğunuz sandalye çekilip altınızdan alınıyor. Yemek yerken önünüzden tabak kapılıp karşıya fırlatılıyor. Oturduğunuz yerde arkanıza bir baston iniyor. Madamın yatak odasından yoğun kara bir duman çıkıyor. Koşuyor, bakıyorsunuz ki dumanın çıktığı karyoladır. Telâşla araştırırken bir de görüyorsunuz ki ne ateş var, ne duman... Bu hokkabazlık bazan ihtiyar Madam Faure'un üzerinde de yapılıyor. Kadının fistanındaan dumanlar fış-

kırıyor. Ama gerçekte ne duman var, ne ateş...

Hep bu anlaşılmaz gariplikler ünlü yargıç Max Well'in gözlem ve incelemelerine dayanarak verdiği raporda tasdik edilmiş ve açık olarak yazılmıştır.

Turhan — İşte size Constantinie Maison'dan çok kısaca söz ettim. Auvergne'de bu çeşit bir konuta geçiliyor. Dinlemekten sıkılmazsanız, yüzleri aşan perili evler koleksiyonunu size sıralayım...

Talât Bey — Gerek yok... Bunlardan birini dinlemekle insan binini dinlemiş gibi oluyor. Aklın, bilimin kabul edemiyeceği bu garipliklerden ne sonuç çıkarılabilir?

Orhan — Teknolojide de akıl kabul etmez gibi görünen çok şeyler vardır. Örneğin bundan yüzyıl önce Viyana'da verilen bir konserin İstanbul'dan dinlenilebileceği ve pervanesi havada dönen bir taşıtla iklimden iklime hayret verici bir hızla yolcular götüreceği söyleneydi bu masala kim inanırdı?

Talât Bey — O başka, bu başka.

Orhan — Neden?

Talât Bey — Biraz ders görmüş insanlara bugün kara tahta başında radyonun, uçağın ne oldukları anlatılabilir. Ama, insaf ediniz, büyücü oyununa ve hokkabazın katakullisine benzeyen sizin ruhlarınızın, perilerinizin, cinlerinizin akla ve teknolojiye yaklaştırılabilecek yanları var mıdır? Büyücü oyununda vaktiyle Zuhuri, bu cin peri cilvelerini iyi karikatürize etmişti. Efetuha, mefetuha, pat... küt...

Turhan — Flammarion bunun ancak bir yüzyıl sonra bilim biçimini alabileceğini söylüyor... Ortada böyle bir kuvvet vardır. Bu muhakkak... Bu gizli bir elektrik midir? Ölülerden ya da dirilerden çıkan bir akım mıdır? Olayları kuru kuruya inkârda direnmekten ne çıkar? Kendiniz bu garipliklerden birkaçına tanık olsanız, gözlerinizin gördüklerine, kulaklarınızın işittiklerine inanmıyarak kendi kendinizi mi yalanlıyacaksınız?

Talât Bey — Oğlum, siz her zaman böyle söylemiyorsunuz. Ortada henüz keşfolunmamış gizli bir kuvvetten söz edilirse, insan bu alanda düşünmeyi pek garip bulmaz... Ama siz kuvvetin bilinmezliği üstüne her zaman aynı kanıyı taşımıyorsunuz. Bu kuvvete açıktan açığa ruh adını vererek masa başı-

na çağırıyor, onlarla bazan çok gülünç dedikodular yapıyorsunuz...

Orhan — Ne yapalım? Ruhlar bize bazan gerçekten zihinleri durduracak şeyler haber veriyorlar. Biz de bu kuvvetin «İntelligent» olduğunu kabul zorunda kalıyoruz. Siz bu sırları bizi inandırarak başka bir biçimde yorumlar ve açıklarsanız kabule hazırız. Ama siz birçok gözlerin önünde olup biten gerçekleri kökünden inkâr ediyorsunuz.

Talât Bey — Sizi kendi silâhınızla vurmak, yani kendi belgelerinizi aleyhinize çevirerek boyun eğdirmek için ben de bu eserleri okuyacağım. Ben de sizin masa başındaki halkanıza katılacağım. İki dünya arasında tercümanlık eden bu garip şeylerle ben de konuşacağım.

Orhan — Bizi yalnız şöyle böyle müteşekkir değil, cidden minnettar bıraktınız.

Talât Bey — Beni ruhlarınıza takdim etmek için kılavuzum olursunuz.

Orhan Turhan, ikisi birden:

— Memnuniyetle dayıcığım, memnuniyetle...

XIV

TALÂT BEY'İN FLAMMARİON'A KARŞI ÇIKIŞLARI

Ertesi sabah Talât Bey, yeğenlerinin kitaplığından birkaç kitap seçti. Odasına kapandı.

Sayfaları karıştırdıkça gerçekten merak çekici satırlara raslanıyordu.

Okuduklarından bazılarını özetleyerek aktarıyoruz:

«Var olmak ya da olmamak, Hamlet'in bu mezarlık sahnesi her gün gözlerimizin önünde tekrarlanıp duruyor. Düşünürün hayatı, ölümün denetlenmesidir.

«Eğer varlığı, insanlığı hiç bir şeye götürmüyorsa, bu komedya nedir? Gerek ona yüz yüze bakabilelim ve ya görmemek için başımızı çevirelim, ölüm hayatın en büyük olayıdır. Onu incelemek istemek çocukluk havailiğinden ileri gelir. Zira uçurum önümüzde apaçık duruyor. Bir gün bu amansıza yuvar-

lanacağız. Mesele iskandil edilmesi imkânsız bir derinliktedir. Ne kadar uğraşsak vakit kaybından başka bir şey elde edemeyiz. Bunun sonunu seçmek yersizdir yollu bir mazeret ileri sürmek mânasız bir korku ve tembelliğin doğurduğu boş bir bahaneden başka bir şey değildir.

«Önümüze dikilen bu muazzam soru noktasının karşısında bir cevap istemeden durmak zordur.

«Adil bir Allah var mı? O mu bizi yarattı? Yoksa onu bizim zayıf zihinlerimz mi doğurdu? Kim kimin yaratıcısı, yaratığıdır bazan bilinmiyor. Adalet sözü de insanların uydurduğu boş bir söz müdür? Zavallı insanlık bu haksızlık, bu kötülük yolunda daha ne kadar sendeleyerek bir ışık aramak için yürüyeceksin?

«Adalet âşığı büyük kalpli, duygulu adam, kendini yokla. Doğanın, yüreğine iyi eğilimler de koyduğunu bazı bazı duyuyorsun değil mi? Bunlardan faydalanmana engel olan kimdir? Doğa dediğimiz bu heyulâ da nedir? Onda bir azim, insaflı bir amaç, hayırlı bir erek var mı? Yoksa bu koca evrenin yabancı kaldığı adaletli ve insafla duygulanan yalnız bizim yaralı dimağlarımız mıdır? Titremeler getiren ne büyük muammaların karşısındayız.

«Şüphesiz öleceğiz. Hiç bir şey bu kadar kesin değildir. Üzerinde yaşadığımız bu toprak yuvarlağı güneşin çevresinde yüz devir daha yaptıktan sonra sevgili okur, hiç birimiz bu dünyada bulunmıyacağız.

«Ölüme karşı dehşetlenmek duygu zayıflığından gelen bir manasızlıktır. Bunda iki ihtimal var... Ölünce ya mahvolup bütün bütün biteceğiz. Ya da gözlerimizi bu hayata kapadıktan sonra bir ikinci âleme açacağız. Eğer bütün bütün öleceksek hiç bir şey bilmiyecek, yani ölümü hissetmiyeceğiz. Eğer bir ikinci hayata girerek yaşamayı sürdüreceksek mesele inceden inceye araştırılmıya değer bir nitelik alır.

«Bir gün bu vücut organlarımız çalışmalarını durdurunca cesedimiz milyonlarca moleküllere dağılacak... Bunlar da bitkisel, hayvansal ve insansal öteki organizmalara karışacaklar. Aynı cesedin ikinci kez dirilişe ulaşması teorisi yani dinlerin bu eski iddiaları artık kabul edilmiyecek hurafeler arasına geçmiştir. Ruhsal düşünce ve cevherimiz maddesel organizmamızın dağılmasından sonra gene sürüp gidecekse biz de ikinci

hayata geçmekle sevineceğiz. Böyle olunca o zaman bilinçli hayatımız bu şimdikinden daha ileri, daha yüksek bir biçimde sürecektir demektir. Çünkü yaratılışın doğrudan doğruya gelişme tarihini inceleyebileceğimiz gezegen, ancak üzerinde yaşadığımız bu yeryüzüdür. Ve burada da ilerleme kanununun basitten mükemmele doğru ilerlediğini görmekteyiz.

«Ölüm nedir? Şimdiye kadar bu olayı bize açıklamaya çalışan dinlerden, mezheplerden, doktrinlerden hiç birisi bizi inandırabilecek geniş bir anlatımda bulunamamışlardır. İşte bunun için bilmek ihtiyacıyle yanıyouz. Ve bazıları da, doğa kötü hiç bir şey yaratmaz, yapmaz sonucuna gidiyor. Bu ise çok tartışma götürür bir yargıdır.

«Düşünen bir fikir sahibi: Öldükten sonra büsbütün mü mahvolacağız sorusu önünde kayıtsız kalamaz...

«Bu vadide ilk bakışta haklı gibi görünen bazı görüşler de vardır. Öldükten sonra gene yaşamak istememiz bu varlığımıza çocukça bir önem bağlamamızdan ileri geliyor. Büsbütün mahvolmamızı doğa için bir kayıp saymak gafletinde bulunuyoruz. Biz de yaratılışta ihmal edilemiyecek bir sayıdayız. Yaratanın bizimle de meşgul olması yerinde bir davranıştır. Bu gibi düşünceler de ileri sürülüyor.

«Gerçekten ve hele astronomi bakımından bizim tek olarak varlığımızın değil, bütün insanlığın bile zerre kadar önemi yoktur. Pascal zamanındaki anthropocentrique géocentrique sistemleri inancından yani bütün yıldızlar sisteminin bizim etrafımızda döndüğü ve bütün yaratılışın merkezinin insanlık olduğu gafletlerinden uzağız. Üzerinde yaşadığımız bu dünya nedir? Biz neyiz? Uzayın sonsuzluğu içinde kaybolmuş bir zerrenin üzerinde zerreleriz.

«Ama efendim doğa, en küçük şeylerin içine en büyükleri sığdırmak mucizesiyle bizi hayretlere düşürüyor. Bir zerre de başlı başına bir evrendir. Madem ki düşünüyoruz, bu özellik bizde vardır. O halde biz de varız. Bu muammaların derinliklerine dalmak isteyenler baş dönmelerine tutularak sığlıkta kalıyorlar.

«Beklediğimiz cevapları bize dinler veremediler. Veremiyecekler, bunca mabut heykelleri dikildi. Bunca alınlar secdelerde inledi. Lâkin bu büyük muamma karşımızda hâlâ Asurlular, Kaldeliler, Eski Mısırlılar, Yunanlılar, Romalılar ve ortaçağ

Hrıstiyanlığı zamanlarındaki heybetle duruyor. Dehşet verici ve dilsiz...

«İnsan kurbanlarıyle beslenen insan biçimindeki tanrıların tapınakları yıkıldı. Hesapsız dinler söndü. Ama ölmezliğin koşullarını araştıran din, insanların bir düşünceye bağlanmaları düğümü önünde öncesiz ve sonrasız iri yüzüyle sanki onu anlamak isteyişimizdeki sarflığımıza gülüyor.

«Döne döne bu soruyu kendimizden soralım: Ölümle yok mu olacağız? Yaşamakta devam mı edeceğiz? Hatiften bir cevap gelmiyor. Buna akıllar hiç ermiyor.

«Bu büyük muammanın kaynağını aramak için göklere yükselen dehaların kanatları çırpına çırpına yoruldu. Ve düştü. Ruhun ölmezliği sorunu modern bilimlerin olumlu bir çözümlemesine ulaşamadı. Ama bazılarının iddiaları gibi muamma olumsuz bir biçimde de çözümlenmiş değildir.

«Genel olarak sanılıyor ki bu öte dünya sfenksinin keşfi büsbütün idrakimizin dışındadır. İnsanın zekâsı bu sırrın zırhını delebilecek bir güçte değildir. Ama hayatta hangi konu bizi bunun kadar ilgilendirebilir? Sonumuzu düşünmekten uzak kalabilir miyiz?»

Talât Bey kitabı masanın üzerine bıraktı. Bir cigara yaktı. Hafif bir gülümsemeyle zihninden şöyle diyordu:

— Koca feylesof, büyük adamsın. Bundan şüphe etmiyorum. Halkı aydınlatmak için bilimi, teknolojiyi tükenmez bir güçle «populariser» ettin. Kitaplıkları doldurdun. Bu seninki kadar şeref pek az Fransıza nasibolmuştur. Ama üstat, bu yorucu uğraşın büyük kısmını niçin alçaklara vücut vermek alanında harcadın? Sana gökleri dolduran yıldızlar yetişmiyor muydu ki dehana daima daha ötede ve yokluklar evreninde gezi yerleri aradın?

Bu dünyaya doğmayaydın ne olacaktın? Hiç!... Ölümle yine bu hiçliğe dönmekte ne kaybediyoruz? Bu dünyaya bir kez gelenin artık bir daha ölmemesi, yani hayattan hayata yaşadığı anılarla geçmesi, bu ölümsüzlük bilmem ki pek de istenen bir mutluluk mudur? Bu bitmez, tükenmez uzunluğun verdiği usanç karşısında yüreğim sıkıntıdan çatlayacak gibi şişiyor. Bu dünya kayatlar için bir başlangıç mıdır? Biz buradan başka dünyalara gideceksek niçin sonrasız hayatlarının anılarıyle oralardan buraya gelenler olmuyor?

Ne için insanları, bitkilere ve hayvanlara mukadder olan kesin ölüm olayından uzak tutalım? Bir gelen, isterse ruhça olsun, dünyadan dünyaya gezginci halde geçerse bu evrenin durmadan yenilenişi nasıl olur? Bizden sonra geleceklere yolu kapamış gibi olmaz mıyız? Aynı kimlikle doğum dolabına kaç kez girip çıkacağız?

Eskiden bütün bilimlerin dizginlerini ellerinde tutan dinlerin izinleri olmadıkça doğa kanunlarından hiç birinin ilân edilemiyeceğini, buna baş vurmağa cesaret edeceklerin engizisyon mahkemelerine verildiklerini, bundan dolayı hiç bir özgür tartışma yapılamadığını, dinlerin efsane sayfalarını kapayarak artık bütün araştırmalarımızda bilim ölçüsünden ayrılmamak gerektiğini belâgatli satırlarla yazıyorsunuz. Dinlerin yaratılışa ait bildirilerinde cahilliğin gülünç örneklerini gösteriyorsunuz. Hatta İsa'nın göklere uçması masalında diyorsunuz ki: Uzayda alt üst, yani yukarı uçmak, aşağı düşmek yoktur. Bunlar dünyanın yerçekimine göre uydurulmuş sözcüklerdir. Çekiminden kurtularak yerden ayrılan bir cismi bizim uçuyor gibi görmemiz yanlış bir duygudur. Uçmuyor, gidiyor. Böyle olunca bu uçmanın salt efsane olması bir yana öyle de farzolunsa, dünyamızın mihveri etrafında dönmesi dolayısıyle, şimdi uçtuğunu gördüğümüz peygamberin on iki saat sonra tepe aşağı düşeceğini kabul etmem gerekir... diyorsunuz. Ve ölmezlik meselesinin modern bilimlerce henüz olumlu, olumsuz bir çözümleme yoluna ermediğini tasdik ediyorsunuz. O halde üstat, genel ruh hazinesinden her insana pay verdiğiniz ruhun aynı kimlikte ölümsüzce sürüp gideceğini araştırmada niçin bu kadar yoruluyorsunuz?

Derin bir uykuda, küçük bir baygınlıkta kendimizi ve bütün dünyayı, zerrece bir hatıra noktası kalmayacak bir bütünlükle kaybediyoruz. Duygu merkezimizden her şey siliniyor. Geçici bir süre için yok oluyoruz.

Bu gerçeği görürken büyük ölümde organizma hayatını kaybetmiş bir beynin hâlâ her şeyi duymakta devamını kabule nasıl yanaşabiliriz? Ve yine diyorsunuz ki, ikinci hayatta maddesel beyin yok, ruhun öz duygusu vardır. Böylece incele incele yani gaip ruhu bulalım derken, konunun elimizdeki tutamak yerini de yitiriyoruz.

İnsanları, hangi ve nasıl bir dünya üzerinde yaşadıklarını bilmemek ve bilmeyi merak etmemek aptallığıyle suçluyorsunuz. Onların hayvanlarla ortak zevklerle yetindiklerine acıyorsunuz. Cahiller sürüsüne bilim ve düşünmek zevkini aşılamanın çaresi henüz bulunamadı. Değil Ülker yıldızının ışık hızıyle buraya olan uzaklığını düşünmek, kendi karnında kaç arşın barsak bulunduğunu bilmeden bilgin geçinen niceleri vardır.

Ve gene:

Yeryüzünde yaşayan bir milyar altı yüz milyon insandan ancak bir milyon kadarının merak v. b. nedenlerle astronomiyle ilgili eserler okuduklarını ve özellikle bilimsel buluşları izlemek için broşürler ve dergilerle meşgul olanların sayılarını ise, bütün dünyada haydi haydi elli bin olarak tahmin ediyorsunuz. Bunlardan ancak altı bininin Fransa'da bulunduğunu ve öteki insan kalabalığının zekâlarını yalnız faydasız âdi eğlencelere ve bir de para kazanmak uğraşısına ayırdıklarını yazıyorsunuz.

Bu dediğiniz merakta, içlerinde altı bin değil, altı kişi bulunmayan uluslar ne yapsınlar?

Sözün ip ucunu kaçırmıyalım. İtirafınız üzere ruhun ölümsüzlüğü henüz ispatlanamamışsa ispritizmacıların masa başına çağırıp da konuştukları kimlerdir? Bunlar dünyadaki yaşamlarının tarihçesini, taraftarlıkla türlü yalanlar uydurmaktan kalemlerini kurtaramıyan bugünün tarihçilerinden daha hak ve adalete uygun olarak anlatıyorlar. Perili evlerde gürültüler çıkaranların, masaları oynatanların, ölülerden veya dirilerden fışkıran rüzgâr gibi, elektrik gibi kör birer kuvvet olması ihtimalinden de söz ediyorsunuz. Birçok noktalarda dirileri aydınlatmaya çalışan bu zeki ruhları nasıl kör kuvvetlere benzetebiliriz?

Sözün kısası üstadım, bu meselenin gerçek ve uydurma yanları var. Eserleri inceleyip okumaya karar verdim. İşte yine söylüyorum. Bu okumada göreceğim teorilerin yeğenlerimle birlikte, ispritizma masası başında uygulamasını yapacağım. Göze görünenlerle görünmeyenlerin toplantısında ben de bir üye yeri tutmaya çalışacağım.

XV

«S. L. M.» MUNİS AİLE RUHU

Bir gece Talât Bey yeğenlerinin odasında gene bu konu üstüne konuşurken duvara üç kez vuruldu. Gene köpek, hırıldayarak yatağın altına kaçtı...

Talât Bey hayret etmiş bir davranışla sordu:

— Bu ne?

Orhan — Biz de bilmiyoruz...

Dayı Bey, elinde lambayla hemen sofaya fırladı. Sağa sola koştu, kimse yok...

İçeri döndü.

Orhan — Dayı Bey, ne gördünüz?

Talât Bey — Hiç bir şey...

Orhan — İşte bir vakitten beri bu vuruşlar böyle sürüp gidiyor...

Talât Bey — Ben birisinden şüpheleniyorum...

Orhan — Kimden?

Talât Bey — Dilâver'den. Oğlan şakacıdır. Duvarınızı yumruklayıp kaçmasın...

Turhan — Yapmaz sanırım...

Orhan — Vuruşlar duyulur duyulmaz biz de hemen sofaya koştuk. Sizin gibi bir şey göremedik. Eğer duvara vuran Dilâver olaydı bu kadar hızla kaçamazdı.

Talât Bey — Dilâver zekidir. Bu işi şeytanca bir düzenle yapabilir. Bende böyle bir kuşku doğdu. Durunuz, ufak bir soruşturma yapacağım. Bu kuşkum ya büsbütün kuvvetlenir ya da yok olur...

Talât Bey bir hizmetçi çağırarak:

— Kızım, haydi bana Dilâver'i gönder.

Giden hizmetçi iki dakika sonra dönerek:

— Efendim, Dilâver uyumuş...

Talât Bey — Annesine söyle, uyandırıp göndersin.

Hizmetçi bu emri yerine bildirmek için çekildi.

Talât Bey — Gördünüz mü, gelmiyor. Dilâver böyle erken uyur mu hiç?

Nihayet Dilâver, gözlerini oğuşturarak uyku sersemliğiyle karışık garip bir gülümseme haliyle geldi.

— Gelmemi emretmişsiniz. Annem, döşeğimde beni tartakladı. Gözlerimi açtım. Ne oluyor? dedim. Annem, çağırıyorlar, dedi. Kim çağırıyor? Beni böyle uykudan kaldıracak önemli bir şey mi var? Aklıma derhal ötekiler geldi. Malûm ya ben karışığım. Şeyh Battal Hazretleri gene lütfen evimizi şereflendirmiş olmasınlar...

Talât Bey — Dilâver, oğlum, mesele önemli...

Dilâver — Ne var efendim? Anneme tayyare piyangosu mu vurdu?

Talât Bey — Bu evde vuran bir şey var amma piyango değil.

Dilâver — Ruhlar değil mi? Bu ruhlarla dost olmaktan başka çare yok... Bu ciltleri kitaplıktan alıp ben de okuyorum... Hani ya bir gazete bir başlık kullanıyor «ister inan, ister inanma»... Çünkü laflarda okuru inandıracak kuvvet olmadığından kimseyi hiddetlendirmemek için inanmamak kapısını açık bırakıyorlar... Bu, ben atar tutarım amma sen gene hep temkinli ol. Çünkü akıl almaz şeylere akılsızlar inanırlar demektir. Dayı Beyefendi, öyle şeyler okudum ki inanayım mı, inanmıyayım mı? Bir türlü kestiremiyorum.

Talât Bey — Neler okudun?

Dilâver — Ruhların çağrıldığı bir toplantıda hayatında zulüm görmüş bir ruhla zalim birleşmişler... Mazlum ruh tekme tokat içirmeğe başlamış... Ne oluyoruz diye masa başındakiler hep ayağa kalkmışlar Şimdi intikamcı rolüne geçen mazlum ruh: «— Durunuz efendiler, olayı size anlatayım. Falan tarihte ben hayatta iken bu gaddar herif bana şu, şu, şu zulümlerde bulundu». diye Hancının hikâyesini ayrıntılarıyle anlattıktan sonra gene bütün şiddetiyle dayak muhabbetini sürdürmüş. Odadaki masalar, sandalyeler, etajerler devrilmiş, aynalar, camlar kırılmış, lambalar sönmüş, suçları olanlar ve olmayanlar görünmez eller tarafından bir güzel pataklanmışlar...

Orhan — Roma'da yayımlanan 1921 tarihli «Spiritite» dergisinde Bozzano imzasıyle anlatılan Oporto olayı mı?

Dilâver — Hayır, o da başka.

Talât Bey — Siz bu ispritizma olaylarının hafızı olmuşsu-

nuz. Hepsini sayfası sayfasına, bölümü bölümüne biliyorsunuz. Ben size yetişebilmek için daha çok zaman çıraklık edeceğim galiba?

Orhan — Hayır Dayı Bey, ispritizmada her şeyden önce istidat gerektir. Eğer ruhsal alışkanlığınız çoksa çabuk ilerlersiniz.

Talât Bey — Ne o, beni ispritizma okuluna mı başlatıyorsunuz? Ben bu meseleyi objektivement incelemek isterim, subjectivement değil:

Orhan — Ruhlar söylemek istediklerini anlatmak için ba zan insanın düşlerine girerler. Rüya da objectivement görülemez ya?

Talât Bey — Yavaş yavaş beni sağlığımda ruhlara karıştıracaksınız... Rüya bir réflexe etkisiyle bile görülür...

Orhan — Her hangi bir image'ın beyinimize yansımasında ruhlar bir etken olamazlar mı? Bu sözümün sonra çok örneklerini göreceksiniz.

Talât Bey — Uzun mesele yavrum, dur şimdi öteki şeyı anlayalım. (Dilâver'e dönerek) Çocuğum, deminden sen bize bir oyun edip kaçtın...

Dilâver birden bire afallayarak:

— Nasıl oyun Beyefendi?

— Yavaş yavaş buraya geldin... Dışardan şu duvara üç defa tık tık vurduktan sonra kaçtın...

— Kapı eşiğine oturmadım amma bu iftiraya nasıl uğradığımı anlayamadım.

— Ben hemen dışarı koştum. Seni sol tarafa doğru kaçarken gördüm....

Talât Bey böyle bir şeyi görmemişti. Eğer gerçekten duvara Dilâver vuruyorduysa şaşırtmaya getirip ona yaptığını itiraf ettirmek için böyle söylüyordu.

Dilâver biraz kızarıp bozararak:

— Karşınızda yalan söyleyemiyeceğim gibi durup dururken ben gibi bir âcize böyle bir iftiraya hâşa tenezzül etmiyeceğinizi de bilirim. Beyefendi, bana büyük bir korku verdiniz!

— Nasıl korku?

— Demek ki şu duvara dışardan vuruldu. Hemen koşup baktınız, bana benzer bir şeklin kaçmakta olduğunu gördünüz...

— Evet.

— Nasıl isterseniz size temin edeyim efendim, vuran ben değilim. Sizi de yalancılıkla itham etmek haddim değildir. Bana benzer bir hayalet görmüş olacağınızı muhakkak sayıyorum. O halde durumun vahametinden yüreğimi büyük bir korku sarıyor.

— Ne gibi?

Dilâver etrafında bir şeyler seçmeğe uğraşır bakınmalarla:

— Bu evde bana benzer bir hayalet peyda olduğu görülüyor...

Çocuk daha lâkırdısını bitirmeden bir rakkas düzeniyle duvara üç kez daha vuruldu...

Yüzlerde büyük bir hayret durgunluğu peyda olduğu sırada Dilâver lambayı kaparak sofaya atıldı.

Talât Bey arkasından bağırıyordu:

— Çocuk nereye?

— Hayaletimi görmeğe gidiyorum!

Dedi. Ama hiç bir şey göremiyerek iki dakika sonra kaçık bir yüzle geri döndü. Dilâver, kendinden edilen şüpheden artık tamamiyle temize çıkmıştı. Ama Talât Beyce bu muammanın çözümlenmesi gerekiyordu.

Orhan'la Turhan, anlamı yalnız kendilerince bilinen bir yüz buruşturmasıyle bakıştılar Bu hareketleriyle birbirine ne anlattılar? Talât Bey'e bu da merak oldu. Sordu:

— Birbirinize ne işareti verdiniz?

— Kimin vurduğunu tanıdık?

— Kim?

— S. L. M....

— Bu üç harf bana hiç bir kimlik söylemiyor. Bu, ruhsal bir kişi midir? ?

— Evet...

Dilâver uğradığı iftiradan dolayı biraz yitirmiş olduğu neşesine dönerek:

— Birinci muammayı Beyefendiler bir ikinci muamma ile izah ettiler. Bu «S. L. M.» azılı bir ruh olmasın? İş şaka olmaktan çoktan çıktı. Bu tıkırtılara razı olalım. Ve ciddi düşünelim. Ölülerle bir gelmiş geçmişimiz var mı? Bu evin altını üstüne getirdikten sonra hepimize sopa çekerlerse...

Orhan — Korkma Dilâver. «S. L. M.» munis bir aile ruhudur.

Dilâver — Ne kadar munis olsa o ölü, ben diriyim. Mümkün değil kaynaşamam.

Turhan — Onlar bize üstün bir hayata geçmişler. Onlar bizi görüyorlar, biz onları göremiyoruz... Biz beş on kilometrelik bir yola gitmek için vapura, tramvaya, otomobile biniyoruz. Onlar için uzaklık yok. Milyonlarca fersahlık uzaklıklara bir anda geçiyorlar. Uzay hayatına oranla dünya hayatı karanlık bir hapishane hücresinde prangaya vurulmuş olmaya benzer. Onlar kuş, biz yerlerde sürünen solucan...

Dilâver — Ölümü bana ne kadar methetseniz beğendiremezsiniz. Prangaya vurulayım. Solucan olayım. Bu toprağın altında değil, üstünde yaşamak isterim. Uçmaya heveslenirsem uçağa binerim. Ruh olup da uzayın boşluklarında umacı gibi dolaşmak hoşuma gitmiyor.

Turhan — Bizim mide ve sindirim dolayısıyle organizma sistemimiz fena.. ağır, pis kokulu ve estetik dışı... Dünyamıza hiç benzemiyen öyle gezegenler var ki, hiç bir şey yemeden yaşıyorlar.

Dilâver — Yemezler, içmezler ve erkeklik dişilik onlarda olmaz. Bizim ilmühalciler bu melekçe yaşayışı Avrupa ukalasından çok önce keşfetmişler....

Turhan — O cennet benzeri dünyalar halkı, balıkların suyu çözümledikleri gibi havadaki azotu, oksijeni v. b. soluyarak doyuyorlar....

Dilâver — İstemem. Hava yutarak doyup da uzaylarda serseri dolaşarak yaşamayı hiç beğenmedim. Alanglez bir fileto, mayonezli levrek yemek, çerkes tavuğu, yoğurtlu kebap.. Yalancı dolmalar.. Av etleri, ince şekere bulanmış birkaç okka çilek, üzüm, kavun karpuz... Ve daha türlü meyveler, bunları yemedikten sonra yaşadığımı nereden anlayacağım? Mideyi doldurmak estetik dışıymış... Bu lâfa da gülerim. Bir güzel kadın vücudu gördüğümüz zaman onun barsaklarının içindekini düşünmek aklımıza gelir mi?

Orhan — Hep adamlar dibi delik bu mide torbasını doldurmak için çalışıyorlar. Bu nedenle bazı filozoflar dünyamızın insanlarını, bütün ömürlerince süren bu çabalayışlarından

dolayı ağır cezaya çarptırılmış kürek mahkûmlarına benzetiyorlar.

Dilâver — Canım, hiç çalışmadan büsbütün avare yaşayışta da bir tat olur mu? Ölülerin gelip dirilere dayak atışlarına bakılırsa pek de aç durduklarına inanılamaz. Kendisini doyurmak için çalıştığımız mide de bize bu çabamızın zevkini vermiyor değil ki. Acıkmak, doymak, sevişmek, bunlardan başka hayatın ne sefası var?

Orhan — Dilâver, bu seninkisi kabaca materyalist düşünüş. Bunlardan başka hayatın çok ince zevkleri vardır. Ama duyguların bu yüksekliğine ulaşabilmek her insana nasibolan bir mutluluk değildir. Kütük gibi bir hamal ile rafine olmuş bir sanatçıyı düşün....

Dilâver — Ben ne bir hamal kadar kaba olmayı, ne de göze görünmezlerle görüşecek kadar incelmeyi istemem. İkisi ortası...

Bu tartışmayı süzgün bir gülümsemeyle dinleyen Talât Bey:

— Siz konuyu çığırından çıkardınız. «S. L. M.» kimdir? Munis aile ruhu ne demektir? Niçin gelip de duvarınıza vuruyor? Şimdi mesele bu soruların çözümlenmesindedir.

Orhan — «S. L. M.» kendisini bize bu üç harfle tanıttırmış olan bir ruhtur. Munis bir dostumuzdur. İyi dilekli biridir. Sıkıldığımız zamanlarda gelir, bize doğru yolu gösterir, bize erişebilecek kederlere karşı alınabilecek tedbirleri bildirir.

Talât Bey — Haydi, bu söylediklerinize inanayım...

Orhan — İnansanız da, inanmasanız da gerçek budur.

Talât Bey — Bu tıktıklardan maksadı nedir?

Orhan — İki haftadır kendisiyle görüşmedik, mutlak bize haber vereceği önemli şeyler var...

Talât Bey — Bu haberini nerede? Ne vakit? Nasıl verecek?

Orhan — Burada, isterseniz şimdi, masa başında...

Talât Bey — Beni bu hayırlı ruha takdim ediniz. İnsanlardan dostum yoktur. Bakalım ruhlarla sevişmekten bir fayda görebilir miyim?

XVI

RUH BİR FELÂKET HABERİ VERİYOR

Anneleri hanımefendi, mürebbiye Madam Sermin, Matmazel Leman masa başına çağırıldılar.

Hanımefendi — Bu davet için biraz geç kalmış değil mi yim?

Orhan — Ruhlar için geç, erken, gece, gündüz olmaz... Onlar bizim kullandığımız zaman ölçülerinin dışındadırlar.

Madam Sermin, ulusuna özgü şen bir yüz ve kendi diliyle:

— C'est le «S. L.M.» qui nous appelle autour de la table. Je connais son habitude. Il s'annonce toujours par trois coups sect et bien rythmès, il est pressé. Il a quelque chose à nous dire d'une certaine importance («S. L. M.» bizi masa çevresine çağırıyor. Adetini tanırım. Kendini daima kuru ve ölçülü üç vuruşla bildirir. Acele ediyor. Bize bazı önemli söyleyecekleri var).

Mürebbiye yıllardan beri ispritizma ile uğraşa uğraşa ruhları çağırmak için kendinde psychique bir kuvvet buluyor, bundan ötürü de medyumluğa özeniyordu. Başarı gösterdiği seanslar da yok değildi. Mürebbiye, anne hanımeefndi, Talât Bey, Orhan, Turhan, Leman, Dilâver, yedi kişi altı kiloluk kadar bir masanın çevresinde sıralandılar. Lamba kısıldı. Baş ve serçe parmaklarla biribirine zincirleme eller masaya hafifçe değmekte... Bir çeşit alçak gönüllülükle bekliyorlar... Beş dakika... On dakika hiç bir gelen giden yok... Talât Bey böyle bir çağırmada ilk kez bulunuyordu, kayıpların ortaya çıkmasını bekleyerek, yalvaran bir çeşit ibadet sessizliğiyle bu duruş tuhafına gitti. Hokkabaz Yahudinin elini havaya kaldırarak arkadaşını işaretle :

— Aman Katakulli fıkaradır, merhamet et...

den tutturduğu tekerlemeyi hatırladı. Öyle ya, galibe söylenen o seslenişle ve gene gaipten beklenilen bu hareket arasında ne ayrıntı vardı? Talât Bey boğazını kikiştiren bir gülmeyi bir öksürük gıcığı biçiminde yok etmeye uğraştı. Yutulan bu ufak fıkırtı bir sinir hali gibi Dilâver'e sıçradı. Çocuğun ağzından gülme ile tıksırma arasında bir ses fırladı...

Medyum hiddetlenerek:

— Ruhlar kendilerini hor görenlerden hoşlanmazlar. Bu masanın başına ya tam inanarak oturmalı ya da çekilmeli...

Talât Bey — Affedersiniz Madam, ruhlara karşı bir saygısızlığımız yoktur. Ama böyle bir çağırılışta ilk kez bulunduğum için kendi durumuma gülüyorum.

Mürebbiye Dilâver'e dönerek:

— Mon enfant soyons sage, pas de bêtise! (Çocuğum uslu olalım. Budalalığa lüzum yok).

Ve sonra ekledi:

— Bir iki gündür nezlem var. Medyumdaki küçük bir hastalık, psychique gücünü azaltır...

Artık sesler kesildi. Derin bir sessizlik içinde bekliyorlardı. Mutlak marifetini göstermek istiyen medyum, bu kez kimseye bir suç bulamıyarak ruha yalvarmaya başladı:

— Esprit... Allons... Levez la table. Du courage! Voyons! Un effort... (Ruh, haydi masayı kaldır... Görelim... Biraz cesaret... Gayret).

Bu gülünecek şeye gülmemek için Talât Bey nefesini hesapla alıyor. Dilâver alt dudağını yutacak gibi çiğniyordu...

Mürebbiyenin Türkçe alaca bir konuşması vardı:

— Bu gece ruh bize dagildi. Amma kendisi bize çağirmiş... Niçin gelmediğ? İçimizde bir kabahat yapan mı vağ?

Tabii masa başındakilerden kabahati üstüne alan biri çıkmadığı için medyumun bu sorusu karşılıksız kaldı.

Biraz daha bekledikten sonra mürebbiye:

— Cette nuit nous n'avons pas assez d'effort psychique; mais encore un peu de patience, nous réussirons...

Gerçekten biraz daha sabır, sessizlik, tevekkülle masa kıpırdamıya başladı. Şimdi Talât Bey gözlerini dört açtı. Masa kendi kendine mi oynuyordu? Yoksa onu çevresindekilerden biri mi itiştiriyordu? Dikkatlice bir göz gezdirdi. Parmakların masa yüzeyine değmelerini şöyle dokunur dokunmaz çok hafif buldu amma epeyi ağırca masa oynuyordu...

Yanında oturduğu mürebbiyenin dizlerini, ayaklarını yokladı. Kadının masaya dokunur bir yanı yoktu...

Derhal alfabe usulüyle konuşmaya başlandı. Madam Sermin'in ruhları hep Fransızca konuşuyorlardı. Ama Orhan'la Turhan, iki vahiy kâtibi gibi, masa ayağının öbür dünyadan

vurduğu telgrafı hemen alıyor ve Türkçeye çeviriyorlardı.

Mürebbiye sordu:

— Ruh kimsin?

— S. L. M.'yim.

— Niçin bizi beklettin?

— Başka yerde soruşturmadaydım.

— Nerede?

— Şimdi söyliyemem...

— Bir iki akşamdır duvarlara üçer defa vuran sen değilmisin?

— Benim.

— Niçin vuruyordun?

— Beni çağırasınız diye.

— Acelen ne idi?

— Önemli söyliyeceğim vardı.

— Nerede soruşturmada olduğunu söylemiyorsun.

— Söyliyemem.

— Söyliyeceğim var diye acele kendini çağırtıp da hiç bir şey söylememek, bu nasıl olur?

Masa titizlenir gibi birden bire fazla sallandı. Ve sonra tıkırtı cevap verdi:

— Söyliyeceğim.

— Eh, haydi bekliyoruz.

— Söyliyeceğim, amma...

— Ey?

Tıkırtı biraz durdu. Ve sonra cevap verdi:

— Söyliyeceğim, amma hepsini söyliyemem...

— Peki, söyliyebileceğin kadarını söyle...

— Şu anda buradan uzakta bir facia oluyor.

— Nerede canım?

— Bir aile içinde.

— Biz o aileyi tanıyor muyuz?

— Hayır, ama bu facia ile aileniz yakından ilgili olacaktır.

— Ne demek? Bu facianın ucu bize mi dokunacak?

— Evet, sonuç olarak size dokunacak.

— Tanımadığımız bir ailedeki felâketten bize ne sorumluluk payı düşebilir?

— Yeryüzünün diri insanları kendilerine gelecek felâke-

tin oluşunu beş dakika öncesinden seçemezler... Uzayda zaman yoktur. Bunun içindir ki dün, bugün, yarın birleşmiştir...

— Bu kazadan korunabilmek çarelerini bize bildiremez misin?

— Hayır... Olacağa çare yoktur. Nasibi değiştiremem...

— Kuzum ruh, bizi merakta bırakma...

Cevap yok... «S.L.M.» savuşmuştu.

Hanımefendi — Uzakta, tanımadığımız bir ailede olan bir facianın, sonunda da bize zararı dokunacakmış. Hiç suçumuz yokken bu felâketten pay alacağımız bildiriliyor. Tuhaf şey...

Leman — Tuhaf değil anne, meraktan çatlanacak şey.

Hanımefendi — Nasıl facia bu?

Leman — Yangın mı?

Orhan — Hastalık mı? Ölüm mü?

Turhan — Cinayet mi?

Leman — Otomobil kazası mı?

Orhan — İntihar mı?

Hanımefendi — Böyle şeyler üzerimizden ırak olsun. Belki dostlarımızdan biri bir faciaya uğrayacaktır da biz ona acıyacağız. Facianın bize ilintisi bundan ibaret kalacaktır...

Orhan — Facianın bizim hiç tanımadığımız bir aile içinde olacağı ve olmakta olduğu haber veriliyor...

Mürebbiye (*) — Fena panseleğe kapılmayınız. Fena fikigleğden fenalıklag doğağ.

Dilâver — Ah Madam, facia sözünden bir mutluluk anlamı çıkarılamaz ya...

Hanımefendi — Bu uğursuz sözcükten zihnime ne müthiş ihtimaller hücum ediyor.

Talât Bey masanın hareketinde bir hile seçememiş gibiydi. İnsan hilesi olmayan bu şeyde görülmez bir kuvvetin etkisini kabul etmek zorunluğu ortaya çıkıyordu. «Force psychique» işte bu olacaktı.

Masanın hareketini, çevresinde bulunanların vücutlarından yayılan ruhsal, sinirsel akımların etkisine bağladıktan sonra

(*) Mürebbiyenin her zaman konuştuğu Fransızcayı biz dürüst Türkçe ile anlatıyoruz. Ama onun doğrudan doğruya olan Türkçesi böyle gıcırtılıdır.

ruhun gelip de dünden, bugünden, yarından birtakım esrarlı sözler karıştırmasının saçmalığı da incelenmesi gereken ikinci bir sorun halini alıyordu.

Talât Bey birincisine inanır gibi oldu. Ama bu ikincisinde durdu. İspritizma üzerine okuduğu bazı kitaplarda ruhlarla yapılan konuşmalar üstüne şüphe uyandıracak cümlelere raslamıştı. O sözlerin gerçekten bir ruh tarafından söylenildiği şüpheli gösteriliyordu. O halde kim söylüyordu? Konuşma, masa ayağının vurduğu bir çeşit telgraf konuşması şeklinde yapılıyor. Bundan dolayı, masayı oynatan kuvvetin başlıcası kendinden yayılan medyumun bu konuşmaları istediği biçimlere sokabilmesi ihtimali de ileri sürülüyordu...

Ama ne için Madam Sermin, içinde yaşadığı aileyi böyle korkunç bir meraka düşürecek biçimde ortaya meşum bir mesele çıkarsın...

Talât Bey medyuma:

— Pardon Madam... Bir soruma izin verir misiniz?

— Büygunuz.

— Masayı oynatan akıcı kuvvet bizden mi geliyor? Ruhtan mı?

— Her ikisi berabeg...

— Biz onlara ağızdan söylüyoruz, onlar bize tıkırtıyla cevap veriyorlar.

— Evet, böyle oluyog.

Talât Bey biraz düşündükten sonra:

— Ruhların haber verdikleri böyle konularda bazan yanılmak ihtimalleri yok mudur?

— Belki vagdıg... Çünki, onlagda akıllı vağ, budala vag.

— «S. L. M.» için aile dostu diyorsunuz?

— Evet...

— Niçin bizi böyle kötü bir meraka düşürerek meseleyi etrafıyle anlatmadan savuştu? Mademki tanımadığımız bir ailenin felâketinden bize de bir şey bulaşacakmış, işin ne olduğunu anlatsaydı, ona göre tedbir alarak dokunulmazlığımızı sağlamaya çalışırdık.

— Bu espigileg heg şey söyleyemezleg. İzin yok. Bu bizim dost nakadağ söyleyebilecek söyledi gitti.

Hanımefendi — Ne fena şey bu... Başımıza ne felâket gelecek diye düşüne düşüne uykularımız kaçacak, iştahımız kal-

mayacak... Hep hastalanacağız. Birden bire gelen bir uğursuzlukta insan neye uğradığını bilir. Ama böyle cinsi bilinmeyen bir felâketin korkular içinde meydana çıkmasını beklemek ne müthiş gönül işkencesidir...

Mürebbiye — Kolay vag, başka bir ıspigi çağıyuyogum. Soguyogum.

Talât Bey — Evet, mesele muğlak bir cansıkıcılık aldı. Ama ben önem vermiyorum. İnsanların bakıcıları gibi ruhların geleceğe ait keşiflerinin de harfi harfine çıkacağına inanamıyorum. Tanımadığımız bir ailede olan vukuattan bize ne?

Orhan — Madam hangi espriyi çağıracaksınız?

Mürebbiye — Père Maury'yi çagıyoğum. Bu çok iyi bir papasdiğ, dogu söyleg...

Gene halka olundu. Eller hafifçe masa ile temasa geldi. Sessizlik. Bekleyiş. Araya münasebetli münasebetsiz birkaç ruh girdi. Gereksiz konuşmalar oldu. Sonunda mürebbiye en son gelene sorduğu:

— Kimsiniz?

Sorusuna:

— Père Maury'yim...

Cevabını aldı. Türkçeye çevrilen şu konuşma başladı:

Mürebbiye — Sizi niçin çağırdığımızı biliyor musunuz baba?

Ruh — Bilmiyorum.

— Mesele şudur: Yanlarında bulunduğum Velittin Paşa ailesi tanımadıkları bir başka aile arasında olan bir faciadan bilinemez nasıl bir geçişle etkilenecekmiş...

— Kim söyledi?

— «S. L. M.» söyledi. Şimdi burada idi.

— Durunuz bakayım... «S. L. M.» buraya nereden geldi? Ve buradan nereye gitti?

Ruh mürakabeye varır gibi bir süre durdu. Besbelli ki onun için hiç bir kapalı ufuk yoktu. Sonunda:

— Ha, gördüm, dedi.

— Ne gördünüz?

— Müthiş bir cinayet.

— Nerede?

— Bir memlekette...

— Hangi memlekette?

— Söyliyemem.
— Ne şekilde?
— Adam öldürme...
— Nedeni?
— Aşk.
— Her zaman her yerde aşk faciaları olur. Ama tanışılmadık bir evde geçen maceradan bizim aileye bu uğursuzluk nasıl bulaşacak?
— Par fatalisme...
— Bunu nasıl biliyorsunuz?
— Biz olmadan önce olayları görürüz...
— Bu uğursuzluk bütün aileyi mi kapsayacak? Yoksa özellikle aile fertlerinden birini mi sarsacak?
— Çok soruyorsunuz... Zaten lüzumundan fazla söyledim.
— Père Maury, merhamet... Mesele bizim için çok önemlidir.
— Peki, bunu da söyliyeyim. Uğursuzluğun yöneldiği hedefi aile fertlerinden bir genç teşkil ediyor.
— Kadın mı? Erkek mi?
— Erkek.
— Uzakta cinayet olmuş ama uğursuzluğu buraya yayılmamış bulunuyor...
— Evet.
— Ah Père Maury, bunun önünü almak mümkün değil midir?
— «Fatalisme»in ne olduğunu bilmiyor musunuz? Olacağı kim değiştirebilir?
— Mübarek babamız, çok rica ederiz...
— Kadere razı olunuz. Allahın takdiri bozulmaz. Kazaya rıza, susma, tevekkül, tahammül... Allaha şükür ve itaat... İşte cennetin anahtarları, ahretin sonsuz mutluluğu bu dünyanın gelip geçici acı ve elemleriyle kazanılır. Oğul Allah bizim için kendini feda etti, en büyük işkenceyi çekti.

Bu papaz öğütlerinden sonra Père Maury de gözlere görünmeden, geldiği gibi gene öyle çekildi.

XVII

ALLAH KADİRİ MUTLAK MIDIR?

Talât Bey — Biz bu papazdan cennetin anahtarlarını değil, bizi bu dehşetli meraktan kurtaracak bilgi istedik. O bize «İn'cil»in bir sayfasını okudu, gitti. İçime bir tülü tam bir inanma kanmışlığı gelmiyor. Bu ruh dalaveresine akıl erdiremiyorum. Baksanıza şu papaza, dünyadaki ruhani zihniyetini hiç değiştirmemiş. Kilisede vaaz eder gibi söylendi, çekildi. Demek ki insanlar dünyadaki âdet, ahlâk ve inançlarını aynen koruyorlar. Bu ispritizmacılıkta çözümlenmesi gerekli mesele bir değil, beş değil, on değil... Bugün insanlık gelecek için teknolojik, bilimsel bir din araştırıyor. Hristiyanlık zamanını yapıp bitirmiştir. Artık onun efsanevi alacaları çoktan içinden dışına vurdu. Bu papaz hâlâ Oğul Allah'tan, cennetten söz ediyor... Demek ki dinlerin bu dünyadaki «dogmatique» yalanlarını ahrette de düzelten yok...

Mürebbiye ile Dayı Bey arasında şiddetli bir tartışma oldu. Yine hiç bir taraf öbürünü kandıramadı.

Papaz Maury dindarane nasihatleriyle birlikte meydana atılan garip facianın sırrını «S. L. M.» den çok deşerek gitmişti. Ama söylediği şeyler sadra şifa vermek şöyle dursun, zihinleri saran merakı büsbütün ateşlendirecek bir nitelikte idi. Facianın cinayet ve nedeni aşk olduğunu ve uzakta parlayan bu felâketin dumanı Velittin Paşa ailesinden bir delikanlının başını saracağını haber vermişti.

Aile içinde üç genç erkek var. Orhan, Turhan, Dilâver... Üçü baş başa vererek uğrayacakları uğursuzluğun cinsi hakkındaki ihtimalleri sayıp dökmeğe giriştiler.

Köşkün içine gölge salan bu bilinmez felâketin önünde bile neşesini pek kaybetmiyen Dilâver:

— Beyefendiler, bakalım piyango hangimize vuracak? Malûm ya, bize bildirilen «loterie» elli bin, yüz bin liralık değildir. Bilmem ki bize bunu haber verdikleri için ruhlara teşekkür mü edelim? Lânet mi?

Orhan — Haber verdiklerine fena mı ettiler?

Dilâver — Pek de iyi etmediler. Ne belâya uğrayacaksak

onun olacağı dakikaya kadar, ay ne olacağım? Diye üzüntü çekmedense bu uğursuzluğa birden bire dalıp çıkmak ya da içinde boğulup kalmak daha iyidir.

Turhan — Ben bu haberi fena bulmuyorum. Her ne biçimde olursa olsun, olacağa karşı tedbir almak için uyanık bulunmuş oluruz.

Dilâver — Bilinmiyor ki, bugün mü? Yarın mı? Nerede? Ve ne olacak?

Orhan — Olacağı önlemek için alınacak hiç bir tedbirin fayda vermiyeceğini de anlattılar. Ellerimizi göğüslerimize kavuşturup bekliyeceğiz.

Turhan — Bize gelebilecek kaza ihtimallerinin hepsini düşünür ve elimizden geldiği kadar kendimizi bunlardan sakınmaya uğraşırız.

Dilâver — Vallahi bilmiyorum. Bir tarihte mi okudum, bir romanda mı? Eski zamanda kralın biri neden öleceğini anlamak için fala baktırmış. Balık yerken kılçığı boğazında kalarak öleceğini söylemişler O da bütün ömründe balık yememeye karar vermiş. Biz de böyle mi yapacağız? Suda boğulmamak için deniz aşırı yere gitmiyeceğiz... Köprü üstü dubalarında dolaşmayacağız. Unkapanı köprüsünden, Tünel'den ve Karaköy caddesinden karşıdan karşıya geçmiyeceğiz. Tüfekle, bıçakla oynamıyacağız. Sinemaya, hasta yoklamaya gitmiyeceğiz...

Orhan — Kazara zehirlenınemek için evimizden başka bir yerde ağzımıza bir şey koymıyacağız.

Turhan — Ata, bisiklete, otomobile, hele otobüse, uçağa binmiyeceğiz.

Orhan — Kazara zehirlenmemek için evimizden başka bir yerde ağzımıza bir şey koymıyacağız.

Turhan — Silâh taşıyan ve komünist tabiatlı aç kimselerle konuşmıyacağız. Gazetelere açılan anketlerden bir şey sorulursa cevap vermiyeceğiz. Çünkü bazan insan bu yüzden düelloya yol açacak saldırılara uğrayor. Tehlikeli sinir buhranlarına tutuluyor.

Orhan — Tanımadığı adamların arasında dolaşırken içlerinden bir deli çıkıp da insanın boğazına sarılabilir.

Turhan — Pek de tıka başa karnımızı doyurmıyacağız. Çünkü hazımsızlıktan ölenler de çok görülmüştür.

Dilâver — Saymadığımız bir şey kaldı. En tehlikeli şey.

Orhan — Nedir?

Dilâver — Oynak bir hanıma gönül vermek.

Turhan — Evet. Çünkü ruhların bize haber verdikleri facia aşk serüveninden kopuyor.

Orhan — Gönüllerimizi aşk etkisinden sakınmalıyız. Ben bu yanı şimdi en çok dikkat ve çekinmeye uygun görüyorum.

Dilâver — Üçümüzden birini vuracak uğursuzluk, sevda bombasından patlayacaksa ben kendimi bu tehlikeden kurtulmuş sayarım.

Orhan — Niçin?

Dilâver — Çünkü hiç bir insan güzeli sevmedikten başka bir dişi kedi bile okşamıyacağım.

Orhan — Büyük söyleme. Ruh bize bu uğursuzluğa «par fatalité» uğrayacağımızı bildirdi. Bunun anlamı, ne kadar uğraşsak bütün dikkat ve çekinmeye rağmen mukadder yerini bulur demektir.

Dilâver — Ruhların bu iddialarına benim pek aklım ermiyor doğrusu. Şimdi bu falcılardan biri bana sen otomobil altında ezilerek öleceksin dese. Alnımın yazgısı buymuş diye gidip de koşan bu arabalardan birinin önüne yatıvermem mi gerekir? Elbette kendimi sakınacağım. Bundan başka, bütün insanların alınyazıları önceden çizilmiş olduğu iddiası da her aklın kolayca kabul edebileceği bir şey değildir...

Çocuklar böyle yarı üzüntülü, yarı şakalaşarak konuşurlarken yanlarına Talât Bey geldi. Durumun feci hali karşısında mahzun bir sessizlikle ondan bir açıklama bekler gibi yüzüne baktıkları dayıları:

— Baş başa vermişsiniz, ne konuşuyorsunuz?

Orhan — Malûm ya, uğrayacağımız felâket için bin kuruntu geçiriyoruz.

Talât Bey — Adam siz de, aldırmayınız, önem verilecek şey değil.

Orhan — Bey dayıcığım, biz ruhlara inanırız. Onların dedikleri çıkar.

Talât Bey — Peki, meseleyi özetle bir inceleyelim. Ruhların nelerine inanıyorsunuz?

Orhan — Bu dünyada yaşayıp ölen bir adamın öbür dün-

yada aynı kimlikle bir ikinci hayat yaşadığına yani «survivance» a inanıyoruz.

Talât Bey — Peki, daha...

Orhan — Çağırdığımız ruhların ahretten tıkırtı v.b. yollarla harekete geçerek bizimle içtenlikle konuştuklarına.

Talât Bey — Hiç de kabul edilemiyecek bu inançlarınıza haydi ben de inanmış görüneyim. Ama yalnız bir mesele var ki ona inanamadığım gibi sizin inandığınıza da gülmekten kendimi alamam.

Orhan — Hangisi o mesele?

Talât Bey— Geleceğin keşfi meselesi...

Orhan — Aman bey dayıcığım, bu gerçek pek çok olaylarla tanıtlanmış.

Talât Bey — Bazı raslantı olarak gariplikler, tutturmalar olabilir. Ama sizin «olaylar» diye ortaya attığınız şeylerin çokları uydurmadır.

Orhan — Aman efendim, pek güvenilir kitaplarda öyle ispatlı tanıklı yazılar var ki...

Talât Bey — Ben kendi aklımın uyarısından başka öyle kerametlerini kendileri bildiren kimselere kesinlikle değer vermem...

Orhan — Geleceği bugünden görenler, buluşlarını olaylarla ispat etmiş bulunuyorlar. Siz ise bu gerçeği yalnız sözle reddediyorsunuz.

Talât Bey — Oğlum, geleceği değil büyücü Ali Hoca, değil «S. L. M.», değil Papaz Maury, Allah bile keşfedemez.

Orhan — Affedersiniz ama çok büyük iddiada bulunuyorsunuz.

Talât Bey — İddia demek, şüpheli yani sağlam olmayan bir temel üzerine kurulan söz demektir. Benimkini de öyle mi buluyorsunuz?

Orhan — Saygıda kusur etmek istemem dayıcığım, yine affedersiniz. Ama öyle buluyorum...

Talât Bey — Peki, saf akıllı yeğenciğim, sana soracağım soruya inandırıcı bir karşılık verebilirsen beni susturmuş olursun... Sana izin veriyorum. Bu müşküle kendi başına akıl erdiremezsen ruhlara da akıl danış. Onlardan sor. Ben de sana şunu geleceği keşif olarak haber vereyim ki ruhlardan alacağın cevap şu olacaktır: Söyleyemeyiz... İzin yok...

Orhan — Bana merak verdiniz, Sorunuz dayıcığım...

Talât Bey — Bu, birbiri içinde birkaç sorudur. Sana işin alfabesinden başlayacağım. Bu dünyayı kim yarattı oğlum?

Orhan — Allah yarattı.

Talât Bey — Allah'ın yarattığını kim söyledi?

Orhan — Allah kendisi söyledi.

Talât Bey — Allahın ağzı yoktur deyip de yine ona lâkırdı söyletenler insanlardır. Cahil insanlar Cenabı Hakka atfen bu dünyayı yaratıyorlar. Nasıl? Altı günde... Cumartesi başladı, perşembeye bitirdi gibi büyüklüğünü ispata uğraştıkları yaratanı küçülttükçe küçülten masallar... Ne yazık ki bu ilkel kafalardan saçılan kaba düşünceler, gülünç yargılar hâlâ mı hâlâ bugünkü uygar insanlardan çoğunun beyinlerinden sökülememiştir. Bilimin, teknolojinin pozitif gerçeklerini zihinlerine sığdıramıyarak masallara düşkün bulunan sürülerin çokluğudur ki bugün ruhların yaygınlaşmasına sebep oluyorlar. Bugün Avrupa ve Amerika'da yalnız sıradan insanlar arasında değil, üniversitelerde bile papaz kafalı kimseler çoktur. Ne ise, insanlığın hiç bir zaman düzeltilemiyecek bu zayıf yanını geçelim. Biz her şeyi bilimin, teknolojinin bugün vardığı ilerleme derecesine göre kendi akıl ve yargımızla ölçüp biçelim. Bunun içindir ki oğlum, bu evren için hiç bir yaratıcı düşünülemez.

Orhan — Niçin Bey Dayı?

Talât Bey — Çünkü evrene bir yaratıcı düşünmekten önce bir başlangıç tayini gerekir. Bu ise mümkün değildir.

Orhan — Siz Allah'ın kudretine bir sınır tayin ediyorsunuz. Allah şunu yapar, bunu yapamaz meselesine girişilince her şey değişir. Söz uzar. Cenabı Hakkın her şeye kadir olduğunu kabulde zorunluk vardır.

Talât Bey — Bilimsel deney ve araştırmada zorunluluk önünde durmak doğru değildir. Soruyorum, her şey bir kaos, bir boşluk, bir yokluk halinde iken Allah bu evreni yaratmak istemiş, öyle mi?

Orhan — Evet...

Talât Bey — Allah böyle bir şey isteyemez.

Orhan — Neden Dayı Bey?

Talât Bey — Çünkü istemek, bir şeyin olması için güçsüzlükten güçlülüğe geçmek gibi bir anlam taşır. Bir şeyin olması

gerekmiş de bu gerek sonradan anlaşılmış gibi bugünden yarına ait bir güc, bir görüş noksanlığı, bu güçsüzlük ise her şeye gücü yeter özelliğiyle bağdaşamaz.

Orhan bir şeyler mırıldanmak istedi, ama dayısı:

— Sus, dinle... Allah bir şeyi isteyemez, çünkü onun bu isteğinden doğacak itirazlara sınır ve son yoktur. İlkin Allahın bir şey isteyebilmesi için zamanın üç halinden doğan zorunluğa uyması gerekir. İstemek haldir. İstenilen şeyin olması istikbaldir. Ve sonraki olaylar ise bu öncekileri düne götürmüş olur. Allah eserini yarattıktan sonra görmek zorunluğunda kalıyor. Yaratmazdan önce olmayanı nasıl görebilir? Bu dediklerimden kesinlikle şu sonuç çıkıyor: İlkin istemek, sonra tasarlamak ve daha sonra da tasarlananı gerçekleştirmek... Allah için bu olayların üçe bölünmesi mümkün değildir. Bu üç aşamanın ileri geri alarak yerlerini değiştirirsek yine hesap uygun çıkmaz. Allahın her şeyi başlangıçsız yaratmış bulunması ve bir çırpıda her şeyi en ilerisine kadar görebilmekte olması gerekliliği ortaya çıkar. Bundan ötürü bu üç tasarının bire indirilmesi gereklidir... O halde bu kıyaslardan evrende hiç bir şey değişmez, değiştirilemez sonucu çıkıyor. Her şeye kadir olan nerede kaldı?

Bu yukardaki üçü bire indiremezsek Allahın yaratmazdan önce eserini göremediği, bundan da geleceği seçemeyeceği gerçeği anlaşılıyor. Meselenin bire indirgenmesinde ise yaratana gerek kalmıyor... Çünkü her şeyin ezelden ebede doğru tabii bir kanunun düzeni içinde varlığını kabul etmek zorunluğunda kalıyoruz. Allah sonradan bu düzeni bozmaya kalkarsa ilk yaptığı eserin değişime ve düzeltmeye muhtaç yani ha talı bulunduğunu itiraf etmiş oluyor... Allahın önceden her şeyi bildiği farz olunursa, bütün fenalıkları kasden yaptığı anlaşılacağından sorumluluğu büyük olur. Bundan dolayı ortaya bir «déterminisme» sorunu çıkar, bütün caniler cinayetlerini alınlarına yazılmış bir içgüdüyle işlemiş olacaklarından temize çıkarlar. Onları suçlandırma ve eğitme ile düzeltmenin hiç değeri kalmaz...

Orhan — Bey Dayı, haksızsınız. Geleceği değil Allah, bugün kullar bile haber veriyorlar...

Talât Bey — Geleceği bilme konusunda Allah ile kullar bir sayılamazlar. Kullar geleceğin yaratıcısı olmadıklarından onu

keşfediyoruz diye yalan yanlış birtakım kâhinlikler savurabi lirler. Gelecekten haber verip de sözleri yanlış çıkanlara kanunda bir ceza yoktur ya... Geleceğin doğruca keşfi mümkün olaydı bu dünya derhal düzelirdi. Herkes fayda ve zararın nereden geleceğini bilerek ona göre bir hareket takvimi düzenleyerek mutluluğunu sağlar ve felâketlerden uzak kalmış olurdu. Allahın bile geleceği bilemeyeceğini ben sana mantık yoluyle ispatladım. Ruhların ve ispritizmacıların bu bilinmeyeni nasıl ve biçimde keşfettiklerini de sen bana anlatabilir misin?

Orhan biraz düşündükten sonra:

— Bey Dayı, ben size iddiamı sözle değil, güvenilir eserlerle ispat edeceğim... Müsaade ediniz, şimdi geliyorum.

Gitti, kitaplığından bir kucak kitap getirerek geldi. Ve bir tanesini açarak:

— İşte size Pierre - Emile Cornillier'nin geleceği keşif üzerine eseri...

— Bu ad bana pek tanınmış bir kimse gibi gelmiyor. Kimdir bu yazar?

— Ölümden sonra ruhun yaşadığı ve geçirdiği gelişme devirleri üstüne «La prédiction de l'avenir» adlı bir kitabın ve bu konuda başka önemli eserlerin inceleyici yazarıdır.

— Pek âlâ, bu incelemecinin geleceği keşif için izlediği usul ne imiş öğrenelim.

— Bu yazarın medyumu Reine, dünya savaşını, çıkışından altı ay önce haber vermiştir.

Talât Bey gülümseyerek:

— Böyle olmuş bitmiş şeyler için sonradan iddia olunan kâhinlikler bence makbul değildir. Bu, uzun uzadıya ispatı gerekli bir durumdur. Geç bunu!

Orhan sayfayı değiştirerek :

— Geleceği keşif için çeşitli usuller vardır. Örneğin medyumu manyetizma ile uyutuyorlar. Uzun ve derin bir manyetizma ile bedenden yani bütün fizik koşullardan sıyrılarak özgürleşen medyum, ya doğrudan doğruya ya da yüksek gelişmesine erişmiş bir ruh yardımıyle keşiflere girişiyor. Bu da şöyle oluyor: Bu geleceğe ait zaman sırlarının işaretleri uzayda oynak akımlar, dalgalar ve «cosmique» titreşimlerle meydana çıkar. Medyum bunları bir şifre gibi çözümleyip yorumlayarak söylüyor...

Talât Bey — Bizim eski sihirbazlık kitaplarındaki bilgilere benzeyen bu acayip sözleri dinlemek için Allah bana sabır versin. Eyy, sonra ne oluyor?

Orhan — Biraz sabrediniz Dayı Bey.

Talât Bey — Zaten kendim için sabır diliyorum.

Orhan — Esirin dalgaları, akımları, titreşimleri arasında bedenden sıyrılmış medyum, her şeyi görüyor, çünkü olaylar yeryüzünde olmazdan çok zaman önce yıldızlar dünyasında hazırlanır...

Talât Bey — Sus artık, bundan ötesini dinlemeye tahammül edemem. Oğlum, bu söylediklerinin içinde cımbızla tutulacak olumlu bir noktacık göremiyorum. Avrupa'da böyle kitaplar yazılıp okunuyor ha...

Orhan — Evet... Evet, okunuyor. Okundukları için basılıp satılıyorlar... Ve günden güne bu mezhebin taraftarları çoğalıyor. Kuruntu sanılan şeyler olumluluk kazanıyor. Bir bilim halini alıyor.

Talât Bey — Oğlum, ilkin sizin göklerde serseri gezinerek hâlâ dünya işleriyle meşgul olduklarını söylediğiniz ruhlar bilimin, teknolojinin inceleme sınırına sokulabilmiş bir şey değildir. Gerçek bu merkezde iken bu kuruntu temel üzerine oturtulan masallara nasıl inanılabilir?

Orhan — Bey Dayı, söyliyeceğim olayları inkârdan önce incelemeğe uğraşınız...

Talât Bey — Nesini inceleyeyim? Okuduğun ruhçuluk masallarının tutulabilecek uçları kulpları yok ki...

Orhan — Bugün radyoyu inkâr edebilir misiniz?

Talât Bey — Fen yoluyle noktası noktasına açıklanmış bir şeyi niçin inkâr edeyim?

Orhan — Peki efendim, «télépathie» de canlılar arasında bir çeşit radyo demektir. Bu canlı radyonun aletleri de bizim beyinlerimizdir. Bir beyinden yayılarak gökyüzünde uçan bir dalga, bir başka beyin alıcısına raslıyor. Böylece çok uzak yerlerden haberler alınıyor...

Talât Bey — O halde ne postaya, ne telgrafa, ne telsize ihtiyaç kalmıyor. Herkesin kendi beyin aletiyle uzaktan uzağa haberleşebileceği anlaşılıyor...

Orhan — Evet, ama her beyin bu güçte olabilir mi? Ve sonra bu hal uzayda raslantı olarak meydana çıkıyor. Bu ola-

yı meydana getirmenin usulü henüz fen yoluyle bilinemiyor. İki beyinin biribirine karşı olan duyarlık koşullarını da belirtmek gerekir. Bir olay ki doğada oluyor... Nedenlerini bilemediğimiz için bunlardan bazıları bize çok garip görünüyor. Ya bu olayların olmadıklarını ispat etmeliyiz ya da bunu yapamazsak garipliği meydana getiren esası aramaya uğraşmalıyız. Şu fevkalâde geleceği keşif olayını 1901 yılında Ruh bilimleri yıllığı müdürü büyük bilgin Monsieur César de Vesme; Camille Flammarion'a yazıyor:

Orhan okumaya başlar:

«Sarteano Korsika'da altı bin nüfuslu bir kasabadır. Sanatıyle yaşamak üzere buraya Vincent Sassaroli adında bir müzikçi gelir. Kasabanın otuz dört kişiden kurulu mükemmel bir orkestrası vardır. Bu kurulun başkanı Mösyö Giuseppe Frontini bazı siyasal nedenler yüzünden kasabadan gitmek zorundadır... Sassaroli'ye, kendi yerine topluluğa başkanlık etmesi teklifinde bulunuyor. Öteki de kabul ediyor. Ve bu müzik topluluğuna takdim olunuyor. Topluluğun müzik çalışmaları için kullandığı salon, rahip Dom Bacherini'nin evinin üst katındadır. Bütün toplulukla répetition yapıldıktan sonra Sassaroli verdiği haberde ısrar etmekle kalmıyor, evin yıkılacağı saat ve dakikayı da bildiriyor.

«Bu sözleri dinleyenler söyleyenin cinnet getirdiğinde tereddüt etmezler. Topluluk, zavallının bu haline gülüp şakalaşarak dağılır. Bu çok tuhaf haber memlekete yayılır. Buna şaşmadık, kahkaha koparmadık kimse kalmaz... Frontini, herkesin alayına uğrayan bu zavallıyı, düşüncesinden kurtarmak için uğraşır, başaramaz. Sonunda ev sahibi rahibe başvurarak mimarlar, mühendisler getirtir. Yapıyı çatısından temeline kadar yukarıdan aşağıya muayene ettirtir. Bilirkişi evde hiç bir çöküntü belirtisi görülemediğini bildirir...

«Bu kuvvetli inceleme üzerine artık eski düşüncesinden vaz geçmesi Sassaroli'ye birçok kez hatırlatılır, ama onu caydırmak ne mümkün... O şimdi iddiasındaki garipliği daha arttırarak:

«— Verdiğiniz güvene kapılıp da bu binanın içinde kalacak olursam dört günden fazla yaşayamıyacağımı biliyorum.

«Hiç bir söz kâr etmiyen bu inat karşısında herkesin maes-

tro aleyhindeki cinnet şüpheleri gerçeğe döner... Olmadık bir harekete kalkışması korkusuyle biçareyi gözaltına alırlar.

«Kasabanın kahvelerinde, aileler arasında artık bu divanenin bu gülünç keşfinden başka bir şey konuşulmaz olur...

«Sonunda mecnunun yıkılma için belirttiği gün geldi. O akşam da répetition nöbeti olduğundan orkestra salonda toplandı. Vakitlerini, kendisini alaya almakla geçirdikleri kaçık yöneticilerini bekliyorlardı. Sassaroli gecikmeden göründü. Çok heyecanlıydı. Müzikle meşgul olmak istemiyordu. Çünkü felâket anı dakikadan dakikaya yaklaşıyordu.

«Her sözü cinnete bir delil tutulan zavallı adam gücünü toplamaya çalışarak yıkılma anından önce evden gitmelerini topluluktan yana yakıla ricaya kalkıştı. Herkes onun bu keşfine inanmamakla birlikte, hatırını hoş etmek için, kalın tonozlar üzerine kurulmuş merdivenlerden inmeğe başladılar...

«Sassaroli en önde yürüyerek topluluğa yalvarıyordu:

«— Amanın basamaklardan yavaş yavaş ininiz. Ufak bir sarsıntı yıkılma saniyesini çabuklaştırabilir.

«Bir delinin arkasından yürüdüklerine kuşkuları olmayan bu otuz dört kişilik orkestra türlü lâtifelerle, açıktan açığa ve kısık kahkahalar arasında sokağa çıkarlar.

«Yıkılma zamanı için haber verilen dakika gelir gelmez koca bina korkunç çatırtılarla gürül gürül yukarıdan aşağıya iner.

«Henüz üzerlerinden alaylı gülümsemeler gitmiyen yüzleri şimdi derin bir şaşkınlık kaplar. Bütün memleket halkı şaşıra kalır. Olayın ertesi günü ilkin belediye başkanı bu mucizeli ihbarından dolayı Sassaroli'yi hararetle tebrike gider.

«Olayın tanıkları: Orkestra üyeleri, aynı evde bulunan öteki kiracılar, komşular ve sonra bütün kasaba halkı...»

Olayın altında Camille Flammarion'un şu düşüncesi okunuyor:

«Bu kadar insanın gözleri önünde olan bu yıkılmanın doğruluğundaki açıklık nasıl inkâr olunabilecektir? Bu münkirler, «İncil»in şu açıklamasına uygun düşmüyorlar mı: «Gözleri vardır, ama görmezler. Kulakları vardır, işitmezler.» İnkâr, daima inkâr, en görünür gerçekler önünde inkâr, bunca tarafsız tanıkların huzurunda yalnız kendi aklınızın doğrultusuna gitmek hatadır. Ama bu imansızlıkla hangi gerçeğe ula-

şılabilecektir? Buna da inanmadınız mı? İnanç teraziniz kımıldamadı mı? Akıl kefenizi oynatmak için alınız size öteki göze konacak ağırlıklar...»

Yazar, bu birinci olaydan daha hayret verici bir başka olaya geçiyor.

Dayı ve yeğen arasında yine tartışma kızıştıkça kızıştı. Ama biri ötekini zerrece kandırmayı başaramadı.

XVIII

LEMAN KENDİNİ ÖLMÜŞ GÖRÜYOR

Talât Bey yeğenine şu öğütleri veriyor:

— Oğlum bu yüzyıl, pozitif insan çağıdır. Böyle şüpheli ve mevhum şeylerle yitirilen zaman gençlik için acınacak kayıplardan sayılır. Bu soyut şeyleri bırakalım. Somuta doğru, yani gözle görülür, elle tutulur, teknolojik, bilimsel, toplumsal, hayati, ahlâki, endüstriyel yöne dönelim. Gençliğin akıl ve yardımını bekleyen olumlu bunca işler var. Psycho-physiologie'yle ilgili olması gereken ve böyle henüz teknoloji, bilim çerçevesine girememiş az raslanır, garip olaylarla uğraşacak siz mi kaldınız?

Orhan — Ama dayı bey, bu dakikası dakikasına olan çökme olayı için red ve kabul yollu bir şey söylemediniz.

Talât Bey — Buradan uzak bir ülkede birçok yıllar önce olduğu ileri sürülen bir olay için, isterse bin tanık gösterilsin, yine beni özgür düşünmekten kimse alıkoyamaz...

Bu sırada odadan içeriye Leman, arkasında annesi ve daha sonra mürebbiye girdiler. Leman'ın, yüzü üzüntülü ve gözleri kızarmıştı.

Hanımefendi — Kardeş, baksanıza kızım ağlıyor.

Talât Bey — Sebebi?

Hanımefendi — Soruyoruz, söylemiyor...

Talât Bey — Kızım, yaslı halin nedir? Nen var?

Leman akan birkaç damlayı göstermemek için elleriyle yüzünü kapayarak:

— Bir şeyim yok...

— Neye ağlıyorsun?

— İçimden geliyor.

— İnsanın içinden sebepsiz ağlama gelmez...

— Sebebini söylesem inanmıyacaksınız.

— Niçin inanmayalım? Söyle.

Kızcağız inleyerek:

— Ah anneciğim... Dayıcığım... Kardeşciklerim...

Hazin hıçkırıklar içinde boğulan son sözlerinden bir şey anlaşılamaz.

Etrafındakiler gittikçe artan bir merakla cevap beklerlerken Talât Bey:

— Kızım, söyle... Sende ciddi bir üzüntü olduğunu gözyaşların gösteriyor... Sözlerine inanmıyacağımızdan niçin endişe ediyorsun?

— Dayıcığım, ah dayıcığım...

— Peki, söyle...

— Ben yakında öleceğim.

Hanımefendi göğsünden kopan bir haykırışla :

— Sus kızım... Çıldırtma bizi. O nasıl lâkırdı?

Talât Bey — Öleceğini neden biliyorsun?

Leman — Biliyorum...

Talât Bey — Söyle de biz de bilelim.

Leman — Dayıcığım, siz öyle şeylere inanmıyorsunuz. Ama kitabın dedikleri çıkıyor.

Talât Bey — Hangi kitabın?

— «Avant la mort» (Ölümden önce)...

— Sonra?

— «Autour de la mort» (Ölümün etrafında)...

— Daha sonra?

— «Après la mort» (Ölümden sonra)...

Talât Bey'in üzüntüsünden sesi değişerek:

— Bu kitaplarda senin yani Velittin Paşa kızı Leman Hanım'ın falan gün, filân saatte öleceğini mi yazıyor?

— Eceli gelen insanların ölmezden önce gözlerine neler göründüğünü yazıyor.

— Ey, bundan sana ne? Ecelleri gelmiş adamlarla ilgili saçma anlam çıkarmaları bu ölüm kitaplarında okuyup da niçin üzerine alıyorsun? Hasta değilsin. Bir sıkıntın yok. Zenginsin, gençsin, güzelsin. Tabiatın, talihin bu kadar lûtuflarına

uğradıktan sonra o uğursuz kitaplarda kendine belâ mı arıyorsun?

Leman, göğsünü dolduran acı dalgalarıyle sarsılarak kesik kesik:

— Öleceğim. Görürsünüz... Yakında öleceğim. Ecelim bana malûm oldu...

— Nasıl malûm oldu? Çıldırtma bizi... Söyle nasıl?

— Vavallı «Enfant d'Edimbourg» kendini içi beyaz saten döşeli bir tabutta gördükten sonra ölmedi mi?

— Aman yarabbi, sonra?

— Madam Hortens henüz sapasağlam iken hastalanacağını, karnındaki çocuğu doğuramıyacağını haber vermedi mı? Ve sonra bütün dedikleri birer birer çıkmadı mı? İnanmazsanız «Avant la mort» da okuyunuz... Sayfa : 341.

Dayı Bey bütün vücudunu titreten bir şiddetle başını sallayarak:

— Maşallah, tamam sen yaşta bir genç kızın okuyacağı kitapları iyi seçmişsin. Ölümden önce, ölümün etrafında, ölümden sonra... A kızım, sen hayata henüz yeni açılan koncasın. Ölüm nerede? Sen nerede? Biz ömrümüzün sonuna yaklaşmış adamlar böyle şeyi hatırımıza getirmiyoruz da sen bu kapkara düşüncelerle hayatının sabahını niçin karartmaya uğraşıyorsun?

Leman mütevekkil bir boyun eğişiyle meşum kehanetini tekrarlayarak:

— Ne yapayım dayıcığım, öleceğim bana malûm oldu.

— Nasıl malûm oldu? Budala...

— Madam Warington Dawson'a malûm olduğu gibi. «Après la mort», sayfa: 167. Madam Dawson, oğluyle birlikte bir kira apartmanı gezerlerken kendisi için seçtiği yatak odasının döşeğinde cesedini ölü olarak uzanmış görmedi mi?

Talât Bey hayret avazıyle iki elini havaya kaldırarak:

— Bu müthiş masalları okuyanların varacakları korkunç sonuçlar elbette böyle olur... Madam Dawson hayatında kendi ölüsünü yatağa uzanmış görmüş! Büyük bir saflık işleyerek biz de haydi bu garipliğe inansak bile bundan sana ne yavrum? Madama bersamlık bir hal olmuş, burada sana ne oluyor kuzum?

Leman tıkayıcı hıçkırıklar arasında:

— Ben de kendimi tıpkı böyle gördüm...

— Ha, işte cinnetinin ilk belirtilerini taşırmaya başladın...

Herkes tutuldukları yaslı bir şaşkınlığın sabırsızlıkları içinde verilecek cevabı beklerken kızın ağzından katıla katıla şu sözler döküldü:

— Geçen akşam ortalık kararırken bir mendil almak için yatak odama girdim. Bir de ne göreyim... Karyolamda upuzun birisi yatıyor. Hava alaca esmerliğe dönmekte olmakla beraber yan pencereden vuran aydınlık, döşekte yatanın yüz çizgilerini seçmeye tamamiyle yetiyordu. Ah efendim, inanınız. Bu, bendim, ben, evet orada upuzun yatan ölü bendim. Ne kadar solup sararmıştım... Kendi ölümden korkarak kaçtım. Haykıra haykıra hepinizi odaya toplayarak ölümü göstermek istedim... Dışarıda birkaç dakika geçirdikten sonra hâlâ ölü döşekte duruyor mu diye tekrar odaya döndüm. Aman bu kez yatağını boş buldum. Lambayı yaktım. Döşeğin her tarafını muayene ettim. Örtü, yorgan, çarşaf, yastıklar hepsi düzeltildikleri gibi düzgün duruyorlardı. Hiç bir şey bozulmamıştı...

Talât Bey üzgün bir jestle:

— Ha işte tamam tımarhanelik olmaya başlamışsın. Çünkü kızım, tam akıl ile böyle şeyler görülmez.

Leman — Şimdi bana deli mi diyeceksiniz?

Talât Bey — Ne diyeceğimizi şaşırdık. Düşün bir kere yavrum, diri bir adam kendini döşekte ölmüş görüyor... Bu cinnetin de öte yanında bir şey...

Leman — Söylediğime inanmıyor musunuz?

Talât Bey — Flammarion sağ olsaydı anketine bir cevap da biz gönderirdik. Sen ruhsal olay kahramanı. Ölümün dışında, içinde, üstünde, altında ciltlerinin nasıl yazıldıkları işte şimdi biraz anlaşılır gibi oluyor.

Leman gözyaşı serpintileri içinde sözünü tekrarlayarak:

— Söylediklerime inanmıyor musunuz?

— Sözlerinin kulaklara ilk çarpışlarında inanılamıyacak cinsten olduğunu bilmiyor musun? Dur, sormayı unuttum. Sen bu görüş masalına rüyada mı uğradın?

— Hayır, bey dayıcığım... Akşam üstüydü. Henüz yatmak değil, yemek bile yememiştik.

— Bu hale uğrar uğramaz niçin gelip bize haber vermedin?

— İnanmıyacağınızdan korktum... İşte, nasıl ki korktuğum başıma geldi.

Orhan söze atılarak:

— Bey dayım inanmıyorsa biz inanıyoruz.

Talât Bey gittikçe artan bir sinirlilikle:

— Rica ederim Orhan, söz karıştırma. Akla, fikre yumuşak gelmeyen birtakım ispritizma kitaplarını okuya okuya bu evin havasını, zihniyetini bozdunuz. Duvarlara vuruldu. Fantomlar gözüktü. Ruhlar ailenin bir felâkete uğrayacağı talihsizliğini ortaya saçtılar. İşte kızkardeşiniz de inanılmaz olaylardan birinin «sujet» si oldu. Durunuz, soruşturmamı bitireyim. Sonra ne düşünürseniz düşününüz...

Orhan biraz diklenerek :

— Efendim... kardeşim anlatıyor. Siz inanmıyorsunuz.

— İnanmam.

— Leman'ın yalan söylemediğini, gösterdiği üzüntünün ciddiliğinden biz anlıyoruz. Madem ki inanmıyorsunuz, olayın oluş biçimini açıklayınız. Kız yalan söylemiyor. Onun doğruluğu hepimizin içine doğuyor, insaf ediniz bey dayı...

— Leman'ın yalan söylemediğini ben de biliyorum.

— O halde?

— Kız bir bersama uğradı, bunu inceleyeceğim.

— Peki, buyurunuz... Dinliyoruz. Leman kendi ölüsünün döşekte yattığını gördü... Bu temel üzerine incelemeye girişeceğiz. Nasıl oldu da böyle bir görünümle karşılaştı?

— İşte ben de bunu tesbite çalışıyorum.

— Peki, nasıl oldu, açıklayınız.

— Kız, bu müthiş hale akşamın alaca karanlığında uğradığını söylüyor.

— Evet.

— Kızın zihni zaten böyle olayların kuruntularıyle dolu... Görmüyor musunuz? Edimbourg çocuğunu, Madam Hortens, Madam Dawson'u sayıp döküyor. Hep bu adlar sağlıklarında kendilerini ölmüş görüp de cinnet getirerek ölenlerindir. Bu kuruntularla, akşam karanlığının, döşeği üzerinde meydana getirdiği gölgeleri kendi ölüsüne benzetti. Çünkü zihinde korku ile doğan bir şeklin tıpkısını dışarda da görmek kabildir.

Orhan sesinde titreyen bir direnişle:

— Peki amma, iki üç dakika sonra tekrar odaya girdi, bir şey göremedi.

— Tabii, karanlık ilerledi. Gölgeler dağıldı. Hele lambayı yaktıktan sonra artık döşekte ne ölü kaldı, ne de hayali...

Orhan — Sizce makul olan bu açıklama, affedersiniz bizce makbul değildir.

Talât Bey — Sizce makbul olan açıklama biçimi hangisidir?

Orhan — Ölüler için olduğu gibi diriler için de «dédoublement» vardır...

Talât Bey — Tekin ikileşmesi...

Orhan — Evet.

Talât Bey — Demek ki Leman'ın varlığı ikiye bölündü. Bir kısmı öldü. Sağ kalan kısmı ölüsünü seyretti? Oğlum, siz Şeyh Battal'a gidiniz de bir kere daha nefesleniniz.

Orhan kaşını gözünü oynatarak karşılık hazırlamaktayken Talât Bey ona vakit bırakmadan:

— Demek ki insan görünür ve görünmez olarak çift yaratılıyor? Her zaman göze görünmeyen kısmı bazı bazı öteki yarımını korkutmak için böyle korkunç biçimlerde ortaya çıkıyor? Biz şimdi buradayız, acaba görünmez eşlerimiz nerelerde dolaşıyor? Pierre Emile'in anlatımına göre, «au monde sidéral» de yani yıldızlar âleminde... Hepsinin görünmez kafalarında birer telsiz âleti var. Uzayın dünyalarıyle konuşup eğleniyorlar... Cinnet, cinnet...

Madam Sermin'e dönerek:

— Madame, qu'est-ce que vous dites de toutes ces folies? Et vous voyez bien le triste résultat de votre éducation spirite. (Madam, bütün bu deliliklere siz ne diyorsunuz? Verdiğiniz ruhsal eğitimin acı sonucunu görüyorsunuz)...

Dayı beyle mürebbiye arasında yarı Türkçe, yarı Fransızca hararetli bir tartışma açılıp kapandı. Sonra bu maddi dünyadan çok mevhum bir ruh evreninde yaşayan bu çoluk çocuğun arasında şaşırıp kalan zavallı adam bu kez kızkardeşine dönerek:

— Hanımefendi, ben bu çocukların dirileri bırakıp da ölülerle karışmalarını iyi bulmuyorum. Bugün Leman kendini döşekte ölü görür. Yarın Orhan Azrail ile bir konuşma yapar.

Öbürgün Karacaahmet sakinleri bizim evde curcunaya kalkar. Hepimizin akıllarımız. Allah'a emanet ama bu yolun sonu tımarhaneye çıkar... Anlıyor musunuz kardeşim?

Hanımefendi — Ne yapayım kardeşim, bu kızın şu hali zaten bende akıl, fikir bırakmadı ki... Ne düşüneceğimi şaşırdım.

Talât Bey yine ötekilere dönerek:

— Size çocuklar diyorsak da artık hiç biriniz bu masumlukta değilsiniz. En küçüğünüz on yedi yaşında... Leman'ın uğradığı bu garip olayı bir bersam, bir görüş yanlışlığı, fevkalâde kuruntu sonuçu akılda bir şaşırma olarak ele almak zorundayız. Çünkü dünyada bütün ispritizma kitaplıklarını başımdan aşağı yığsanız, Leman'ın varlığı ikiye ayrılıp da birinin ölü, ötekinin diri kaldığına ve aynı kişinin, dirisinin kendi ölüsü üzerine ağladığına beni inandıramazsınız.

Orhan telâşla:

— Dayı beyciğim, bu «dédoublement» ın nasıl olduğunu size anlatayım. Örneğin sağ bir adamın kendisi buradayken aynı kişilik ve biçimdeki öteki aynı zamanda başka bir yerde çok defa görülmüştür... Bu sözümü olumlu kılan olaylar sayıp dökmekle bitmez.

— Orhan, bu gariplikler için ben senden ispat, tanık istemiyorum. Eğer benim sizin üzerinizde az buçuk olsun bir dayılık hakkım varsa sizin selâmetiniz için söyleyeceklerimi kabul edersiniz. Herkesin hayatı hissettiği doğal biçimlerinden başkaca gören anormal kimselerin, normal insanlar arasında yerleri yoktur. Böyle garip bir görüntü oldu. Bu bir gerçek değil, şüphesiz beynin bir hastalığıdır. Çünkü ölü Leman ölüm hazırlığı yapılmadan, kefenlenmeden ortadan kayboldu. Diri Leman işte, Allaha emanet, karşımızda duruyor. Biz bu bersamı, ispritizmanın bir olağan sonucudur deyip gereken önemi vermezsek bundan sonra kızımız kim bilir kaç kez daha ölüp dirilecektir. Durum bununla da kalmıyacak. Bu doğaya karşıt olay büyük bir uğursuzluğa işarettir inancıyle bir ölüm olmasını bekleyip duracağız... Ruhların haber verişi felâket, o da başka.

Leman kirpiklerine sıralanan yaşlar arasında:

— Dayıcığım, bu olay ilk kez bende olmuyor.

— Anladık, senin gibi «dédoublement» a uğramış olanların artık adlarını sayıp dökmeye gerek yok.

— Ölümleri kendilerince bilinenlerin bu felâketi beklemekten başka yapabilecekleri bir şey yoktur. «Par fatalisme» bu böyledir. Alın yazısına ne denir?

Sinirliliği artan Talât Bey, havaya yumruklarını sıkarak:

— Bir «fatalisme» öğrenmişsiniz... Ama anlamını bilerek de değil. Papağan gibi yalnız körü körüne bir öğreniş. Her kötülüğü alın yazgısıdır diye kabul etmek zayıflıktır, miskinliktir. Bu, Doğuya özgü çok uğursuz bir inanç. İnsana çatan bir belâya kıpırdamadan kendini bırakıvermek.

Orhan — Doğuya özgü diyorsunuz. Frenklerin «déterministe» inançları yok mu?

Talât Bey — Oğlum, siz bilemediğiniz şeyleri kendi yanlış düşüncelerinizden yana çekerek yorumluyorsunuz. Frenklerin «déterminisme» i Doğuluların «fatalisme» e verdikleri anlama hiç uygun değildir. Siz bu noktada Camille Flammarion'a ve öteki yazarlara da iftira ediyorsunuz... Bu meselelere merak sardıralı Flammarion'u ben de okuyorum. Aklımda kaldığına göre, «Ölüm ve sırları» dizisinin birinci cildini açınız, 326 ncı ve 7 nci sayfalara doğru bakınız. Bu konuda açıklamalar göreceksiniz...

O cilt ve o sayfalar açılır, şu satırlar okunur:

«Fatalistlik Doğulu ve Türktür. Derterministlik Avrupalıdır. Bu iki uygarlığın arasında bir uçurum vardır. Geleceği görmek sadece olacağı görmek demektir. Görülen şeyin kesinlikle olacağını haber vermek değil. Bakınız, bu neye benzer? Örneğin astronomide bir kuyruklu yıldızın yörüngesini hesaplarız. Bu teorik normal yörünge uzayda elips, parabol, hiperbol biçimindedir. Ama olabilir ki bu kuyruklu yıldız büyük bir gezegenin yanındadır. Ve onun çekiminin etkisiyle yörüngesinin biçimini değiştirir. Bizim eski duruma göre olan geleceğe ait hesabımızdaki değer bozulmuş olur... Ancak, sonraki etkiyi hesaba katınakla teorimiz düzelmiş olur...»

— Bu sözlerden şu anlaşılıyor. Geleceğin önceden keşfinin kabil olduğunu farz etsek bile, olacağı beklenen şeyin başka bir etki ile biçim ve niteliği değişebilir... Bundan ötürü böyle durumlarda, fatalist bir inançla beklemiyerek, olacağa kar-

şı tedbir almakta kusur etmemek gerekir. Anladınız mı şimdi? Okuduklarınızı iyi okuyunuz. Hiç bir şeyi kötüye yormayınız. Hep iyi yorumlar üzerinde yürütünüz. Daima çevrenize iyilik yayınız ve bundan aldığınız iç açıcılıkla şen olunuz. Dünyaya neşe saçınız. Neşe toplayınız. Mutluluk, felâket... insan hep beklediği şeyi kendine çeker. Korktuğuna uğrar. Ve çok defa da büyük bir karar ve coşku ile olmasına çalıştığı şeyi, yani umduğunu elde eder. Bu ispritizma oyunları bir eğlence sınırını geçmemelidir. Siz güneşin aydınlığında hareket ve neşe arayacak çocuklarsınız. Ahretin karanlığında sessizlik ve felâket değil...

XIX

DÜNYA AHRET İKİ ÂLEM BİRLEŞİYOR

Bu iki erkek bir kız kardeş vaktiyle cinsel gücünü çok yormuş bir paşanın tekne kazıntılarıdır. Bir elleri devlet hazinesinde, öteki kolları kadın belinde bu cevahirli nişanlı, gür kır sakallı, doymaz bir işkembeli, vahşi kabilelerin kaba tahtadan yontulmuş putlarını andıran sultanlar çağının bu korkulukları, bazan bir zenginlik yığınının tepesine oturmuş zayıf, sinirli, «dégénéré» bir kuşak bırakıp giderler... Irka armağan ettikleri bu vücutça, ruhça cılız, bozuk düzen çoluk çocuk, kondukları bu meşru olmayan kazancın miras ürünleriyle çok kez topluma zararlı komedyalar oynadıktan sonra ortadan silinip yok olurlar...

Paşa yetmiş sekizinde, kaçıncı eşi olduğunun hesabını Allah bilir. Mahinur Hanımefendi on sekizinde... Tarla henüz kuvvette döl verecek kıvamını pek bulmamış... Tohum ise vücut ambarında yıllana yıllana çürümüş...

Bir genç fidana mantarlaşmış bir kütüğün aşısından sağlam ürün beklenir mi? Doğanın tuhaf bir fantezisi, oğlanları kıza, kızı ise kendi cinsinden çok erkeğe benzetmişti.

Orhan'la Turhan, babalarının zenginliği kadar analarının güzelliğine de mirasçı olan bu çocuklar, yüz çizgileri zarif, ince, düzgün, sempatik, gariplik düşkünü, narin, solgun, duygulu, kuruntulu, çabuk incinir birer yaratıktılar. Leman onlara

oranla kanlıca, canlıca görünmesine karşın, ruhça o da ötekilerle aynı zayıflıktaydı.

Gençlere, öğütten ağır gelen bir şey yoktur. Dayılarının sözleri onların bir kulaklarından girdi, öbürlerinden çıktı. Ama dayılarında uyanan bu hoşnutsuzluğun annelerine de geçmesinden korkuyorlardı. Bundan dolayı bu ispritizmacılığı elden geldiği kadar gizli bir din tutar gibi sürdürmeye aralarında karar verdiler.

Bu aklı, fikri zıvanadan çıkaracak gariplikteki düşüncelerin zayıf bünye ve beyinlerdeki karma karışık etkisiyle çok acayip rüyalar görüyorlar. Ara sıra uğradıkları bersamlık halleri gerçekle karıştırıyorlar. Sözün kısası, maddi dünyadan çok kendi iç âlemlerinde yaşıyorlardı...

Dilâver'e gelince, o kırklık bir baba ile otuz beşlik bir ananın ürünüydü. Ana cahil bir halayık, baba okuma yazma bilmez denecek kafada, sade bir adam... Bu iki odun parçasının çarpışmasından bu kıvılcım nasıl parlayıp çıktı? Doğanın insanı şaşkınlıklara düşürecek böyle şaşırtmaları vardır. Kimi dehalardan aptallar doğar... Kimi şöyle böyle insanlardan zekiler gelir.

Bu halayık zade renkli, etli, kemikli, dolgun kısa boylu, fosforlu kedi gözleri olan, toparlak yüzü pek sevimli bir çocuktur... Beylerle birlikte o da dil öğrenmiştir. Ama beylerin, sayfalarına göz atmaya tenezzül etmedikleri «matérialiste», kitapları kaçamak karıştırarak onlardan da fikir almaya çalışmış, bundan dolayı iki inanış arasında kararsız kalmıştır. Ama beylerine karşı durumda görünmemek için işin huyuna suyuna gider, asıl inancını onlara sezdirmekten çekinir.

Ruhlarla ilişki kurmak için masa tıkırtılarından başka daha türlü türlü ve bazan da hiç bir akla uygun gelmiyecek usuller vardır. Ve onlardan birkaçı şunlardır:

— «Image prophétique sous forme symbolique.»

— «Image pictographique».

— «Productions d'images par l'esprit incarné» v.b.

Medyumların delilleri vardır. Ruhlarla hemen karşı karşıva, diz dize gibi haberleşmeye, konuşmaya girişilir. Pek önemli sorular sorulur, ama alınan karşılıklar hep lastiklidir. Medyumun «psychique» akıcı gücü uzayın yüksek tabakalarındaki

(*) olgun ruhların kutsallığıyle dengeli düşmezse biribirinin dediklerini anlayamazlar... Bunlar bazan istediklerine bir nur akıcılığında görünürler... Bu alanda verilen ayrıntılı bilgiler, bilimin, aklın kabul edemeyeceği kadar öte dünyaya aittir. Girse girse ancak «magie noir» karanlık sınırına girebilen doğa kanunlarına tamamıyle karşıt nitelikte şeylerdir. Mesele o derece gariplik alıyor ki âdeta iki âlem birleşiyor.

Ölü onlar mı? Biz miyiz? İnsan derin düşüncelere dalıyor. Mezarlarda toprağa karıştıklarını sandıklarımız havada uçuyorlar... Bize her yönden üstün bir kimlik alıyorlar. Bir anda sınırsız uzayları dolaşıyorlar... Göklerin sırlarına eriyorlar. Bizim yüreklerimizdekileri biliyorlar... Bu dünyada diriler için sır kalan şeyler onlarca biliniyor. Ahrette de dünyadaki adlarıyle anılıyorlar Amma maddeden sıyrılmış varlıkları neden yaratılmıştır? İşte bizim anlayamadığımız ve öteki dünyaya ait dehalarıyle onların da bize anlatamıyacakları en büyük sır...

Kös dinler gibi kulak verdikleri dayı beyin öğütlerinden kurtulduktan sonra Orhan:

— Dayı beyim bizi kendine benzetmeye uğraşıyor amma, daha bir yıl bu kitapları okursa kendisi bizim dinimize dönecektir...

Turhan — Şüphe yok.

Dilâver — Büyüğümüzdür... Onun düşüncelerine karşıt görünmek bir çeşit itaatsizlik sayılır.

Orhan — Bizim de şiddetli bir muhalefet gösterdiğimiz yok ya... Kendisini memnun etmek için sözlerini dinlemiyoruz, dinler gibi yapıyoruz.

Leman — Dayım ruhun bize uzaktan geleceğini haber verdiği felâkete inanmıyor. Benim öleceğime de kulak asmıyor. Onun bu imansızlığı karşısında biz de kollarımızı bağlayıp duracak mıyız?

Orhan — Nasıl uğraşmayacağız... Şimdi odaya kapanıp mürakabe yapacağız...

Dördü de odaya girdiler. Kapıyı kilitlediler. «Abandon» yapacaklar. İradelerini ruhlara teslim edecekler. Ancak ruh-

(*) İspritizmacılar burada aldanıyorlar. Uzayın alt ve üst tabakaları yoktur.

ların yardımıyle kımıldanıp düşünebilecek birer otomat haline gelecekler...

Bu operasyonda en tecrübesiz olan Dilâver'di. Onu da bu gizli dine alıştırmak için Orhan diskura başladı:

— Dilâver, kardeşim, çevremizde gözlere görünmeyen yaratıklar dolaştığından şüphe etmemelidir. «Expérimental» yani deneysel ispritizmacılık 1870 yılında Amerika'da doğmuştur. William Crookes, Sir R. Wallace R. - Owen Aksakof ve benzeri büyük bilginler bu inanış için çalışmışlar ve o ayarda başkaları hâlâ çalışmaktadırlar. Ceset çürüdükten sonra ruhun yaşadığı ve bir anda uzayın akıl almaz uzaklıklarını dolaştığı, insanlara göründüğü ve bazan onlarla konuştuğu artık pozitif olaylar arasına girmiştir. Biz doğanın birçok bilinmiyen dalgaları, akımları içinde anlayamadığımız etkilere buyruk, elleri gözleri bağlı âcizleriz. Bazı bazı nedenini bilmeden bu ya da şu hareketlerde bulunuruz. Bizi yöneten gizli kuvvetlerin ellerinde oyuncak gibiyiz. Bu kuvvetlerin rahmani ve şeytanileri vardır... Filân işi şöyle yapınağa karar vermişken birden bire tersini yapar ve bu düşünce değiştirmemizle bir fenalıktan kurtulmuş olduğumuzu görürüz. Bazan bizi alıkoyan bir saniyelik duraksama bir otomobil altında ezilmekten kurtarmış olur. İnsana hayret verecek bazı böyle olaylar görülür. Biz şaştığımız olayları hep raslantıya yorarız. Bizi bir kazaya iten ya da ondan çeken akıl ve yargılamamız üzerinde etkili olan bu gizli kuvveti biz seçemiyoruz. Şu sokaktan gitmek isterken büsbütün başka bir yol tutturmuş olduğumuzun farkına varınca buna da dalgınlık deriz. Oysa dalgınlık değil, bu bizi benliğimiz dışında yöneten gizli kuvvetin işidir.

Dilâver, boynunu çarpıtıp dudaklarını emerek içinden büyük bir sıkıntı geçirir gibi bu sözleri dinliyordu. Ondaki bu sabırsızlanmanın farkına varan Orhan:

— Ne o? Dalga mı geçiyorsun?

— Hayır efendim, dinliyorum...

— Suratın acayipleşti de...

— Hayretimden efendim. Aşırı şaşkınlık halindeyim de...

— Neye bu kadar şaşıyorsun?

— Bizi irademiz dışında bu ya da şu işleme götüren gizli kuvvetlerin akıntıları içinde yuvarlandığımızı anlayınca âdeta korkmaya başladım. Şimdiye kadar hiç önem vermediğim

şeytana inanmak gerekir. Demek ki şoförlere insanları çiğneten, otomobilleri, vapurları çarpıştıran, uçakları düşürten, silâhla oynayanlara karşılarındaki masum adamı vurdurtan, meyhanelerde cinayetler çıkartan, türlü türlü yaramazlıklara teşvikle çocukların bazan ölümlerine yol açan, bütün yangınların, kazaların, cinayetlerin etkenleri bu gizli kuvvetler olacak... Çünkü kaza cinsinden sayılan bu olayların hepsi düşünerek, taşınarak değil... Dalgınlıkla, irade dışında ya da öfkeyle yapılmış şeylerdir...

— Dilâver, zevzeklenme... Sana anlatmak istediğim bu söylediklerin değil...

— Bizim dalgınlık eseri sandığımız gülünç ya da acıklı şeyleri siz hep bu gizli kuvvetlere bağlıyorsunuz. Şöyle olsun, böyle olsun, dalgınlıkla hemen hiç iyi bir şey yapılmaz... Dalgınlar daima mahçupluğa uğrarlar. Çok defa kırdıkları potun, devirdikleri çamın, yaptıkları zararın cezasını çekerler...

— Yavrum, lâkırdıya niçin biraz perhiz tutamıyorsun? Biz bu odaya niçin kapandık?

— Hiç şüphesiz ki gizli kuvvetlerin yönetmesiyle...

— Alay lâzım değil, bunu böylece bir gerçek olarak kabul etmeli...

— Ettim.

— İtikadını tam tut, beni dinle.

— Allaha inandığım gibi şimdi şeytana da iman edeceğim.

— Şeytan kendi ayartmasına uydurabileceği kimselere musallat olur...

— Neuzü billâh...

— Şimdi bu odada hepimiz birer köşeye çekilip kendimizi ruhlara teslim edeceğiz...

— Ruhların jandarmalarına mı? Suçumuz ne ki teslim oluyoruz?

— Dinle Dilâver, böyle ciddi anlarda lâtife edilmez.

— Dinliyorum. Fakat nasıl teslim olacağız? Ruhlar bize gözükecekler mi?

— Onlar sana gözükmeden seni teslim alırlar.

— Korkutma beni beyefendi. Battalzade zaten bana karışık dedi. Onlara teslim olduktan sonra bir daha beni insanlığıma geri çevirmezlerse...

— Sen gene insan kalacaksın. Maymun olacak değilsin ya...

— Teşekkür ederim.

— Şimdi hepimiz birer köşeden kendi benliğimizden soyunacağız...

— Çamaşır değiştirir gibi... Ben benliğimden nasıl çıkacağım?

— Anlatacağım... Zihninde ne varsa hepsini kovacaksın. Adeta bütün vücudunu duygularından boşaltacaksın. Her zamanki bilincinin dışında «automatique» bir adam olacaksın... Sen kendi nefsinden çekilince bilincini ruhlar kullanacaklar...

— Vay!

— Artık ağız senin, söz onlarındır. Kalem tutan parmaklar senin, ama yazı onlarındır.

— Demek ki iradem benim olmaksızın sırf onların yönetimiyle hareket edeceğim?

— Evet.

— Ya beni müthiş bir faka bastırırlarsa? Ben kendimde değildim gerçeğini kime anlatabilirim?

— Onlar seni faka bastırmazlar. Doğru yolu gösterirler. Önemli sırları haber verirler. Şimdi hepimiz parmaklarımızın arasına birer kurşun kalemi alarak ellerimizi beyaz kâğıtların üzerine koyacağız. Kendi kendimizden geçmeye uğraşır bir mürakabe haliyle bekliyeceğiz. Bir süre sonra parmaklarımız kendi kendine harekete gelerek yazmaya başlayacak. İşte bu yazılarda sorularımızın karşılıklarını bulacağız.

— Bu yazılar bizim bilincimizden doğmuş olmayacak?

— Hayır... Parmaklarımızı yöneten onlardır.

— Başka bir iradenin beynimi kaplaması nasıl oluyor bakayım...

Dördü de birer köşeye çekildiler. Kurşun kalemli ellerini temiz kâğıtların üzerine koydular. Duygularını uyuşturarak bütün çevrenin göz önünden silinmesine ve dışarıyla ilişkisini kestikleri varlıklarını kendi içlerine toplamaya uğraşıyorlardı.

Böylece sessiz, bir çeyrek, yirmi dakika, nihayet yarım saat beklediler. Ötekilerin ne dalga geçirdiklerini bilmiyordu. Ama Dilâver, kendisi iradesinden kurtulup da ruhunu bir tür-

lü öbür ruhlarla birleştirememişti. Bu uzun susmanın sıkıntısına daha çok dayanamıyarak lâkırdı perhizini bozdu:

— Ben hâlâ kendimdeyim. İrademi teslim alınağa hiç bir ruh gelmedi.

Dedi. Ama ötekilerden bir cevap alamadı. Galiba onlar göze görünmezlerle «communication»a girmişlerdi. Parmaklarının arasından sızan iki dünya arasındaki esrarlı telgraf «manipulateur» leri işliyordu.

Tuhaf şey... Ruhlar onların vücutlarına sokulsunlar da Dilâver'i ziyarete tenezzül göstermesinler... Gerçekten parmakları oynatan böyle irade dışı bir kuvvet var mıydı? Yoksa beyler, kendi kendilerini telkinle kapıldıkları kuruntuyu gerçek mi sanıyorlardı?

Kurnaz çocuk bu soru üzerinde düşündü. Kendi kendine:

— Durunuz, ben size bir dubara yapayım, bakalım ruhlar hilemi anlayıp da sizi uyaracaklar mı?

Bu kararından sonra Dilâver sesini kesti. Gözlerini araladı. Hümma hastası gibi yarı baygın bir hal aldı. Kalem tutan parmaklarını kâğıdın üzerinde gelişi güzel ağır ağır kıpırdatmaya başladı.

Ötekiler dalınça son verdiler. Kâğıtlarını bir araya getirdiler. Ruhların «dictée» si altında neler yazmış olduklarını şifre çözer gibi anlamaya uğraşıyorlardı.

İlkin elife benzer irili ufaklı dikey çizgiler... Sonra aritmetik işaretindeki artı, eksi ve çarpı biçimlerini andırır düzensiz şeyler... Raslantıyla eski ve yeni yazılara benzer ters pürs çevrilmiş harfler... Ve bazan anlam çıkacak gibi sözcükler... Kısacası, genel olarak henüz yazı öğrenmemiş üç dört yaşındaki bir çocuğun karalaması...

Besbelli iyi yazısı olmayan ve hele hiç imlâ bilmeyen ruhların acele dürtüştürmelerinden yazı diye çızıktırılmış bir acayiplik.

Zar zor benzetilerek şu ve bu anlama alınmaya uğraşılan ve bin türlü yorumlara yol açan bu maverai makinenin birıbirine karışmış satırları üzerinde çalışırken Orhan dikkatle Dilâver'e dönerek:

— Bakınız, bu oğlan şimdi tamamiyle onların «possession» unda... Medyumluğa çok istidadı var amma haylaz... Ciddiyetten hoşlanmaz. Her şeyi alaya bozar. Kendisine hiç «isolement»

alıştırmalarını yaptırtamadığımız halde ve birinci «séance» da derinlere daldı. Görüyor musunuz?

Dilâver, gözleri yarı kapanık, süzgün, dehşete kapılmış bir görünüm almak için bütün artistliğini kullanıyor ve işittiği sözlere gülüvermek korkusuyle dilini koparacak gibi ısıra ısıra parmaklarını kâğıdın üzerinde işletiyordu.

Onun bu fevkalâde dalınç hali ispritizma amatörlerini âdeta şaşırttı. Şimdi üç kardeş birden bu esrarlı yazının çok meraklı anlamına erebilmek için kâğıdın üzerine eğildiler. Turhan ansızın önemli bir şey keşfetmiş olanların telâşlı ve müjdeli sesiyle haykırdı:

— İbranice yazıyor, İbranice!

Bu keşfe sinirleri dayanamayan Dilâver, ciğerlerinden fışkıran hava sağnağını birden bire tutamadı. Bir nargile gibi guruldadı. Bu anormal nefes alışı da tutulduğu cezbe haline verildi.

Beyler «magie» ve «astrologie» kitaplarını karıştıra karıştıra İbranicenin yirmi iki harfini bellemişlerdi. Onun ruhlarla olan birliğini bozmamak için huşua benzer bir sessizlikle geri çekildiler. Uzaktan şimdi bekliyorlardı.

Dilâver rolünün aldığı nezaketi anladı. Oynadığı komedyada pek ileri varmayarak işi olağan bir biçimde bitirmek gerekçesiyle elinin kâğıt üzerindeki hareketini kesti. Ama koca tabaka kargacıklar, burgacıklarla dolmuştu. Dilâver bunların hiç birine özel bir biçim vermemek için uğraşmamıştı. Beyler İbrani harflerine benzetiyorlardı. Ne âlâ...

Cahil bir adamın vücuduna bilgin bir ruh sokulunca o kimsenin ömründe bir kelimesini tanımadığı dillerden konuşmaya başladığı bazan hayretle görülmüştür. Ama uyandıktan sonra ne söylediğini bilmez. Ruhlarla insanlar arasında aracılık ettiği konuşmanın bir tek sözcüğünden haberi yoktur.

Dilâver de dalgın bakışlar ve yorgunluk belli eder yüz buruşturmalarıyle ağır ağır gözlerini açtı. Hafif hafif gerinerek davranmaya uğraşır gibi afiler kesiyordu.

Şimdi etrafını alan üç kardeşin soruları başladı :

— Nerede idin?

— Bilmem.

— Ne yazdın?

— Hiç farkında değilim.

— Kendini kaybedinceye kadar ne haller geçirdin, anlat.

— İlk önce uykusunu çağırmaya uğraşıp da bir türlü uyuyamıyan adam gibi bir sıkıntı çektim. Sonra bütün zihnimi onun üzerinde toplamak için anlamsız bir sözcük aradım... Örneğin üfürük... Üfürük bir nefestir... Nefes nedir? Hava... Hava insanın ciğerlerine girer, orada çözümlenir, oksijenli temiz kısmını bırakır, zehirli kısmını dışarı atar... Bu göğsümüzdeki körük «mécaniquement» nasıl işler? İçeride kalan temiz hava ne görev yapar? Dışarı atılan «acide carbonique» lisi dışarda ne işler görür? İşte görüyorsunuz ki anlamsız sarıdığım üfürükten bir anlam çıkıyor. Bir çıkmaz sokak gibi hiçliğe dayanacak boş bir sözcük aradım, bulamadım. Doğada her şey biribirine kenetlenmiş, sonra nasıl oldu, bilemiyorum... Galiba boşuna araya araya yorulmuşum. İnsan uyurken kendini nasıl kaybettiğini bilemez, değil mi? İşte öyle kendimden geçerken kalem tutan elimden bir elektrik akımı geçer gibi bir sarsıntı duydum. Hah, dedim, ruhlar beni teslim aldılar. Lütfen damarlarıma giriyorlar. Ondan ötesini bilmiyorum. Bu yazıları zihnim değil, onların yönetimindeki kalemim yazdı...

Yazıyı ortaya koydular. Tarih öncesinden bu zamana kadar olan alfabelerden hiç birini andıran yanı bulunmayan bu yengeç, bu kırkayak, bu ahtapot biçimlerine baktıkça Dilâver, gülmemek için başını çevirmek zorunda kalıyordu.

Yazının incelenmesine giriştiler. Orhan, bütün dikkatiyle bu acayip şeylere birer anlam yüklemek için göz gezdirerek:

— Bu yazı bugünkü Musevilerin kullandıkları harflerden meydana gelmiş değil.

Turhan — Ben sözümde direniyorum, bu yazı İbranicedir.

Orhan — Hakkın var kardeşim, amma bu yazı İbranice harflerin aslı değil, onlardan çevrilme «Tevrat» a ait birçok «clé»lerden birinin şifresidir. Şimdi müşkülü çözeriz. Paul-c-Gagot'nun «magie» kitabını aç... 149 uncu sayfada bu şifrenin anahtarını görürsün.

Kitabı açtılar. Gerçekten de haber verilen sayfada Dilâver'in kargacık burgacıklarına benzer şekiller buldular.

Şifrenin çözümlenmesine girişmezden önce Orhan gülerek sordu:

— Ruhlar sözlerini niçin İbranice tesbit ediyorlar? Dilâver'in soyunda Yahudi mi var?

Dilâver geçirdiği bir çeşit manyatizmanın ağırlığı hâlâ üzerinden gitmemiş gibi gerine gerine gülerek:

— Halı, şimdi başıma bir de Yahudilik çıkarınız. Kimbilir ecdadımdan birisi belki vaktiyle Selâniğe uğramıştır. Belki Balat'ta, Hasköy'de, Kuzguncuk'ta bir günah işlemiştir...

Şifreyi çözümlemeye başladılar. İbrani alfabesini «alef», «bet, «gimel», «kaf», «lamed», «mem», «nun», «sin» diye başından, ortasından, sonundan, Dilâver'in çizdiği şekillere uygulamayla sözcükler kurarak anlam çıkarmaya uğraşıyorlardı...

İlkin Leman'ın kendi ölüsünü görmekten doğacak olay için cevap aldılar:

Ruhlar, Dilâver'in parmakları aracılığıyla şöyle açıklamada bulunmuşlardı:

Hayat her nefeste ölüm tehlikesiyle karşı karşıyadır... Zaman dışında ölüm yoktur. Zaman içinde ise ölümün meydana gelmesiyle yüz yıllık bir ömür sıfıra döner. Altı yaşında ile altmış yaşında ölmenin arasında hiç bir fark kalmaz... Siz şimdi değil, hayata gelirken ölmüştünüz. Ana rahmi toprak mezarın giriş yeridir. Leman Velittin Hanım'ın on yedi yaşı ile beş sayısının arasındaki ilişkiyi arayınız.

«Saturne gezegeninin dünya ile yaklaşmasında teveccüh nasibolursa çok uğursuzluklar mutluluğa döner... Korku ölümün kılavuzudur... Arslanın pençesinde parçalanmazdan önce korkudan ölen ceylanın gözyaşlarını görmediniz mi?...»

Salla pata çızıktırdığı kargacıklardan çıkarılan bu anlamlar karşısında hayretten Dilâver'in ağzı açık kaldı. Acaba kendi haberi olmaksızın bu acayip şeyleri gerçekten ruhların diktesi altında mı yazmıştı? Yoksa beyler, zoraki bir uyduruşla çeke çekiştire o anlamsız lâfları bu kalıplara mı dökmüşlerdi? Şüphesiz ki gerçek olan bu ikinci yoldu.

Her ne farz edilse sorulan soruya şifrede doğru bir karşılık görülmüyordu. Ruhların sözlerinde alelâde bakıcılar gibi şaşırtmacaya kaçan bir muamma çeşnisi vardı.

Leman, iddia ettiği garip görüntünün etkisiyle nasıl bir sona ulaşacaktı? On yedi yaşının beş sayısıyle ilişkisini ara-

maktan ne çıkarılabilirdi? Saturne gezegeninin dünya ile yaklaşmasında teveccühe varmak ne demekti?

Hayırlı hayırsız, anlamlı anlamsız, Leman hakkındaki şifrenin bu ikinci çözümlenişini başka bir zamana bırakarak, öteki sorunun karşılığına geçtiler.

Uzakta işlenmiş meçhul bir cinayetin aile üzerinde olacak uğursuz etkisi meselesini incelemeye giriştiler. Durum böyle benzetip benzetip de anlam çıkarmak biçimine dökülecek olduktan sonra Dilâver, karalamasını çok müşkülleri halledecek yeterlikten artacak bir bollukla yazmıştı.

«Tevrat»ın beş büyük kitap «clé» si ikinci soruya şu karşılıkları veriyordu:

«Uzayda şansla uğursuzluk daima kavga halinde biribirini kovalar. Şanslarında gurur duyanların tepelerinde şanssızlık dolaşır. Şans düldülü dört nala koşarken birden bire kapaklanır.

«Kendini toplar. Yine yola düzülür. Bir hayli gittikten sonra ayaklarına yine bir uğursuzluk takılır. Yere uzanır. Böyle birkaç defa şans eğerinden düşüp kalkanlar vardır. Sonunda tepe aşağı taklağı kılar, nalları diker. O zaman uğursuzluk horozu kukurikosunu salıverir.

«İşte bu, şansla uğursuzluğun güreşidir. Dünyanın haline dikkat ederseniz yenmenin hemen daima ne yanda kaldığını anlarsınız.

«Yükseliş daima düşüş ejderini altında kıvrandırmakla yerini koruyabilir. Ejder her gün üstünde tansiyonunu arttıran kuvvetin bir esnemesini bekler. Her saat biraz daha gerginleşen kuvvetler için bu sonuç kesindir.

«Şansın durulması sürekli bir çalışmaya ihtiyaç gösterir. Uğursuzluk ise onun yorgunluğunu bekliyen bir dinlenme halindedir. Baht yok olunca yerini bahtsızlığa bırakır...

«Uğur ile uğursuzluk iç içe pozitif negatif iki unsurdur. Birinde öteki olmazsa şans olmaz. Yıldız etkilerinin hayrından şerrini çıkarmayı biliniz. Merih gezegeninin dünyaya döktüğü kızıl ışınlardan sakınınız. Uzayda dolaşan görünmezlerin yönelişlerini çekebilirseniz onlar sonsuzluklardan üzerinize gelecek uğursuzlukları durdurabilirler.»

Dilâver, bu büyücü hoca sözlerine şaştıkça şaşıyordu.

Sahte bir kendinden geçme ile karaladığı çeşit çeşit yen-

geçlerden bu anlamlar nasıl çıkarılabilirdi? Besbelli beylerin kendileri hâlâ manyetik bir halde bulunuyorlardı. Bu çeşit okuduklarından zihinlerinde kalmış olan acayip cümleleri tekrarlayıp duruyorlardı.

İşin asıl dikkate değer yanı da başkaydı. Falcı kitapları satırlarını andıran bu sözlerde sorulan soruya açık bir karşılık noktacığı bile görülemiyordu.

Uzakta işlenmiş bilinmedik bir cinayet... Peki amma, bu uzak yer neresidir? Cinayetin bilinmezlik karanlığı niçin aydınlattırılmıyor? Bu uğursuzluğun aileye etkisi nasıl olacak? Bu sorulara açık karşılıklar verilirse gelecek uğursuzluğa karşı bazı tedbirler alınmaya imkân yaratılabilir. Yoksa Merih gezegeninin kızıl ışınlarından kendinizi sakınınız demekten ne çıkar?

Eğer bu sorulara karşılık verenler ruhlarsa onlar da geleceği keşfedemedikleri için işi safsataya boğuyorlar demektir.

XX

YENİ KOMŞULAR

Velittin Paşa ailesinin bahçe duvarına bitişik bir kira köşkü vardır. Beş altı aydır boş duran bu eve yeni kiracılar taşınmıştı. Pek sessiz kimselere benziyorlardı, yakın komşularla görüşmekten çekinir görünüyorlardı.

Bu çekingenlikleri derhal bazı nedenlere yoruldu. Nereden geldikleri ve kim oldukları üzerine etraftan merak uyandı. Dedikodu biçiminde yalan yanlış yapılan soruşturmadan bu ailenin esrarlı bir yanı bulunduğu anlaşılır gibi oluyordu.

Bahçede yalnız hizmetçiler dolaşıyor, beyden hanımdan çıkanlar olsa da kuytu yerlere çekiliyorlardı.

Kadınların sokağa çıktıkları pek seyrekti. Ve bu seyrek çıkışları da eski harem usulünde oluyor gibiydi. Kapıya bir oto yanaştırılıyor, örtüler altında bir iki kadın biniyor... Genç mi? İhtiyar mı? Belli olmuyor, nereye gidip geldikleri de pek anlaşılamıyordu...

Yeni kiracıların Velittin Paşa ailesine karşı bu merak verici halleri birkaç hafta sürdü. Köşk içinde en çok tecessüs

sıtmasına tutulan Dilâver'di.

Bu cingöz oğlan, gece gündüz komşu gözetlemeyi iş güç edindi. Pencereden, duvar üstünden, ağaç dalından görebildiği kadar gizlice bakıyor. İşitebildiği kadar dinliyor, duyup sez diklerini de gelip beylere anlatıyordu.

Dilâver sekiz on günlük incelemesinde ancak şu kadar ilerleyebilmişti:

Evin efendisi elli beş altmış yaşlarında Abdüllâtif adında bir kimsedir. Orhan'la akran yakışıklı bir oğlu vardır: Keramet Lâtif Bey.

Veysi diye seslenince karşılık veren bir uşak, Münire adlı genç bir hizmetçi kız...

Orhan Dilâver'e sordu:

— Henüz yüzlerini iyi bilmediğin bu kimselerin adlarını nasıl araştırdın?

— Geçen günü elinde bir mektupla postacı, «Buralara yeni taşınan Abdüllâtif Bey'in köşkü burası mı?» diye sorup duruyordu. Ötekilerin adlarını da biribirlerini çağırırken işitip öğrendim. Bahçeleri ayıran duvarın yanına gidilince hep Keramet Bey, Veysi, Münire sesleri duyuluyor. Bir de Koket diye seslenince havlayan güzel bir köpekleri var.

— Ev halkı bu saydıkların mı?

— Galiba. İçeride daha başkaları var amma... Yüzlerini görmek, adlarını duymak kabil olmuyor ki...

İki gün sonra Dilâver tuhaf bir sevinçle şu bilgileri getirdi:

— Komşu köşkte bir şey gördüm. Bir şey gördüm, şaşıra kaldım... Az daha küçük dilimi yutacaktım.

— Bu kadar şaşıracak ne gördün?

— Güzel bir kız. En ünlü sinema yıldızları bunun yanında kör kandil gibi kalır... Raphael'in Madonna'larını sırıtkan bırakacak kadar masum bir bakışı var.

Orhan — Nenin nesi acaba?

Dilâver — Keramet'in kızkardeşi olmalı. İkisi de sarışın... İkisi de biribirine benziyorlar.

Turhan — Hep bulut altına gizlenen bu yıldızı nasıl görebildin?

Dilâver — Pek tuhaf bir raslantının yardımıyle... Bakınız nasıl oldu? Kiracıların bir dişi finoları var. Söylemiştim, Ko-

ket... Pamuk gibi yıkanmış, taranmış bir salon köpeği. Görseniz siz bile imrenip öpmek istersiniz... Bizim Atak onun için çıldırıyor. Biri bahçenin duvarının bu yanında, öbürü öte yanında gevrek gevrek havlaya havlaya biribirine kuyruk sallıyorlar... Kur yapıyorlar. Bizim Atak'ın özgürlüğü var. Nerede isterse gezer. Ötekini salıvermiyorlar. Ama ötekisi besbelli ki fırsat düşürebildikçe bahçeye fırlıyor. Zaten Atak'ın duvar dibinden ayrıldığı yok. Öbür taraftan iltifat bekliyor.

Turhan — Flört köpeklerden mi başladı?

Dilâver bir küçük kahkaha ile:

— Vallahi köpeklerin bu sevişmelerini eski deyimle sizin için bir helâlinden aklanma olup olmıyacağını bilemem.

Orhan — Dilâver, zevzekliği kes... Madonna'yı nasıl gördün, oraya gelelim.

Dilâver — Bu merhametsiz taş engel arkasında biribirine çaresiz sevda çeken bu hayvanlara içim acıdı. Onlara vasıtalık yapmak için bir yol düşündüm... Duvarın kağşamış yarı yıkık bir yeri var. Atak durup durup oraya saldırıyor amma öte yana aşmaya bir türlü gücü yetmiyor. Her sıçrayışında yine bizim tarafa düşüyor. Ben bahçede yine gözetlememi sürdürürken duvar arkasından Koket'in çağırıcı havlamaları gelmeğe başladı. Atak neftlenmiş gibi duvarın yıkık kısmına kendini verip verip yere düşüyordu. Öbür yana atlamak için hayvanın küçük bir yardıma ihtiyacı olduğunu gördüm ve bu iyiliği ondan esirgemedim. Belinden tutunca komşunun bahçesine itiverdim... Kendim gizlendim. Uzun sürmedi. Pancuru açık pencereden Madonna gözüktü. Nasıl tarif edeyim size, gerçekten gökyüzü yarıldı, bir melek yeryüzüne baktı sandım. Çünkü bu yaşıma kadar insanlarda ben bu kadar güzel bir kadın yüzü görmemiştim. Yarışmaya çıkan bizim güzellerimiz bunun yanında Eyüp'ün kızıl boyalı, yaldızlı, aynalı çömlekleri gibi kalırlar. Eğer bu Madonna Hristiyanlıktan önce doğmuş olaydı mutlaka Cenabı Hak Merih'e tercih ederek eşliğe bunu seçerdi.

Orhan — Ey, o kadar ballandırma... Ne oldu söyle.

Dilâver — Sanki güneş göz kamaştıran ışınlarını taç yapmış, kutsayarak bu hanımın başına giydirmiş...

Turhan — Anladık... Peki sonra?

Dilâver — Benim gözetlediğimi bilseydi şüphesiz Madonna gözükmezdi.

Orhan — Gözüktü, sonra ne oldu canım?

Dilâver — Ne olacak? Pencereden sarkarak haykırdı: «Veysi... Münire koşunuz... Komşunun köpeği bizim bahçeye atlamış, saldırısından Koket'i kurtarınız». Bu çağırışa dişi, erkek hizmetçilerin ikisi birden koştular. Duvarın arkasındaki sevişmenin ne görünüm aldığını göremedim. Yalnız, Münire'nin şu ayıplayıcı sesini işittim:

«— A maymun musibete baksanıza, bizim Koket'i öldürecek... Haydut, nereden girdin buraya?»

Bu azarlama üzerine galiba bizim Atak, beli ortasına bir iki baston yedi. Can asıcıyle salıverdiği boğuk havlamalar arasında bir bohça gibi bizim tarafa atıldı. Köpek olsun, ne olursa olsun, doğrusu yeni komşuların aşka bu hakaretlerini çok nezaketsiz buldum...

Orhan — Sonra ne oldu?

Dilâver — Madonna pencereden çekildi. Galiba Koket kucakta içeriye gitti. Serüven bugünlük böyle feci bitti.

Turhan — Bu dayağın üzerine Atak hâlâ duvar dibinde serenat yapıyor mu?

Dilâver — Bizim köpek, yiğit atın ölümü arpadan olsun hikâyesini insanlardan can kulağıyle dinlemişe benziyor. Hayvanlar aşk savaşında adem oğullarından daha cüretli görünüyorlar...

Orhan — Ey, şimdi ne yapacaksın ?

Dilâver — Gözetlemeyi sürdüreceğim.

Orhan — Nasıl?

Dilâver — İşte vallahi ben de onu düşünüyorum...

Dilâver derin bir yüz ekşitmesiyle kulağının arkasını kaşıyarak:

— Aklıma bir kurnazlık geliyor amma...

Orhan — Nasıl?

Dilâver — Bir kolpasını bulup Münire'ye ilânı aşk etmek... Hizmetçi kızın gönlünü elde ettikten sonra aile sırlarına ermek kolaylaşır...

Turhan — Dikkat et Dilâver, sen de Atak gibi belinin ortasına birkaç sopa yedikten sonra duvardan bu yana atılmayasın...

Yeni komşular üstüne araştırma beylerle Dilâver arasında böyle alaylı sürüp duruyordu.

Bir akşam üç köşk aşırı komşuları Doktor Muammer Feyzi Bey, Velittin Paşanınkilere oturmaya geldi.

Bu hoşsohbet zat, ispritizma meraklarından dolayı beylere takılmayı severdi. Hoş beş arasında dedi ki:

— Kasımdan sonra buralarda kimse kalmıyor. İnsan ruhlardan başka görüşecek ahbap bulamıyor. Hanımlar, beyler, toplanınız bakalım. Bir «table tournante» yapalım. Dünyanın halini ölülerden sormak tuhaf oluyor. Onlara da yalancılık yapmıyorlar denemezse de diriler kadar değil. Alfabe usulüyle heceler kurarak masayı tıkırdatan bu kuvvetin ne olduğuna bir türlü akıl erdiremedim gitti...

Doktorun bu isteği üzerine Hanımefendi, Madam Sermin, Talât Bey, çocuklar, hep masanın çevresine dizildiler. Lambalar kısıldı. Eller uzatıldı. Ruhları çağırma durumu alındı.

XXI

RUH İLE ÖNEMLİ BİR KARŞILAŞMA

Çağrılanlar çok nazlanmadan geldiler. İki dünya arasındaki telgraf manipülâtörü tıkırtısına başladı. Doktor, ruhlara inanmamakta Talât Bey'le aynı düşüncedeydi. Bundan dolayı ilk tıkırtıda sorguya girişerek:

— Kimsin?

Masa cevap verdi:

— Ruhum...

— Ruh ne demektir, bilmiyorum. Kendini bana anlat...

— Nasıl anlatayım?

— Şimdi hemen karşı karşıya gibi konuşmuyor muyuz? Mademki böyle vasıtasız görüşme gücün var, kendini bana tarif et...

— Ruh ruhluğunu dünya diliyle tarif edemez.

— Ruhlara özgü bir dil mi vardır?

— Ruhlar konuşmak için bir dile muhtaç değildirler...

— Ya nasıl biribirinize meramınızı anlatırsınız?

— Görünmez aletimizde her hangi bir düşünce, doğduğu anda dışarı akseder.

— Canım, mademki bu kadar söyleyebiliyorsunuz, bunu

bizim anlayacağımız biçimde biraz daha basitleştiriniz...

— Mümkün değil...

— Niçin?

— Çünkü çok eksik olan organlarınızda bu kabiliyet yoktur.

— Böyle kaçamak yollarına saparak bizi varlığınızdan kuşkuya düşürüyorsunuz.

— Size anlayabileceğiniz kadarını anlatabiliriz.

— Tabii... Siz de kendinizin ne olduğunu bilmiyorsunuz ki bize anlatabilesiniz...

— Siz bir kediye felsefeden söz edebilir misiniz?

— Hayır... Çünkü kedi ile bizim aramızda meramımızı anlatabilecek bir dil yoktur. Oysa sizinle vardır. Her ne ise, bizi kediden aşağı bir hayvana benzetmediğiniz için teşekkür ederiz.

— Gücenmeyiniz. Doğa sizi her şeyi anlayacak organlarla donatmamıştır. Bizim de evrenin sırlarına karşı duygularımız sınırlıdır. Her şeyi görüp bilemeyiz. Birçok harikalar gözlerimizin önünde kaynaşıp duruyor. Elbette bunların birer anahtarı vardır. Yoksa evrenin kendisi de bu sırlar cevherinin merkezine sokulabilmek için çevresinde dolaşmaktan baş dönmesine mi uğruyor?... O da kendi kendini bulamıyor mu? Bizi kendisine tapındırmak için mi yaratıyor? Böyle bir yaltaklanmadan hoşlanacağını sanmak onu küçültmektir...

— Sen bilgin bir ruha benziyorsun...

— Hayatımda dünya kitaplıklarını devrettim. Şimdi çok perdelerin gözlerimin önünden kalkmış olduğu bu âlemde, dünya fen adamlarının pek az şey keşfedebilmiş olduklarını görüyorum... Niçin anlatamam? Niçin anlayamazsınız? Bakınız, size söyliyeyim. Örneğin güzel bir konser dinliyorsunuz. Bunu işitmek için kulağınız var. Bu musikinin radyo dalgaları uzak yerlere kadar yayılıyor. Bir meşe ağacının kabuğundan ta özüne kadar işliyor. Ama ağaç bu işleyişten bir şey hissedebilir mi? Çünkü odunda etkiye vasıtalık edecek organizma aleti yoktur. Evren, akıllara sığmayan hesapsız harikalarında çok zengindir. Ama siz bu olaylara karşı tıpkı meşe ağacı gibi beş duyunuzun içinde mahpussunuz. Ruhu göremezsiniz. Çünkü bu çeşit ikinci görme organınız yoktur. Ruh sizin maddi koşullar içindeki incelemenizden kaçan görünmez bir şeydir. El-

le dokunulamaz. Tartıya gelmez. Siz onu anlayabilmek için kendisinden bedensel, fizik özellikler ararsınız. Oysa o bunların hepsinden tamamiyle sıyrılmıştır. Sizin uzay ölçüleriniz ona uygulanamaz. O, zaman ölçüsünden de kurtulmuştur...

— Biz beyinsiz bir yaratığın düşünebilmesini anlıyamıyoruz.

— Beyin nedir beyefendiler? Siz beyaz ve sincabi maddelerden yapılmış bu yumuşak organla düşünüyorsunuz. Sofralarınızda haşlama ve tavasını yediğiniz bu hamur gibi şeyin bütün dünyaya egemen olmasını istiyorsunuz. Ruhta ve yaratanda da bunu arıyorsunuz... Beyin yaratıktır. Yaratan değildir. Bu evren bir beyin eseri olamaz. Beyin, maneviyetin, yarattığı kuklaların kafatasları içine yerleştirdiği bir motör mayasıdır... Çocuklukta kuvvetsiz, ihtiyarlıkta sulanıveren ve türlü hastalıklara karşı çabuk bozulan en nazik bir organdır. Evrenin tasavvuru, yine sizdeki bu organın kuvvetsiz idrakinden çıkan gülünç bir düşüncedir.

İlki ve sonu hesaba gelmiyen bu âlemleri bir kemik çekmece içindeki ilik tabiatlı bir maddeden doğurtmaya mı uğraşıyorsunuz? Yaratanı kendi organizmamızda sanmak idrak zayıflığının en büyük hatasıdır.

— Ruh, galiba seni fazla yorduk. Bu son sözlerine bizi inandırabildiğini sanıyorsan yanılıyorsun. Bu anlaşılmayan büyük meselelerin önünde iki yol vardır: inanmak, inkâr etmek. Gerçek iman, kuşkuları büsbütün ortadan kaldıran derin, ciddi bir kanaat sonucunda meydana gelebilir. Senin vaazın bizde bu kanıyı yaratamadı. Biz hiç bir zaman da, bu dünyaların, küreler kadar koskocaman bir kafa kemiğinin içindeki yumuşak maddeden fırladığını ileri sürmedik. Sen bizim beş duygu içinde mahpus olduğumuzu söylüyorsun. Bu gerçeği kabul ederiz ama bu beş duygumuza çarpmayan şeyleri de şunun bunun ispatsız iddialarına kapılarak kabul edemeyiz. Mademki o şeyi veya şeyleri hissedecek organlarımız yok, bu noksandan doğan güçsüzlüğümüzden dolayı bizi kim sorumlu tutabilir?

— Anlayamıyacağımız şeylerin benden tariflerini istiyorsunuz. Yaratan size bu gücü vermemiş, ne yapalım... Anlayamayınca da inkâr ediyorsunuz. Üzerinden attığınız sorumluluğu da yaradana yükletmek hafifliğinde bulunuyorsunuz. Ama-

cınız nedir? Cenabı Hak kendine sizi inandırabilmek için yaratılış sırlarını, marifetlerinin guguklarını gösteren bir hokkabaz gibi önünüze mi koymalı? O kadar büyük bir Allah buna tenezzül eder mi? Allahı anlayabilmek için yine onun kadar kudret sahibi olmanız gerekir. Siz ise topraklarda sürünen tırtıllarsınız.

Allahın ne olduğunu bilmeden onun kanunlarına karşı çıkıyorsunuz. Ne olduğunu bilseydiniz belki de onun yaptıklarını beğenmiyerek daha iyi âlemler kurmaya kalkardınız. İnsanlığın bu son derece âciz halinde bile ara sıra Allahlık iddiasına kalkışan mecnunlar çıkmıyor mu?

Doktor, masanın tıkırtısını kesmek için iki eliyle fes kalıplar gibi üzerine abandı. Ama onu durduramadı. Masa, doktorun vücudunu şiddetle sarsa sarsa hareketini sürdürüyordu. Sonunda ruhla sulh olmak için dedi ki:

— Mümin bir ruh olduğunuzu anladık. Herkesin itikadı kendine... İşte yine tekrar ediyorum. Mademki bizim insanî duygularımız çok sınırlıdır, biz de anlayabildiğimiz kadarına inanırız. Mazur görünüz. Bu çözümlenemez konuyu geçelim. Göksel zekânızdan öteki konulara ait bilgi rica ederim. Lûtuf buyurulur mu?

— Sorunuz.

— Bu yeryüzünde en namuslu adam kimdir ?

— Namus sözü görece bir deyimdir. Her ülke moralinin anlayışlarına göre değişir. Büyük insanlık devrimleri de zihniyetten zihniyete geçerken bulanır Şimdi bu deyim dünyada arıklığını yitirerek karışık bir hal almıştır. Camille Flammarion'un «Ölümün Sırları» ciltlerinden üçüncüsünü açınız. Bakınız bu konuda ne diyor.

Ruh, astronomun şu Fransızca cümlesini aynen okudu:

«Il est extrêmement difficile d'être franc et honnête sur notre singulère planète» (Bizim bu garip gezegenimizin üzerinde açık yürekli ve namuslu olmak son derece zordur).

Ruh, cümlenin yorumlamasını sürdürdü:

— Her hangi bir insan her hangi bir çıkar ya da korku dolayısıyle doğruyu söylemekten çekinirse yurduna ve yurttaşlarına faydalı olmak namusluluğunu zedelemiş ve bazı hasis durumlarda onu bütün bütün yitirmiş olur. En namuslu adam çıkarını herkesin iyiliğinde bulandır. Böyle görünüp de bazı

kaçamak yollara sapıtarak hilekârlıkla kendilerini her şeyin önüne sürenler apaçık namussuz yaşayanlardan daha namussuzdurlar.

Flammarion bilimsel incelemeleri sonucunda açıktan açığa dinlerin Allahını inkâr etmiş ve İsa'nın omzunu sıvazlıyarak:

«— Aptal adam, artık sen ortadan çekil, rolünde bundan öteye gidersen daha gülünç olursun... demiş.

Ve Hazreti Meryem için, İsviçre'den, anketine karşılık olarak aldığı 4710 uncu mektuptan aktararak şu benzetmede bulunuyor:

«Meryem bakir sıfatına hiç lâyık değildir. Ona Madam Marie ve daha doğrusu Madam Joseph demelidir. Çünkü İsa'nın erkek ve kız kardeşleri vardır.»

Bundan dolayı Flammarion, Kilisenin aforozuna uğramış ve birçok hakaret mektupları almıştır. Çünkü cahil kitle kendi dar inanış çerçevesinin dışında incelemelere uzananlara lânetler yağdırır. Doğruyu söylemenin halk arasındaki mükâfatı budur: hakaret ve taşlama.

— Siz Flammarion'un bu dinsizliğini nasıl affediyorsunuz?

— Flammarion dinsiz değildir. O, gerçek büyük dinle yoğurulmuştur. Dünyada yüzlerce din ve garip inanışlar vardır. En ilkel kabilelerden en uygar uluslara kadar insanların her biri kendi uydurmaları bir Allahın önünde hora teperler. Bu uydurulmuş Allah kendini bildirmek için dünyaya cilt cilt kitaplar indirmiş ama hâlâ kendini tanımlıyamamıştır. Yeryüzünde gittikçe bozgunculuk ve geçimsizlik artıyor. Günahı ve günahlıyı yaratan odur. Mücrimi cürümden alıkoyamıyan insanî adalet birtakım ceza kanunları koymak çaresizliğinde kalmıştır. Ama mücrime cehennem hazırlayan cürmün yaratıcısında nasıl adalet düşünülebilir? Camille Flammarion, düzeltmeğe uğraştığı insanları günden güne kendine karşı artan isyanlarından alıkoyamıyan beceriksiz Allaha değil, doğanın büyük gücüne âşıktır.

— Demek siz namusluluğun birinci koşulunu vatana faydalı olmakta buluyorsunuz. Bu koşulları bize anlatır mısınız?

— Pek çok durmıyacağım. Toplantımız uzun sürdü.

— Rica ederiz.

— Siz yerselsiniz. Ben gökselim. Her gerçeği size açıktan açığa söylemeye gelmez. Hazmedemiyeceğiniz bazı noktalarda sonra faka basarsınız. Cezaya ahretten önce dünyada uğrarsınız. Çektiğiniz ıstırapların nedenlerini bilmiyerek daha rahat yaşarsınız. Sizi size olduğunuz gibi anlatsam beyinleriniz yanar... Bugün şikâyet ettiğiniz günahların tohumları sizin yüreklerinizde de vardır. Gelişmek için fırsat beklerler...

İnsanlar karakter itibarıyle biribirlerine benzerler. Namuslu ya da namussuz olmak, içine düşülen toplumsal durumların gereği bir haldir. Bugünkü bir yankesici etken ve nedenlerin değişmeleriyle büyük bir adam olabilirdi.

— En mutlu adam kimdir?

— Toplumsal zorunların kendine kabul ettirdiği kanunlarla değil, kendi özgür, haklı, adaletli düşüncesiyle yaşayabilendir.

Tıkırtı hafifledi. Az sonra:

— Ben ruhum, bana inanmıyorsunuz... Flammarion'un 3 üncü cildinden 313 üncü sayfayı okuyunuz. Belki imana gelirsiniz. Olay o acı fecaatiyle noktası noktasına olmuştur.

Tıkırtı kesildi. Artık sorulara karşılık verilmiyordu. Ruh gitmişti.

Doktor — Mesele önemli, karışık, çok derin araştırmalara muhtaç... Biz şimdi kiminle konuştuk? Her halde rüzgârla değil... Sorularımıza mantıklı karşılıklar alıyorduk. Gözlere görünmeyen muhatabımız, bizim anladığımız bir beyin zekâsıyle konuşmadığını ileri sürüyordu Eğer masaya dokunan ellerden biri bu konuşmayı kurnazca yönetmediyse bu garipliğin anormal guguğunu meydana çıkarmak zor olacak...

Hanımefendi — Doktor Beyefendi, affedersiniz, bu kadar içtenlikle olan ruhsal bir konuşmadaki açıklığa guguk deyimini nasıl yaraştırabiliyorsunuz ?

Doktor — Ya ne diyeyim Hanımefendi? Bu hal bizim bildiğimiz pozitif doğa kanunlarıyle taban tabana karşıttır. Ne olduğunu anlamıyoruz. Kendilerinden soruyoruz, onlar da ne olduklarını açıkça anlatamıyorlar.

Orhan — Masaya dokunan ellerden biri bu konuşmayı kurnazca yönetmediyse diyorsunuz. Hiç birimiz böyle bir hileye tenezzül etmeyiz. Çağırımıza gelen ruh «S. L. M.» dir

Doktor — «S. L. M.» kim?

Orhan — Aile «génie» si, bilgin ve hayırseverimiz bir ruhtur.

Doktor — Biz sorunu sadeleştirelim derken bütün bütün çapraşığa gidiyoruz.

Talât Bey — Ben çok deneyler ve kontrollar yaptım. Sonunda masanın çevresindekilerden hiç birinin etkisi olmadan, kendi kendine kımıldadığına inandım. Ama bundan ötesine henüz akıl erdiremedim...

Dilâver birden bire söze atılarak:

— Efendim, affedersiniz. Komşu köşke taşınan yeni kiracılar üstüne ruhtan hiç bir şey sormadınız...

Onun bu hatırlatmasını haklı bularak ötekiler hep biri birine bakıştılar.

Turhan — Sahi... Ruhu hep filozofik sorunlarla yorduk. Asıl merak edileceği sormayı unuttuk.

Doktor — O ailede çok güzel bir kız varmış... Perilere mi karışmış, ne olmuş, başından müthiş bir serüven geçmiş diyorlar...

Hanımefendi — Başka bir ruh çağırıp soralım...

Yine ellerin masaya değmesiyle çağrı durumu alındı. Masa, davetçileri biraz fazla beklettikten sonra sonunda kımıldadı:

Orhan — Kimsiniz?

Cevap — Ruhum...

Orhan — Kimliğinizi söyler misiniz?

Ruh — Cavalı bir Müslümanım...

Orhan — Adınız?

Ruh — Celil.

Orhan — Bir ruh çağırdığımızı nasıl anladınız?

Ruh — Buradan geçiyordum. Akımınız beni çekti. Niçin çağırdınız? Çabuk söyleyiniz, burada çok duramam...

Orhan — Neden duramazsınız?

Ruh — Komşunuzdaki azılılardan çekinirim.

Orhan — Hangi komşu?

Ruh — Bahçe duvarlarınız bitişik.

Orhan — Biz de onlar hakkında bilgi sormak için sizi çağırdık...

Ruh — Aman, sormayınız.
Orhan — Niçin?
Ruh — Sonra rahatınız bozulur...
Orhan — Çok rica ederiz...
Ruh — İki cani arasında bir melek...
Orhan — Bu ne demek?
Ruh — Fazla söyliyemem...
Orhan — Kuzum ruh, yalvarıyoruz.
Cevap yok. Ruh savuşmuştu.

Başka ruhlar çağırdılar. Açık bir şey anlayamadılar. Öncekinden büyük bir merak içinde kaldılar.

Talât Bey — «S. L. M.» nin Flammarion'dan tavsiye ettiği sayfaları okuyalım.

XXII

PİLOT ŞEHİTİN ANNESİ

Kitaptan ruhun işaret ettiği sayfa açıldı. Bu, Flammarion'un anketine gelen cevaplardan A. Clarincal imzalı 4378 inci mektuptu:

«Açmış olduğunuz çok önemli anketinize bir belge eklemek için kendimle ilgili aşağıdaki iki olayın bildirilmesi izninizi rica ederim.

«2 eylül 1916 tarihinde ve sabahın saat 10'u ile 11'i arasında odamda tuvaletimi yaparken birden bire o kadar müthiş bir kalp darlığına uğradım ki nefesim kesildi. Boğuluyordum. Bu ıstırapla yarı giyinmiş bir halde, düşmemek için duvarlara tutuna tutuna kızımın odasına can atarak:

«— Ne olduğumu bilmiyorum, çok ıstırap çekiyorum. Nefesim tutuluyor.

«Dedim. kızımın sakinleştirici sözleriyle biraz açıldım. Bu halde oğlum René'nin büyük bir felâkete uğradığı içime doğdu.

«Gerçekten de iki gün sonra, eylülün 4'ünde 57 nci hava filosu komutanı Duseineur'dan şu haberi aldım: Uçak pilotu oğlunuz René, Verdun üzerinde bir hava savaşı sırasında Alman hatlarına karışarak kaybolmuştur.

«Oğlumun bu kayboluşu benim tutulduğum helecanın gün

ve saatiyle aynı zamana raslamıştı.

«Barıştan sonra Almanlar, oğlumun uçağı Verdun yakınlarındaki Dieppe üzerinden 2 eylülde düşürülmüş ve cesedi asker mezarlığının 56 ncı kabrine gömülmüş olduğunu bildirdiler...»

«Haber verilen yere dört sefer yaptık. Birçok defalar mezarlığın her yanını aradık. Orada ancak iki Fransız kabri vardı. Ötekiler hep Almandı. Bütün araştırmalarımız boşa gitti. Oğlumun gömüldüğü yeri bulamadık. Düşen bombalardan haçların çoğu kırılmış, kabristan toprakları alt üst olmuştu...

«Sevgili oğlumuzun cesedini bulabilmekten âciz kalınca bu işe memur olan subaya baş vurarak ölülerin muvakkat mezarlardan kaldırılmaları zamanının bize haber verilmesini rica ettik ve birçok nüfuzlu kimselerden tavsiyeler götürdük. Hep bu işler geçen ilkbaharda oluyordu.

«25 mayısta saat sekiz buçuğa doğru hiç bir neden yokken yine şiddetli bir üzüntüye tutuldum. Bu üzüntümü biraz dağıtmak için pencere önüne oturdum. Karşımızdan yeşillik ve biraz da göğün mavisi görünüyor. Birden bire ağaçların arasından oğlum peyda oluvermesin mi? Güzel siması solgun ve kederliydi. Bazı resimleri andırır gibi onu bir madalyon içinde gördüm, sağ ve solunda iki genç daha vardı. Bunları tanıyamadım. Çünkü ömrümde hiç görmemiştim. İçime helecanlı bir korku geldi. Hemen pencereden çekildim. Başımı iki avucumun arasına alarak düşündüm. Ne hale uğramıştım?

«Acaba ben çıldırmış mıydım? Çıldırıyor muydum? Odanın içinde birkaç defa döndüm. Dolaştım. Tekrar pencereye koştum. Oğlum sarı ve üzüntülü yüzüyle hâlâ gördüğüm yerde duruyordu. Artık şüpheye hiç yer yoktu. Görünen oğlumdu. Ta kendisiydi. Başını bir yana eğmişti. Bu hal sağlığında da vardı. Ama iki yanındaki gençler kimlerdi? Sağındaki bir Rusa, solundaki bir Almana benziyordu.

«Bu ne hal Yarabbim? Demek ki oğlum ölmemişti? Acaba nerede yaşıyordu? Bir yerde mahpus muydu? Aklımı kaybetmek işten bile değil. Korku ve helecan içinde pencereden yine çekildim. Bu fevkalâde görünüşü haber vermek için kocamın yanına koşmak istedim. Oda kapısının önüne kadar geldim. Fikrimi değiştirdim. Ona böyle bir şey anlatmak kendi cinnetime hükmettirmekti. İnanmayacaktı. Onu da çok üzmüş ola-

caktım. Yine pencereye döndüm. Aman Allahım, hayal mi? Gerçek mi? Oğlum o ayva yüzüyle hâlâ oradaydı.

«Bu defa görünümün sonuna kadar oradan ayrılmamak kararıyle pencerenin kenarına oturdum. Nasıl oldu? Bilmıyorum. Uyudum mu? İçim geçmiş. Kendime geldiğim zaman artık oğlumu göremedim. Pencere kenarından pek zahmetle kalktım. Saate baktım. On bir buçuktu. Bütün bu gözlem iki saat sürmüştü.

«Yatmak istedim. Ama heyecandan bütün vücudum kırılıp bitmişti. Uyuyamadım. Kocama bir şey söylemeye cesaret edemiyordum. Neye uğradım? Bu hal ne idi? Bir düziye bu soruyu kendi kendime tekrarlayıp duruyordum.

«Birkaç gün sonra bu görüş harikasını dostlarımdan üç kişiye anlattım. İsterseniz onların tasdiklerini size bildirebilirim.

«Olay üzerinden üç ay geçti. Ağustos sonunda kocamın yaptığı yeni bir müracaata bu işle görevli subay tarafından bir cevap geldi.

«Dieppe mezarlığından cesetlerin kaldırılmasının yapıldı, ğı fakat oğlumuzun cesedinin bulunmadığı bildiriliyordu. Yeniden derin bir kedere düştük. Yavrucağımızın ne olduğunu artık nasıl soruşturabilecektik?

«Tarifsiz bir umutsuzluğa düştüm. Bu üzüntüyle birkaç gün bitkin kaldıktan sonra yine cesaretimi toplamaya uğraştım. Dieppe mezarlığına dönmek istiyordum. Bu hal bende bir saplantı olmuştu. Eşim, cesetler mezarlarında iken aradığımız, bulamadığımız halde onlar kaldırılmış olduktan sonra ne keşfedebileceğiz? diyerek bu arzuma karşı gelmeğe kalkıştı. Ama beni kararımdan çevirmek mümkün olamıyacağını anlayınca bu gezide o da benimle gelmek zorunda kaldı. Eylülün birinci günlerinde yola çıktık.

«Doğruca görevli subaya baş vurduk. Kabirlerin açılması işinin hangi tarihte yapılmış olduğunu sordum. Subay, kayda bakarak şu karşılığı verdi:

«— Bu iş mayısın yirmisinden yirmi beşine kadar, yani beş gün sürdü. Yüz on ceset bulundu.

«Bu son tarih bana görünen görüntü olayıyle tamamiyle uygun düşüyordu. Kocamın yüzüne baktım. Çünkü ona artık her şeyi anlatmaya karar vermiştim. Eşim, gerçeği öğrenince,

bu 25 mayıs tarihinin görünme olayına günü gününe rasladığından o da büyük bir üzüntüyle şaşaladı.

«Bulunduğumuz yerle mezarlık arasında beş kilometre uzaklık vardı. Yine oraya hareket ettik. Yolda kendi kendime düşünüyor ve eşimi sözlerinde haklı buluyordum. Hiç bir şey bulunamadığı haber verilmiş olduktan sonra biz mezarlığa ne aramaya gidiyorduk?

«Kabristana geldik. Etrafa göz gezdirdikten sonra obüsle oyulmuş büyük bir çukurun önünde durdum. Mezar kazıcılara orasını açmalarını söyledim. Çünkü buranın aranılmamış olduğunu düşünmüştüm.

«Çukuru kazdılar. İçinde bir çift pilot gözlüğü bulundu. Cesaretim arttı. Buraya bir pilot gömülmüş olduğunda şüphem kalmadı. Çukuru daha açtırttım. Daha açtırttım... Ne yazık ki hiç bir şey çıkmadı. Çok zeki küçük bir asker, mezarlığın planını eline alarak dikkatle, harfi harfine çizgileri izledi. Böylece boş bir çukurun önüne geldik. Buradaki araştırmamızda büyük bir kürk parçası bulduk. Derhal tanıdım. Ve daha eldivenler menekşe renkli ipek askı döküntüleri... Oğlumun buraya gömülmüş bulunduğuna artık kesinlikle şüphem kalmadı. Askere sordum:

«— Buradan çıkan cesedi nereye götürdünüz?

«— Meçhul ceset kaydı ve siyah bir salip işaretiyle Alman mezarlığına taşındı...

«Alınanların diktikleri kara haç altında oğlumun yatmasına büyük bir isyanla gönlüm kabardı.

«Hemen haykırdım:

«— Şimdi, derhal bu öteki mezarlığa gitmek isterim. Oğlumun orada kalmasına gönlüm razı olamaz. Buna tahammül edemem...

«Subay itiraz sesiyle karşılık verdi:

«— Tabutlara konmuş cesetleri mezarlarından çıkarmak sorumluluğunu üzerime alamam. Bu sakınca bir yana, aradığımızı nerede bulacağız? Alman mezarlığında iki bini aşkın kabir var...

«Ama ben şöyle böyle itirazlarla kararımdan döndürülebilecek bir halde değildim. On sekiz kilometre uzaklıktaki Verdun'e döndük. Gömme işlemiyle görevli komutanı arayıp bulduk. Birçok tartışma sonucunda bizim, azminden dönmez

ve hatta tehdit eder durumumuz karşısında subay mezarlıkta araştırma yapmak için gerekli izin kâğıdını vermek zorunda kaldı.

«Ertesi günü sabahın beşinde, dokuz kişi ve birçok erle biz Alman mezarlığında idik. Öğleye kadar yirmi tabut açtırdık. Ama araştırmamız sonuçsuz kaldı.

«Bu adamlar yemeğe gittiler. Kocamla ben mezarlığın başında kaldık. Çok üzüntülü bir haldeydik. Çünkü ümidimiz gittikçe kırılıyordu. Oğlumuzu bu düşman ulusun arasında bırakmak düşüncesi akıllarımızı çileden çıkarıyordu.

«Bu üzüntü sırasında birden bire görüş olayı zihnimde bir yol gösterici ışık gibi parladı. Kendi kendime:

«— Evet, oğlumu bulacağız... O bana bir Rusla bir Alman genci arasında gözüktü. Dieppe mezarlığında bir Rus vardı. Buraya taşınmış bulunacak. Onu arayalım, dedim.

«Adamlar yemekten döndüler. İşe başladılar. Şimdi Rus'u arıyorduk. Her tabutun açılışında kimlik araştırması uzun sürüyordu. Sonunda saat dörtte Rus'u bulduk. Rus'un solunda meçhul işaretli bir mezar ve bu meçhulün solunda da bir Alman yatıyordu. Ortada kalan meçhulün benim oğlum olduğuna şüphem kalmadı. Evet, bunu hissediyordum, analık kalbim bu mezar üzerine titriyordu. Bu, odur. Mutlak odur...

«Evet, evet, yüreğime esinlenen bu mezarı açtırdım. Yavrumun zavallı iskeleti kürkünün ortasında yatıyordu. Pantalon askısının döküntüleri de vardı. Ölümün kemikten bir kafes bıraktığı oğulcuğumu dişlerinden tanıdım.

«Bu buluşa ermek için kırk iki tabut açtırmıştım. Bu kabristana Dieppe'den yüz on tabut getirilmişti. Öteki yerlerden gelenlerle hepsinin sayısı iki bini aşıyordu. Oğlum bana gözüküp de bir Rusla bir Alman arasındaki mezarını işaret etmemiş olaydı, bu kadar mezar kalabalığı içinden biz onu nasıl bulabilirdik?

«Bu bir mucize değil mi? Sevgili evlâdım Alman mezarlığında kalmayı istemedi. Bu, büyük kederimiz üzerine onu düşman topraklarında kayıp bilmek üzüntüsünden de bizi kurtarmak için bana gözüktü. Bu, keşfimize yardım etti. Bütün engelleri, bütün zorlukları yenerek, araştırmanın sonuna kadar varmak için bana büyük bir azim kuvveti aşıladı.

«O zamandan beri gönlüm rahat. Hissediyorum ki oğlum yaşıyor ve beni görüyor. Bu görüşümde asıl bana fevkalâde gelen şey, oğlumun iki yanında gördüğüm iki gencin portreleridir. Gözlemimdeki yüz çizgileri tamamiyle kendilerine benziyor olmalıdır. Bunun araştırılmasının nasıl kabil olabileceğini bana açıklayabilmiş olsaydınız, ne kadar mutlu olurdum.

«Durmadan bu görüşümü düşünmekten kendimi alamıyorum Ve her düşünüşümde helecanlar içinde kalıyorum.

«Söylediklerimin harfi harfine doğruluğunu kocamdan ve dostlarımdan araştırabilirsiniz. Yazım uzun sürdü. Ama okuduğunuz bu ayrıntılarda her noktanın sizce önemi olacağını düşündüm.»

A. Clarinval»

Camille Flammarion, Mösyö ve Madam Clarinval ile görüşmüş, her tarafta araştırmaya girişmiş, aile dostlarının, doktorların, subayların kesin tanıklıklarıyle olay sabit olmuştur.

Astronomun düşüncesi:

«Olay karşı konulmaz bir kesinlikle gerçektir. Genç pilot, 2 eylül 1916 günü şehit düşmüş ve 25 mayıs 1925'de, yani ölümünden üç yıl 266 gün sonra annesine gözükmüştür.

«Biz bu olaydan kendi kişisel inancımıza göre, ne sonuç çıkarabiliriz? Bu araştırmalarım teknolojik ve bilimseldir. Astronomiye, meteorolojiye, jeolojiye ve tarihe çalışan metodlarla hareket ettim. Bu gözükme olayının doğruluğu ve bunun yardımıyle cesedin bulunması konusunda asla şüphe edilemez.

«Bu sevgili çocuğun cesedi şimdi Paris'tedir. Vücut denecek bir yeri pek kalmamıştır. Lâkin beden ruhun dünyalık kılıfıdır. Bu getirilme ile teselli bulan üzüntülü ana baba ruhun, ölüm felâketinden sonra yaşadığını biliyorlar. Çünkü gözükmüş, onlara bu acı araştırmalarında kılavuzluk etmiştir.

«Şüphesiz ki incelemelerimizin bu derecesiyle henüz tamamiyle doymuş değiliz. Daha fazlasını bilmek isteriz. Görünüş teki o sembolizm nedir? Şehit niçin bir Rusla bir Alman arasında böyle bir muamma halinde görünüyor?

«Böyle görünüşü insana, René Clarinval'in kendisinin 2 eylülde öldüğünü ve o yere gömüldüğünü annesine anlatmak için olduğu sanısı veriyor.

«Madam Clarinval'in aklı düşüncesi hep oğlunda olduğundan etken ve uyarı ile kendisinde, kısa bir süre için, uzak yerlerden görme gücü peyda olmuş bulunduğunu düşünebiliriz. Daha doğrusu, uzakta geçen şeylerin kendi gözleri önünde bir somutluk kazanarak oğlunun bir Rusla bir Alman arasında canlı bir sahne görünümü almış gibi bir duygulanma yaratılmasını da düşünebiliriz.

«O halde madam gerçeği neden görmedi? Ben uzak yerlerden görme üstüne açık çok olaylar yayımladım.

«Olayın böylece yorumlanması çok tartışma götürür. Görünmenin doğrudan doğruya ölümün psychique yani ruhsal kuvvetiyle olmuş olması ihtimali daha mümkündür.

«Bu konuda tıpatıp kendi görüşümüze göre yargıda bulunmamalıyız, bulunamayız. Görünmez âlem henüz tamamiyle meçhulümüzdür. Bu konuda bir şey keşf olunmamıştır. Bunun kanunlarını ve hallerini tanımıyoruz.

«Bu araştırmaya başlamak için elimize geçen unsurlardan memnun olmalıyız. Christophe Colomb Batı Hindistan'a varacağı sanısındayken Hindistan'ın karşı yönünde Yeni Dünya'yı bulmuştur. Bizim aradığımız manevi âlem ise bize daha yakından temas ettiği ve etrafımızı çevrelediği halde, Amerika'nın 1492 tarihindeki kâşifin çağdaşlarınca bilinmemesinden çok daha bizim için bilinmez kalmıştır.»

Okuma bitince dinleyenlerden her biri olayın verdiği olumlu ya da olumsuz inancı anlamak için biribirinin yüzüne bakıştılar. Bir dakika kadar kimseden cevap çıkmadı. Hep düşünüyorlardı.

Sonunda Orhan, inanmış bir jestle:

— Dayı Beyefendi, bu olağanüstü olay bu kadar tanığın huzurunda yukarıdan aşağıya uydurma olabilir mi?

Talât Bey — Uydurma olduğu iddiasında değilim. Ama işin çok su götürür yönleri var... Biz, bu içinde yaşadığımız maddi âlemde göz önündeki şeyleri keşfedemezken görünmez ile nasıl uğraşabiliriz? Şimdilik bu olayların bir tutamak yerini bu sırlarla uğraşanlar bile bulamıyorlar. Flammarion'un, anketine binlerce mektup almış olmasına karşı bu olaylar genel değil, enderdir. Her ölünün yattığı yeri beğenmemek şikâyetiyle mezar değiştirmeye kalkışabilmesi genellikle kabul edilebilir bir gerçek sayılabilir mi? Nasıl oluyor da olağanüstü

bir istisna ile bu kudret René Clarinval'de kendini gösterebiliyor? Bu ayrıklık, bir ermek, bir evliyalık sorunu mudur? Olayı ne yönden alsanız içinden çıkılır şey değildir...

Orhan — Doktor beyefendi, siz ne buyuruyorsunuz?

Doktor — Okunan olayın sonlarına dikkat etmişseniz bu konuda Camille Flammarion'un da kesinlikle göstermek istediği tam inanca karşın şüphede bulunduğunu anlamışsınızdır. Olay son derecedeki garipliğiyle birlikte çok içten görünüyor. Ben kadının anlattığı gibi, oğlunun mezarını bulabilmiş olmasını büsbütün reddetmiyorum. Olabilir. Flammarion olayın böylece yorumlanması çok su götürür diyor ki tabii doğrudur. Ve sonra astronom, bir makullük rengi vermek istediği sorunu bütün bütün bulanıklaştırıyor. Kadına uzak yerden görüş melekesi vermekten çok, bu görünme harikasını ölünün ruh gücüne bağlamak istiyor. Bence bu kadının geçirdiği o görme hali sırasında tıpça muayenesi gerekirdi. Bu bersamlık bir görme olayı olabilir. Bersamlarda görülen boş inançlar tamamiyle sübjektiftir. Görülen şeyin aslı gerçekte yoktur.

Hanımefendi — Mezarın bulunmasına yardım eden şehidin sağ ve solundaki Rus ve Alman gençlerine ne diyeceksiniz?

Doktor — Tesadüf bazan böyle gariplikler yaratabilir. Bu olayların pek az raslanır olması bundan dolayı olmalıdır.

Tartışma yine uzadı. Arkası uzayan romanlar gibi bir sonuç almadan kesildi. Ama akla, bilgiye uygun bir yorum kabul etmeyen bu gariplikler karşısında doktorla Talât Bey'in inkâr kalelerinde bir iki gedik açılmış gibiydi. Bu manevi esrarda kendilerince olumlu bir yön yoktu. Ama bazı olayların oluş biçimlerinde reddedilmeleri zor öyle gerçekler görünür gibi oluyordu ki bunlara ne demeliydi?

XXIII

DİLÂVER'İN MÜNİRE'YE AŞK İLÂNI

Geceki ruhlar toplantısında söylenenlerden Dilâver'e en çok etki yapan Cavalı Celil'in yeni kiracılar için yarı açığa vurdukları olmuştu. Ruhla masa başındakiler arasında geçen şu konuşmayı düşünüp duruyordu:

«Ruh — Burada çok duramam.
«Soru — Neden duramazsınız?
«Ruh — Komşunuzdaki azılılardan çekinirim.
«Soru — Hangi komşu?
«Ruh — Bahçe duvarınıza bitişik.
«Soru — Biz de onlar için sizden bilgi sormak istiyorduk.
«Ruh — Aman, sormayınız.
«Soru — Niçin?
«Ruh — Sonra rahatınız bozulur.
«Soru — Çok rica ederiz.
«Ruh — İki cani arasında bir melek...»

Genç çocuk zihninde durmadan tekrarladığı bu soru ve cevapların anahtarını bulmaya uğraşıyordu. Oradaki azılılar kimlerdir?

«İki cani arasında bir melek» ne demektir?

Talât ve Doktor Muammer Feyzi Beylerce masa başında yapılan konuşmanın gerçekten ruhlarla olduğu şüpheliydi. Ama komşu kiracılar üstüne söylenenler, onların esrarengiz halleriyle çok uyuyordu. Dilâver bu bilmeceyi nasıl çözebilirdi?

Ailece bu sır ne kadar gizli tutulsa hizmetçilerin ucundan kenarından biraz olsun gizliyi bilmemeleri mümkün değildi.

Münire, genç fakat çirkin bir hizmetçi kız... Veysi şapşal bir pardesü içinde iki yanından sarkan kollarına bir türlü çevik bir durum veremeyen kırkını geçkin hamhalat bir uşak...

Bu hizmetçiler o esrarlı eve acaba aptallıkları için mi seçilmişlerdi? Dilâver, beylere işi biraz çıtlattığı gibi, Münire'ye aşk ilânıyle bu sırrın kapısına bir anahtar uydurmayı düşünüyordu. Münire'nin suratı hiç de böyle bir girişime iştiha verecek bir çekicilikte değildi. Güve yenikli kürk gibi çiçekbozuğundan üçte biri dökülmüş kelek külek kaşlar... Yahni yanak, pat burun, koca dudaklı kara yağız bir kız... Soyuna bir Afrikalı mı karışıktır nedir?

Sevgisini ispat için tahtadan yontulma puta benzeyen bu hizmetçiyi öpmek gerekirse? Ne olur? Gözlerini yumup burnunu tıkayarak hafifçe bir dudak değdirmekle bulantıya tutulmadan bu işi görebilemez miydi? Sinemada gördüğü ünlü Zenci artist Joséphine Baker'in derisi bundan daha beyaz, dudakları daha ince, burnu daha düzgün değildi ya... Ona mektuplarla aşk ilân edenlerin sayısı yoktu... Onun öpücükleri cüzdanlar

dolusu banknotlarla değiştiriliyordu. Bu Zenci kızla yattıklarını büyük bir şeref sayarak başarılarıyle övünen uygar erkeklerin ağızdan ağza söylenerek Istanbul'a kadar gelen «galanterie» öykülerini o da dinlemişti. Ama Münire ile nasıl görüşebilip de ona yapmacık sevgisinin ahli oflu yalancı ateşleriyle bir komedi oynayabilecekti? Erkekli dişili hizmetçiler bulunan birçok evlerde olduğu gibi aptal uşakla bu kız arasında bir gönül trampası başlamış mıydı? En budalalar sevgi duygusunda en zekilerden aşağı kalmazlar. Onlarda böyle bir ilişki başlamışsa Dilâver için aralarına girmek pek kolay olamazdı...

Beylere bu düşüncesini açtığı vakit çok gülüştüler...

Dilâver şakasız bir surat takınmaya uğraşarak:

— Gülmeyiniz. Bu niyetim ciddidir. Bu önemli işi ben yalnız başıma göremem. Sizin de yardımınıza ihtiyacım var...

Beyler gülüşmeyi kahkahaya dökerek :

— Ne yönden yardım edebileceğiz? Münire'den öpücük almak tutkunluğuna katılamayız. Bu önemli estetik görev sırf senindir.

Dilâver düşünerek:

— Ben bu işi neden üzerime alıyorum?

Orhan — Bizim hatırımız için. Bakalım ne sırlar var, anlayalım.

Turhan — Hatır için çiğ tavuk yenir.

Dilâver — Denedim, belki çiğ tavuk yenir amma o Nogay suratlı kız zor öpülür...

Orhan — Canım, işte karar verdin artık. Nasıl olsa sen onu birkaç defa öpeceksin... Şimdi esası geçip ayrıntılara gelelim.

Dilâver — Bu horozdan kaçan insanlarla nasıl görüşebileceğiz?

Turhan — Şimdi onu düşünelim...

Karışık bir bilmece önünde gözlerini kırpmadan dalgın düşünenler gibi bir süre sustular.

Sonunda Dilâver:

— Bahçeye çıkalım, futbol oynayalım... Topu onların tarafına kaçıralım. Almak için seslenelim. Cevap çıkarsa bir konuşma kapısı açılmış olur. Çıkmazsa ben yıkık yerden onların bahçesine atlarım. Tabii topu aramak vesilesiyle oraya buraya dolaşmaya başlarım. Elbette karşıma birisi çıkar. Dayak mı

habbetine kalkışırlarsa siz de burada alesta bulunur, hemencecik imdadıma koşarsınız... Nasıl?

Orhan — Âlâ.

Turhan — Mükemmel.

Bu karar üzerine hemen oyuna başlarlar. Bile bile bir fırlatışla topu öbür bahçenin kuytu bir yerine düşürürler...

Dilâver, duvarın yıkık yerinde durarak öte tarafa bağırmaya başlar:

— Baksanıza efendim. Bahçenize topumuz kaçtı. Lûtfen bu tarafa atıveriniz. Ya da müsaade ediniz. İçeriye girip biz arayalım...

Dilâver her defasında sesini biraz daha yükselterek bu ricada bulunur. Bir zaman komşudan ses çıkmaz Sonunda her ne olursa olsun cüretiyle öbür tarafa atlayacağı sırada birden bire görünen Münire topu Dilâver'in suratına fırlatarak:

— Al topunu çocuk... Dikkat et, bir daha bu yana kaçırma...

Dilâver elinde topla beylerin yanına dönerek:

— İşittiniz mi?

Orhan — Evet...

Dilâver — Bana çocuk diyor.

Turhan — Gözüne ufak tefek görünmüş olmalısın...

Dilâver — Çocuk olmadığımı elbette ben ona ispat ederim.

Orhan — Haydi bakalım. Göreyim seni tosunum...

Turhan — Top kaçırmada beklediğimiz başarı olmadı. Şimdi ne yapalım?

Dilâver — Bu, sayı ile değil. Para ile hiç değil, bir daha, bir daha kaçırırım... ta ki...

Orhan — Dayak yeyinceye kadar...

Dilâver — Bakalım kısmete ne çıkar?

Turhan — Bu sefer topu bahçenin daha uzak bir yanına fırlat, bir iki seslen... Pek cevap beklemeden duvardan öte yana atlayıver.

Dilâver — Bu kız Mogol mudur? Kırgız mıdır? Her halde bizim gözümüzün alıştığı tiplerden değil...

Orhan — Ne cinsten olduğunu öpücüğünü tattığın zaman anlarsın.

Turhan — Her ırkın kendine özgü kokusu vardır.

Dilâver — Bu, galiba sarmısaklı tatarböreği gibi kokacak...

Orhan — Demek ki kokusunu uzaktan için çekti?

Dilâver — Tezeği koklamaya lüzum var mıdır? Göz bu kokuyu buruna bırakmadan anlar...

Orhan — Birinci top cılk çıktı.

Dilâver — İkincisine, üçüncüsüne bakalım. Haydi...

Turhan — Bu top aşırmayı pek sıklaştırmış olmaz mıyız?

Dilâver — Ya dövüşürüz, ya barışırız...

Orhan — Haydi bakalım, gönder... Varan iki...

Dilâver idmanlı ayağının bir vuruşuyla topu bu kez bahçenin daha ilerisine gönderdi. Ve yıkık duvarın önüne gelerek yalvarır bir sesle:

— Efendim, bir kabahat daha ettik. Topumuzu ya bu tarafa atınız ya da müsaade ediniz, biz girip alalım...

Münire bu yalvarmanın cevabını çok bekletmedi. Elinde tuttuğu topu hiddetle Dilâver'in kafasına veriştirerek:

— Yumurcak, ben sana bu tarafa topu aşırma demedim mi?

Dilâver — Vayyy, deminden çocuktuk. Şimdi yumurcak olduk. Bakalım öbür defaya ne olacağız.

Münire koca bir sopa göstererek:

— Ne olacak, işte bununla tozunu silkerim.

Dilâver, hizmetçi kıza baygın baygın göz atarak:

— Güzelim, senin elinden dayak yemek bana tatlı gelir... Vurduğun yerde gül biter...

— Hele şu mıymıntıya bakınız, adam olmuş da kadına lâf atıyor...

Beyler, ağaçların arkasından, aşkına kabul yüzü görmeyen Dilâver'in bu konuşmasına gülmekten kırılıyorlardı.

O sırada köşkün orta kat penceresinden sert bir kadın sesi işitildi:

— Münire, gir içeri...

Münire hemen çekildikten sonra Dilâver'e dönerek ses şöyle devam etti:

— Beyefendi, kusuruna bakmayınız. Terbiyesi noksandır. Ne yapalım, hizmetçi kıtlığında hışırı bulduk. Affedersiniz. Komşuluktur bu... Bahçeden bahçeye top da kaçar, her bir şey olabilir. Kendi eviniz gibi giriniz, alınız efendim...

Kadının bu nezaketine karşı Orhan'la Turhan kasketlerini çıkararak pencerenin önünde saygılı birer reverans yaptılar.

Bir aydan fazla süren komşuluklarından beri bu olay iki köşk arasında ilk selâmlaşma yerine geçmişti.

Dilâver, şaklabanlıklarından biraz kızararak çekildi, üçü de duvardan uzaklaştılar...

Dilâver — O Nogay suratlı isteyerek yılışkanlık yaparken Hanımefendinin pencereden seslenmesine bir sıkıldım ki, acaba sözlerimin hepsini işitti mi?

Orhan — Hanımefendi dediğin bu kadın kim oluyor?

Dilâver — Güzel kızın anası olmalı... Pancurun arasından seçtim, kızı da yanında bakıyordu. Ama siz de o kadar artist gibi birer reverans yaptınız ki...

Orhan — Dünya güzeli bizi beğendi mi dersin?

Dilâver — Sanırım. Ama ikinizden hanginizi?

Turhan — O bizi beğensin de biz iki kardeş kavga etmeyiz.

Orhan — Sen hizmetçi kızla başladığın flörtü ne yapacaksın? İleri götürecek misin?

Dilâver — İşi bilir...

Turhan gülerek:

— Çok nazik şey...

Dilâver — Kim bilir, çölde mi büyümüş, çergide mi?

Turhan — Sus yumurcak, sevgilini tahkir etme...

Dilâver — Ben ona sözünü geri aldırırım...

İki gün geçti. Dilâver öbür bahçeye girmek için yine bir elverişli durum düşünüyordu. Yeniden top kaçırmakta bir kasıt anlaşılabileceği için hileyi değiştirmek gerekti.

Şeytan oğlan düşündüğünü çabuk buldu. Kadıköyü'ne indi. Renkli ince kâğıtlar, çiriş, sicim filân aldı. Bunlarla iyi bir uçurtma yaptı. Rüzgârı sertçe bir havada uçurtmasını salıverdi. Bu, balonların, uçakların ağababası yapma kuş havada döndü, dolaştı; komşunun bahçesindeki bir ağaca takıldı. Dilâver bu kez hizmetçi kızdan izin almaya gerek duymadan yıkık duvardan öbür yana atladı. Çünkü hanımefendiden yüz bulmuştu... O ağaca tırmanırken yine aşağıda peyda olan Münire, bu sefer yumuşak bir sesle:

— Ne yapıyorsun orada, çocuk?

— İşte görüyorsun, uçurtmamı kurtarmaya uğraşıyorum.

— İkide birde bu bahçeye atlamayı sen oyun ettin amma bil ki iyi yapmıyorsun...

— Neden?

— Buraya böyle teklifsizce girip çıktığından efendilerim memnun değillerdir.

— İşitmedin mi? Hanımefendi pencereden bana kendisi izin verdi.

— Onlar terbiyeli insanlardır. Görünüşte öyle söylerler amma bu teklifsizliğe içlerinden memnun olmazlar....

Dilâver sesini tatlılaştırarak:

— Ben buraya kendiliğimden girmiyorum...

— Ne demek? Buraya girmek için seni bir zorlayan mı var?

— Evet elmasım, lütfen azıcık orada bekle de anlatayım...

Kadın ağacın dibinde durdu. Dilâver uçurtmasını kurtarıp aşağıya indi.

Şimdi karşı karşıya konuşmaya başladılar.

Dilâver önemli bir sır açıklayacağını anlatır mahçup, çekingen ve acındırıcı bir tavır almaya uğraşarak:

— Buradaki sözlerimiz köşkten duyulur mu?

— Yavaş söylersen duyulmaz...

Kurnaz çocuk ağlar gibi yalvaran hıçkırıklar arasında boğulan yanık bir anlatımla:

— Ben öyle bir hale girdim ki...

Dedi, bir iki hıçkırdı.

Münire biraz şaşalayarak:

— Ne oldun, çocuk?

— Ne mi oldum? Halimden anlamıyor musun?

— Ne anlayacağım halinden?

— Ben sana cayır cayır yanıyorum...

Münire kahkahasını tutmak için iki avucuyle bir süre dudaklarını kapadıktan sonra:

— Senin ağzın daha süt kokuyor... Annen seni ne vakit memeden kesti?

— Geçen hıdırellezde...

— Boynuzların ne vakit çıkacak?

— Evlendiğim zaman.

Şakadan bile olsa bu ilgi genç hizmetçinin gönül tellerinden birkaçını titretmekten geri kalmadı. O da yürek ezginliğini pek saklayamaz bir halde, sanki çocukla alay etmiş olmak için eliyle kırları göstererek:

— Kuzucuğum, bak etrafta ne güzel çimenler sürmüş. Buraya ne geliyorsun, dağlara çık da otla...

Dilâver, imdadına çağırdığı bir iki gözyaşını, fakat damlatamıyarak:

— Ah güzelim, senin aşkına düştüm. Düşenle alay edilmez. İnsaf... Mürvet... Lûtuf... Merhamet...

Münire şimdi çok yumuşamış sesiyle:

— Ben sana merhamet edip de ne yapacağım sanki?

Bu soruyla kadın, âşığını kabul için gönlünde bir gedik açıldığını anlatır gibi olmuştu.

Dilâver, bu fırsattan faydalanmayı kaçırmıyarak:

— Ne mi yapacaksın? Senin ufak bir bakışın benim için büyük bir lûtuftur... Seni sevdim seveli gece uykularını kaybettim. Hasretine dayanamıyorum. Bana ara sıra görün. İşte bu kadar... Gönlümde çok ateşli şeyler kaynaşıyor amma seni rahatsız etmekten korkuyorum. Çok çekiniyorum...

— Çekindiğin nedir?

— Gündüzleri görüşmemiz çok zor. Bazı geceler fırsat bulup da şu duvarın önüne kadar gelebilsen mutluluğuma son olmaz...

— İşte bu mümkün değil...

— Niçin?

— Geceleri biz evde destursuz gezinemeyiz.

— Neden?

— O kadar da çok sorma.

— Yüreğime merak düşürdün...

— Burada öyle uzun boylu konuşmaya gelmez... Uçurtmanı aldın ya işte, haydi git... Geceleri de bu bahçeye girme. Sana acıdığım için söylüyorum. Karanlıkta beni görüp de ne yapacaksın a çocuk?

Uzaktan Veysi'nin ayak sesleri duyuldu.

Dilâver uçurtmanın kuyruğunu sürükleyerek kendi bahçelerine döndü.

Beyler duvarın arkasında her zamankinden daha çok sü-

ren bu karşılaşmanın merakla sonucunu bekliyorlardı.

Hemen sordular:

— Ne yaptın?

— Rolümü ustalıkla oynadığıma inanıyorum.

— Söyle ne oldu?

Dilâver, Münire ile aralarında geçen komik konuşmayı olduğu gibi anlattıktan sonra ekledi:

— Kadın ilk defaki kadar bana sert davranmadı. Başlangıçtaki alaylı sertliği sonra yavaş yavaş değiştirerek âdeta yumuşadı. «Çocuk, geceleri burada dolaşma» dediği zamanki davranışı, ağzından çıkanları yalanlar gibiydi. Yani hem kaçar, hem davul çalar gibi bir hal... Beni gelmekten alıkoyarken gözlerinde bir çağrı ateşi yandığını hisseder gibi oldum.

Orhan — Mutlusun öyleyse...

Dilâver — Sorar mısın ya?

Turhan — O köşkte ruh, peri, cin filân yoktu. Ta küçüklüğümüzden beri biliriz. Kaç kiracı girdi çıktı. Hiç bir zaman böyle bir şikâyet işitilmedi. Niçin destursuz gezemiyorlarmış?

Dilâver — Kadın söylüyor mu ya?

Orhan — Mademki senin ona karşı kalbinin ateşlerini ilk döküşte bu kadarını söylemiş... Aşk ilerledikçe daha ötesini haber vereceğinden şüphe edilemez.

Dilâver — Bu tuhaf serüvene girişiyorum amma merak beni ileri itiyor. İğrenme geri çekiyor... Münire kadın göz yummakla yutulur şey değil...

Orhan — Hintyağı kapsülü yutar gibi bir elinle burnunu tıkar, öbürüyle hapı ağzı atarsın...

XXIV

KOMŞU KÖŞKTEKİ AKIL ALMAZ OLAYLAR

Dilâver artık komşu bahçeye top kaçırmak, uçurtma aşırtmaktan vazgeçti. Şimdi gece buluşması için bir çare düşünüyordu. O köşkte dönen sırlar merakını olsa olsa ancak böyle çözümleyebilecekti. Az ay ışıklı ya da büsbütün karanlık gecelerde önemli olayın gözlenmesine atanmış polis noktası gibi gözlerini komşudan ayırmıyor, bazan beylerle birlikte boydan

boya duvarın arakasında devriye yapıyorlardı...

Birkaç akşam hiç bir şey sezinleyemediler. Pancurları kapalı köşk sessizlik içinde uyuyor gibiydi.

Orhan — Boş yere bekliyoruz. İşte bir şey yok...

Turhan — Ya bu aile için dönen garip söylentiler?

Orhan — Şunun bunun uydurması olamaz mı?

Dilâver — Halk pek de boşuna lâf uydurmaz. Bu ailenin anormal halleri yok değil... Hemen kimse ile karışmıyorlar. Namahrem denecek bir hayat yaşıyorlar. Cavalı ruhu Celil'in söylediklerini unuttunuz mu? Oradaki azılılardan çekindiğini anlatmadı mı? Ruhlara benden çok sizin inancınız vardır.

Orhan — Ruhlara inancımız vardır. Ama bazan onların da aldanmış olduklarına raslamadık değil...

Dilâver — Münire'nin sözlerini de hatırdan çıkarmayalım. Gece oralarda dolaşmanın tehlikesini bana apaçık anlattı.

Turhan — Aile fertlerini şimdi hep tanıyor gibiyiz. Abdüllâtif Efendi, karısı, oğlu, kızı... Bir aşçı, erkek kadın iki hizmetçi. Bunların içinden hangisi azılı olabilir? Çok merak uyandırıcı şey.

Bir iki gece daha oralarda dolaştıktan sonra beyler gözetlemeden usanarak çekildiler. Ama Dilâver olumlu ya da olumsuz bir sonuç elde etmedikçe bu gözetlemeden vazgeçmemeye kesinlikle karar vermişti...

Ve sonunda bu direncinin sonucuna erdi. Zifir gibi karanlık bir gecede köşkün içi allak bullak olurcasına bir gürültü duydu. Hemen koştu, beylere haber verdi.

Şimdi üçü birden ara duvarının yıkık yeri önüne sıralandılar. Komşu köşk gerçekten olağanüstü bir patırtıya sahne oluyordu. Üst katta odadan odaya dolaşan lambaların ışıkları kapalı pancurların aralarından kâh dışarıya sızıyor ve kâh hepsi birdenbire sönerek bütün köşk zifir gibi bir karanlığa gömülüyor. Eşyadan bazıları devrilir, birçok ayaklar koşarak tepinir gibi duyulan zangırtılı patırtılara ah vah, yazıktır, aman Allahım ünlemlerini andırır yarı anlaşılır sesler, yakınmalar, iniltiler karışıyor...

İçeride büyük bir seyran mı? Zikir mi? Devran mı var? Yoksa şiddetli bir kavga mı oluyor?

Bu sessiz ve sıcak kanlı karı koca, ana, baba, çocuklar

arasında böyle şiddetli bir döğüşme olması tasavvurlara sığar ihtimallerden değil... İyi amma içeride ne oluyor?

Orhan — Bu ailenin kışa karşı gelip de böyle ıssız bir yerde köşk kiralamalarının nedeni anlaşılıyor. Bu hal ile mahalle aralarında barınamıyacaklarını biliyorlar...

Turhan — Buraya nereden geldiler?

Orhan — Bunu bilen var mı?

Dilâver — Bunlara çatan bir düşman ya da düşmanlar var.

Orhan — Dışardan mı? İçerden mi?

Dilâver — Tabii dışardan... Onun ya da onların saldırıya geçmeleriyle ara sıra köşkte bu kıyamet kopuyor...

Turhan — Bu dış düşmana niçin kapı açıyorlar?

Dilâver — Orasını bilemem.

Orhan — Dışardan içeriye girmeye çalışanlar olsa sokak kapısı önünde gürültüler kopmaz mı? Böyle bir şey duyulmuyor. Ne fenalık varsa bu fesat içeride kendi aralarında kaynıyor...

Dilâver, iki kardeşin kollarından tutup sıkarak:

— Haydi, bir cesaret gösterelim...

Turhan — Ne yapacağız?

Dilâver — Köşkün önüne kadar ilerleyelim. Eğer aile halkını bir düşmanla didişir bulursak hemen yardıma koşarak üstün bir iş görmek fırsatını yakalamış oluruz.

Orhan — Ne çeşit düşman? Onu biliyor muyuz? Böyle ellerimizi, kollarımızı sallayarak bilinmiyen bir tehlikenin üzerine yürünür mü?

Dilâver — O halde silâhlanalım...

Ufak bir görüşmeden sonra silâhlanıp köşke yaklaşmaya karar verdiler.

İki kardeş birer revolver aldılar. Dilâver'e bir av tüfeği düştü. Yıkık yerden yavaşça öteye atladılar. Hırsız adımlarıyle köşke yaklaştılar...

Dışarıda kimse yoktu. İçeride açık denizde dehşetli bir fırtınaya tutulup da batmak tehlikesi geçiren bir gemi halkının koşuşma, telâş, göklerden yardım isteyen çığlıkları var gibiydi.

Dikkatle kulak verdiler. Patırtılara karışan çeşitli sesler arasında şu sözler yarı seçiliyordu:

— Eter şişesini getirin... Kolonya ile bileklerini ovunuz.

Hamam kubbesinde çınlar gibi:

— Yetişir artık, merhamet. Bunu da öldüreceksiniz. Defolunuz artık.

Böyle kâh rica, kâh azarlamayı andırır sesler...

Ve daha sonra:

— Gözlerinin karası bütün bütün kayboldu. Aman Allahım, süzüldü gidiyor... Can kurtaran yok mu? Hey ulu Tanrım, bu canileri senden başka kim tutup alıkoyabilir?

Orhan titrek bir sesle:

— Bu ne?

Turhan — Ne bilelim.

Dilâver — Biz buraya gûya meraktan kurtulmaya gelmiştik. Şimdi büsbütün işkenceye uğradık.

Orhan — Bunu da öldürecekler, diyor... Kimi?

Turhan — Gözlerinin karası kaybolan kim ise işte onu...

Dilâver — Canileri evden kovması için Allaha yalvarıyorlar...

Orhan — Canileri...

Turhan — Evet, içerideki cani bir değil, iki...

Dilâver — Belki üç, dört...

Orhan — Bu, yürekleri sızlatacak bir aile faciası...

Turhan — Bizim için müthiş bir muamma...

Dilâver — Münire'yi birkaç kez öpmekle çözümleneceğe benzemiyor...

Bu gençler ilk işittiklerine birer anlam bulmaya uğraşırlarken daha garip sözler duyuyorlar ve böyle yavaş konuşmaktan başka yapacak bir şey göremiyorlardı.

Dilâver, birden bire bahçenin sık ağaçlığa boğulmuş kuytu bir köşesini göstererek:

— Bu ne?

Orhan — Bir ışık?

Turhan — Âdi bir fener mi? Elektrik lambası mı?

Dilâver — Her ikisine de benzer. Ama bu daha hafif, daha duru...

Orhan — A... aydınlık geziniyor...

Turhan — Orada birisi mi var acaba?

Orhan — Belki...

Dilâver — Bu aydınlık her halde içeride dönen sırlarla ilgili bir şey...

Turhan — Köşke yanaşmıyor, alargada duruyor...

Orhan — Gizli kalmak istiyor...

Dilâver — Gizlenmek istese fenerini söndürmez mi?

Turhan — Üzerine varalım mı?

Dilâver — Durunuz bakalım. Anlayalım. Ne çeşit şey?

Işık bir insan boyunda sağa sola gezinirken şimdi yükseli palçalmaya başladı. Havaya çıktı. Çıktı... Üç dört metre yükseklikte yaprakların arasına karıştıktan sonra yeniden aşağıya indi.

Orhan — Bu, insan değil...

Turhan — Ya nedir?

Orhan — Belki fosforlu bir kuş...

Turhan — Semender mi diyeceksin?

Dilâver — Semender mitolojik bir kuştur. Şimdi burada ne arar? Adı var, kendi yok...

Orhan — «Feu follet» olmasın ?

Dilâver — «Feu follet» bataklıklarda, mezarlıklarda, mezbeleliklerde, kısacası çürümüş hayvan kalıntısı bulunan fosforlu yerlerde olur.

Orhan — Öyle ise bu, hayalet... İçerideki facia ile ilgisi olan bir hayalet...

Turhan — Ne cins hayalet?

Orhan — Flammarion'da kaç defa okumadık mı? «Trânsé» halinde bir medyumun vücudundan yayılan psişik bir ışık ya da doğrudan doğruya bir ölünün böyle nurlu cisimlenmesi.

Turhan Karacaahmet'i işaret ederek:

— Burası hortlaklar bayırıdır. Dediğin doğru olabilir...

Orhan — Demek ki bunların birkaçı içeride facia oynuyor. Birkaçı dışarıda dolaşıyor...

Turhan — Böyle de olsa bu ruhların Abdüllâtif Efendi ailesinden ne alıp verecekleri var?

Dilâver — İşte, muammanın düğümü burada.

Şimdi üçü de dikkatlerini köşkten çok, karşılarında gezinen aslı bellisiz bu ışığa dikerek bekliyorlar ve gittikçe merak ve şaşkınlıkları artıyordu.

Dilâver birden bire ötekileri yüreklendirmeye kalkışarak:

— Haydi, üzerine gidelim. Bakalım nedir?

Orhan — Böyle olaylarda acele olmaz. Büyük bir belâya çatmayalım.

Dilâver — Benim tüfeğimde saçma dolu. Işığın ortasına bir boşaltırım, bir cismi varsa kalbura döner, maddesel değilse bir şeycik olmaz...

Turhan — Işık bu yana doğru geliyor.

Dilâver — Evet...

Orhan — Telâş etmeyiniz. Olağanüstü bir olay karşısındayız...

Turhan — Yaklaşıyor. Duracak mıyız? Kaçacak mıyız?

Dilâver — Şunun ne olduğunu bir anlayalım.

Orhan — Şekilsiz bir ışık...

Dilâver — Ne insana benzer, ne hayvana...

Turhan — Daha yaklaşıyor. Duracak mıyız, söylesenize...

Dilâver — Gezinen bir aydınlıktan ürküp de kaçmakta ne mâna var? Silâhlarımızı tetiğe alıp bekleyelim.

O aralık sanki birden bire bir kasırga çıkıvermiş de bütün bahçe alt üst oluyor gibi bir gürültü, bir hışırtı, bir takırtı koptu. Âdeta zelzelemsi bir hal.

Orhan — Ne oluyoruz?

Dilâver — Kaçmaya gerek yok. Kıpırdamayınız. Ne olduğunu görelim.

Bir ağacın arkasına sindiler...

XXV

DİLÂVER RUHLARDAN ŞAMAR YİYOR

Garip manzara... Işık önden gidiyor, bahçede ne kadar saksı, kova, çapa, bel, kazma, kürek, tarak, el arabası, kalbur, tırmık, tırpan varsa, kısaca bütün avadanlık sıra sıra bir alay olup onun arkasından yürüyorlardı... Tıpkı çocukların ip takarak çektikleri oyuncak arabalar gibi... Oysa bunların hepsine ip bağlamak mümkün değildi. Hele, kürek, kazma, tarak gibi saplı şeylerin başları yukarıda birer insan yürüyüşüyle kırıtarak, sallana sallana bir gidişleri vardı...

Bu alay, beylerin önünden geçti... İlerledi. Bahçede tur atıyordu.

Dilâver — Durunuz, bu geçit resmini bir daha seyredelim. Her zaman görülür şeylerden değil... Yine buradan geçecekler...

Orhan — Dilâver, ne dersin sen buna?

Dilâver — Ne diyeceğim... Biz Flammarion'un «Les maison hantées» kitabından bunların teorisini okuyorduk, şimdi de yapılışını görüyoruz.

Turhan — Nasıl? İddialarımızın aslı var mıymış?

Dilâver — Bunu bana ne söylüyorsunuz? Dayınız Talât Bey'e anlatınız.

Orhan — Susunuz. Alay döndü. Yaklaşıyor.

Uzakta, esrarlı ışığın saçtığı hafif aydınlık altında ağaçlar arasından kimisi sürünerek, kimisi sıçrayarak yürüyen bu cansız, bu saplı sapsız şeylerin böyle alay halinde hareketleri üç gencin üzerinde olağan üstü bir etki bırakıyordu.

Alaycılıktan vaz geçmiyen Dilâver:

— Acaba kıyamet mi kopacak? Bunlar Yecüş Mecüş mü?

Orhan — Ah, bir sinema makinemiz olaydı da bu perili görünümü filme çekebilseydik. Milyonlar feda etseler hiç bir sinema şirketi bu garipliği perdesi üzerinde gösteremez.

Dilâver — Bu kovalar, kürekler dile gelebilip de nasıl canlandıklarını yarın bana anlatsalar...

Orhan — Sus, geliyorlar.

Dilâver — Size bir şey söyliyeyim mi?

Orhan — Çabuk söyle.

Dilâver — Bu sefer ben bu alaya takılıp beraber yürüyeceğim. Bakalım ne olacak...

Orhan — Çıldırma...

Dilâver — Ne olur?

Turhan — Ne olacağını görürüz...

Dilâver — İşte ben de onu merak ediyorum.

Orhan — Çarpılmaktan korkmuyor musun?

Dilâver — Çarpılmak da ne demek?

Turhan — Bu ne maskaralık? Böyle saksıyı, küreği arkalarına takıp da bir alay düzerek bahçeyi dolaşmak ne olacak? Besbelli bize gösteriş yapıyorlar. Bize imkânsız görünen şeylerin onlar için mümkün olduğunu anladık... Eğer kendi kendine yürüyen bu parçaların her birini bir ruh, bir peri, bir

cin hareket ettiriyorsa demek ki burası onlarla dolu... Güzel hokkabazlık doğrusu...

Orhan — Sus, geldiler...

Dilâver — Gelsinler, onların bu külfetli «revue» lerini seyircisiz bırakmadığımız için bize teşekkür etsinler...

Işık karanlıkta saydam denecek bir ay ışığı parçası akıcılığında gibiydi. Sanki şekilsiz, seçilmez bir cisme, bazı yeri az, bazı yeri çok parlayan nurdan bir manto geçirilmişe benziyordu.

Bu kazma, kürek ve çanak, çömlek makulesinin insanlara yakışır bir vakarla nurdan kılavuzun arkasından yürüyerek beylerin tam önlerinden geçtikleri sırada Dilâver'e bir baş dönmesiyle birlikte iradesini, aklını yitirir gibi geçici cinnete benzer bir hal oldu. Sanki bu şeytani alaya karışması için görünmez bir el onu dürtüşledi. Kendini tutamadı. Elinde tüfeğiyle, bir kazma ile bir belin arasına giriverdi. Beyler eteğinden çekmek istediler, ama onu geri çeviremediler... Arkasından helecanla baka kaldılar...

Dilâver sanki tutulduğu bir sihrin etkisiyle yaptığını yarı bilmez bir sarhoş kesilmişti. İçinden kabaran ve mukavemeti yakan bir merakla bu ecinni alayının elebaşısı nuranî kılavuzun kimlik sırrını anlayabilmek için tüfeğini uzatarak ona dokunuverdi. Ama o anda suratında kırbaç şiddetiyle bir tokat şakladı. Olduğu noktada topaç gibi bir iki döndü, yere yuvarlandı.

Alay birkaç adım daha ilerledikten sonra, bahçede bir kıyamettir koptu. Şimdi saksılar birer obüs gibi havada uçuşuyor. Kazmalar, kürekler mızrak hızıyla her yana koşuşuyor. Bu bahçe avadanlıklarından bazıları orada burada zıpzıp sıçrıyor... Bu isyancılardan birinin vuruşuna uğrayarak yaralanmak, ölmek işten bile değil...

Ama beyler, Dilâver'i kurtarmak için, hep tehlikeye meydan okurcasına, ona doğru yürüdüler. Ve iki kolundan yakalayarak o görünmez ellerin fırlattıkları müthiş mermiler arasından sürükleye, sürükleye kendi bahçelerine aşırabildiler. Telâşla kendilerini içeriye dar attılar... Lambalarla bütün ev halkı Dilâver'in başına üşüştüler. Zavallının yediği şiddetli tokatın dört parmağı sol yanağının üzerinde oklava gibi yer etmişti.

Çeşmifettan — Oğulcuğumu kim dövdü böyle? Feryadını kopardı.

Hanımefendi haykırıyordu:

— Bu ne hal?

Talât Bey soruyordu:

— Gece yarısı kimlerle kavga ettiniz?

Bütün bu telâşlı sorular arasında, hâlâ gözlerinde ürküntüler parlayan Orhan'ın titrek sesi yükseliyordu:

— İnsanlarla değil, ruhlarla çarpıştık...

Talât Bey — Yine mi ruhlar? Onlarla dostluğunuzu nezaket derecesinden şimdi kavgaya, düelloya mı çevirdiniz?

Orhan — Dayı Bey, olanları anlatsak, inanmayacaksınız...

Talât Bey — Zaten siz inanılacak şey anlatmazsınız ki...

Turhan — Dilâver de göz önünde olan doğa dışı bir sahneye inanmadı. Tokatı yedi...

İki kardeş taze heyecanlarının ateşleri içinde bu çok garip olayı, gördükleri gibi anlattılar... Yüzlerde beliren hayretlere karşı Orhan inandırmasına devam ederek:

— Bizim üçümüzün birden bersamlık bir görünüşe uğramış olmamızın imkânı yoktur. Bu deneyin elle tutulur ispatı da zavallı Dilâver'in yanağında kabarık duruyor...

Şimdi biraz kendine gelmiş olan çocuğa soruyorlardı:

— Nasıl oldu? Şamarı suratına indiren eli göremedin mi?

Dilâver, sızlayan yanağını yoklayarak:

— Göremedim. Yüzümde şimşek hızıyle bir şey patladı, gözlerimden ateş çıktı. Yanağımın üzerine inen şeyin beş parmaklı bir insan eli olduğunu hissettim... Biz bunun bir örneğini Flammarion'un «Tekinsiz Evler» cildinin yedinci bölümünde okumuştuk. Ben pek inanmamıştım.

Orhan — Şimdi inandın mı?

Dilâver — Evet, onların kuduzluklarına, en cani insanlardan daha aşağı yaratıklardan olduklarına inandım.

Orhan — Sus, ruhlara mı böyle söylüyorsun?

Dilâver — Evet, ruhlara, o alçaklara söylüyorum.

Turhan — Çıldırdın mı kardeş?

Dilâver — Çıldırtmak istediler amma başaramadılar. Ruhların da âdileri, ahlâksızları, canileri, katilleri var... Bu akşam bize çatanların her halde evliya ruhları olmadıklarını siz de tasdik zorundasınız.

Orhan — Bunların kötü ruhlardan olduklarına şüphe yok.

Dilâver — Flammarion'un kitabındaki Villa Fantastique olayını unuttunuz mu? Mösyö Homem Christo benim gibi şaman yedi. Gözlerinden alev çıktı amma «haydutlar» diyerek üzerlerine ateş ederek menhusları kaçırmadı mı? Yine bu villada soruşturmaya gelen bir zabıta memuruna karanlık odada üzerine saldırdılar. Adamcağız belinden kılıcını çekti. Bir sağına, bir soluna savurarak ellerinden kurtulmaya uğraştı. Bir küçük odaya kaçtı. Orada kopan müthiş kavgada «armoire»ının aynası kırılmadı mı? Sonunda zavallı adam uğradığı dehşetten çıldırdı...

Orhan — Sen de o zavallıya mı benzemek istiyorsun?

Çeşmifettan ağız dolusu haykırdı:

— Hay Rabbim esirgesin...

Dilâver — Ben de bunların üzerine ateş edeceğim.

Orhan — Onlara kurşun işlemediğini bilmiyor musun?

Dilâver — İşte bunlar habis ruhlar denilen soydan. Alçaklar, kendi görülmez, tutulmaz hallerine güvenerek masumlara alçakça saldırıyorlar. Komşu Abdüllâtif Bey'in köşkünde akıl almaz korkunç bir facia dönüyor. Bu sessiz, terbiyeli, biçare ailenin ne günahı var? Bu şerirlere karşı hangi adliye dairesine şikâyet etmeli? Ahrette ceza, cehennem varsa bu ölü habisleri niçin dirilere musallat ediyorlar? Dünyadaki gibi bunlar da ahretin hapishanelerinden mi kaçıyorlar? Burada kanunların ıslah edemediği şerirlerle Allah da mı başa çıkamıyor? Fenalık yapanlara iki dünya da elverişli... Her iki dünyada da mı iyiler kötülere çiğnettirilecek?

Dilâver'in annesi döğünerek:

— Ah bu oğlan yine saçmalıyor.

Dilâver — Ben saçmalamıyorum. Siz yanlış anlıyorsunuz. Zaten bu dünyada doğrular saçma, saçmalar doğru sayılmak hatasından dolayı insanlık kurtuluş yüzü göremiyor...

Çeşmifettan — Ah, hep abuk sabuk söylüyor Hanımefendiciğim, bu oğlanı Battalzade'ye götürüp de bir nefes ettirsek... Bu mübarek adam onun karışık olduğunu anladı.

Dilâver — Siz kendinizi okutunuz. Ben gitmem. O bozguncu herifin önüne diz çöküp de mundar nefesiyle bulantıya tutulmak istemem...

Çeşmifettan — Ah ah, gittikçe azıtıyor...

Dilâver o yaşa kadar kimseden bir fiske yemeden büyümüş olduğu için azılıların o tokatı fena halde onuruna dokunmuştu.

Sonra söz Abdüllâtif Efendi ailesinin anlaşılmaz felâketine geçti.

Hanımefendi — Her şeyden çekinen bu sessiz komşuya ara sıra neler oluyor kuzum?

Orhan — Sorma anne, sorma... Şimdi gidip de bahçeden dinleseniz içeride Çin ile Japon savaşının sesli filmi gösteriliyor sanırsınız.

Turhan — Tokatlar, tekmeler, devrilen masalar, sandalyeler... Boğuşmalar, itişmeler... Ahlar, vahlar...

Hanımefendi — Rabbim, sen esirge... Dilâver işitiyor musun?

Dilâver — İşitiyorum. Ben sade lâkırdısını değil, olayın sunturlusunu şimdi yerinden dinledim de geldim.

Hanımefendi — Azılılarla zıtlaşarak bu akıl ermez felâketi buraya bizim başımıza mı çağırmak istiyorsun? Korkmuyor musun?

Dilâver isyancı bir baş kaldırışla:

— Hanımefendimiz, artık korkmuyorum. Doğdum doğalı payımıza düşen bu korkudan artık usandım. Rahmandan kork, şeytandan kork... Ölümden kork, ahretten kork... İnsanları ıslah için Allahın ve kullarının bu korkutma sisteminden başka bir usul bulamadıklarına şaşıyorum. Bütün dinler, bütün kanunlar ve bütün haydutlar da beynimizin üzerinde hep bu kırbacı şaklatıyorlar... İradelerin önüne çekilen bu dikenli tel örgü sınırından öteye aşabilenler... İşte dünyanın büyük adamları...

Çeşmifettan — Neler söylüyor bu oğlan?

Hanımefendi — Şeyh Battalzade'nin dediklerini aklına getir. O söylemiyor. Söyletiyorlar. Ağız onun ama söz ötekilerin...

Dilâver — Kitlenin aklı ermeyen sözleri hep şeytanlar söylemiş olur. Bütün yaratıklar arasındaki bu biribirini yutma döğüşü ne zaman son bulup da genel barış ilân edilecek? Bütün kuvvetlerde eşitlik olduğu gün... Bu bayramı bekliyenlere doğa hep gülüyor... Bir fille bir çekirgeyi yanyana koyu-

nuz, bu görünüm karşısında artık düşününüz... Çekirge mi fil kadar büyüyecek? Fil mi çekirge kadar küçülecek? Bu iki yaratıktan birini haksızlığa uğratmaksızın adaletin hatırı için hangi yolu uygun görüyorsunuz? Bu sorunu şeytan kadar rahman da çözümleyemez sanıyorum. Kuvvetlerde böyle bir denklem kurmaksa Milletler Cemiyetinin hiç haddine düşmemiştir. Dünyada daima korkutanlar ve korkanlar olacaktır. Mahkûmların bu sistemi yaratandan örnek aldıklarını görüyoruz.

Çeşmifettan — Hanımefendiciğim, bu sözlerden bir şey anladınız mı?

Hanımefendi — Bir çarpık bacadan tüten acayip düşünceler...

Çeşmifettan — Bu çocuğu kime okutalım? Ne yapalım? Bu hal gittikçe bastıra bastıra büsbütün aklını yitirecek...

Dilâver — Ters söylüyorsunuz, ters. Benim gibi delileri kendi hallerine bırakıp sizin gibi akıllıları okutmalı. Tedaviye muhtaç ben değilim, sizsiniz.

Hanımefendi — Deliliğin ilk ispatı işte budur. Kendilerini serbest bırakıp âlemi tımarhanelere tıktırmak isterler. Çünkü onların zannınca deliler akıllı, akıllılar delidir...

Dilâver ağlar gibi bir gülümseyişle:

— Velinimet Hanımefendiciğim, ben deliliğimden memnunum. Affedersiniz, sizin gibi akıllı olmak istemem. Beni tedaviden vaz geçiniz.

XXVI

FRANSIZLARA ESİR DÜŞEN BİR TÜRK KIZININ MÜTHİŞ RÜYASI

Bir akşam yine Doktor Muammer Feyzi Bey, Velittin Paşa ailesinin köşkünde bulunuyordu. Konuşma rüyaların esrarından açıldı. Bu sorun da çözümlenmesi zor psikolojik ve fizyolojik bir şeydi.

Gelecekten haber veren ya da oluşundan habersiz bulunduğumuz geçmiş bir olayı hatırlatan esrarlı rüyalar görüldüğü ve her meçhul için olduğu gibi hayatımızın bu muammalı bö-

lümü için de cilt cilt eserler yazılmış olduğu söyleniyordu.

Hemen yarı hayatımız uykuda geçtiğinden mesele bizim için önemlidir. Uykuda bu maddi dünyadan çıkıp manevi bir âleme giriyor gibiyiz. Orası neresidir? Bizi ezen dünya kanunlarının birçoklarından kurtuluyoruz. Rüya hayatımızda zaman, uzaklık ve yerçekimi dışındayız. Uçarız. Ufuklardan ufuklara aşarız. Suda boğulmayız. Ateşte yanmayız... Bize bıçak dokunmaz, kurşun işlemez. Yani maddiyetin bütün işkence ve felâketlerinden kurtulmuş gibiyiz.

Rüya nedir? Şüphesiz ki beynimizin bilinç altında örtülü ve ağır bir biçimde işlemesiyle olan bir olaydır.

Uykuda ak ve karaciğerler, böbrekler, kalp yani hep organlarımız uyanıklıktan ağır ama çalışmalarında devamlıdır. Bu sistem arasında tabii beyin de işlemektedir. O halde daima rüya görmemiz gerekirken bazı yorgun ve ağır uykularımızda hiç bir şey duymuyoruz.

Bazı iddialara göre biz ağır uykularımızda da rüya görmekten uzak kalmıyormuşuz amma uyanır uyanmaz belleğimizden hepsi tamamiyle dağılıveriyormuş... Bundan dolayı artık gördüklerimizin hiç birini hatırlamaya imkân kalmıyormuş. Bazıları da bu düşüncenin tersini, yani derin uykuda rüya görülemediğini iddia etmektedirler...

Uyanık günlerimizde olduğu gibi rüya malikânesindeki gecelerimizin de çoğu sıkıntılı, bazıları da gönül açıcı, aydın ve karışık geçmektedir. Bir incelemecinin yaptığı hesaba göre, 100 rüyadan 58 i sıkıntılı, 26 sı gerçekten lâtif, ötekiler de şöyle böyle karışık oluyorlarmış. Alemi mânada da bathsızlık saatleri bahtlılık anlarına üstün çıkıyor, rüyalar çoğunlukla çabuk unutulduğu için bu alanda inceleme merakına düşenler, uyanır uyanmaz gördüklerini hemen yazıyorlarmış...

Bundan beklenilen keramet şudur: Rüyalarımızda geçirdiğimiz olaylarla uyanıklıktaki yaşadığımız olayları biribirine uygulayarak sonuç çıkarmak...

Bu yolda geleceği keşif üstüne iddialar çok şüphelidir. Böyle olmakla birlikte bu bir çeşit rüya istatistiklerinden garip sonuçlar da alınmıyor değil...

İşte onlardan birini örnek olarak sunuyorum:

Rüyalarını yazmak itiyadında olan J. W. Dunnes adında tanınmış bir İngiliz, yakın sınırlarını tanımadığı bir arazide

avlanırken farkında olmaksızın başkasının tarlasına dalar. Karşıdan iki adam görünür. Avcının arkasından şiddetle havlayan bir köpek saldırıp, onu izlemeğe başlar. Mister Dunnes, hemen geri dönerek kaçmaya çalışır. Nasılsa karşısına çıkan bir kapıya can atar. Kovalanmaktan kurtulur.

O akşam evine dönünce rüya defterine bakar. İki gece önce görmüş olduğu rüya için şu yazdıklarını okur:

«İki adamla bir köpek beni kovaladı».

Tarlada uğradığı serüvenin iki gün önce aynen rüyasını görmüş bulunması garip raslantılardandır.

Bu çeşit çok örnekler getiriliyor. Bunların hepsi raslantı ya da uydurulma olamaz...

Annesi savaşta öldürülmüş bir Türk kızının bu çeşit rüyası çok acı olduğu kadar şaşırtıcı bir gerçek göstermektedir.

Bu feci olayı Flammarion'un üçüncü ölüm cildinden aynen aktarıyorum:

«Yunanistan'ın istiklâl muharebesine ait 1821 tarihinde geçen bu dokunaklı olay Colonel Voutier'nin anılarından aktarılmıştır.

«Askerlerim bana genç bir Türk kızı getirdiler. On altı yaşında kadar ve güzeldi. Kadın esirliğin gerektireceği tiksindiricilik ve kötü telâkki malûm olan öyle bir ülkede o yaşta bir kızı bekliyen akıbeti bildiğinden, bu dehşetlenmenin verdiği ürperti ile güzelliği daha da artmıştı.

«Getirilen bu hediyeyi kabul ettim. Güvenli ve gönlü rahat olması için kendisinin ayrıca bir apartımana konulmasını ve kendisine cinsi lâtife yapılacak saygıda kusur edilmemesini emrettim. Esir kız gördüğü bu iyi muameleden pek şaşırarak göz yaşlarıyle bana teşekkür ve minnetlerini bildirdi...

«Müslümanlık âdetlerinden çok uzak olan bir esir için insani hareketim kızcağızın iyiden iyi bana güven ve sevgisini kazandırdı. Bazı zamanlarımı yanında geçirerek onu teselliye uğraşıyordum. Annesinden ayrılmış olduğu için ıstıraplarını dökecek benden başka sırdaşı yoktu. Beni artık bir dost gibi seviyor, ben de ona karşı içten derin bir şefkat duyuyordum. Bu benim için öyle büyük bir gönül hazzı idi ki bu satırları alaycı bir gözle izleyenler bu mutluluğumun tadını ve ciddiliğini anlayamazlar. Bu zavallı kızı düştüğü acı durumdan kurtarmaya kesinlikle karar vermiştim.

«Askerlerimin unutmak üzere olduğu bir erdemi onlara hatırlatmak için, bu konuda kendi nefsimce tok gönüllüğe ve dayanıma bir örnek zorunluğunda bulunduğumdan, bu genç esir hakkında başka türlü bir duygu gösteremezdim.

«Bir gün bu kız, başı önüne eğik ve gözleri yaşla dolu bir üzüntüyle yanıma geldi:

«Sordum:

«— Nen var kızım? Niçin ağlıyorsun? Bu karamsarlığı zihninden kovamıyacak mısın?

«— Ağlamakta çok haklıyım, efendim...

«— Neden?

«— Annemi öldürdüler.

«— Bunu sana kim söyledi?

«— Annem kendisi.

«— Ne vakit?

«— Bu gece onu gördüm. Bana şöyle dedi: «Zalimler beni öldürdüler. Bak halime. (Bir yandan öbür yana bıçak sokulmuş boynunu ve açılmış yan kaburgalarını göstererek) Ölüm meydanda duruyor. Bana bir mezar kaz».

«Cevap verdim:

«— Ne ile kazayım, anneciğim, kazma kürek yok.

«— Hiç bir şey yoksa tırnaklarınla kaz.»

«Bu mutsuz çocuğun üzüntüsünü dindirmek için annesi hakkında yeni araştırma yaptırtmak üzere etrafa adamlar saldım. Bana şu haberi getirdiler:

«— Civarda bir kadın ölüsü bulundu.

«— Yaraları neresinde?

«— Boynunda ve yan kaburgalarında... Ve henüz kanlar içinde...

«Acı çeken Emine'ye sordum:

«— Annenin kimliğini nasıl tanıyabileceğiz?

«Sırtındaki elbiseyi göstererek cevap verdi:

«— Ayağında bu kumaştan donu vardı...

«Cesedin bulunduğu yere gittim. Kadavranın donundan bir parça kopardım. Getirip kıza göstererek:

«— Bu mu?

«— Evet, bu kumaş. Annemi buldunuz. Ama ölü olarak değil mi? Ah bahtsız anneciğim...

«Emine bütün gücünü toplayarak intihar etmek için han-

çerimi kapmağa atıldı. Ama zavallıyı tuttum. Feci maksadını yapmaya vakit bırakmıyarak:

«— Kızım, boşuna kederlenme. Annen ölmemiş, Asya'ya gönderilmiştir.

«Bu yalanım biçareyi biraz avuttu...

«Bu olay beynimde olağan üstü bir etki bıraktı. İtiraf edeyim ki ben öyle rüya ile olan olan kâhinliklere inanmam. Bununla birlikte genç Türkün gördüğü rüya ile ölüm olayının noktası noktasına uygunluğu gibi müthiş bir gerçek karşısında ne düşüneceğimi şaşırdım. Ve hâlâ da zihnimi bu şaşkınlıktan kurtaramıyorum. Bu olayda fatalitenin garip bir etkisini görmekten başka ne diyebilirim?

«Bu feci hikâyeyi bitirirken zavallı Emine'nin mutluluğunu sağlamış bulunmakta tatlı bir teselli duyuyorum. Onu Peleponez'de (Mora) sayın bir ailenin yanına yerleştirdim. Evlâtlığa kabul ettiler...»

Bu acı olay okunduktan sonra Orhan sordu:

— Dayı Bey, buna ne dersiniz? Olayı anlatan sizin gibi itikatsız bir Fransız kolonelidir... Hem anlatan aynı zamanda gözlemci bulunduğu için bu müthiş gerçek karşısında şaşırdığını itiraf ediyor. Olaya fatalitenin garip bir etkisi demekten başka bir kulp takamıyor.

Doktor — Camille Flammarion ne diyor?

Orhan — Flammarion rüyayı telepatik telâkki ediyor. Emine'nin, öldürülmüş anasını aynen görmüş olduğuna inanıyor.

Mürebbiye — Bu gerçek karşısında inanmamanın ihtimali var mıdır?

Hanımefendi — Kızcağıza yüreğim parçalandı. Şimdi ne haldedir acaba?

Turhan — Emine şimdi hayatta olamaz. Çünkü yaşadığı farz olunsa bugün yüz yirmiden fazla bir yaşta bulunması gerekiyor.

Böyle konuşulurken salon kapısı açıldı. Hizmetçi Rasime görünerek:

— Efendim, misafir geldi. Sizi görmek istiyor...

Orhan — Hangimizi?

Rasime — Bilmem.

Orhan — Sormadın mı?

Rasime — Hayır.
Hanımefendi — Nasıl misafir?
Rasime — Genç, güzel bir bey...
Hanımefendi — Haydi git. Kim olduğunu, ne istediğini anla da gel.
Rasime koşa koşa gidip dönerek:
— Efendim, adı Keramet Bey'miş... Yeni kiracıların oğlu imiş...
Orhan — Garip şey, bizden bucak bucak saklanan bu çecuğun bu akşam böyle birden bire gelmesinde bir olağan üstülük var... Anne, ne yapalım? İşi anlamaya ben mi aşağıya ineyim? Beyi mi buraya çağıralım?...
Hanımefendi — Buraya gelsin. Görelim. Bakalım, ne diyecek?
Orhan hizmetçiye:
— Haydi git söyle, buyursun...
Rasime çekilir. Az zaman sonra, Turhan yaşta, çok yakışıklı, kumral ve asil yüzlü bir genç salona girer. Saygılı bir iki eğilişle herkesi selâmlar. Ve kendi kendini şöyle tanıtır:
— Komşu Keramet Abdüllâtif bendeniz...
Sevinçli ve sıcak bir kabul jestiyle kendisine yer gösterilir. Ama çocuk, sesinde titreyen derin bir hüzünle.
— Teşekkür ederim, fakat efendim maalesef kalamıyacağım. Buraya koşuşum çok acele bir iş içindir...
Orhan ateşli bir acele ile:
— Emrinize hazırız efendim, söyleyiniz...
— Estağfurullah, istirhama geldim. Kızkardeşim çok rahatsızdır. Doktor Muammer Feyzi Bey'i evinde arattık, burada bulunduğunu söylediler. İzin verirseniz alıp götüreceğim.
Doktor hemen ayağa kalkarak:
— Hay hay efendim, buyurunuz...
Keramet Bey telâşlı, teşekkür reveranslarıyle doktorla birlikte salondan çıkar...
Şimdi bütün aileyi büyük bir merak sarar.
Hanımefendi — Kızın hayatı tehlikede olmasa, çocuk buraya böyle nefes nefese gelip de doktor aramaz.
Madam Sermin — Ne kadar sempatik genç...
Hanımefendi — Çok terbiyeli, sevimli bir aile amma içlerinde gizli tüten esrarlı bir dertleri var...

Orhan — Doktorun dönüşünde bu sırların kıyısından, bucağından bakalım bir gedik açabilir miyiz?

Talât Bey — Kızın böyle birden bire rahatsızlanmasıyle o sırlar arasında bir ilgi görüyor musunuz?

Turhan — Şüphesiz...

Dilâver — Zaten sırların güllesi küçük hanıının başında dönüyor.

Orhan — Bu gerçeği tokatı yedikten sonra mı anladın?

Dilâver — Bu aile ile dostluğumuz ilerlerse gizli ellerin dayağından hepinizin bir payı olacağını biliniz...

Turhan — Kabahat sende. Ne diye alaya katılıp da tüfekle ruhani «incarnation»u dürtüşlersin?

Dilâver — Hafif çanak maytabı gibi bir şeyden öyle nasırlı bir el çıkacağını ne bileyim?

Orhan — Şimdi bildin, iman ettin mi?

Dilâver — Bildim amma iman etmedim...

Turhan — Hâlâ mı?

Dilâver — Hâlâ.

Orhan — Bu garip olayı nasıl açıklayacaksın?

Dilâver — Yüzüm patlangıç gibi boşanan bir hava komprimesine raslamış olamaz mı?

Orhan — Hava boşluğunu biliyoruz amma böyle gezinip dururken hava komprimesine raslandığını hiç işitmedik. Peki, böyle de olsa, suratında kalan parmak izlerine ne diyeceksin?

Dilâver — Bu meretin her elinde beş parmağı, bir o kadar da tırnağı olduktan sonra madde dışı özelliği nereye sarfedilmiş oluyor?

Orhan — İşte biz de bunu aramakla meşgulüz ya...

Dilâver — Meşguliyetinizde ciddilik göremiyorum.

Turhan — Neden?

Dilâver — Siz onların bir görüntüsüne raslayınca korkup kaçıyorsunuz. Korkmayınız. Sokulunuz, tekme, tokat yemeğe razı olmadan bu olaylar anlaşılmaz. Bu katı el bir daha öyle nezaketsizce suratımı okşamaya kalkarsa hemen onu yakalayacağım. Beline sarılacağım. Üstünü başını arayacağım. Bakalım, ne biçim kostüm giyiniyor? Gömüldüğü kefenle mi geziniyor? Yoksa cascavlak mı dolaşıyor?

Dilâver, anasının sözüne hiç önem vermiyerek:

— Beyefendiler, bu sırlara ermek isterseniz sizin için güzel bir inceleme yolu var.

Orhan — Nasıl?

Dilâver — Şehamet Hanım'a ilânı aşk ediniz.

Hanımefendi çocuğun üzerine hücum edecek gibi depreşerek:

— Sus deli, o nasıl lâkırdı... Artık münasebetsizliklerin dayanılmayacak bir kerteye varıyor...

Rasime, elinde küçük bir kâğıtla salona girerek:

— Efendim, komşunun uşağı bu kâğıdı getirdi. Aşağıda bekliyor...

Komşuyla aralarında başlayan ilişkinin böyle sıklaşmasından çok memnun görünen kardeşlerin ikisi birden kâğıda atılarak:

— Doktordan bir tezkere...

Dört gözün altındaki satırları iki ağız birden okur:

«Hasta büyük tehlikeyi atlattı. Bizim eve koşunuz. Dolaptaki 3 numaralı ecza çekmecesini uşağa verip gönderiniz.»

Hanımefendi ağır bir süzgünlükle:

— Çok memnun oldum. Zavallı kızcağız...

Çeşmifettan — Ben de öyle, efendim.

Kâğıttaki isteği yerine getirmek için iki kardeşin ok gibi dışarı fırlayışlarını gören Talât Bey:

— Komşudan buraya rüzgâr esince bizim beyler ateş kesiliyorlar. Yüzünü görmeden Şehamet Hanım'a âşık oldular galiba... Bir kız. O da perili. Hangisine yetecek?

Hanımefendinin süzgünlüğü şimdi çatgınlığa dönerek:

— Aman kardeş, o nasıl söz... Çocuklarımız üzerine böyle şey yormayınız, istemem.

Talât Bey — Siz isteyin, istemeyin, doğanın gereği bu...

Aile arasında söz böyle kızışırken beyler, doktorun evinden 3 numaralı çekmeceyi uşağa teslim ettiler. Hizmetçinin peşine takılarak hastanın kapısı önüne kadar gittiler. İçeriye girmek yasak olmasa doktorun yanına kadar da çıkacaklardı. Bu isteğin ateşiyle yürekleri kıvranıp duruyordu.

Oğullarının gecikmesinden meraka düşen anneleri, arkalarından adam koşturarak onları çağırttı. Yarım saat sonra doktor da salon kapısından gözüktü. Üzerine dikilen gözlere cevap olarak:

— Galiba meraktasınız...

Hanımefendi — Çok.

Doktor — Biçare kızı derin bir baygınlık halinde buldum. Ölümle arasında hemen bir iki milimetre kalmıştı.

Hanımefendi — Neden bayılmış?

Doktor — Şiddetli bir «émotion»a uğramış.

Hanımefendi — Sebebi?

Doktor — İşte onu söylemiyorlar.

Hanımefendi — Tedaviye çağrılan doktora her şeyi anlatmak gerekmez mi?

Doktor — Ne sordumsa hep kaçamaklı cevaplar aldım. Hastanın odasından içeri girince kendimi bir sinema perdesi karşısında sandım. Harikulâde bir yıldız döşeğe serilmiş yatıyordu. Solmuş, süzülmüş yüzünde bir damla kan kalmamıştı. Ama bu solgunluğu bir ölüyü değil, çok temiz, çok beyaz bir mermer heykeli andırıyordu... Bu beyazlığın üzerine çizilmiş kaşları ince çizgilerini ve uzun kirpiklerden düşen gölgeleri görünce ressam olmadığıma üzüldüm. O kadar masum bir yüz, o kadar estetik bir tablo ki nasıl anlatayım...

Doktorun anlatışını iki kardeş soluk almadan dinliyorlardı.

Hanımefendi bir sabırsızlık jestiyle:

— Canım doktor beyefendi, siz oraya resim almaya değil, hasta bakmaya gittiniz.

Talât Bey kızkardeşinin imdadına yetişerek:

— İşin estetik yönünü geçelim, patolojik yanına gelelim...

Doktor, beylerin yüzlerine bir göz gezdirerek:

— Masum bir güzelliğin anlatılmasında ne sakınca gördüğünüzü anlayamıyorum.

Talât Bey — Kızın güzelliğinden çok hastalığını anlamak istiyoruz da...

Doktor — Hemen nabza el attım. Eyvah, nabız yok. Ararım, ararım, bulamam... Göğsünü dinledim. Pat pat, düzensiz, hafif bir şeyler... Kalp ha durdum, ha duracağım diyor... Hemen başının altından yastıkları çektim. Biraz tepe aşağı bir durum verdim. Amonyak koklattık. Pencereleri açtık, odayı havalandırdık. Gereken tedaviyi yaparak nabızları hissolunur dereceye getirebildik amma kaç? Dakikada altı,

yedi... Yavaş yavaş vuruşların sayısı arttı. Ecza çekmecemi getirttikten sonra gereken enjeksiyonu da yaptım... Baygının yüzü ağır ağır renklenmeye başladı. Babası, anası, kardeşi çevresinde yaşlı gözleriyle pervane gibi dönüyorlardı. Hepsi size içten selâmlarıyle teşekkürlerini yolladılar...

Anneleri şöyle de bir söz ekledi:

— Komşumuzla görüşmek istiyoruz, ama ilk ziyareti kendilerinden beklediğimiz için tereddütteyiz...

Ve sonra ben odadan çıkarken hasta da henüz halsiz sesiyle:

— İnsaniyetli komşumuza bilhassa benim de minnetlerimi söylemenizi rica ederim... dedi.

Hanımefendi — Biz onları herkesle karışmaktan çekinir esrarlı bir aile olarak biliyoruz... Gerçi ilk ziyaretin bizden yapılması usuldendir amma kabul olunmakta tereddüt ettiğimiz bir kapıyı nasıl çalabilirdik?

Doktor, Şehamet Hanım'ın minnetlerini anlatırken, Orhan'la Turhan'ın yüzlerinden uçan pembeliğe dikkat etmekten geri kalmadı. Henüz yüzünü görmedikleri bu güzel kızı gençliğin billûrlaştırdığı hayal yaldızları içinde kulaktan sevemezler miydi? Şehamet, onlara görünmemekle birlikte kendisi pencereden bu iki kardeşi inceleyebilirdi. Acaba ikisinden birini beğenmiş miydi? Kız onların, ve onlar kızın hakkında ne düşünüyorlardı?

Doktor, beylerin yüreklerinde dönen bu sırrı yüzlerinden kapmak istedi. İki kardeşin gönüllerinde doğacak bu aşktan aralarında şiddetli bir rekabet uyanırsa sükûnet içinde yaşayan bu aile bir felâket borasına tutulmuş olacaktı... Perili kız uğradığı yerlerde hep böyle serüvenler mi tutuşturuyordu?

Doktor, evine dönmek üzere salondakilere veda ederken Dilâver, elini yakalayarak:

— Beyefendi, samimi tebrikimi sunarım...

Biraz şaşalayan Muammer Feyzi Bey:

— Neden dolayı çocuğum?

— O perili ailenin yanından dayak yemeden döndüğünüzden dolayı...

Hepsinin gülüşmeleri arasında Talât Bey ekledi:

— Periler yaramazlara dayak atarlar. Uslu, ağır kimselere dokunmazlar...

Dilâver — Siftahı ben ettim. İkinci olarak kim uslandırılacak, meraktayım...

Orhan — Yine sen, Dilâver. Yine sen... Senden başka içimizde onlarla zıtlaşan yok.

Turhan — Vurdukları yerde gül biter...

Dilâver — Ateş çıkıyor, ateş... Sizi de okşadıkları vakit görürsünüz. Curcuna saatleri, hiddetli azgınlık geceleri, sessiz akşamları var...

XXVII

DİLÂVER BÜYÜK SIRRIN PEŞİNDE

Aradan birkaç gün geçti. Komşu köşk savuşturduğu patırtıdan dinleniyor sanılacak bir sessizlik içinde uyuyor gibiydi. Orhan'la Turhan, Abdüllâtif Efendi ailesiyle görüşmeye vesile verecek bir olayın çıkmasını sabırsızlıkla bekleyip duruyorlardı.

Dilâver'de esrarlı bir hal vardı Her zamanki gevezeliğine karşın, söylemiyor, iki kardeşin önünden anlamlı sırıtışlarla savuşup gidiyordu.

Orhan — Dilâver değişti, dikkat ediyor musun?

Turhan — Evet...

— Ruhların tokatından sonra oğlan tuhaflaştı.

— Bir şey var amma söylemiyor...

— Söyletmeye uğraşalım...

Sordular, sıkıştırdılar. Dilâver anlamlı gülümsemelerden başka bir karşılık vermedi. Beyler bu merakta iken Çeşmifettan bir gün onları gizlice bir köşeye çekerek:

— Velinimet zadelerim, başıma gelenleri biliyor musunuz?

Orhan — Hayrola kalfam...

Çeşmifettan — Oğulcuğumu periler zaptetti...

Turhan — Neden anladın?

Çeşmifettan — Gece yarısı döşeğinden kalkıp gidiyor...

Orhan — Nereye gidiyor?

Çeşmifettan — Arkasından koştum amma gecenin zifir gibi karanlığında nereye gittiğini fark edemedim ki... Bahçede

enine boyuna dolaşmağa korkuyorum... Kulağımın dibinde horoz öter gibi bir ses oldu. Hemen içeriye kaçtım.

Kadının bu dertleşmesinden merakları artan beyler, kendilerinden kaçan Dilâver'i bir gün bahçede yakalayarak aralarında karmanyolaya aldılar. Dört kolun çemberinde onu kıvrandırarak soruyorlardı:

— Söyle bakalım. Gece yarıları sıcak döşeğinden kalkıp da nereye gidiyorsun?

Dilâver onların meraklarını arttıracak bir dudak büküşüyle:

— Hey kuzum, hey... Her yiğitin gönlünde bir arslan yatar...

Orhan — Be çocuk, üçümüz de kalpleri, vicdanları, ruhları bir, üç kardeşiz... Biribirimizden gizli sırrımız olabilir mi?

Dilâver hep esrarlı sırıtışla:

— İnsanlık hali bu... Bazan olabilir de...

Turhan — Yediğin tokatın beş pençesi hâlâ suratından gitmedi. Gece dışarıda dolaşmaya korkmuyor musun?

Dilâver — Korkmuyorum... Artık bana bir şey yapamazlar...

Orhan — Niçin?

Dilâver — Tılısımlandım.

Turhan — Tuhaf şey.

Dilâver, göğsünden boynuna kaytanla asılı üçgen bir teneke muska çıkarıp göstererek:

— Hiç tuhaf değil... Bakınız...

Orhan — Ulan sen rahmandan yılmaz, şeytandan korkmaz septik bir çocuktun. Nasıl değiştin böyle birden bire?

Dilâver — Gerekince her şey olur beyim... Sabri Hoca Kudüs'te hahambaşı oldu derlerse buna hiç şaşmayınız... İnsan gereğe göre değişmek tabiatında yaratılmıştır...

Orhan — Mademki boynuna bu kapalı tenekeyi takarak tılısımlanmışsın. Onlarla aran düzelmiş demektir...

Dilâver — Oldukça...

Orhan — Bize komşu köşk üstüne bazı bilgiler veremez misin?

Dilâver — Söylememe izin verilenleri.

Turhan — Demek ki artık çok şeyler biliyorsun? Söylenecekler... Söylenmiyecekler var.

Dilâver — Tabii.

Orhan — Bizi kendine sırdaş etmeye onlardan çekiniyorsun...

Dilâver davranışını ciddileştirmeye uğraşarak:

— Hal gereği...

Turhan — Komşu köşkte gürültüler kesildi. Ruhlarla barış mı yapıldı?

Dilâver — Bu kadarını söyliyebilirim... Barış değil ateş kesme... Şimdi dünyanın hiç bir yanında barış yoktur... imzalananlar hep uzun vadeli ateş kesmelerdir...

Orhan — O tenekenin içinde ne var?

Dilâver — Bilmiyorum.

Turhan — Bilmediğin şeyi boynuna ne takıyorsun?

Dilâver — Biz insanlar yaptığımız şeyleri hep bilerek mi yapıyoruz... Birçok içgüdüsel hareketlerimizde hayvanlarla ortak değil miyiz?

Orhan — Kim verdi o tenekeyi sana?

Dilâver acayip bir surat çatışıyle:

— Söylenir mi hiç...

Orhan — Açalım, bakalım ne var içersinde...

Dilâver birkaç adım geri çekilerek:

— Olur mu hiç öyle şey? Sonra tılsım bozulur...

İki kardeş bu tuhaf çocuğun üzerine saldırarak:

— Şimdi seni yere yatırır... zorla boynundan alıp bakarız...

Dilâver bacaklarının bütün gücüyle kaçarak:

— Olmaz... Olmaz... Sonra hepimiz çarpılırız...

Kardeşler kaçanın şiddetle peşinden giderek:

— Seni şimdi yakalayalım da bak, olur mu, olmaz mı?

Dilâver onlara bahçeyi dört döndürdükten sonra yakayı ele verir. Yere yatırıp üzerine çullanırlar. Göğsüne saldırarak tenekeyi kapmaya uğraştıkları sırada hırçın oğlan bağırır:

— Bırakınız... Bırakınız... Şaka yaptım. Hepsini söyliyeceğim... Ben olanları anlatayım da isterseniz tenekeyi de açıp içine bakarız...

Turhan — Hah, şöyle imana gel...

Orhan — Olanlar nedir? Ne oldu ki?

Dilâver — Anlatacağım diyorum...

Orhan — Bizden gizli ne işler gördün? Şimdiye kadar o-

lanları niçin sakladın?

Dilâver — Serüveni tamamladıktan sonra anlatacaktım.

Turhan — Daha tamamlayamadın mı?

Dilâver — Hayır.

Orhan — Olan kısmını anlat.

Dilâver — Anlatacağım, diyorum. Ellerimi, ayaklarımı bırakınız.

Turhan — Kaçarsan yine yakalarız.

Dilâver — Kaçamam... Anlatacağım. Siz sormasanız da yine anlatacağım. Çünkü kendim için değil sizin hesabınıza çalışıyorum...

Büyük çınarın gölgesindeki kanapeye sıralandılar. Üçü de kollarını kardeşçe biribirinin boyunlarına attıktan sonra Orhan:

— Haydi, söyle bakalım.

Dilâver — Sizden sakladığım büyük bir sır yok...

Turhan — Büyük küçük bizden gizlediğin bir şeyler var.

Dilâver — Münire'ye kur ediyorum. Mesele bundan ibaret. Komşunun esrarına sokulabilmek için başka çare bulamadım.

Orhan — Yaptığın kur beklediğin sonucu vermeye başladı mı?

Dilâver — Şimdi göreceksiniz... Dinleyiniz. Münire'nin suratında insana kur iştihası verecek bir çekicilik olmadığından ben, yarı lâtife biçiminde başlamış olduğum bu işi hemen hemen aklımdan çıkarmıştım. Ama bu kadına aşk ilânı yollu savurmuş olduğu kuru sıkı birkaç söz meğerse onun yüreğine iyiden iyi işlemiş... O zamandan beri Münire benim için gizli sevda çekermiş.

İki kardeş el çırparak:

— Tebrik ederiz...

Dilâver — Bu tebrike benden teşekkür beklemeyiniz.

Orhan — Kadın sana nasıl açıldı?

Dilâver — Ateşe konan istiridye gibi... Bir akşam bahçede geziniyorum. Kulağıma hafiften bir ses geldi: — Dilâver Bey. Dilâver Bey... O tarafa doğru yürüdüm. Baktım o... Ağaçların arasından bana bakıyor. Yaklaştım. Lâfa başladık. İlk sözlerde kadın tıkanır gibi helecanlar geçirdi, sonra açıldı... Hım, iş kötü...

Orhan — Demek sana fena halde tutulmuş...

Dilâver — Ökseye basan sersem ispinoz gibi... İlk sözleri şunlar oldu: «— Artık top oynamıyorsunuz? Uçurtma havalandırmıyorsunuz?» Bu soruların ne demek olduğunu anlıyorsunuz ya? Münire onların bahçesine geçmek için artık neden bir vesile yaratmadığıma çıkışmada bulunuyor. İlk ateşlerinin heyecanlarıyle kızararak itiraftan çekinen acemi sevdalılar gibi şundan bundan konuştuk. Ayrılırken Münire kulağıma eğildi. Şunları fısıldadı:

«— Sana söyliyeceklerim var. Bu gece herkes uyuduktan sonra ikide, iki buçukta buraya gelir misin?

«— Gelirim amma o vakit buralarda gezinilebilir mi? Çarpılmaz mıyız?

«— Bir şeycik olmayız... Ben onların huylarını öğrendim.»

Kadına söz verdim. Kararlaştırılan saatte gece oraya gittim. Münire ayazda beni bekliyordu. Elimden tuttu. Yürüyorduk. Nereye gidiyorduk? Birkaç gece önce tokat yediğim yerden geçerken elimde olmayarak yüreğim titredi. Ama şimdi ben ruhlardan çok Münire'den endişeye düşmüştüm. Elimi içine aldığı avucu şiddetli bir sıtma ile hem yanıyor, hem titriyordu. Onun bu heyecanını ben hiç de hayra yormuyordum...

Orhan gülerek:

— Aşk sıtması olacak, sevinsene...

Dilâver — Tersine, ben şiddetle yeriniyordum. Çünkü ağzından birkaç söz almak için ben onu midemin tahammülünden fazla okşayamazdım.

Turhan güle güle büklüm olup yine doğrularak:

— Öyle bir kadına karşı midenin âzami tahammülü ne kadardır?

— Hani ya dumanı içine çekmeden sigara içen kimseler vardır. Ben de işte öyle dudaklarımı kuru kuruya Münire'nin yanağına dokundurup dokusunu almadan hemen çekerek kaçıvermek niyetindeydim.

Orhan — Ey, sonra ne oldu? Niyeti bozdun mu?

Dilâver — Evet, ramazanda kazaya uğrayan oruç gibi. Aklıma geldikçe yüreğim bulanıyor. Ama size anlatmak istediğim, serüvenin bu yanı değildir. Dinleyiniz. Beni kolumdan çeke çeke köşkün bodrum katına kadar sürükledi. Eski püskü eşya ile döşenmiş bir hizmetçi odası... Dar, hurda bir karyo-

la... Kopuk, kırık döküntü takımlarla düzeltilmiş bir tuvalet masası. Ortada topal bir devrimin üzerinde iki tabak yemiş...

Orhan — Sana ikram için hazırlamış olacak...

— Ne sandınız ya? Ama ben yemişten önce dayaktan korkuyorum...

Orhan — Kimden, ruhlardan mı?

Dilâver — Ruhlardan, insanlardan... Bu sahte âşık rolünü oynayarak o odaya kadar girdim amma bir duyulursak kim olduğumu pek de anlamadan pataklanacağımdan şüphe etmiyordum. Tanınmasam da fena, tanınsam da... Velittin Paşa ailesinden bir genç, komşusunun evine zamparalığa girmiş diyecekler. Kiminle? Kirli bir hizmetçiyle...

Turhan — Belki de, ya ağabeyimi, ya beni sanacaklar...

Dilâver — Hangimizi sanırlarsa sansınlar, her halde şerefli bir çapkınlık olmayacak... Ben bu tehlikeden kurtulmak için gözlerimi kapıya diktim... Çıt olsa hemen tabanları kaldıracağım. Ama odaya girer girmez de kaçmak olmaz ya... Anlamak istediğim şeyler var. Küçücük sedirin ucuna iliştim. O da geldi yanıma oturdu. Beni yiyecek gibi ateşli bakışlarını üzerime dikti. Gûya Münire ile kırk yıldan beri sevişiyormuşuz gibi serzenişlere girişti...

«— Ah hiyanet, diyordu... Sana yanıyorum lâfıyle yüreğime ateş koyduktan sonra bir daha görünmez oldun. Bu ilk sözüne kandım, ben de sana yandım...»

Hizmetçi kadın fermeye hazırlanan bir av köpeği gibi hemen yüzüme atılacak bir davranış almıştı. O bana üç parmak yaklaştıkça ben bir karış öteye çekiliyordum. Pek yüz vermeye gelmiyeceğini anladım. Münire'nin hem göynünü, hem de esrar döktürmek istediğim ağzını idare edebilmek için büyük diplomatlık gerekiyordu. Korkak, çekingen bir hal aldım. O, bana soruyordu:

«— Ne oluyorsun?

«— Korkuyorum...

«— Niçin?

«— Aşağıya biri inip de bizi böyle görürse...

«— Bu saatte odalarından dışarı çıkmak hiç birinin haddine düşmemiş...

«— Neden?

«— Ötekilerden çekinirler.

«— Ötekiler kimler?

«— Ruhlar, cinler, periler...

«— Ne bu köşkte ve ne de bu semtte öyle şeyler yoktur. Yoktu...

«— Bu aile nereye giderse, ötekiler de peşlerinden gelirler.

Münire'ye ısrarla sordum:

«—Aman bunu bana anlat... Niçin peşlerinden geliyorlar?

Münire cesaret alarak bir kolunu boynuma attıktan sonra:

«— Bana, kimseye söyleme diye çok sıkı tembih ettiler amma ben senden canımı saklamam...

«— Eksik olma Münire'ciğim...

«— Bizim küçük hanıma, biribirine rakip iki ruh âşıktır. İkisi de bazı geceleri gelirler, «hangimizi alacaksın?» diye Şehamet'in üzerine yürürler. Zavallı kızı bayıltıncaya kadar üzerler...

«— Bu söylediğin akıl alacak şey değil.

«— Aklın almadığı bu iş işte burada oluyor.

«— Bu olay nasıl olmuş, esası nedir? Biliyor musun?

«— Bilmiyorum. Olayın nerede ve nasıl başlamış olduğunu öğrenemedim. Yalnız küçük hanımın kocaya varamıyacağını konuşurlarken işittim. Şehamet'i almaya kim cesaret ederse ruhlar onu öldüreceklermiş.

«— Başka daha ne biliyorsun?

«— Bildiğim hepsi bu...

Münire'nin ağzından sır kapabilmek için uğraşmaya lüzum kalmamıştı. Ama ileride bu esrarlı ailede soruşturulmasına gerek duyulacak olaylar olabilirdi. Onun için Münire'den dostluk kapısını açık bırakarak ayrılmak gerekti...

İşi tatlıya bağlayarak oradan hemen vızlayıvermek için bahane düşünürken Münire:

«— Bazı geceler burası onlarla dolar... Evin altını üstüne getirirler...

«— Ne zamanlar?

«— Belli olmaz... Bazan sıklaştırırlar. Bazan birkaç ay ara verirler.

«— Öyle ise kaçayım. Ben onlardan çok korkarım.

«— Korkma, senin için bir muska hazırladım.

Dedi. Ve ufak bir mukavva kutudan bu teneke muskayı çıkardı. Kendi eliyle boynuma taktı. Ve ekledi:

«— Bu tılsım boynunda iken hiç bir şeyden korkma.

«— Bu evde herkesin boynunda böyle bir muska mı vardır?

Kadına güven vermek için bu hediyeyi boynumda taşımak zorunda kaldım. Hemen kaçıvermek amacıyle gözlerimi kapıya diktim. Kadın niyetimi anlayarak:

«— Nereye?

«— Gideceğim.

«— Niçin bu kadar erken?

«— Korkuyorum.

«— İşte muskan var ya...

«— Daha onun kutsallığını denemedim...

Beni belimden çemberliyerek:

«— Salıvermem.

«— Annem nerede kaldığımı merak eder.

«— Oh kıllı bebek... Annesinin yavrusu. Baksana koskoca oğlan...

Lâtifeler kabalaşıyordu. Ben onu da belimde birlikte sürükliyerek oda kapısını açmak isterken:

O — Nereye canım?

«— Gideceğim.

O, döşeği göstererek:

«— Biraz dinlenmiyecek miyiz?

«— Başka vakit...

«— İğrenme, vallahi döşeğim tertemizdir...

«—Sana söz veriyorum. Başka gece gelirim. Bu akşam kalamam. Annem rahatsız, ilâcının vakti geldi. Gidip içireceğim...

«— Bir iki yemiş ye bari.

Elma, armut, elime ne geçtiyse ceplerime indirerek son bir kucaklaşmayla Münire'yi kollarının arasında zoraki ve okşamadan çok pataklamaya benzer bir hırçınlıkla sıktıktan sonra kapı dışarıya can atmak istedim amma aç sülük gibi vücuduma yapışan sevmediğim sevgilimi de birlikte sürüklüyordum.

Münire, ağlamaklı bir suratla:

«— Sen beni sevmiyorsun.

«— Tersine, çok sevdiğim için ruhumu doyuracak kadar seni okşayamıyorum.

«— Bu da ne demek kuzum?

«— Fazla sevda helecan getirir. Kuvveti keser. Baksana nefesim nefesime yetişmiyor. Tıkanacağım.

Gerçekten de bulantıdan tıkanır gibiydim. Son bir çabayla hizmetçi kadına yeniden sarıldım. Hiddet ve nefretin kollarıma verdiği güçle sıkabildiğim kadar yoğurduktan sonra bir hamalın yükünü atışı gibi onu bütün şiddetle vücudumdan yere silkerek kaçtım. Serüvenin üzerinden günler geçtiği halde onun göğsünden almış olduğum kekremsi, mayhoş, martlanmış turşu kokusu hâlâ genzimden gitmiyor.

Bu komik serüven üzerine üç genç arasında bir hayli alay geçtikten sonra Dilâver, sözlerini ciddileştirmeye uğraşarak:

— Münire'ye yüz batman sevda gösterip de ağzından alabildiğim beş dirhem sır şu oldu: «Küçük hanıma biribirine rakip iki ruh âşıkmış... İkisi de, hangimizin olacaksın diye üzerine yürüyerek Şehamet'i bayıltırlarmış...» Siz buna ne dersiniz?

Orhan şimdi biraz düşünceli:

— Olabilir. Ruh olaylarında buna benzer ispatlı, tanıklı çok örnekler okuduk.

Dilâver — Şimdi durumun genelliğini bırakıp özelliğine bakalım.

Turhan — Ne demek istiyorsun?

Dilâver — Serüvenin bizimle ilgili yönünü incelemeye çalışalım.

Bu sözün altında neler olabileceğini biribirinden sorar gibi iki kardeş bakıştılar...

Dilâver devam etti:

— Eğer ruhların verdiği haberler doğru ise, bize uzaktan erişecek felâketin bu aileden geleceğine benim şüphem kalmadı. Ama anlamak istediklerimi Münire'ye tamamiyle söyletemedim. Çünkü onun da derinden derine bu esrardan haberi yok...

Orhan — Anlamak istediklerin nedir?

Dilâver — Bize ruhların haberleri şöyledir: «Uzakta bir cinayet oluyor. Bunun sarsıntısı size dokunacaktır.» Ben işte

bu cinayeti öğrenmek istiyorum. İki ruhun Şehamet'e tutulmaları çok garip bir olay olmakla birlikte bunda bir cinayet göremiyoruz. İki ruhun kıza olan aşkları bir cinayetten doğuyor. Ya da bu ikiz aşktan bir cinayet doğuyor... Bunu bulmaya uğraşalım...

İki kardeş şimdi daha çok düşünmeye vardılar.

Dilâver yine devam etti:

— Çok zor bir bilmece, düşünmekle bulunacağa benzemiyor. Bunu bize yine ya ruhlar haber verecektir. Ya da zamanla sırların düğümü kendi kendine çözülecektir...

Orhan — Bize merak veriyorsun, Dilâver.

Dilâver — Merak vermiyorum. Sizi dikkat ve sağ görüye çağırıyorum. Çünkü işin asıl meraklı yanını daha söylemedim.

Turhan — Söyle.

Dilâver — Bu ailenin bize komşu gelmesiyle ruhların kâhinliği yarı yarıya kendini gösterdi demektir. Şimdi serüvenin ikinci bölümüne bakalım. Oradan buraya bir kötülük nasıl sıçrayacak? Bunu bulabiliyor musunuz?

İkisi birden:

— Hayır.

— Benim bu konudaki düşüncemi söylememe izniniz var mı?

Yine ikisi birden:

— Hay hay, var...

— Sizin biriniz ya da ikiniz birden Şehamet Hanım'ı seveceksiniz. Bora buradan kopacak... Denklemi olumlu bir düzey üzerine kuralım. Kendinizi yoklayarak bana bir cevap veriniz bakayım.

Orhan — Tuhaf söylüyorsun. Daha yüzünü görmediğimiz bir kızı sevip sevemiyeceğimizi ne bilelim?

Turhan — Bu yargında da yanılıyorsun Dilâver. Ağabeyimin gönül verdiği bir kızı sevmeğe kalkışmak küstahlığını asla benden bekleme... Buna hiç bir ihtimal yoktur.

Dilâver — Ben önünüze çıkan bilmecenin sınırlarını tayine çalışıyorum. Aklım buraya kadar varabiliyor. Eğer siz bu meçhulün ilerisini, gerisini daha iyi kestirebiliyorsanız söyleyiniz...

Orhan — Oradan buraya gelecek felâketi niçin bizim tutulacağımız sevdadan çıkarıyorsun?

Dilâver — Öyle görünüyor...

Turhan — Komşumuzun yüzünden başka bir kedere uğrayamaz mıyız?

Dilâver — Nasıl?

Orhan — Örneğin orada bir yangın çıkar... Bizim dama bir kıvılcım sıçrar, biz de yanarız...

Dilâver — Evet, ruh oraklısı öyle diyor. Oradan bir yangın çıkacak amma kıvılcım evimizin saçağına mı, yoksa sizin gönlünüze mi sıçrayacak? Bu soruya yakın bir gelecek karşılık verecektir. Her halde kendinizi denk almalısınız küçük beylerim...

XXVIII

İKİ KOMŞU ARASINDA DOSTLUK KURULMASI

Doktor Muammer Feyzi Bey, Şehamet'in baygınlığı gecesi o köşkten bu köşke şu anlamda bir söz getirmişti:

— Komşumuzla görüşmek arzusundayız ama ilk ziyareti geleneğe uyarak onlardan bekliyoruz...

Eski terbiye ile yetiştirilmiş Mahinur Hanımefendi, geleneklere karşı bulunmamak için bir gün Leman'ı, Çeşmifettan'ı birlikte alarak komşuyu ziyarete gitti. Her iki taraf da kırk yıllık tanışıklar gibi biribirinden çok hoşlandılar. Mahinur Hanımefendi hele Şehamet'in güzelliğine, terbiyesine bayıldı. Çok geçmedi, ötekiler de karşı ziyaret yaptılar.

Şimdi iki aile arasındaki yabancılık, çekingenlik gittikçe gevşiyor, gidip gelmeler sıklaşıyordu. Ama nasıl oldu da ruhların saldırıları altında ezilen bu aile birden bire biraz serbestleyebildi?

Velittin Paşanınkiler şimdilik bu sırra akıl erdirememekle birlikte kendilerini komşularının çekiciliğinden de kurtaramıyorlardı.

Artık bahçeden bahçeye geçiliyor, Orhan, Turhan, Keramet, Şehamet, Leman, Dilâver arasında gittikçe sıcak bir dostluk kuruluyordu. Futbol, tenis partileri yapıyorlar. Büyük çınarın gölgesindeki kanapelerde edebiyattan, gençleri ilgilendiren toplum sorunlarından, spordan konular açılıyordu. Biribirlerine ödünç kitaplar veriyorlar.

Her iki aile fertleri öbür tarafta kendine denk bir dostla karşılaşmıştı. Mahinur'la Rasihe Hanımlar, Talât'la Abdüllâtif Beyler, biribirinde vefalı birer dost bulmuşlar, Orhan Şehamet'le, Leman Keramet'le bağdaşmışlar, Atak da Koket'e kavuşmuştu...

Yalnız Turhan'la Dilâver açıkta kalmış gibiydiler...

Dilâver umduğundan büyük bir belâya çatmış bulunuyordu. İki aile arasında bir dostluk kurulmaya başlayınca Münire'den gizlice sır almaya pek lüzum kalmamıştı. Bundan dolayı o kadına perili bahçenin karanlık gecelerinde aşkını bir ilâhi gibi okuyan âşık, şimdi sevgilisiyle yüz yüze gelmekten elden geldiğince kaçıyor, onun yüz yüze gelmekten bu kaçışı ise hizmetçi kadını büsbütün çıldırtıyordu.

Münire, işden fırsat bulduğu anlarda ağaçlar arasında hep vefasız sevgilisini gözetliyor, ona kâh yalvarıcı öpücükler gönderiyor, kâh hiddetle sıkılmış yumruklarını sallıyordu.

Kadının böyle bazan etraftan görülmek çekinmezliğine kadar varan taşkınlıklarına tanık olan Orhan'la Turhan, ondan soruyorlardı:

— Dilâver, bu ne?

— Rezalet...

— Gerçekten...

Sonra iki kardeş Dilâver'in kızararak verdiği bu cevaba gülüyorlardı. Çocuk bu gülmelere hiddetlenerek çatık surat ve kısık sesle:

— Gülmeyiniz, diyordu. Gülmeyiniz... Terbiyesiz hizmetçinin bu yılışkanlığı Abdüllâtif Efendi ailesinin bizim hakkımızda çok fena bir fikir edinmesine sebep olabilir.

Orhan — Öyle ya... Bu kirli hizmetçiye tenezzül eden gençlerde, terbiye, özellikle güzel beğeni aranabilir mi?

Turhan — Bu köşkün gençleri tarafından öbür köşkün hizmetçisine aşk ilân edilmiş... Bu genelleştirme üçümüz için de olur. Bu kirli sevda hepimize bulaşmış oluyor...

Dilâver — Çok egoistsiniz yahu... Ben bu kadına gerçekten gönül verip de aşkımı yanmadım. Ağzından birkaç söz almak için bulantıyla karışık bir arsızlık yaptım. Belâyı başıma satın aldım. Şimdi üç kafanın aklını birleştirerek pürüzü ayıklamaya bir çare aramak gerekirken beni balçığa itip kendinizi temize çıkarmaya uğraşıyorsunuz.

Orhan parlayarak:

— Haha, Lâfa bakınız. Kötü gözden seni kurtarmak için biz de mi Münire'yi sevmiş görünmeliyiz?

Dilâver — Çözümlenmesi gereken bu mesele değil. Bu kadını bahçeden bahçeye bana sarkıntılıktan alıkoymak için ne yapmalıyız? Düşünülecek şey işte budur...

Orhan — Tehdit...

Dilâver — Nasıl?

Orhan — Basbayağı.

Dilâver — Onun gönderdiği tatlı öpücüklere karşı ben burada sopa mı sallamalıyım?

Turhan — Kadının cüretini kesecek bir korkutma usulü bul da ne sallarsan salla...

Orhan birden bire:

— Dilâver...

— Efendim?

— Hani ya senin boynunda nazeninin eliyle asılmış bir teneke muska vardı. Ne yaptın onu?

— Bırakınız Allahı severseniz. Attım bir tarafa...

— Haydi, bul getir.

— Ne yapacaksın?

— Görürsün.

Dilâver gider, sekiz on dakika sonra elinde muska ile dönerek:

— Alınız.

Orhan — Nerede buldun?

Dilâver — Ben boynumdan fırlatıp atmıştım. Annemin böyle şeylere saygısı büyüktür. Bulduğu yerden kaldırıp dolaba saklamış. Ne yapacaksın? Cin, şeytan şerrinden emin olmak için boynuna mı asacaksın?

Orhan — Hayır, açıp içine bakacağım. Ne var?

Dilâver — Bu tenekeciğin içine deve, fil sığmaz ya... Elbette münasebetsiz bir şeyler vardır.

Ufak bir tornavidanın ucuyle lehimi kaldırarak üçgen tenekeyi açarlar. Mihr-i Süleymana benzer acayip şekiller, Kûfi mi? Mıhi mi birtakım harfler, rakamlar arasında yalnız bir şekil dikkatlerini çeker: Bir yürek resmi üzerine bir hançer saplanmış... Yürekte Dilâver, hançerde Münire yazılı... Ve sonra şu söz:

«Münire'nin aşk hançeri.
Dilâver'in gönlünü delsin
Kanatsın.
Ağlatsın...
Çıldırtsın...
Yalvartsın...
Amin... amin erhamerrahimin.»

Bu duanın öbür yanında yedi meşale arasına alınmış bir insan şekli ve şu yazılar:

«Bu resim meşalelerin alevlerinde nasıl kavruluyorsa Dilâver de Münire'ye öyle yansın, yansın, yansın, yansın, yansın... Yüz defa yansın, bin defa yansın, yansın, yansın... Ezanlar okunurken, ölüler gömülürken, gebeler doğururken, hastalar can verirken... Mağrıp yıldızının kuyruğundan saçılan ateşler Dilâver'in gönlüne kor döksün...»

Ve daha bundan öteye saçmanın çeşitleri...

İki kardeş katıla katıla gülerlerken Dilâver lâhavle ile boyun kırarak:

— Vay imansız karı be... Beni salamandıra sobasına çevirdi.

Orhan — Bu ruhlardan, perilerden koruma muskası değil, âdeta bir muhabbet büyüsü...

Dilâver — Ama etkisi ters çıktı. Ben ondan buz titremesiyle soğudum. O bana cehennem ateşiyle yanıyor.

Turhan — Kadın bu büyü muskasını kime yazdırttı acaba?

Dilâver — Bu yakınlarda tanıdığım bir püfçü, bir büyücü var...

Orhan — Kim?

Dilâver — Baba dostunuz Şeyh Battalzade Abdüsselâm.

Turhan — Zanneder misin?

Dilâver — Kuvvetle.

Orhan — Bu muskayı kaça yazmıştır?

Dilâver — Yedi sekiz liradan aşağı değil.

Turhan — Belki daha çok.

Dilâver — Kadın benim aşkıma hizmetçilik aylığının bir ikisini feda etti desenize...

Turhan — Muska etki göstermediği için kadın belki senden çok elinden çıkan paralara yanar...

Dilâver — Beylerim, şaka bir yana, sevilmeden sevmek bir ıstırap, sevmeden sevilmek de bir felâket...

XIX

RUH SORULAN SIRLARI SÖYLEMİYOR

Şehamet'in annesi Rasiha Hanım, Velittin Paşa'nınkilere karşı ziyaretini yaptığı vakit kızını birlikte getirmemişti. Orhan'la Turhan, perilere karışmış bu dünya güzelini görmek merakıyle üzülüyorlardı. Talât Bey de kadınlar arasındaki geleneğe uyarak Abdüllâtif Bey'e ilk ziyaretini yaptı. İki kardeş fırsattan yararlanarak bu misafirlikte dayılarının peşlerine takıldılar. Ev sahibi komşularına pek sıcak bir kabul yüzü gösterdi. Karısıyle kızını da takdim etti. Şehamet'in gururlu, solgun, mahzun, esrarlı güzelliği karşısında beylerin gözleri kamaştı. Gerçekten kızın haline insanlıktan çok perilik özelliğine yakışır bir sevim, madde dışına kaçar bir akıcılık, bir incelik var. Yüzüne yönelen gözlere tatlı bir çekicilik nuru saçıyor, korku ile karışık bir saygı duygusu veriyor. Tapınılmaya değer bu güzelliğe iki kardeş büyülenmekten çekinir bir yürek çarpıntısıyle sürekli bakamıyorlar.

Bu iki gencin karşısında Şehamet'in ne hissettiğini anlamak kabil olmadı. Yüzünde iç üzüntüsünden renk verecek en ufak bir işaret belirmiyor. O, her tarafa aynı durgunluğun kayıtsızlığıyle bakıyordu. Pek az söze karıştı. Ve söylerken gözlerini karşısındakinden başka yana çeviriyordu. Bu kızın gençliğini sararak bir koza gibi içine alan sır ne idi? İki kardeş bu canlı bilmecenin arkasından çözümleyemedikleri müşkülü, karşısından da bir zerresini aydınlatamadılar...

Bu ilk ziyaret pek resmî oldu. Çok sürmedi. Dilâver, beylerin ne hallere uğradıklarını anlamak merakıyle kapı önünde dönüşlerini bekliyordu. Onları görünce hemen küçücük bir şişe göstererek:

— Baygınlığa uğradınızsa sizi ayıltmak için bakınız eter hazırladım, dedi.

Orhan — Yavrum, Münire'nin aşkından bitkin düşmemek için eteri sen koklan...

Dilâver — Zaten ben de bu ilâcı cebimde onun için taşıyorum. Anlatınız bakalım, dünya güzelinin karşısında ne duygulara tutuldunuz?

Turhan — Şimdilik bir şeye tutulmadık amma gelecek için söz veremeyiz.

Dilâver — Şehamet'in güzelliğini şairliğinizin bütün gücüyle bana anlatınız.

Orhan — Avrupa'da, Amerika'da, Asya'da, hatta Afrika'da, Avustralya'da, ne kadar sinema ve sanat yıldızı, ayı, güneşi varsa, hepsini toplayıp güzelliklerini sıfırla anlattıktan sonra Şehamet'e tam numara vermek...

Dilâver — Demek bütün dünya bir yana... Şehamet bir yana...

Turhan — Perilerin âşık olduklarına insanların bayılmaları gerekir.

Orhan — O kızın yüzüne baktıkça insanın yüreği korkulu bir helecana tutuluyor...

Dilâver — Neden?

Orhan — Seviverirsem diye...

Dilâver — Aferin, tehlikeyi anladınız demek?

Orhan — Tehlikeyi anladık amma anlayamadığımız çok şeyler var.

Dilâver — Neler?

Orhan — Bu kız için yapılan söylentilerin bir aslı olacak. En çok şaştığım şey, Dalai Lama gibi gizlilik örtüleri altında buraya getirilen kızın birden bire yüzünü açarak bize gösterdiler. Bu sırlar üzerinde bir değişiklik oldu. Önümüze bir muamma da buradan çıkıyor.

Dilâver — Muammanın çözümlenmesini ben o kadar zor görmüyorum.

Orhan — Söyle.

Dilâver — Ruhlar, periler, cinler buradan ellerini, ayaklarını çektiler. Suratıma inen şamar bir veda okşaması gibi oldu.

Orhan — Hangi kuvvet onları buradan böyle silip süpürebildi?

Dilâver — Öğünmek gibi olmasın amma bu mucizenin kahramanı galiba bu âciziniz oldu.

Orhan — Nasıl?

Dilâver — Nasıl olacak? Işıklı vücuduyle önümüzden geçen ruhun arkasına tüfeğimin namlusunu veriştirdim. Kızdı, beni tokatladıktan sonra bu güceniklikle artık bir daha görünmediler...

Orhan — Hayır. Bu tahminini doğru olarak kabul edemem.

Dilâver — Güçlüğü yok ya... Masa başına oturduğunuz vakit sizin aile perisinden işin ne olduğunu öğrenirsiniz...

Turhan — Soruyoruz, söylemiyor. Çekiniyor.

Dilâver — Doğru söyleyenlere ahrette de mi ceza var?

Merak edilen bu şeylerden birinin düğümü çözülse belki öteki meçhuller de birer birer gevşer... Ama bu mucizeyi zamanın yardımına bırakıp beklemek de pek üzüntülü oluyor.

Düşündüler. Aile «génie» sine yalvarmaktan başka bir çare bulamadılar. Bu çağırma için özel küçük bir toplantı yaptılar.

Orhan, Turhan, Leman, mürebbiye, Dilâver masa başına dizildiler. «S.L.M.»yi çağırdılar. Bu teklifsiz, iyi ruh çok bekletmeden geldi... Tıkırtılar başladı:

Orhan — Sevgili ruh, yine seni bir müşkülümüzün çözümlenmesi için çağırdık.

Ruh — Dünya derdi, hayat müşkülü biter mi?

— Bizi meraktan kurtarmanı çok rica ederiz.

— Biz organizmanın kasvetli sınırlılığından kurtulduk amma her merakın sırlarını çözümleyebilecek bir keşif gücüne de erişmiş değiliz... Biz birçok konularda da sorumluluk altındayız... Dünyadaki günahkârlıklar gibi... Hayat insanlara bazı kuvvetler vermiştir. Ama moral bunları yerinde kullanmayı yani kötüye kullanmamayı buyurur.

Yeryüzündeki bütün kötülükler, bu bireysel güçlerin çok kötü tutkulara alet edilmelerine karşı din, ahlâk, kanun yoluyle etkili birer düzene konulamamalarından ileri gelmektedir. Her fert aç bir kurt gibi nefsini ortaya salıvermiştir. Gücü yetebildiğini dişleyerek kopardığı parçayı yutmaktadır.

— Ne yapalım aziz ruh... Bu gücü gücü yetene kanununu koyan doğadır. Balık balığı yemese denizdeki bu yaratıklar nasıl yaşayabilir?

— Dünya yüzü uygarlığını su içi hayatına benzetmeyiniz. Balıklar biribirini yutarak yaşarlar. Ama bu canavarlık insan-

lar arasında kanun olamaz. Bir dişi balık suya hesapsız binlerce yumurta bırakır. İnsan bir iki doğurur ve doğurduğunu doğaya bırakmıyarak kendi sinesinde sütüyle besler ve yıllarca süren özenle büyütür. Doğa insanlara gittikçe bir yükselme zekâsı vermiştir. Şimdiki insanlık tarihten önceki çağların vahşetiyle yaşamıyor. Ve gittikçe daha yükselecektir. Her insan, başkası için iyilik yapmaya, başkalarının paylarına düşen çıkarları bir tasımına getirerek her hangi kanuni ya da uygun bir biçimde kapmamaya alışmak için gerektiğinde kendi egoizmini kırmayı bilmelidir.

Mürebbiye — Ruh, bu söylediğin düzenlilik, kanunların kimseye kaçamak yolu bırakınıyacak biçimde gelişmelerinden sonra olabilir.

Orhan — Soracağımız mesele, senin için sorumluluğu gerektiren ağır bir sır değildir. İzin ver...

Ruh — Söyleyiniz.

Orhan — Komşu Şehamet Hanım'ın içinde yaşadığı sır örgüsü üstüne...

Ruh — Aklınızda fikrinizde hep bu kız... Bu güzele sevdalandınız mı?

Orhan — Hayır.

Ruh — Henüz değil, amma bu sevgiye çanak açıyorsunuz.

Orhan — Sayın ruh, mesele şimdilik bir merak halindedir.

Ruh — İhtiyat tavsiye ederim. Bu kız sevdanızı kabul yollu bir göz süzüşüyle sizi mahvedebilir.

Orhan — Bu kadar ahlâksız bir yaratık mıdır?

Ruh — Hayır, ahlâksız değil, tersine kendisi çok iyi, masum, mazlum, vefalı bir kızcağızdır...

Orhan — O halde?

Ruh — Bütün bu iyiliklerine karşı...

Orhan — Ey?

Ruh — Kötü ruhların ellerine düşmüştür.

Orhan — Ah, işte bunu çok merak ediyoruz, nasıl düşmüştür? Ne biçimde?

Ruh — Bunu size şimdi anlatamam.

Orhan — Ne zaman anlatırsın?

Ruh — Vakti gelince.

Orhan — Ne kadar sürecek?

Ruh — Pek uzun değil.

Orhan — Ruh, biz, yürekleri sevgiye açık gençleriz. Bize acıyıp da tehlikeyi açıktan açığa söylersen onun aşkından kendimizi korumaya çalışırız. Biz soralım, sen kısaca cevap ver. Bu kız şimdiye kadar birisiyle sevişmiş midir?

Ruh — Evet... Hem de başından bir nikâh geçmiştir.

Bu nikâh sözü Orhan'ın boğazına bir yumruk gibi tıkandı. Genç adam zorlukla sesini açmaya uğraşarak:

— Bu serüvende bir cinayet olduğundan söz ediliyor?

Ruh — Evet... Bir değil çifte cinayet...

Orhan — Öldüren kim? Ölen kim?

Ruh — İki kişiden her biri hem katil, hem maktul...

Orhan — Bu, nasıl olur?

Ruh — Nasıl olursa olmuş işte...

Orhan — Bu kadarını söyledikten sonra sırların ötesini niçin tamamlamıyorsun?

Ruh — Şerlerinden çekiniyorum...

Orhan — Öbür dünyada da şerlerinden çekinilir mi?

Ruh — Şerirlerin her âlemde etrafındakilere zararları dokunur...

Orhan — Eski patırtıları kesildi. Komşumuz şimdi derin bir sessizlik içinde yaşar görünüyor...

Ruh — Evet...

Orhan — O rahatsızlıktan bu huzura birden bire nasıl erdiler?

Ruh — Azılıları zaptedecek kuvvetli bir medyum buldular. Ama bu sessizlik geçicidir.

Ruh — Bir şeriri hapsedersiniz. Hapis kaldıkça kötülük yapamaz. Serbest kalınca...

Orhan — Şerirler sonuna kadar el altında tutulamazlar mı?

Ruh — Bir dirinin sinir akımı iki kötü ruhu ne kadar zaptedebilir? Geç kaldım. Gidiyorum. Beni gereğinden çok söylettiniz. Ağır başlı olunuz. Bir fataliteye atılır gibi hareket etmeyiniz...

Tıkırtı kesildi. Masa çevresindekilerin yüzlerini derin merak durgunluğu kaplamıştı... Ruhun sözlerinden bir yorum arar gibi biribirinin yüzüne bakışıyorlardı...

Orhan üzgün bir gülümseme ile:

— Biz ruhu meraktan kurtulmak için çağırdık. O bizi meçhulün yedi kat daha derinliğine indirerek gitti...

XXX

ORHAN'IN AŞKINI AÇIKLAMASI

İki aile arasındaki teklifsizlik ve sevgi gittikçe artıyor. Şimdi iki komşu istedikleri zaman biribirinin tarafına geçebiliyorlar. Evleri, bahçeleriyle birlikte gönülleri de birleşiyor.

Orhan'da Şehamet'e karşı her gün biraz daha artan şiddetli bir eğilim uyanıyor. Yüreğinde korku ile karışık bir yangın başlangıcı pır pır ediyor. Bu alev hemen saçağa sarıverecek amma kızdan aynı duyguyla karşılık göremiyor. Şehamet, Orhan'a kardeşçe bir sevgi yüzü gösteriyor. Her söz arasında:

— Orhan Bey, seni Keramet'ten hiç ayırmam... O, nasıl öz kardeşimse seni de içtenlikle öyle bilirim...

Sözünü tekrarlıyor. Bu kardeş sözü karşısında Orhan gittikçe sinirleniyor. Kızın duygusunu değiştirmek için ona nasıl yaltaklanacağını bilemiyor.

Göğün tam on dört günlük fanusu yeryüzüne gümüşlü ışıklarını yağdırdığı bir gecede gençler bahçede geziniyorlar. Orhan Şehamet'le, Keramet Leman'la, Turhan yalnız, Dilâver meydancı dede gibi ortada dolaşarak çiftleri gözlüyor...

Gizli sevdaları sihirli mantosuyle bir derece daha örten ayışığı altındaki gönül konuşmalarında hüzünlü bir tatlılık vardır. Yüzler biribirine gündüzkü kadar görünmediği için yanık yürekler konuşmalarında daha cesaret gösterebilirler.

Orhan'la Şehamet geniş bahçenin tenha bucaklarından gelip geçerek birkaç tur yaptılar... Hep Şehamet söylüyordu. Cümleleri heyecansız, sade ve pek tabiiydi. Orhan, dalgın ve donuk bulunuyor... İkide birde ayağı taşlara çarpıyor gibi sendeliyor. Kıza açılmak için zihninden geçirdiği başlangıç sözlerinin bir türlü ucunu kulpunu bir araya getiremiyor...

Zavallı çocuk uykularında bile artık hep Şehamet'le meşgul... Ölüler, diriler onu bu kızı sevmekten sakınmaya uğraşıyorlar.

Ama buyrukla, yasakla sevip sevmemek olur mu?

Erkeğin bu çok anlamlı durgunluğundan sonunda kıza da bir düşünme gelir gibi oluyor. Dolaşa dolaşa yürüyorlar. Büyük çınarın altındaki kanapeye oturuyorlar. Tepelerinden dalların elediği ayışığı karşıki denizlere, bayırlara gümüş saçaklı nurdan seccadelerini seriyor. Uzaklarda seçilen ağaç kümeleri ve beyaz köşkler periler malikânesi sanısını verecek esrarlı, müphem görünümler gösteriyorlar.

Şimdi ikisi de etrafın şiirine dalgın bir suskunluktalar. Kız, oğlanın sessizlik içindeki helecanını hissediyor. Ve onun ani bir itirafla açılıvermesinden titrer gibi gizli üzüntüler geçiriyor.

Ayışığıyle düzgünlenmiş gecenin büyük sessizliği sanki Orhan'ın kulağına:

— Söyle... Söyle... İşte aşk için en esinli bir sahne... diyor. Ama genç âşık, uğraması muhtemel bir red ile daha harap olacağını düşünüyor.

Şehamet bu tehlikeli sessizliği yırtmak için bir iki cümle bulup söylüyor ve onun gönlünü sevdaya kapamak amacıyle yine bir sırasını getirerek:

— Orhan Bey, sizi kardeşim Keramet'ten hiç ayırmam...

Usandırıcı sözlerini tekrarlıyor...

Gökte ay, etrafta pırıldayan yapraklar, Marmara'nın sinesinde tutuşan sarımtırak alev, her şey, her şey onu aşkını açıklamaya itelerken, isteğinin hızını kesen bu cümle karşısında artık Orhan'ın tahammülü, mecali kalmıyor. Şu itirazı inliyor:

— Şehamet Hanım, siz beni kardeşiniz gibi seviyorsunuz. Ama bu duygunuza karşılık ben size minnettar kalamıyorum...

Şehamet küçük bir hayret sesiyle:

— Niçin?

— Çünkü ben sizi kızkardeşim Leman'ı sevdiğim duygudan çok başka türlü özlemle seviyorum...

Şehmet, gecenin pek açıklayamadığı bir titreme arasında dudaklarını hafifçe ısırarak sustu. Bu susmasında, karşısındakini gücendirmek istememekle birlikte ona, atılmaya kalktığı vadiden hemen geri dönmesini sezdirir bir ağırlık vardı.

Orhan bir süre cevap bekledi. Bu susmaya «sükût ikrardan gelir» anlamını vermeye uğraşarak yüreği titriyordu. So-

nunda kız, her kelimesini bir üzüntünün ağırlığıyle söylediği şu cevabıyle onun bu sanısını boşa çıkardı:

— Beyefendi, affedersiniz. Şimdiye kadar sizi böyle bir duyguya cesaretlendirecek bir harekette bulunduğumu hiç sanmıyorum...

Orhan genç, güzel, zengin, asıl, talihin hemen bütün cömertliklerini elinde tutan monden terbiyede bir çocuk... Hangi kıza eğilse kendisine sıcak bir kucak açılmaz...

Bu cevap yüreğine kızgın bir mil işliyor. Ama aşk, bu güzel kızın önünde uğradığı onur sızısına üstün çıkıyor. Bu derin acı ile bir an sendelikten sonra cevap veriyor:

— Vallahi Şehamet Hanım, siz bana hiç bir hareketinizle bu cesareti vermediniz. Bu, bir günah ise bundan siz asla sorumlu değilsiniz. Ben bu cüreti doğrudan doğruya ilâhi yaratılışınızdan aldım...

Şehamet, gözlerini ayışığının sırlarına ulaştırmak ister gibi etrafa dolaştırdıktan sonra:

— Beyefendi, benim yaratılışım ilâhi değil, şeytanidir.

— Kendinize ettiğiniz bu büyük iftirayı asla kabul edemem... Tanrı bu güzellikte ancak melek yaratır...

— Ben kimseyi sevmeye ve kendimi sevdirmeye izinli değilim...

— Aşkın izin dinlemeyeceğini söylemeye hacet var mı? Böyle bir gecede sizinle diz dize konuşan hangi genç bu ateşten kendini kurtarabilir?

— Evet, suçumu şimdi anlıyorum...

— Hangi suçunuzu?

— Ben köşemden çıkmamalı, sizinle görüşmemeliydim...

— Bu çok büyük mutluluğu benden niçin esirgiyorsunuz?

— Mutluluk değil, ikimiz için de felâket...

— Size malik olmak yolunda düşünülebilecek her felâket benim için sonsuz bir mutluluktur.

— Yanlış düşünüyorsunuz beyefendi. Sizi mutsuzluğuma katmak istemem. Vicdanım buna razı değildir.

— Bu mutsuzluğu mutluluk bileceğimi size söz veriyorum. Sizde böyle telâkki ettiğiniz bir rahatsızlık varsa bunun yarısını üzerime almakla üzüntünüzü hafifletmiş olmaz mıyım?

— Hayır, beyefendi. Hayır... Sizi felâkete düşürmekle kendimi bir kat daha mutsuz etmiş olurum.

— Ben bu sözünüzün tersini iddia ediyorum. Ve bu gerçeği fiilen de ispata hazırım.

— Beyefendi, ilk sözümle belki sizi gücendirmişimdir. Beni affediniz. Sevmeye izinli olaydım, sizi seçerdim. Buna emin olunuz...

— Bu iltifatınızla önümde cennet ufukları açıyorsunuz.

Şehamet ürkmüş bakışlarla birden bire etrafını süzerek:

— Biribirimize bu kadar açılmasak iyi olur.

— Niçin yüreğimin bu sızısı içimde gizli kalsın? Niçin derdimi ona deva bulacak tabibine göstermiyeyim?

— Yetişir Orhan... Yetişir... Bu sevdadan hemen geri dön. Gönlünde ilk pırıltıları tutuşan bu aşkı hemen ayaklarının altında tepele, hem kendini kurtar, hem beni.

— Ama Şehamet, bu azarlamanla beni kendine daha çok bağladığını hissetmiyor musun? Sesindeki titreme vücuduna da yayıldı. Neden korkuyorsun? Bu önemli sırrı açıklayacak kadar beni kendine dost bilmiyor musun?

Şehamet bu soruya cevap yerine gözlerini diktiği uzak kötülüğü göstererek:

— İşte orada...

— Ne var orada?

— Dikkatle bak...

— Yapraklar arasından seçilen ayışığı.

— Daha dikkatle bak...

— Belki uzakta dolaştırılan bir kâğıt fener...

Birden bire ayağa kalkan Şehamet, bir tehlikeden kaçmak ister gibi:

— Lâkırdıya daldık... Vakit geçmiş... Bakınız ay batmak üzere... Şimdi bütün bütün saklanacak... Etrafımızda kimse kalmamış... Haydi biz de kaçalım...

Bu sırada köşkün kapısı tarafında bir gölge peyda olur. Şehamet, himayesine sığınır gibi Orhan'a sokularak:

— Nedir o?

— Bu tarafa biri geliyor...

— Kim?

— Şimdi belli olur...

Az sonra gölge yaklaşınca Orhan:

— Annemmiş.

— Geç kaldık diye bizi azarlamaya mı geliyor?

— Hayır, gecenin rutubetinden korumaya geliyor.

Hanımefendinin arkasından bir gölge daha çıkar.

Şehamet — İşte bir gölge daha...

— Bu da sizin taraftan.

— Bu da benim annem olacak. Geç kaldık Meraka düştüler...

Hanımefendi yanlarına gelir gelmez taşkın bir şefkat endişesiyle:

— Çocuklarım artık sabah olacak. Ayışığı güzel amma her taraf kırağı içinde. Soğuk alırsınız. Şehamet Hanım çok nazik yapılı. Orhan, onun rahatsızlığına sebep olmanı istemem...

Rasiha Hanım da yaklaşır yaklaşmaz:

— Hâlâ burada mısınız? Bu vakte kadar ne konuşuyorsunuz? Bu bitmez, tükenmez lâkırdıları nereden buluyorsunuz?

Hanımefendi — Biribirine çok meraklı masallar söyliyorlar galiba...

Şehamet'te de genç komşusuna karşı şiddetli bir eğilim uyanmıştı. Ama sırlara gömülü felâket korkusuyle bağrına taş bastırmak durumunda bulunuyordu.

Tartışmalarının nazikleşen en tatlı noktasında annelerinin biraz serzenişli hatırlatmalarıyle evlerine girmek zorunda kaldılar...

Her iki anne de birer küçük öfke hafakanı geçirmekte idiler.

İçeri girer girmez Hanımefendi oğluna yüzünü asarak:

— Orhan, dedi. Komşu köşkteki insanların terbiyelerine diyeceğim yok. Temiz bir aile, amma korkunç bir sırla örtülü bir yanları var. Görmedin mi Rasiha Hanım kızını nasıl bir öfkeyle aldı, götürdü? Bu cin tutmuş kızla birden bire böyle teklifsizliğe dökülmesen iyi edersin.

Geçirdiği tatlı tartışmanın helecanıyle hâlâ yüreği titreyen Orhan, ne diyeceğini bilmez bir şaşkınlık içinde:

— Anne, o genç, ben genç...

— Evet... O genç, sen genç, işte asıl tehlike burada ya...

— Öyle melek gibi bir kızda ne tehlike umuyorsunuz anne?

— Allah, Allah... Bu kadar işittiklerimize ve gördüklerimize karşı nasıl oluyor da böyle iyimserlikten gelebiliyorsun oğlum?

— İşittiklerimizden ve gördüklerimizden ahlâkça bu kızın bir kusuru bulunduğunu bana ispat edebilir misiniz anne?

— Benim ispatıma hacet yok. Bu gerçeği sana haberlerine en çok inandığın ruhlar söyledi.

— Ruhlar, Şehamet ahlâksızdır demediler.

— Ruhlar bu kızın başında bir nikâh geçmiş olduğunu ve bu serüvende iki öldürme cinayeti olduğunu haber verdiler. Onlardan kendimizi sakınmak için ihbarın bu kadarı yeter değil mi?

— Anne ne demek istiyorsunuz? Açık söyleyiniz.

— Ne demek isteyeceğim... Talât Bey Abdüllâtif Bey'le, ben Rasiha Hanım'la nasıl resmilik içinde görüşüyorsak sen de Şehamet'le öyle konuşmalısın. Bu perili kızla gece ayışıklarında kuytu yerlere çekilip de diz dize, nefes nefese dertleşmekten, âşıkane fısıldaşmaktan seni menediyorum. Anladın mı?

— Ah anne, maalesef...

— Nedir maalesef?

— Bu emrinize itaat edemiyeceğim... Ömrümde ilk defa olarak size karşı isyan zorunda kalıyorum.

Hanımefendi birden sinirlenerek:

— Of... İsyan... Bu vahşi kelimeyi bana karşı kullanmaktan sıkılmıyor musun?

Orhan hüngürtüyle başını bir okul çocuğu gibi iki dirseğinin arasında duvara vererek:

— Anne, benden yapamıyacağım bir itaati beklemeyiniz. Ben nasihat, tehdit devirlerini geçirdim.

— Senden itaat beklemeyeyim! Bir anaya karşı güzel ültimatom doğrusu, amma nasıl oluyor da ruhların uyarmalarına rağmen bu kız çarçabuk seni bana itaatten alıkoyabiliyor? Nasıl bir sihirle ahlâkın böyle bozuluveriyor?

Orhan, gömleğini yırtar gibi açtığı göğsünü annesine göstererek:

— Anneciğim, burada bir volkan yanıyor, merhamet...

— Aman yarabbi... Neler işitiyorum? Kadın, kız, sevgi sözlerini benim önümde göbeğine kadar kızarmadan ağzına alamayan bu edepli, bu utangaç çocuk, şimdi bir tulumbacı gibi gönlünün ateşini bağırmaktan sıkılmıyor...

Orhan cevap olarak kesik kesik hüngürdüyordu.

Birden kalbine kaynanalık kıskançlığı bastıran anne şöyle boşandı:

— Bu kız oğlumu böyle ne çabuk büyüledi? Bu kız perili değil... Perinin kendisi... Adını Şehamet değil Şeamet koymalıydı, bastığı toprağı ateşe, zelzeleye veriyor. Allahım, şeytan şerrinden sen bizi koru! Başımıza neler gelecek acaba? Orhan, Şehamet'in uğruna aklını kaçırdın. Belki yarın hayatını da feda edeceksin...

— Hayır demiyorum anne... Gerekirse...

— Sus, bugüne kadar gül ile dokunınaya kıyamadığım ağzına şimdi tokatı yersin...

Orhan şöyle inledi:

— Anneciğim, döv, öldür... Ama Şehamet'le aramıza girme. Sonu pek kötü olur.

Birden bire parlayan bu ateşin karşısında zavallı anne ne yapacağını şaşırdı. Son perdeye çıkan öfkesinin sesiyle:

— O kızla bana yer vermediğin aranızda cinler, periler var. Ruhların bildirdikleri işte tıpkı tıpkısına çıktı. Uzakta işlenen bir cinayetin felâketi ailemizden bir genç erkeğin başına patlayacağını haber vermişlerdi. Felâket işte o kız. Genç erkek de sensin. Sonucu müthiş bir belâya doğru koşar adımla atılıyorsun. Ruhunun bütün ihtimamıyle seni bu boya getiren annenin olması beklenen böyle bir kötülük karşısında ne ıstırap saatleri geçireceğini bir kere düşün.

— Anne, kendimde değilim...

— Kendinde değilsin. Cinlerin eli altındasın. Yüreğinden volkanlar fışkırıyor. Ama Orhan, seni bu cehennem ateşi içinde yalnız bırakmıyacağım... O kızın aşkından, habis ruhların sataşmasından kurtaracağım.

XXXI

TEHLİKELİ SEVİŞME

Ana oğul arasındaki bu didişme böyle sürüp giderken öbür tarafta da küçük bir kıyamet kopuyordu. Rasiha Hanım suç işlemiş bir okul çocuğu gibi kızını önüne düşürerek eve soktu. Odasına kadar çıkardı. Ana kız ikisi de helecan içindeydiler.

Anne bir yaylım öfke saçarak söylendi. Ama kızının gittikçe artan solgunluğundan şefkati kabardı. Yarım bardak suyun içine biraz çiçek suyu akıtarak onun ağzına döktü. Artanını da kendisi içti. Sonra zavallının yüzünü öpe okşaya yine öğütüne başladı:

— Yavrum, öfke ile biraz sert söyledim amma darılma... görüyorum ki gülden naziksin. İki sözle sararıp soluveriyorsun. Ne yapalım ki sen ruhunu hakka adamış kızlardan birisin. Kimseyle gönül alıp vermeye izinli değilsin. Zira hem kendinin, hem de sevdiğinin felâketine sebep olursun.

— Anne, bana anlatmak için boşuna yorulma.

— Yavrucuğum... Felâkete uğramışsın... Gençsin... Bazan kendi kendini unutuyorsun. Böyle şaşırdığın anlarda aklını başına toplamaya uğraşmak analığın bana buyurduğu bir görevdir.

— Kendimi kaybedip de ne yapıyorum anneciğim?

— Bu Velittin Paşa ailesi şimdiye kadar tanıştığımız insanların içinde ahlâkça en yüksek tabakadandır.

— Ben bu sözlerin karşıtını ileri sürmüyorum ki...

— Evet, amma biz her hoşlandığımız aile ile dost oluvermeye izinli kimselerden değiliz. Bunlarla da hemencecik bu kadar sıkı fıkı, içli dışlı olmamalıydık.

— Olduksa bütün suç benim mi?

— Değil... Biz de bütün insanlığın aforozuna uğramış gibi dosttan ahbaptan uzak yaşamak zorundayız. Amma kendi kabuğumuzun içinde uzun süre büzülüp kalmaktan sıkıldık. Bu komşu ile konuşmaya can attık. Her zaman oraya gidebiliyor ve onları da buraya kabul ediyoruz. Amma topluca hep birlikte konuşmak şartıyle. Sen genç bir erkekle ayışıklı gecenin kuytuluklarında baş başa sabahlamaya izinli değilsin.

— Anne, sabahlayıp da ne yaptım? Orhan, terbiyesinden şüphe edilecek bir çocuk değildir. Benim ahlâkımdan mı korkuyorsunuz?

— Hayır kızım, senin ahlâkından korkmuyorum. Doğa her şeyde üste çıkar. Bunu da akıldan çıkarmamalı...

— Biz Orhan'la ha yirmi kişinin arasında oturmuşuz... Ha ikimiz diz dize yalnız kalmışız, bunun hiç farkı yoktur. Bana inandığın kadar onun terbiyesine de inan anne, böyle boşuna kuruntulara kalkışma.

— Kuruntu değil kızım, korkunç bir gerçek karşısındayız.

— Yine sözlerinde ısrar ediyorsun.

— Doğruyu söylüyorum. Seni öyle genç, güzel bir çocukla baş başa yalnız bırakamam. Sizi, konuşmalarınızı kontrol edebileceğim yerlerde konuşturabilirim.

— Benim ve o gencin namuslarımızdan emin olduktan sonra neden korkuyorsun?

— Neden mi korkuyorum? Dur söyleyeyim. Bu gece onunla görüştüklerinin tek kelimesini gizlemeden birer birer bana anlat bakayım...

Şehamet bu soru karşısında uğradığı bozgunluğu bir iki yutkunma ile geçiştirmeye uğraşarak:

— Ne konuşacağız? Herkesin karşısında ne görüşüyorsak yine onları söyleştik...

— Hayır, yalnız kalmak için herkesin bahçeden çekilmesini beklediniz. Çünkü biribirinize dökecek birikmiş dertleriniz vardı. Zaten herkesin içinde de kaşla, gözle konuşuyorsunuz. Bu halinizin tamamiyle farkındayım. Bu çocukla böyle içli dışlılığınız ilerledikçe sevginiz de artar. Sonucu acıya, faciaya varacak büyük bir tehlike yolunda niçin adım adım ilerlemelidir? Hem kendine edeceksin, hem de o çocuğa kıyacaksın. En sonunda nikâhla varamıyacak olduktan sonra bu iki genç gönlün ateşini yelpazelemekten ne çıkar? Felâket... Felâket...

Şehamet, yüreğinden kopan parlamaya karşı gelemiyerek:

— Niçin varamıyayım anne?

— Hah, işte gördün mü? Çıbanın başı kendi kendine koptu. İstemiyerek ağzından kaçırdığın bu açıklamayla konuşmanızın gizli yanını tamamiyle anlatmış oldun... Bu çocuğun sevdası sana içinde bulunduğun kötü durumu büsbütün unutturmuş. Niçin varamıyacağını bana mı soruyorsun? Siz Orhan'la sevda görüşmesindeyken yeşilliklerin arkasında dolaşan nur topunu görmediniz mi?

Şehamet ürperti halinde annesinin kucağına atılarak:

— Anne, sus... Gördüm...

— O halde bu çocukla herkesin yanından ayrı bir yerde görüşmeyeceğine söz ver bana.

Şehamet hıçkırıklarla karışık:

— Benim hakka adanmış bir kız olduğumu şimdi söylüyordun...

— Ona şüphe yok.

— Ben kendi kendime malik değilim.

— Evet, yavrum.

— Kendi kendine sahip olmayan bir zavallıdan nasıl söz istiyorsun? Ben kendi vicdanımın buyruğunda olmadıktan sonra tutamıyacağım bir sözü verip vermemenin ne hükmü olur?

— Yavrucuğum, pek de öyle değil... Birkaç zamandır iraden elinde. Orhan'a gönül vermen bir irade işidir.

— Anne, şimdi beni iradesiz bir makine yapıyorsun. Şimdi bilinçlendiriyorsun.

— Benim dediğimin de hükmü yok... Senin söylediğinin de. Buyruk onların. Amansız bir rüzgârın önündeyiz. Nereye götürülürsek oraya sürükleneceğiz. Medyum Madam Şerlih'in yardımıyle birkaç zamandır çok yatkın bulunuyorlar. Bu izni kötüye kullanmamalıyız. Kullanmamalısın. Eğer Orhan'ı cidden seviyorsan ona acır, zavallıyı kendi ruh felâketine katmaktan çekinirsin. O çocuğu aynı hale düşürmek bir sevgi değil, büyük bir düşmanlık, cinayet sayılır. Seni düşündüğüm gibi elin evlâdını sakınmayı da bir vicdan borcu bilirim...

— Anneciğim, bana düşmanlık, cinayet yüklemeye gönlün nasıl razı oluyor?

— O suçsuz çocuğun başını böyle müthiş bir derde sokarsan bu hareketine düşmanlık, cinayetten başka yaraşıklı bir deyim bulunur mu? O iki vahşi cinayet kimin yüzünden oldu? Meseleyi inceden inceye elersek hepimize yönelecek hatalar, sorumluluklar karşısında kalırız...

Şehamet annesinin kucağından silkinerek:

— Anne, ben ne olursa olsun deyip de Orhan'la evlenmek zorunda kalırsam...

— Eyy?

— Ona önceden her şeyi anlattıktan sonra varırım.

Rasiha Hanım bir itiraz feryadıyle:

— Sakın ha... İşitiyor musun Şehamet, sakın ha...

— Orhan her gerçeği bile bile beni aldıktan sonra kimin ne demeğe hakkı olabilir?

— Gençliğin aşkı kördür. Onun şimdi gözlerini sevda dumanı bürümüştür. Her şeye razı olur. Ama bu evlenmeyle diri

diri kendinizi ateşe atmış olursunuz. Kaç defa söyliyeyim... Biz, yani anaları babaları bir yana bırakarak ilkin kendine, sonra o çocuğa acı...

— Ruhum öyle bir ıstırap cenderesinde boğuluyor ki... Vicdan özgürlüğü elinde olan her kız gibi yaşamadıktan sonra ölümden niçin kaçıyorum? Beni sevdiği için Orhan da ölüme lâyıktır. İkimiz de hayatın şiirini bu çifte ölümümüzle tatmış olacağız.

— Sus... Yine damarlarına cinler mi doldu? Şeytandan daha çok şeytan olmaya kalkma kızım...

Bu sırada pencereden içeri aydan daha kuvvetli bir ışık girer. Odanın duvarlarında büyük bir kelebek gibi gezindikten sonra kaybolur.

Şehamet — O ne?

Annesi yenmek istediği bir helecanla:

— Uzaktan geçen bir vapurun projektörü olmalı.

— Belki Sakıp'ın ruhu.

— Haydi, artık yat uyu...

Parıltı duvarları bir daha dolaşır... Kaybolur.

Şehamet — Bu gece yine kızdırdık onu.

Rasiha Hanım inler:

— Aman Allahım, ne olacak bu işin sonu?

XXXII

SEVİŞMENİN İKİNCİ KAYNAĞI

Bilmem bilginlerden hangisinin buluşuna göre bu dünyada herkes çift yaratılırmış... Birleşmek için durmadan eşini ararmış. Biribirine raslayınca her türlü engellere rağmen hemen kaynaşırlarmış. Bu uydurma bilgeliğe bir teori çeşnisi vermesek bile bazan benzerlerine raslıyoruz. Derhal biribirine sıçrayan bu yangın kıvılcımı gençler arasında çok görülüyor...

Keramet, Leman'ı görür görmez idealine uygun bulmuş, kız da bu güzel gençten hoşlanmıştı.

Aşkın okulu yoktur. Hocası da olmaz. Bütün sinir hastalıklarının kaynağı bu dersleri doğa verir. Bazan akılları büs-

bütün çileden çıkarır... Toyları tımarhanelik yapıp bırakır...

Bu iki toy çocuğun biribirine aşklarını açıklaması pek sade ve iki eş güvercin arasındaki sevişme kadar tabii olmuştu. Leman, bahçeye çıkınca Keramet'i bekler, oğlan gecikince içi sıkılır... Keramet de hep ağaçlar arasından kızı gözetler. Onu göremediği anlarda karamsarlığa tutulurdu.

Yüreklerinde biribirlerine söylemek için taşan çok şeyler vardı. Ama bir türlü açılamıyorlardı... Tam itiraf dakikasında korkulu bir yürek çarpıntısı hançerelerini tıkıyordu. Kızarıyorlar, bozarıyorlar. Sessiz birer itirafla bakışıyorlar.

Bir gün bahçenin kuş yuvası gibi kendilerini gizleyen yeşil bir bucağında yan yana otururlarken Keramet birden bire ateşli bir ah çekti. Ve sonra bu patavatsızlığından utanmış gibi yüzünü iki avucuyle kapayarak yere eğildi. Sanki utancından kıza bakamıyor gibiydi.

Bu jest karşısında Leman'ın da içinden bir şeyler kaynadı ve kendini tutamıyarak sordu:

— Ne oluyorsun Keramet?

Keramet doğruldu. Parmaklarının ucuyle gözlerini silerek:

— Bir şey yok... dedi.

Kız üsteleyerek tekrarladı:

— Söyle, var...

— Offff...

— Niçin oflıyorsun?

— Oflamasam çatlayacağım.

— Neden geliyor sana bu sıkıntı?

— Bilmiyorum.

— Ben sende bir gönül hali seziyorum.

Bu açıklamasından Leman, kızardı. Sustu. Keramet cevap vermedi.

Bir dakika geçti. Kız sorusunu tekrarladı:

— Birini mi seviyorsun?

— Niçin saklayayım, evet...

— Kimi?

— Söyleyemem.

— Bana bile?

— Evet, sana bile.

— Bu sırrını emniyet edecek kadar beni kendine dost bilmiyor musun?

— Bu sırrı en çok senden gizlemek zorundayım.

— Niçin?

Keramet ruhunun bütün süzgünlüğünü Leman'ın gözleri içine dökerek:

— Çünkü bu sır aramızda söz olarak var. Gerçekte değil. Kimi sevdiğimi biliyorsun...

Leman bu kez büsbütün bilmezlikten gelerek:

— Vallahi bilmiyorum.

Dedi. Yine sustular. Şimdi sevgi afsunlu bir titreme gibi göz bebeklerinde dolaşarak derin derin bakışıyorlardı. İki genç ruhun direnmeyi yakan çekiciliği elde olmadan iki vücudu birleştirdi. Farkında olmaksızın tutuldukları bir aşk sarhoşluğuyle biribirinin kucağına düştüler...

Bir iki dakika sonra kız, iradelerini yitiren bu sar'a halinden silkinip ayılmaya uğraşarak:

— Ne yapıyoruz?

— Biz bir şey yapmıyoruz? Cinsiyet miknatısı irademizi yendi.

— Hayır Keramet, hayır, iki yılışkan mahalle çocuğu gibi değil, iki terbiyeli insan ruhuyle sevişelim. Ben ahrete tam iffetimle gitmek isterim.

Keramet şaşalamış bir soruyla:

— Bu, ne demek?

— Ben yakında öleceğim...

— Vallahi anlamıyorum.

— Anlaşılmayacak bir şey söylemiyorum ki... Öleceğim diyorum.

Keramet gittikçe artan bir şaşkınlıkla:

— Affetmez bir hastalığa mı tutuldun?

— Şimdilik bir şeyim yok...

— Seni sapa sağlam görüyorum.

— Bu saatte öyleyim.

— Ne zaman hastalanacaksın?

— Vakti pek belli değil, ama muhakkak hastalanıp öleceğim.

— Her canlı belli olmayan bir vakitte hastalanıp ölecektir. Bu doğal kanundan kimse kendini kurtaramaz ki... Bunun için şimdiden üzülmekte bir anlam göremiyorum...

— Ben ölümün genel kuralı dışında bir kızım.

— Bu nasıl olur? Bana anlat...

— Ben sağlığımda, döşekte yatan kendi ölümü gördüm.

Keramet, elinde olmadan yarım adım geri çekilerek:

— Yanlış mı anlıyorum? Yaşayan bir insan kendi ölüsünü nasıl görebilir?

— Bu yalnız benim başıma gelmiş bir olay değil ki...

— Bu garip şeyi ilk kez senden işitiyorum.

— Hiç bir kitapta okumadın mı?

— Hiç...

— Edimbourg çocuğu tosun gibi koşup oynarken kendini, çiçeklerle süslenmiş, içi beyaz saten döşeli bir tabuta uzanmış gördü. Bu görüşünden sekiz gün sonra öldü.

— Bu masaldan sana ne Leman'cığım?

— Masal değil, bu hal tıpkı benim başımdan da geçti diyorum sana...

— Bir insan ya sağ olur, ya ölü. Bir ölü kendi cesedini görüyorsa ölmemiş demektir...

— Her insan iki kimliklidir.

— Ben kendimi ve herkesi teker görüyorum.

— Kimliğin biri dünya ile, öteki yıldızlarla ilgilidir. Biz yalnız biribirimizin dünya kimliğini görürüz. Ceset mezarda çürür. Ölüler dirilere yıldız kimlikleriyle görünürler. Bazı insanlar sağlıklarında yıldız kimlikleriyle karşılaşırlar. Bu olaylar çok karışıktır...

Zavallı kız işittiği ve okuduğu garip şeylerin birer sabit düşünce halinde beyninde billûrlaşmasından meydana gelen sübjektif hayalleri gerçek sanıyordu.

Keramet ise, kızkardeşinin uğradığı felâketten dolayı ruh sorunlarıyle uğraşmaktan âdeta yılgınlık getirmişti. Ailesinin yaşamına karışan bu sır dolu ruhların kötülüklerinden kendisine de bir fenalık bulaşması ihtimaliyle titriyordu.

Kızkardeşi gibi Leman da bir katil ruhun belâlı sevdasına mı uğramıştı? Gençliğin ilk ateşleriyle sevdiği kızın da bu yönden özürlü çıkması çok canını sıktı. Ama her ne de olsa onu şiddetle seviyordu. Vazgeçemiyecekti.

Genç sevgililerin arasına giren bu korku verici kuruntuya kapılarak bir süre üzgün bakışlarla düşündüler.

Sonunda Keramet, kızı bu sabit düşünceden kurtarabilmek için:

— Bu söylediklerini hiç aklım almıyor. Seni asılsız bir kuruntuya tutulmuş görüyorum.

— Kuruntu değil, gerçek.

— Gerçek pozitif şeylere denir.

— Her gerçek bize olumlu biçimiyle görünmez. Onu arayıp bulmak gerekir. Bazan da kendi kendine meydana çıkar. Madam Hortans'a böyle olmadı mı?

— Kim Madam Hortans?

— Henüz on beş günlük gebeyken doğuramıyacağını söyleyen kadın.

— Bunu nereden duydun?

— Camille Flammarion «Ölümden önce» adlı eserinde yazar.

— Okuduğun her kötü şeyi niçin kendine uygulamaya kalkışıyorsun?

— Nasibimizin bizim için hazırladığı iyi ya da kötü şeyleri kabul ya da reddetmek bizim elimizde değildir. Talihimizin her cilvesi ilkin uzayda olur, sonra dünyaya iner...

— Demek ki bu maddesel hayatımız gökteki manevi hayatımızın bir yansımasıdır?

— Evet... Bu geçici hayattan sonra yine geldiğimiz yere çekileceğiz. Ölüler, olacağı dirilerden daha iyi bilirler.

— Bu şeyleri aklım pek almıyor.

— Böyle olmasaydı, babası Jan Vitalis'e öleceği dakikayı haber verebilir miydi?

— Jan Vitalis? Bu da söylediğin yazarın kişilerinden mi?

— Evet.

— Leman'cığım. Biz genciz. Uğraşımız bütün neşesiyle hayata ait olmalıdır. Bu yaşta ölümle ne ilgimiz olabilir?

— Ölüm gence ihtiyara bakar mı?

— Baksın bakmasın... Onu düşünmeyelim. Şimdi biz biribirimizi seviyor muyuz?

— Sormaya hacet yok.

— O halde bu sevgiden mutluluklar, neşeler doğdurmaya uğraşmalıyız.

— Nasibin müsaadesinden fazla bir şey olamaz ki...

— Nasip bizi felâketten felâkete çarpacağını henüz her hangi bir yolla bildirmedi ya...

— Bildirdi diyorum sana...

— Bu, senin kendi kuruntun. Biz şimdi sevgimizin bize gösterdiği yola gidelim. Çıkabilecek her kötülüğe karşı sonra çare düşünürüz.

— Bu yol hangisidir?

— Biribirimizle evlenmek...

— Ah, işte benim için felâket orada.

— Neden?

— Şimdi hepsini söyleyemem...

— Analarımızın, babalarımızın bu evlenmeye karşı çıkacaklarını hiç ummuyorum.

— Benim babam evlenmeme hiç razı değil.

— Senin baban?

— Evet...

— Ölmüş değil mi?

— Çoktan.

— Bir ölünün, evlenmen üstüne oyu olabilir mi?

— Oldu.

— Nasıl?

— Babam bana apaçık göründü. Evlenirsem olacak uğursuz sonucu haber verdi.

Keramet kolunu kızın boynuna attı. Dokunaklı bir okşayışla saçlarını düzelterek:

— Leman'cığım, kendine gel. Sen korkunç bir düş içinde yaşıyorsun.

— Korkunç, ama düş değil gerçek.

— Bu uğursuz sonuç nedir?

— Şimdi onu sana söylemeye sıkılırım.

— Merakta kaldım. Anlamak istiyorum.

— O halde Madam Hortans olayını oku. Flammarion'un «Avant la mort» eseri... Sayfa 341.

— Bu kitap bende yok.

— Ben ağabeyimin kitaplığından çalar, sana ödünç veririm.

Leman o gün kitabı sevgilisine verir. Keramet merakla yaprakları karıştırır. 341 inci sayfayı bulur. Olay, Doktor Alphonse Teste'in «Manuel pratique du magnétisme universel» adlı eserinden aktarılmıştır.

Doktor, Madam Hortans'ı kocasının yanında manyetizmalar. Kadın şunları söyler:

«Ben on beş günlük gebeyim. Ama vaktinde doğuramıyacağım için çok üzgünüm. Bu ayın on ikisinde bir şeyden korkup düşeceğim. Çocuk düşecek...

«Doktor soruyor:

«— Neden korkacaksınız madam?

«— Bilmiyorum.

«— Bu korku size nerede gelecek? Nereye düşeceksiniz?

«— Bilmiyorum. Bir şey söyliyemem.

«— Bu kazayı durdurmak için hiç bir tedbir alınamaz mı?

«— Alınamaz.

«— Sizi hiç yalnız bırakmamış olsak?

«— Bu tedbir fayda vermez.

«— Bu düşüşten çok hastalanacak mısınız?

«— Üç gün çok hastalanacağım.

«— Ne haller geçireceğinizi şimdiden hissedebiliyor musunuz?

«— Salı günü saat üç buçukta korkuya uğrayacağım. O dakika bir halsizlik geçireceğim. Sonra pek şiddetli bel ağrılarına tutulacağım. Bu ıstırap o gün ve bütün gece sürecek. Çarşamba sabahı kan kaybetmeye başlayacağım, bu akma gittikçe çok artacak. Ama perşembe sabahı iyileşeceğim. Döşekten çıkabileceğim. Akşamüstü saat beş buçukta akma gene başlayacak. Ve bunu sayıklama izleyecek. Perşembe akşamı yani cuma gecesi iyileşeceğim. Merak etmeyiniz. Deliliğim geçecek. Ölmiyeceğim. Çok ıstırap çekeceğim. İşte bu kadar.

«Doktor ve madamın kocası meraktalar. Kadını hiç yalnız bırakmıyorlar. Salı günü gelip çatıyor. Saat üç buçuğa yaklaşır. Madam ayakyoluna girer. Birdenbire karşısına bir fare çıkar. Acı bir feryat kopararak oraya düşer. Ve bütün dedikleri dakikası dakikasına, tıpka tıpkısına biribirini izleyerek çıkar.

«Yirmi yıldır bulundukarı evde bir tek fare görülmemişken o belirli saatte bu hayvanın ortaya çıkması olaya tanık olanları şaşırtır.

«Olayı eserinde anlatan doktor, sonuç olarak şöyle diyor:

«Buna benzer olaylar karşısında olabilecek şeylere sınır

tayin ederek insan hayatının bu çeşit mucizelerini kim sınırlayabilir?»

XXXIII

LEMAN'IN ÖLÜM İNADI

Keramet gözleri önünde sevgilisinin açtığı sayfaları dikkatle, ağır ağır okuyup bitirdikten sonra ağız açmaz, düşünür durur.

Leman — Bekliyorum. Söyle. Ne diyeceksin?

Keramet dalgınca:

— Böyle olaylar karşısında ne diyeceğimi şaşırıyorum...

— İnanmadınsa nedenlerini bildir.

— Bu garip olaylara evet demek de zor, hayır demek de...

— Bak, Flammarion'un alt taraftaki düşüncesini oku:

Okurlar:

«Yazarın sözlerinin doğruluğundan şüphe edilemez. Kadının şaşırtıcı bu apaçık buluşundan yazarın kendisi de hayrete düşmüştür. Onun bu hayreti bizi de şaşkın bırakıyor. Çoğunlukla olduğu gibi her şeyi inkâr etmek bütün insanlık tarihini de inkâr etmek olacaktır.

«Bu olay, izlemekte olduğumuz ve çok zengin bir çeşitlilik gösteren harikalar dizisinin en çok hayret vericilerinden biridir. Bunu da öyle uluorta bir itirazla karşılamak çok yersiz düşer. Başına gelecekleri anlatan kadının bütün sözleri için, bilinçaltı bir telkinin etkisiyle hasta düşlerden doğma saçmalar olduğu söylenebilir mi?»

Bu düşünce de okunur biter. Ama Keramet hâlâ düşünür. Leman yine sorar:

— Peki, söyle.

— Ne söyliyeyim? Bu olayın aynen doğruluğunu Flammarion cenaplarıyle birlikte kabul etsen de bundan bize ne?

— Nasıl bize ne?

— Madam Hortans ölmemiş ki... Sen ise öleceğini iddia ediyorsun...

Leman koşa koşa gidip kitaplıktan bir cilt daha getirerek:

— Al bunu da, 174 üncü sayfasını oku...

Bu, «Ölüm ve Esrarı» dizisinin üçüncü cildidir.

Okurlar:

«Bir ölü ki kendini sağ sanarak öleceğini bildiriyor. Aşağıdaki satırları 10 ekim 1921 tarihiyle Cherbourg'tan almış olduğum bir mektuptan özetliyorum.»

Flammarion.

«İşte olay,

«Madam Bullier 1918 yılı eylülünün 13 - 14 üncü gecesinde kendini uyuyor sandığı bir sırada adının çağrıldığını duyar. Ve ilk düşündüğü şu olur:

«— A, ben uyuyorum. Rüya görmüş olmalıyım...

«Ama o anda, Madam Bullier diye çağrıldığını yeniden işitir. Bu kez uykuda olmadığına emin bulunarak etrafına bakınır. Pencere ile dolabın arasındaki duvardan yarım vücut bir kadının çıktığını görür. Ve hemen korku karışık bir hayretle sorar:

«— Kimsiniz?

«— Beni tanımadınız mı?

«— Hayır.

«— Ben halde balık satan Arondel Ana değil miyim? Daha bu sabah benden balık aldığınızı unuttunuz mu?

«— Ah, evet hatırladım. Peki, ne istiyorsunuz?

«— Ben ölmüş olmalıyım. Yere serilmiş cesedimin etrafında çocuklarımın ağlaştıklarını gördüm. Onlara çok söyledim. Ama bir türlü işittiremedim.

«— Nasıl öldünüz?

«— Evime girince hiddetlendim. Sonra düştüm. Cesedimin yerde yattığını, birtakım insanların etrafına toplandıklarını gördüm. Bununla birlikte yine de ölmüş değilim.

«— Peki, ne istiyorsunuz?

«— Evime gidip oraya toplanmış olan adamlara benim ölmemiş olduğumu söylemenizi istiyorum.

«— Hayır... İşte bu hiç olamaz. Sonra bana çıldırmış derler. Kadınım, beni rahat bırakınız...

«Bu cevabım üzerine «apparition» yine, çıktığı duvarın arasından kayboldu.

«Madam Bullier uğradığı bu garip hal üzerine ertesi sabah erkenden komşusu Madam Michaux'nun evine koşar. Olayı anlatır. Soruşturma için iki kadın büyük bir merak içinde hale

giderler. Gerçekten de Arondel Ana'nın balık sergisi yerine sahibinin ölümünü haber veren bir kâğıt yapıştırılmış olduğunu görürler. Etraftaki öteki satıcılardan yaptıkları soruşturmada, evine girer girmez balıkçı kadının, Madam Bullier'ye göründüğü saatte ansızın ölmüş olduğunu anlarlar...

Camille Flammarion da Cherbourg'da etraflı bir soruşturma yapıyor. Her şeyin, noktası noktasına doğruluğu meydana çıkıyor.

Leman — Buna ne dersin?

Keramet — Ne diyeceğim? Bildiğimiz doğa kanunlarına aykırı düşen bir olay anlatılıyor. Sonra, Flammarion cenapları olayın doğruluğunu tesbit için yerinde bir anket yapıyor. Bize de inanmak düşüyor. Koskoca bir astronomi bilginini yalancı çıkarmak benim haddim mi? Ama bazı düşünceler eklemekten de kendimi alamıyacağım.

— Söyle.

— Bu masallar...

— Hayır, masallar değil...

— Peki, olaylar pek az yani pek ender bir özellikte görünüyor. Tanrı korusun genel olsalar dünya allak bullak bir hale gelir. Düşün, herkes öleceği dakikayı bilse ve öldükten sonra görünüp istedikleriyle konuşsa...

— Fena mı olurdu?

— Zararı çok, ama birkaç da faydası olurdu...

— Hangileri?

— Örneğin, ilkin bütün hastalar doktorlara boşuna para vermekten kurtulurlardı...

— Sonra?

— On katlı apartman yaptırtmak düşüncesinde olanlar, ömürlerinin kısalığını bilince servetlerinin birer kısmını olsun sevaplı işlere ve dünya evlerinden çok ahret bucağı mezarlıkları onarmaya harcarlardı.

— Daha?

— Bütün aç gözler yakında içine dolacak toprakla doyar, dünyalık için kabaran hırslar, işlenen hırsızlıklar, cinayetler azalırdı. Öldürülenin gelip yargıçlara katillerini haber vereceği için öldürme olayları da kalmazdı...

— Daha çok şeyler olur, genel ahlâk âdeta bu yüzden düzelirdi.

— Evet, ölüler ahrete çok sırlar götürüyorlar. Siyaset, toplum, ekonomi, cinayet ve entrika olaylarında ağızlarını kapatmak için öldürülenlerin sayısı mı var? Tarihler, romanlar bu çeşit olaylarla dolu değil mi? Ama bu genellikten biz kendi özel durumumuza geçelim. Leman'cığım, balıkçı kadının birden bire ölümünden sen kendine ne hisse çıkarıyorsun? Arada bir benzerlik göremiyorum. Sen sağ iken ölünü görmüşsün, balıkçı kadın ölümünden sonra cesediyle karşılaşmış...

— Ölümden önce ya da sonra, bunun önemi yok. Asıl olan kendi cansız cesedini görmektedir.

— Bir dirinin kendi ölüsünü görmüş olması başkadır. Bir ölünün bu iddia ile ortaya çıkması başkadır.

— Peki, bu olaylar için örneklere son yok.

Leman, Keramet'in elinden kitabı alır. 167 nci sayfayı açarak:

— Şimdi bu «page» ı oku bakalım.

Bu, Flammarion'a 11 aralık 1920 tarihiyle Amerikalı bir dost diplomatın gönderdiği mektuptur:

«Ölümünden on altı ay önce annem öleceği yerde kendi cesedini serili görmüş ve bir soğuk algınlığı sonucunda gerçekten de aynı yerde ölmüştür».

«1908 ocak ayında acele bir apartman bulup taşınmak zorundaydık. Bir sabah üniversite sokağında ihtiyaca uygun bir daire ele geçirdim. Anneme haber verdim. Birlikte gidip gezdik. O da apartımanı çok beğendi. Kira anlaşmasını yaptık. Evin içinde odadan odaya dolaşarak eşyamızı nasıl yerleştireceğimizi ve tabloları nerelere asacağımızı konuşuyorduk.

«Annem kendisine yatak odası olarak seçtiği yerin kapı eşiğinde gözlerini sol taraf duvarının köşesine dikerek birden bire sarardı. Etrafına tutundu. Ağır bir fenalık geçiriyordu. Şimdiye kadar böyle bir halini hiç görmemiştim. Hemen yanına koşarak:

«— Ne oluyorsun, anneciğim?

«Helecanıyle sordum. O bu sorumun karşısında bütün vücuduyle yukarıdan aşağı titredi ve hemen kendini toplamaya çalışarak boğuk bir sesle cevap verdi:

«— Bir şey değil. Üşüdüm. Bir titreme geçirdim.

«Mevsim ocak ayı ve boş apartman soğuk olduğu için ben bu cevabı doğal bulmuş, başka şey düşünmemiştim...

«Birkaç hafta sonra yeni apartmanımıza taşındık. Ama annem bu konut değişikliğinden hiç memnun görünmüyordu. Kira anlaşmasını imzalamakta acele etmiş olmamdan dolayı bazı dostlarına yakındığını işittim.

«Annemin hoşlanmıyacğaı bir apartmanı kiralamayı hiç arzu etmiyeceğim için evden bu nefreti üstüne kendinden bilgi istedim.

«Ezildi, büzüldü. Sana bunu kim söyledi? Yersiz dedikodu yapmışlar, dedi. Ama halinden, benden sakladığı bir sır bulunduğunu anlıyordum. Söylemesi için ısrar ettim. Bir süre daha gizlenen bir şey olmadığı iddiasını sürdürdü. Sonunda, yüreğindekini döktürmeyi başardım.

«Dedi ki:

«— Apartmanı gezdiğimiz günü kapı eşiğinden yatak odama baktığım zaman, şimdiki karyolamın bulunduğu yerde kendi ölü cesedimi upuzun yatmakta görmüş, bundan dolayı da bu apartımandan ancak tabutla çıkacağımı anlamıştım...

«Annemin bu ifadesi üzerine onun geçirdiği fenalığın nedenini öğrenmiş oldum.

«Bu uğursuz düşünceyi zihninden çıkarmak için dilimin bütün hüneriyle uğraştım. Onun bu halini ben sırf marazi bir şey sanıyordum Ama inandıramadım. Birkaç ayını kızkardeşimin yanında geçirmesi için Amerika'ya gitmesi teklifinde bulundum. Bu geziyi kabul etti. Aralık ayına kadar orada kaldıktan sonra yine yanımıza döndü.

«Hâlâ ev değiştirmek düşüncesinde olup olmadığını sordum.

«— Burada rahat yaşayamıyacağım. Mukaveleyi boz.

«Dedi. Ev sahibiyle görüştüm. Ama mukaveleye uygun apartmana bir başka kiracı bulmaklığım şartıyle bozmaya razı oldu.

«O tarihte Başkan Roosevelt'le birlikte Afrika'ya gitmek gerekti. Hareketim pek ani oldu. Şöyle geldi. Böyle gitti. Apartmanı değiştirmeye vakit kalmadan bir soğuk algınlığıyle hastalanan annem, kendini ölü görmüş olduğu yerde öldü...»

Olay okundu, bitti. Leman bir dördüncü, beşinci olay yaprağı açmaya uğraşırken Keramet engel olarak:

— Elverir. Bu olağanüstü olaylardan birine inanmakla yüzüne inanmak arasında bir fark yoktur. Her kötü rüya gö-

renin ölmesi gerekeydi, mezar kazmaya yetişilemezdi. Dünyanın öbür kıtalarında olmuş uğursuzluklardan sana ne? Bu çeşit olaylar etrafa yayılsaydı iyiliklerden mutluluklar beklemeye de hakkımız olmaz mıydı?

— Her kötü rüya görenin ölmiyeceği doğru ama rüyaların hepsi sahici değildir.

— Kendi rüyalarının, gördüklerinin sahici olduğunu neden biliyorsun?

— Bunlar manevi birer içtenlikle ruhuma doğuyorlar.

— İyi şeyler düşün, ruhuna mutluluklar doğsun.

— İyilikleri düşünmekle davet ve akıldan çıkarmakla kötülüklerden kurtulmak kabil olsaydı...

— Kabildir. Ama kendi kendimizi telkin etmeyi bilmeliyiz. Bana varırsan hiç bir şeyin kalmaz.

— Varamam, Keramet...

— Niçin?

— Çünkü, seni çok severim...

— Ne demek, anlayamıyorum...

— Benimle mutsuz olacağını biliyorum da...

— Yanlış. Çok yanlış...

— Bir gerçek de var ki söylemeden duramıyacağım...

— Hangisi?

— Benim gözümün önünde başka bir kızla evlenirsen bu acıya da dayanamam.

— Evlenmem... Evlenmem...

Leman'ı kolları arasında hararetle sıkarak ekledi:

— Ancak seninle evleneceğim...

— Ben öleceğim.

— Ben de beraber.

— Ne mutsuzluk...

— Seninle birlikte ölüm benim için mutluluktur.

Bu iki çocuk arasındaki sevgi de bu hazin tempoda ilerliyordu.

XXXIV

TURHAN'IN CİSMANİYETTEN KURTULMAK İDMANLARI

Dilâver'in başında da başka türlü bir felâketin dumanı tütüyordu. Abdüllâtif Efendi ailesini sarar sırlardan bir sızıntı toplayabilmek için Münire'ye fazlaca yüz vermiş... Hizmetçi kadında öğrenebildiğinden çok alınacak bilgi olmadığını anlayınca kendini çekmişti. Ama bu yalancıktan aşk gösterisine kanının bütün ateşiyle yüreğini açan Münire, bu bırakılışına dayanamıyarak çocuğu çok kaba biçimlerde tedirgin etmeye başladı.

İşinden fırsat düşürebildikçe onu gece gündüz bahçeden gözetliyor. Uzaktan ona yalvarma işaretleriyle öpücükler göndermekten çekinmiyor. Bütün bu arsızlıklarına en küçük bir karşılık görmeyince kadının aklı çileden çıkıyor, ne yapacağını şaşırıyor... Sevgilisine uzaktan mutfak bıçağı göstermek tehdidine kadar varıyor...

O... dehşet! Karı bıçakla ne iş görecek? Kendini mi öldürecek, Dilâver'i mi? Zavallı çocuk bu sırnaşık gönüllü hizmetçinin vahşi sevgisinden nereye kaçacağını bilmez bir hale geliyor.

Bu taşkınlıkları kısa kesmek gerek... Ama nasıl?

Dilâver de bu tehditlere tehditle karşılık vermek için kendine sallanan bıçağa karşı revolver göstermek cesaretine kalkıyor... Ne fayda! İş kötü oluyor. Kadın bu silâhtan ürküp kaçmıyor... Tam tersine, göğsünü açıyor ve:

— Vurmazsan alçaksın...

Kışkırtmasıyle bağırıyor. Durum daha kötüleşiyor. Söze gerek var mı? Çocuk asla kan dökmek niyetinde değil. Onun maksadı sadece ürkütmek... Bu karı neden korkar acaba?

Karıyı yıldırmak çarelerini düşünürken Dilâver, kendi canından korkmaya başlıyor. Göz kızgınlığı azgın bir kerteye geldiği bir dakikada bu aşk kuduzu bıçakla üzerine saldırırsa?

Aman Yarabbi... Hem fecaat... Hem rezalet... Dilâver canını mı kurtarsın? Namusunu, haysiyetini mi? Onun bu kirli sevda bulamacına parmak bandırdığı ağızdan kulağa iki aile arasında yayılırsa? Çocuk, Hanımefendinin, Talât Bey'in, annesinin yüzlerine nasıl bakacak?

Dilâver kendi kendine düşünüyor:

— Gerçekten uğursuz komşularmış ya... Ruhlardan yediğim tokatın acısı bana bu karının bıçağından duyduğum derin tiksintiyi vermedi. Bu menhus mahlûk için bir dakikalık bir sevgi duymuş olaydım canım yanmazdı. Köşkten köşke üç çift arasında aşk külhanı tutuştu. Sanılır kı bu ateşleri üfleyen bize debelleş bir şeytan var...

Orhan'la Şehamet'in sevgilerinden ne sonuç çıkacak? İki aile şimdiden hazin birer önsezi içinde. Kızla oğlanın arasına girerek: Kış, kış yapmaya uğraşıyorlar. Ama boşuna... İki gönül bir kere çelikle mıknatıs gibi biribirini çekti. Hükümdarları, veliahtları tahtlarından, taçlarından ayıran aşk cinneti kendi berrak pınar suyundan başka ilâçla tedavi kabul eder mi?

Ama Şehamet'in geçmişini örten kanlı sırların perdesi aralanmıyor. Bu kızı seven her erkek çarpılıp ölüyor mu? Dünya azılılarıyle başa çıkılamazken ahret şerirleriyle nasıl uğraşmalı? Onlara kapı, baca olmaz. Bu ruhlar elle tutulmaz. Gözle görülmez. Rüzgâr gibi, elektrik gibi iğne deliğinden geçerler...

Şehamet, mert bir kızsa evlenmezden önce gerçeği elbette Orhan'a anlatır. Tehlike her ikisi için de aynı derecede ise hayatlarını sevdalarına feda ederek biribirleriyle evlenirler.

Leman'a gelince, bu zavallı kızın aklı ruh masallarının korkulu heyecanlarıyle zıvanasından çıktı. Okuduğu şeylerin tıpkısı beyninde cilvelene cilvelene kendi ölüsünü döşekte gördü...

Keramet onu sevgisiyle kandırmaya, tedaviye uğraşıyor. Gece gündüş başa baş aralarında baygın bir savaş sürüyor. Bakalım iş ne sonuç alacak?

Turhan'da da gayet mistik bir hal var. Bu çocuğun ayakları toprakta geziyor, ama kafası hep başka evrenlerin düşleri içinde uyuşuk yaşıyor. O da gizli bir derdin acısını çekiyor, amma kimseye açılmıyor...

Dilâver onu bir gün bahçenin kuytu ve gölgeli bir köşesinde afyon tutmuş tiryaki gibi aralık gözle bakar, dalgın bir halde buldu.

Yanına sokularak:

— Ey aziz evlât, uyan bakalım! Gündüz ortasında rüya görmek akıl tüzüğünün birinci maddesi gereğince yasaktır...

Turhan, üzerine bir sıkıntı gelmiş gibi puflayarak:

— Geç...

— Nereye geçeyim?

— Beni geç...

— Seni böyle yarı baygın görüp de geçemem. Ne dalga geçiyorsun, söyle bakalım...

— Uyanık canlar uyur görünürler. Uyanık görünenler ise işte asıl uyuyanlardır.

— Demek ki hallerimizi değişiyoruz?

— Ben halimi kimse ile değişmem... Ben çok uzun idmanlarla bu aşamaya erdim.

— Hangi aşamaya?

— Anlamazsın. Ayıya kaval çaldırması mümkün mü?

— Benzetme çok kaba düştü amma zararı yok beyim. Bu aşamanın alt basamaklarını olsun tanımak isterim...

— Ben «extase» halimde bakınca dünyanın öbür ucunu görürüm. Kendi içime toplanınca evreni ruhumda bulurum.

— Âlâ. Ben dürbünsüz buradan Fenerbahçe'yi bile seçemem.

— Seçemezsin tabii... Eşyanın sırları, üzerlerinde yazılıdır amma bu dünya bakar körlerle doludur...

— Peki, o âmâlardan biri de benim. Teşekkür ederim. Şöyle Marmara'ya doğru bir bak... Mısır'a, Afrika'ya kadar uzan. Bakalım dünyanın bu parçasında neler göreceksin?

— Gafilin işi zaten alaydan başka ne olabilir?

— Alay değil efendim, ermişliğinizden yararlanmak isterim. Gözleriniz dünyanın ötesini gören birer teleskop, kulaklarınız uzak dünyaları dinleyen birer radyo... Böyle canlı bir mucizenin yanında ben âciziniz kör köstebek gibi bir şey kalıyorum.

— Doğa kendini anlamak istidadı göstermeyenlere karşı dilsizdir.

— Ne yapayım... Ne olduğunu anlamak için ruha dokunmak istedim. Şamarı yedim.

— Oh, afiyet olsun cicim.

— Afiyet verecek şey değil. Elleri ağır.

— Vurdukları yerde gül biter.

— Vallahi benim suratıma kan oturdu. Aklıma geldikçe

hâlâ gözlerimden ateş çıkıyor. Gözlerine girmenin yolunu bana öğretmediniz gitti.

— Ruhlara ruhla ulaşılır.

— Nasıl?

— Ruhunu vücudun maddeliğinden süzüp onlara karışmalı.

— Sonra da tımarhanenin yolunu tutturmalı.

— Tımarhaneler uyanık canların tekkesidir. Deli onlar değil, biziz. Onlar aklın ötelerini görüp sırları söylerler. Bu gerçekler bize abuk sabuk görünür. Çünkü o dili anlamayız. Gözlerimiz, kulaklarımız gafletle perdelidir. Şimdiki güzel sanatlar bu perdeleri yırtıp sırlarla kucaklaşmaya atılıyorlar. Akıl sınırı üzerinde taklak atan kübizmin, fütürizmin, dadaizmin hamleleri hep bu tanrısal tepeye dönüktür. Yükselmeli, yükselmeli, ta bilincin güneşine, cennetine kadar... Gerçeğe dönüşmeli. Sanatı, yerinde zincirleyen gelenek, teknoloji, bilim, usul tutkularından kurtarmalı. Sanatı gizlilikte tutan, onun güzelliklerini örten bütün engellerinden soymalı... Çırılçıplak meydana koymalıyız. Aşkımızı tutuşturacak tanrıyla işte o zaman karşılaşarak büyük sırra ermiş oluruz. Soyunmalıyız. Soyunmalıyız. Cisim olarak da, düşünceyle de soyunmalıyız...

— Peki amma, bu dediğin yazın plajlarda olabilir.

— At üstünden ceketi, pantolonu, donu...

— Bu mezhebin henüz tüzüğünü okumadım. Soyunamam.

— O bez parçaları kalbini gözlerimden saklıyor...

— Soyunsam da kalbimi gene göremezsin. O deriler, etler, kemiklerle örtülü bulunuyor. Acayip şey... Demek, bize her yükselme çıplaklıktan gelecek...

— Şüphe mi var? Allah bize her şeyi görmek için göz vermiş. Örtülerle onu bu hakkından yoksun bırakmak... Doğa kanununa karşı vahşi bir tedbir, anlamsız bir yasaktır. Elbette doğa böyle bilinçsizce karşı koymalara bir gün üstün gelecek, her şeyin örtüsü kalkacaktır...

— Demek uygarlık bu yola gidiyor...

— Sorar mısın?

— Ben sana başka bir şey sormak için geldim...

Turhan cebinden şık, yuvarlak kabartmalı bir gümüş kutu çıkararak:

— Çeker misin bir tutamcık bundan?
— Nedir o?
— Tanrının dünyayı yaratmak için kullandığı enfiye...
— Ha, ben de içimden bizim küçük bey niçin bugün bilinçaltı otuz kırk derecelerden konuşuyor diye şaşıyordum. Meğerse nedeni varmış. Beyimiz tütsülü imiş...
— Ulan, o tütsü değil. Akıl cilâsı, fikir bilgisidir. Çekmez misin?
— Hayır.
— Niçin?
— Aşınır diye aklımı biletmekten korkarım.
— Beynin paslanmış, aklın körlenmiş.
— Zararı yok. Ben burada otururken Süveyş kanalından geçen gemileri seyretmek istemem. Doğanın ölçüsü içinde bu bildiklerim, gördüklerim bana yetişir...
— Sakın bu sırrımı anneme, kardeşime söyleme.
— Peki, ama seni buna kim alıştırdı?
— Bir peri kızı.
— Tozu nereden buluyorsun?
— Bir Rusla dost oldum. Bizim bakkala bırakıyor. O da gizlice çırağıyle bana gönderiyor.
— Sana bu çok pahalıya mal oluyor...
— Buna paha yetişir mi? Bunun yanında altın, elmas... ne para eder? Yenmez, atılmaz, koklanmaz...
— Besbelli Rusa çok cömertlik ediyorsun... Çırağa da bol bahşiş sunuyorsun...
— Para değil, canım feda olsun.
— Evet, sonunda can fedakârlığı da var. Çünkü her nefeste sağlığından, bilincinden birer parça kaybediyorsun.
— Bizi kasvetiyle ezen hayatın böyle araçlarla ağırlıklarından kurtulup zevkine varamadıktan sonra sağlıktan ne fayda beklenir? Alış, alış buna, alış... Gel birlikte çekelim. Bir maymun kadar olamıyor musun?
— Sözlerinden tutarlık da kayboluyor. Şimdi söz arasında maymunun ne yeri var?
— Kokain kullanan bir madamın maymunu da bu tanrısal toza, hanımıyle birlikte alışmış. Zeki hayvan bu tutkusunda insanları geçmiş. Hanımının ceplerini, kutularını, dolaplarını karıştırıp da gıdasını bulamadığı günler sinirlenir, titiz-

lenir, çırpınır, evi alt üst eder, kıyametleri koparırmış...

— Demek ki maymunlar da kokain çekerek dadaizm, fütürizm tartışmalarına karışacaklar... Edebiyatçıların sağlam bir kaba kotaramadıkları bu ekstra meseleler üstüne bakalım bu kuyruklular neler yumurtlayacaklar? İtalyan şairi Marinetti'nin büyük buluşu hayvanlara kadar yaygınlaşarak dünyayı saracak, belki kaplumbağalar bile fütürist olacak...

— İşin küçük, alay... Sen hangi düşüncenin adamısın? Bu dünya sahnesi oyuncuları arasında ne marifet yaparsın?

— Vallahi sahne o kadar dolu ki ben bu curcunaya karışmayarak alargada seyirci kalmak isterim.

— Hımbıl!

— Ne yapayım, benim gösterecek marifetim yok.

— Bu tozdan çek, esin bekle. Sanatın bütün mucizeleri yüreğine doğar. Her bahse girişebilirsin. Derhal bir megaloman, doğanın bütün sırlarına tercüman olursun. Dahileşir, etrafa duman attırırsın.

— Uzman doktorlar başka türlü söylüyorlar. Bunu kullanan ilkin hasta, sonra divane olur diyorlar. Aynaya git de bak. Benzin solmuş. Sofrada da dikkat ediyorum. Eskisi gibi iştahla yemek yemiyorsun.

— Yemeği ne yapacağım? Bu tozda bütün kuvvetlendiricilerin besinine üstün bir özellik vardır.

— Bu iddiayı kes. Senin düşüncen sende, benimki bende kalsın. Sana başka bir sorum var. Kardeşlerin gönül dalaveresiyle meşgul, sen bütün sevgini bu tehlikeli toza vereceğine güzel bir kıza âşık olaydın çok uygun düşerdi.

— Ağzımdan sır mı almak istiyorsun?

— Kardeşiz. Birimizin sırrı ötekinin de sırrıdır.

— Ben de seviyorum.

— Kimi? Görünürde kimse yok.

— Benimkisi göze görünür, banal bir sevgili değil.

— Sen gaiple mi sevişiyorsun?

— Elbette.

— Aşkın bu türlüsünü hiç işitmedim. Nasıl? Bana anlat.

— Ruhum, sevgilimin yıldız kimliğiyle temasa geldikten sonra dünyadaki varlığını arayacağım. Bu araştırmada benimle birlik dolaşır mısın?

— Seni yalnız bırakmamak için dolaşırım. Pek uzaklara mı gideceğiz?

— Hayır, buraları... Istanbul ve dolayları...

— Sevgilinin nerede olduğunu bilmiyor musun?

— Bilmiyorum.

— Nasıl bulacağız?

— Konutu bana işaret olunacak.

— Nereden?

— Yıldızlar âleminden...

— Turhan, o tozdan çekmeden beni de divane edeceksin. Yüzünü görmeden mi bu kıza âşık oldun?

— Yüzü kalbime ay gibi doğdu. O da beni gördü. Âlemi mânada tanışıp seviştik. Ve sonra «isolement» idmanı yaparken geldi, bana apaçık gözüktü.

— «İsolement» idmanı nedir?

— Kapalı bir yerde halvet olarak dünyadan tamamıyle ilgiyi kesmek. Ve sonra kendi kendinden çıkmak...

— İnsan kendi kendinden nasıl çıkar kardeşim?

— Bu, her gün süren uzun bir idman sonucunda olur.

— Bu idman nasıl yapılır?

— Doktor Durvil'in «Kendi kendini manyetizmalamak» adlı eserinde tanımlandığı gibi. Örneğin ilkin vücuda tamamiyle edilgenlik vermek gerektir, bunun için en uygun durum upuzun yatmaktır. Sonra dikkatinizi birer birer kaslarınızın üzerinde dolaştırarak sinirlerinizin gerginliğini giderip bütün kaslarınızı boşaltmak... Duygusuz bir hamur hali almaya uğraşmak... Ve sonra vücudun bu hareketsizliği beynin de çalışmasını azaltır. Ruhsal enerjiyi yeteri derecede yoğunlaştırınca...

— Sus Turhan. Sen odalara kapanıp da bu haltları mı ediyorsun?

— Halt değil ulan, ağzını topla... Bu kaba et, kemik, dünyasından ince maneviyet âlemine böyle gidilir.

— Peki, ben tımarhaneliğim... Sen akıllılarla otur. Akıllı ol.

— Bu halin beni çok üzdü Turhan. O beyaz zehirden çekmediğin bir günde seninle uzun boylu görüşmek isterim.

— Benimle sevgilimi aramaya gitmiyecek misin?

— Gideceğim. Bana haber vermeden gizli hiç bir iş görme.

Dilâver düşüne düşüne bu kokainomanın yanından ayrıldı.

Bu çocuğun halini Orhan'ın aşkından, Leman'ın bersamlık cinnetinden daha tehlikeli bulmuştu. Zenginliğin, refahın da fakirlik ve yoksulluğa karşılık sefaletleri vardı. Bir günlük ekmeğini çıkarmak için akşama kadar alın teri döken rençber geceleri katı döşeğine nasıl yorgun uzanıyorsa, her türlü nimentler önlerine hazır gelenler de kuştüyü yastıklarında ters nedenlerle rahat uyuyamıyorlardı.

XXXV

ARNAVUTUN AŞKI

Dilâver, Turhan'ı kokain cennetinin bahçelerinde saydam sevgililerle kol kola, dudak dudağa bırakarak yürümekteyken, karşısına köşkün uşağı Hurşit çıktı.

Adamın yüzünde verilecek önemli bir sırrın tereddütlü surat ekşitmeleri dolaşıyordu. Merakla sordu:

— Ne o Hurşit? Bana acayip bir suratla bakıyorsun?

Uşak ona biraz yaklaşarak hafif sesle:

— Size bir söyliyeceğim var da...

Merakı artan Dilâver sordu:

— Öyle ne ezilip büzülüyorsun... Ne söyliyeceksen haydi bakalım...

— Amma beni affedersiniz. Malûm ya elçiye zeval yoktur...

— Başkasından bana bir haber mi getiriyorsun?

— Evet, kötü bir haber...

— Söyle.

— Komşunun uşağı Veysi silâhla sizin arkanızdan dolaşıyor.

— Ne maksatla?

— Sizi öldürmek için...

— Rüya mı görüyorsun, Hurşit? Komşunun uşağıyle ne alış verişim var ki beni öldürmeye kalksın?

— Orasını bilmiyorum. Bana dedi ki, git Dilâver Bey'e söyle, aklını başına alsın, ben Arnavutum, kimsede intikam bırakmam.

— Bu kadar mı?
— Evet.
— Bu suikastın nedenini sormadın mı?
— Sordum. Bir şey söylemedi.
— Bu iş de bir yanlışlık olmalı. Ben o herifi şimdi bulur, durumu anlarım.

Dilâver komşunun bahçesine doğru yürüdü. **Zaten Veysi de** ağaçların arasından ikisinin konuşmalarını gözetliyordu. Dilâver'i görünce saklanmadı. Ekşi bir suratla karşısına çıktı. Herifin bu olağanüstü gücenik tavrından Dilâver, işde şaka olmadığını anladı. Bu yersiz düşmanlığa uğramak hiddetinden de kendini alamadı. Çatkın bir yüzle hasmına yaklaşarak:

— Veysi Ağa, şimdi senin tarafından pek acayip bir tehdit haberi aldım. Ciddiliğine inanmadım. Bu haberi gönderen sen misin? Bunu bir defa da kendi ağzından işitmek isterim...

Hayvansal kızgınlıkla yaşayan insan biçimindeki bu kaba yaratık, köpürmesini doğrulayarak başını küstahça sağa sola salladı:

— Hâ vallahi ben söyledim. Arnavut tükürdüğünü yalamaz!

— Şimdi burada Arnavutluk, Türklük meselesi yok. Arnavutluk artık bize uzakta kaldı. Bak sen şimdi burada bir Türk evinde bulunuyor, Türk ekmeği yiyorsun... Türk ülkesinde Arnavut kan davası, Arnavut besası, Arnavut inadı para etmez. Burada kanun var. Bir daha söyle bakayım? Sen beni öldürmek istiyormuşsun, öyle mi?

— Hâ vallahi billâhi gebertmek istiyorum.
— Sebebi?
— Sebebini sen benden daha iyi bilirsin...
— İnan ki katiyen bilmiyorum.
— Sen benim namusuma tecavüz ettin...
— Kulaklarıma inanamıyacağım geliyor, neler duyuyorum? Ben senin namusuna nasıl tecavüz edebilirim be aptal herif...

— Nişanlıma sataştın...

Bu itiraf karşısında Dilâver'in ayakları birden bire suya erdi.

Ama renk verınemeye uğraşarak:

— Senin nişanlın kim?

— Bilmiyor musun sanki?

— Bilmiyorum...

— Biz Münire ile nişanlıyız...

— Oh, tebrik ederim.

Veysi beline sokulu paslı bir tabanca göstererek:

— Bu kadından elini çek... Yoksa ha... Yakarım billâhi...

— O kadınla aramızda böyle bir şey yoktur. Emin ol Veysi Ağa.

Veysi yan cebindeki kirli bir defter arasından bir fotograf çıkararak:

— Nasıl yok? Bu kimin resmi?

Dilâver baktı. mukavva üzerinde kendi yüzünü gördü. Şaşalayarak:

— Tuhaf şey... Benim resmim...

— Sanki senin olduğunu bilmiyor musun da böyle söylüyorsun yalancı düzenbaz...

Arnavut fotografın arkasını çevirerek:

— Bunları kim yazdı?

Dilâver baktı. Şu saçmaları okudu:

«Seviyorum seni dünyalar gibi, yanıyorum sana külhanlar gibi... Sarmak isterim seni cıvanlar gibi... Sen Arnavut Veysi'ye lâyık değilsin... Elmasım, benim zevcem olacaksın...»

Âşık
Dilâver

Zavallı çocuk bu elli ayaklı iftira karşısında küçük dilini yutacak gibi bir hale geldi. Çünkü Münire'ye böyle bir resim vermemişti. O saçma sapan satırların ise kesinlikle kendisiyle ilişkisi yoktu.

Karı, Dilâver'den intikam çıkarmak için nereden bulduysa o fotografı ele geçirmiş, acemi bir yazıcıya da o saçma sapan sözleri karalatmış.

Vay, edepsiz karı... Şimdi Dilâver ne dese sözleri hep inkâr sayılacak... Bu ahmak, bu kaba herif Münire'nin aşkıyle büsbütün budalalaşmış...

Yalnız şöyle bir sorudan kendini alamadı:

— Bu resmi sana kim verdi?

— Münire, kendisi... Senin resmini saklayacak da bana

bir şey söylemiyecek mi sanıyorsun? Münire bana sadık ve çok namuslu bir kadındır. Daha yaptığın çılgınlıkları hep anlattı...

Şaşkınlıkla karışık nefreti biraz daha artan Dilâver:

— Daha neler yapmışım?

— Yapmışsın... Yapıyormuşsun... Münire söylüyor...

— Ne diyor?

— Bahçeye rahat çıkamıyorum. Bana işaretler ediyor. Göğsünü, bağrını açıp yanıyorum diye bağırıyor. Çiçekler, yemişler, mektuplar, hediyeler gösteriyor... Söyle o çapkına, beni rahat bıraksın. Ne kadar yansa, bayılsa, ayılsa ben ona varmam. Veysi, ben ancak senin karın olacağım, diyor...

Bu aptal adama söz anlatması zordu. Ama her cüreti aşan bu en ahlâksızca iftiralara dayanmak da güçtü.

Dilâver, artık kendini tutamadı:

— Bana baksana Veysi Ağa, dedi.

— Ha, bakıyorum...

— Sen Arnavut musun?

— Ha vallahi yetmiş göbekten beri Arnavut oğlu Arnavutum.

— Arnavutluk demek, mertlik demek ise...

— Şüphe mi ediyorsun? Tabanca ile ispat ederim.

— Acele etme. Tabancayı yerinde kullan. Yalnız mertlik para etmez, biraz da kurnaz olmalı...

— Ben hem merdim, hem de çok kurnazım.

— Kurnaz değilsin.

Arnavut döğüşe hazırlanan horoz gibi kabararak:

— Değil miyim kurnaz?

— Değilsin...

Veysi belini karıştırarak:

— Şimdi sana göstereceğim bakalım, değil miyim kurnaz...

— Kurnaz adam kurnazım diye haykırmaz. Sinsi görünür. İkide birde böyle silâha davranmaz. Hemen her lâkırdıya hiddetlenivermez: Anlar. Dinler. Gerçeği sezdikten sonra iş görür. Şimdi ben seni deneyeceğim. Bakalım, kurnaz mısın, değil misin?

— Yap bakalım tecrübe.

— Her lâfa baba hindi gibi suratını kızartıp kabarma.

— Peki ilkin dinleyeceğim, sonra kızacağım...

— Münire seni aldatıyor.

— Hiii, vallahi yalan söylüyorsun, işte buna dayanamam.

— Azıcık sabret.

— Karnımda dört nala bir at koşuyor gibi yüreğim tak tuk tak atıyor.

— Karnında at koşsun, otomobil uçsun, beni dinle, o karının şerrinden bahçeye çıkamıyan benim... Ben ondan kaçıyorum. O benim arkamda dolaşıyor. Bana çiçek gösteren, mektup uzatan odur. Ben ona başımı çevirip de bakmak tenezzülünde bulunmuyorum. Ben kimseye fotografımı vermedim. Onu da nereden bulmuşsa bulmuş. Arkasına saçma sözleri kime yazdırtmışsa yazdırtmış...

Arnavutun suratı haşhaş çiçeğine döndü. Gözleri büyüdü. Ağzı köpürüyor gibiydi. Karşısındakinin üzerine atılmak heyecanlarına kapılırken Dilâver ekledi:

— Kurnaz adam dinler, hiddetlenmez dedik ya... Kendini topla. Bak neler söyliyeceğim...

— Yalan söylüyorsun. Şimdi dinliyeceğim, fakat sonra bana bu yalanları ödeyeceksin...

— Yalan söylüyorsam öderim. Ama doğru söylüyorsam ne yapacaksın?

— Beni kim aldatıyorsa öldüreceğim... Sen mi? Münire mi?

Dilâver ekşi bir alayla Arnavutun suratına göz gezdirerek:

— Hemşeri, sen biraz kendine gel bakayım. Burası Yakova, Piriştine değil... Türkiyede insanın değeri büyüktür. Bir düziye öldürürüm. Öldürürüm lâfını ağzına sakız etmişsin... Sen insanları fare mi? Tavşan mı sanıyorsun? Bak, senin silâhın var, benim yok. Haydi öldür bakayım, dedi...

İki kolunu göğsüne kavuşturarak düşmanının karşısında durdu. Veysi, bu cesaretin önünde afalladı.

Dilâver şimdi yumruğunu göstererek:

— Eğer mertsen yumruk yumruğa vuruşalım.

Arnavut bütün bütün alıklaştı.

Dilâver en acı alayıyle:

— Sen, ciğeri on para etmez bir herifsin. İşte seni tahkir ediyorum. Yumruğunun kuvvetini göstersene.

Bu kez onuru kabaran Arnavutun gözlerini kan bürüdü. Yumruğunu sıktı. Usulsüz, salla pata çocuğun yüzüne savurdu. Ama Dilâver başını vuruşun ters yönüne eğmekle beraber, sağ dirseğiyle bir «parade» yaptı. Hamleyi savuşturdu. Aynı zamanda iki ayağının ucuna yükselip yıldırım gibi sağdan sola dönerek aşağıdan yukarıya düşmanının çenesine dikey bir «upercute» yapıştırdı. Gözlerinden ateş fışkıran Veysi atıldığı iki adım gerisinde kendini bir ağaca çarparak:

— Mori, vay anasını...

— Vay anasını ya? Paslı tabanca ile beni mi korkutmaya çıktın?

— Bre cenabet oğlan, elinde taş mı var? Çekiç mi?

Dilâver yumruğunu göstererek:

— Ne taş var, ne çekiş, işte bas bayağı yumruk...

Uşağın sol dudağı ucundan iplik gibi kan akıyordu.

Dilâver şimdi komşunun bahçesine doğru döndü. Orada ağaçların arasında bu yumruk düellosunu seyreden Münire'ye haykırarak:

— Edepsiz karı, bu ahmak herifin eline tabancayı verip de cinayet işletmek için mi karşıma gönderdin? Şimdi oraya gelirsem kızgınlığına gücüne güvendiğin bu aptal adamın önünde seni tepelerim. Ahlâksız fitnekâr, kim kimin arkasından dolaşıyor? Nedir bu kepazece yalanlar?

Münire hiç cevap vermeden köşke kaçtı. Veysi'nin önünde biraz şafak atar gibi oldu amma sevgilisinin yanında suratına savrulan «ahmak» hakaretine onuru bir türlü tahammül edemiyordu. Yine tabancasına el atarak:

— Bana mı söylüyorsun ahmak?

— Evet, sana söylüyorum. Mert adam silâhsız düşmanına tabanca kullanmaz. Dur, ben de gideyim, tabancamı getireyim, vuruşalım. Ondan önce bir kere daha beni dinle, ahmak olduğunu sana ispat edeceğim.

— Ulan, edemezsen yine vuruşacağız...

— Vuruşacağız. Mertçe.

Veysi çenesine götürdüğü eline bulaşan kana bakarak:

— Ha vallahi mertçe...

— Öyle ise dinle... Bak gerçeği suratına bağırdım. Hiç yalanlamaya cesaret edemeden Münire içeriye kaçtı. Anlıyor musun şimdi kalıpelik kimde?

Sevdalı uşak yumruğuyle şakağını döverek:

— Bu kalın kafam şimdi anlıyor bir parça.

— Yumruğu çenene yedin, aklın biraz başına geldi.

— Şimdi bana ispat et göreyim, ben nasıl ahmağım?

— O kolay.

— Haydi söyle.

— Sen yalın kat ahmak değil, birkaç defa katmerli ahmaksın.

— Ya... Katmer katmer ahmağım.

— Evet, birinci ahmaklığın bu karının yalanına aldanıp bana saldırmandan belli...

— Ya ikincisi?

— İkincisi de bu karının seni seviyorum dediğine pek saflıkla inanmandan...

— Bu karı bana sevmiyor mu şimdi?

— Sevmiyor... Aldatıyor... Seninle eğleniyor...

Veysi'nin yüreğini üşüten kıskançlık sıtmasının titremeleri dudaklarından dökülerek:

— İsbat edebilir misin ki bu karı bana sevmiyor?

— Böyle apaçık bir gerçek için ispata hacet yok. İkimiz de bir aynanın karşısında yan yana duralım. Sen elliye doğru kök salıvermiş kart bir adamsın. Ben henüz on yedi on sekiz yaşındayım. Sonra suratın Kurada ekmekçi beygirine dönmüş. Daha sonra el kapısında beş on liraya aylıkla uşaklık ediyorsun. Ve en sonra akılca bayağıdan çok aşağısın. Eğitim ve öğretimden zerrece nasibin yok. Besbelli ki seni bu evde ucuzluğuna tamah ederek kullanıyorlar. Şimdi çorak başını kaşıyarak bir düşünüp de söyle bakalım, bir kadın seni mi sever? Beni mi?

Veysi başını değil hâlâ kan sızıntısı durmayan çenesini elleyerek:

— Gidip soracağım bu karıya bakalım, seni mi seviyor? Beni mi? Sonra haklaşırız...

— Haydi sor... Gerçeği anlamak için galiba beyinsiz kafan birkaç yumruk daha istiyor.

Bu ağız ve yumruk mücadelesi büyük bahçenin tenha bir köşesinde oluyordu. Münire tarafından sevilmediğine gönlü kanmayan Arnavut ağır adımlarla köşke döndü.

Onun arkasından bakan Dilâver:

— Sevda en akıllıları alıklaştırır. Bu zavallıyı büsbütün hayvanlaştırmış... Bende de var ya kabahat... Elin hizmetçisine istemiyerek de olsa şaka diye niçin sataşmalı? Sevdayı köklendiği kalpten söküp atmak çok defa kabil olmuyor... Komedya bu kadarla kalsa iyi. Bakalım bu oyun daha ne perdeler açacak...

XXXVI

İKİ AİLE ARASINDA ORTAK TOPLANTI

İki köşkün arasında Dilâver - Münire macerasını gölgede bırakacak bir başka aşk yangını saçaklara sarıyor. Orhan'la Şehamet'in etrafa lavlar saçan amansız gönül yangınları... Evlenme kabil olmayan bu sevişmenin sonu neye varacak?

Evlenmeye bu kadar şiddetli engel olan sır nedir? Ruhların: «İki cani arasında bir melek» açıklamasından ne anlam çıkarılabilir? Bu bilmecenin çözümlenmesinde Velittin Paşa ailesi türlü tahminlerde bulunuyor, kız tarafı ise susmakta kesin bir direnmeden ayrılmıyor.

Dehşetli bir cinayet olmuş... Besbelli Şehamet'in yüzünden. Kız bu felâkete nasıl yol açıyor? İlgi derecesi ve sorumluluğu nedir? Bu serüvene neden ruhlar, cinler, şeytanlar karışıyor? Kızın evlenmesinde olmasından korkulan kötülüğün cinsi nedir?

Ayışıklı gecede iki genç aşklarını biribirlerine dökerlerken Rasiha Hanım kızını azarlayarak almış ve götürmüş, Mahinur Hanım da aynı paylama ile oğlunu köşke sokmuştu.

O geceden sonra bu iki sevdalı, ailelerince göz hapsine alındı. Biribiriyle tenhaca, baş başa konuşturulmuyorlar, biribirini ancak herkesin yanında görebiliyorlardı.

Aslında sinirli mizaçta olan sevgililere bu yasaktan büsbütün sinir hali geldi. Kız da, oğlan da dayanıklılıklarının son perdelerinde gibiydiler. Eski masalların kahramanları gibi günden güne sararıp soluyorlardı. Sonunda aşk, aile baskısına karşı koyacak bir şiddette alevlendi. İki sevgili şimdi hiç

bir yasak dinlemiyorlar, tenha köşelere çekilerek baş başa konuşmalarını sürdürüyorlardı.

Bir gün kız ve oğlan tarafı iki aile, çocuklarının bu uğursuz sevgilerinden doğacak felâketin önünü almak için aralarında gizlice müzakereye koyuldular.

Kız babası Abdüllâtif Efendi, büyük bir temiz yüreklilikle oğlan anasına dedi ki:

— Hanımefendi hazretleri, rica ederim hatırınıza başka türlü şeyler gelmesin. Ben kızımı kocaya verecek olsam her halde Orhan Bey'den daha iyisini bulamam. Oğlunuzun asilliği, nezaketi, terbiyesi, ahlâkı, güzelliği bütün tahminlerin üstündedir. Mumlarla arasak kızımız için böyle üstünlük ve erdemleri bir araya getirmiş koca bulamayız. Ancak kızım söylenmez bir sır ile büyülüdür.

Hanımefendi— Affedersiniz Beyefendi hazretleri, bu sır niçin söylenmiyor? Gerçek bilinirse serbest konuşulur. Ona göre uygun bir karar verilir.

Abdüllâtif Efendi — Bu sır söylenmez. Söylense de akıl alır, inanılır şey değildir. Bizim bildiğimiz maddi, mânevi hayat şartlarının, kanunlarının büsbütün dışında bir belâ, bir canavarlıktır. Nasıl söyliyeyim, öte dünyayla ilgili bir haydutluktur...

Hanımefendi— İyi saatte olsunlardan gelen bir felâket mi?

Abdüllâtif Efendi — İyi saatte olsunlar bize o kadar kötü saatler geçirttiler ki... Bu bedbahtlara iyilik dileğinde bulunmayı gönlüm istemiyor doğrusu...

Hanımefendi — Öyle söylemeyiniz. Onlar için iyilik dileyelim ki bize kötülükte bulunmasınlar...

Talât Bey — Bu görünmezlerden korkuyor musunuz?

Abdüllâtif Efendi — Elbet. Baksanıza, hayatımıza hâkim oluyorlar. Kızımı evlenmekten alıkoyuyorlar.

Talât Bey — Af buyurunuz Beyefendi, kendilerini size nasıl, ne biçimde duyuruyorlar?

Abdüllâtif Efendi — Ufukları alt üst eden bir fırtınanın kapalı bir ev içinde patlaması gibi. Ama rica ederim Beyefendi, sorularınızı derinleştirmeyiniz. Esas bilinmeyince ayrıntılar üstündeki soruşturmalar daha çok merak uyandırmaktan baş-

ka bir şeye yaramaz. Biz şimdi felâketin yeni almaya başladığı durumun önüne geçebilecek çıkar yolları düşünmeliyiz...

Rasiha Hanım — Yani oğlunuzla kızımızın arasında tutuşan yangına su sıkmak çareleri...

Hanımefendi — Biribirinden soğutmak mı?

Rasiha Hanım — Evet.

Hanımefendi — Bu nasıl kabil olur? Büyü ile mi?

Talât Bey — Büyüye, afsuna gitmeyiniz. Bunun en kestirme yolu, ikisini biribirinden uzaklaştırmaktır.

Abdüllâtif Efendi— Bu yolu denemek istedik... Ama Şehamet oralara yanaşmıyor.

Hanımefendi — Ne diyor?

Rasiha Hanım — Siz bu köşkten çıksanız da ben buradan bire yere ayrılmam... Orhan"ın yirmi dört saatlik hasretine dayanamam. Daha ileri varırsanız bizi isyana zorlamış olursunuz, diyor.

Hanımefendi — İsyan edip de ne yapacaklar acaba?

Rasiha Hanım — El ele verip kaçacaklar gibi görünüyor.

Hanımefendi göğsünü sarsan bir kaynanalık kıskançlığıyle:

— Şehamet Hanım Orhan'ın yirmi dört saatlik hasretine dayanamıyorsa kaçtıkları vakit ben bu ayrılığa nasıl dayanabileceğim? Analık yüreği gelip geçici sevdalarla boy ölçüşebilir mi? Oğlum huyunu bütün bütün değiştirdi. Eskiden en küçük bir sözüme divan dururken şimdi en önemli bir buyruğumun önünde dudak bükmekten çekinmiyor. Ettiğim nasihatlere karşı oğlum da, kızınızın size verdiği cevapları kullanıyor. Ağız birliği etmişe benziyorlar, ne yapacağız?

Rasiha Hanım — Haklısınız hanımefendi... Kızıma şöyle darılıyorum: «Sen müthiş bir belâya uğradın. Elin masum gencine yazık değil mi? Onu da aynı felâkete düşürmekten vicdan azabı duymuyor musun?»

Hanımefendi — Ey, ne cevap veriyor?

Rasiha Hanım — «Orhan benimle birlikte cehenneme girmeğe razı. Bizim için en müthiş şey ayrılıktır» diyor.

Hanımefendi — Evlenmekten beklenilen mutluluktur. Cehennem ne oluyor? Beni korkutuyorsunuz hanımefendi...

Rasiha Hanım — Olmadan önce felâketi karşılamak için

her şeyi açıkca söylüyorum. Oğlunuzun selâmeti adına kızımı suçlamaktan bile çekinmiyorum.

Talât Bey — Felâket yarı yarıya gelip çatmış demektir.

Rasiha Hanım — Bunu yarıda bırakmak da sizin için bir iyiliktir. Baskı ve gözdağı vermede en ileri vardığımız zaman kızımız bize şu cevabı veriyor...

Hanımefendi — Hangi cevabı?

Rasiha Hanım — «En son korkulan şey ölüm değil mi? Orhan'la biz ona karar vardik zaten... Başarısızların son başarısı bu değil midir?»

Hanımefendi — Sözleriniz bana ürperti getiriyor.

Abdüllâtif Efendi — Durum bu kadar da değil, mesele iki çatal...

Talât Bey — Ne gibi?

Abdüllâtif Efendi — Ortada bir de Leman, Keramet aşkı var.

Hanımefendi — Onlar da sevişiyorlar, biliyorum. Ama bu çocukların sevişmelerine önem verdiğim yok.

Abdüllâtif Efendi — Biz bu sevişmeye de hemen beriki kadar önem veriyoruz.

Talât Bey — Niçin? Keramet Bey de mi kızkardeşi gibi ruhların pençesine düşmüştür?

Abdüllâtif Efendi — Hayır, bu defa ruhlara karışan oğlumuz değil, kızınızdır. Leman Hanım kendisini ölüm döşeğine uzanmış görmüş...

Talât Bey — Evet, böyle bir şeyler saçmalayıp geçti.

Rasiha Hanım — Geçmemiş. Bu garip iddiasında direniyormuş. Yakında öleceğini söylüyormuş. Keramet, kendi kendini ölüme mahkûm eden sevgilisinin bu uğursuz durumuna ağlayıp duruyor.

Abdüllâtif Efendi — Leman'daki bu hal cinnet belirtisi sayılır. Bu akıldaki kızı oğlumuza nasıl alabiliriz?

Hanımefendi — Bizim kızımızın bahtı, sizinki gibi müthiş bir sırla bağlı değil. Leman'ınki çocukluk. Öyle karışık bir rüya mı görmüş, ne yapmış? Geçici bir korku...

Abdüllâtif Efendi — Sizin çocuklar da gece gündüz ispritizma ile uğraşıyorlarmış.

Hanımefendi — Ben her eğlenceye izin vermem. Vakit geçirmek için en masumca oyun olarak bunu buldular.

Abdüllâtif Efendi — Ruhlarla oyun olmaz... Şerirleri var, habisleri var...

Talât Bey — Ya siz böyle kaçındığınız halde onların kötülüklerine nasıl uğradınız?

Abdüllâtif Efendi — Bizimkisi büsbütün başka. Biz onları kışkırtacak hiç bir harekette bulunmadık. Uğradığımız felâket ispritizma tarihinde olağanüstü bir istisna olacak bir gariplik-tedir.

Talât Bey — Bu hale uğramazdan önce ruhların varlığına inanır mıydınız?

Abdüllâtif Efendi — Hiç bir zaman... Hâlâ bile inanmak istemiyorum amma, önümüzde olup biten gariplilere başka türlü bir anlatım bulamıyoruz da...

Talât Bey — İspritizmacılık henüz bir bilim çerçevesine sokulamadı... Bununla en çok uğraşan bilginler bile bu karanlık alanda teknoloji ölçüsü, akıl ışığı ile yürüyemiyorlar.

Yine bu alanda birtakım tartışmalara girişildi. Ama sevişenlerin evlenmelerine razı olmak ya da onları biribirinden ayırabilmek konusunda kesin bir karar veremediler. Aceleyle olumsuz bir kararla sevgili çocuklarının hayatlarına kıymış olmaktan çekiniyorlardı.

Bu toplantının ertesi günü iki anne gizlice buluştular. Oda kapısını örtüp dışarıdan duyulmıyacaklarına güven getirdikten sonra iki koltuğu diz dize yanaştırarak Hanımefendi:

— Kardeş! Erkeklerin yanında her lâkırdı olmuyor. Bazan en haklı şeylere karşı çıkıveriyorlar...

— Doğru söylüyorsunuz Hanımefendimiz...

— Biz bize konuşalım. Analık yüreklerimizden alacağımız esine göre gizlice hareket edelim. Ben düşündüklerimi söyliyeyim... Siz de aklınıza gelenleri ortaya koyunuz.

— Pek âlâ, olur Hanımefendimiz... Buyurunuz, dinliyorum.

— Erkekler ne derlerse desinler, bizi yoran bu olaylar manevidir. İlâçları da manevi olmak zorundadır.

— Şüphesiz efendim.

— Benim bu düşünceme karşı kardeşim Talât Bey: Büyüye, efsuna gerek yoktur, itirazında bulundu.

— Evet, dikkat etmiştim.

— Aile dostu, gayet keskin bir şeyh tanıyorum. Bu önemli

davayı bize ancak o saygı değer adam çözebilir.

— Nasıl?

— Oğlumla kızınızın evlenmesi üzerinde titreyen uğursuzluk gölgesinden dehşetleniyorsunuz...

— Son derecede.

— O halde bu iki genci biribirinden soğutmak gerek.

— Bu, mümkün mü?

— Pek âlâ mümkündür. O dediğim şeyhten bu kerameti umarım.

— Öyleyse ne duruyoruz? Hemen gidip bu mübarek adamın ellerine sarılalım.

— Şeyhin babası veliyullahtandır. Ölümünden sonra kaç defa çok kimselere gözüktü. Bir gece bizim köşke kadar bile geldi. Çeşmifettan, oğlu Dilâver, kızım Leman onu bizim avluda apaçık gördüler.

— İnanırım. Hanımefendimiz, inanırım. Biz ne inanılmaz şeylerle karşılaştık...

Ertesi sabah iki kadın kimseye bir şey sezdirmeden Nuhkuyusu yolunu tutturdular. Çekingen bakışlarla etrafı süzerek Şeyh Battalzade'nin kapısını çaldılar.

Ama Dilâver bu iki annenin büyük bir çekingenlikle sokağa çıkışlarından kuşkulanarak, kendini göstermeksizin, adım adım onları izlemiş, Şeyh Battal'ın evine girdiklerini görmüştü...

XXXVII

BÜYÜLÜ ÇAMAŞIRLAR

İki hanım, Nuhkuyusu'ndaki görünüşte ev, gerçekte gizli tekkenin kapısını çaldılar. Yine karşılarına şeyhin tombul bacaklı, kısa, tıknaz kaynanası çıktı. Konukları büyük bir ağırlayışla içeri aldı. Yine öd ağacı, kurs kokulu seccadeli, postlu salona götürdü. Ve sordu:

— Hacetiniz?

— Şeyh hazretlerini görmek istiyoruz.

— Efendim, mürakabededir. Biraz bekliyeceksiniz. Şimdi yanına gidemeyiz.

Ermişliğini kuvvetlendirmek için şeyh, konuklarını bir buçuk saat kadar beklettikten sonra o meşe kırması boyu ile göründü. Yüzü asık, bakışları keskin, davranışı celâlli idi.

Hanımlar bu sertliğin karşısında mehçup ve biraz korkak bir davranışta kaldılar.

Şeyh onları biraz dikkatle ve sonradan tanıyabilmiş gibi yavaş yavaş bir yumuşama ile:

— Affedersiniz. Teşrifinizden önce ağırlığınız bastı. Çünkü hacetiniz önemli ve zordur. Ötekiler beni çok sıktılar...

Hanımefendi — Demek geleceğimiz size malûm oldu?

Şeyh — Evet...

Hanımefendi — Çocuklarımız için...

Kurnaz şeyh iki kadının yüzlerini büyük bir dikkatle süzdükten sonra:

— Sevda meselesi...

Dedi. Bu keşfin hayretiyle iki hanım biribirine bakışırlarken Battalzade devam etti:

— Sizin oğlunuz, (Rasiha Hanım'ı işaretle) bu hanımın da bir kızı var. Sevişiyorlar...

Hanımefendi — Sevişiyorlar amma biz bu evlenmeyi mutlu görmüyoruz. Bu iki çocuğu biribirinden soğutmak için himmetinizden yardım istemeye geldik.

Püfçülerin, büyücülerin işlettikleri aşk madeninde olumlu olumsuz iki yol vardır. İki ruhu ateşlendirmek ya da biribirinden soğutmak...

Şeyh gözlerini muammalı bakışlarla boşluklarda dolaştırarak ezgin bir sesle cevap verdi:

— Zor...

Biraz sustuktan sonra ekledi:

— Böyle olmakla birlikte çalışacağım...

Şeyh, ağzından çıkan her sözün etkisini kadınların yüzlerinden seçmeye çalışarak:

— Bu evlenmeyi niçin mutlu görmüyorsunuz?

Hanımefendi — Bunun nedeni sizce bilinmiyor mu?

Şeyh kabararak:

— Nasıl değil? Henüz yıldızlarına bakmadım amma bu çocuklar bağlı... Hele kız bir başka kimseye vaadedilmiş...

Hanımefendi telâşla sordu:

— Kime?

O ana kadar ağız açmayan Rasiha Hanım hemen söze atılarak:

— Şeyh hazretleri, istirham ederim. Açıklamada bundan ileri varmayınız.

Kız anası bu saf ricasıyle şeyhi soruya uygun bir cevap bulmak zorluğundan kurtarmış oldu...

Şeyh, kâhince bir davranışla:

— Merak etmeyiniz. Biz söyleneceği söylenmiyecekten ayırmayı biliriz.

Şeyh, biribirinden soğutulacak sevgililerin yıl, ay, gün ve saatiyle doğum tarihlerini araştırıp yazdıktan sonra:

— Çocukların yıldızlarına bakayım. Anlaşılacak özelliklere göre yüreklerini biribirinden ayırmak efsununa girişirim. Merak etmeyiniz...

Rasiha Hanım — Bizi çok minnettar bırakırsınız efendi hazretleri.

Hanımefendi — Sorumu mazur görünüz, bu soğutma efsunu çok uzun sürer mi?

Şeyh — Her insanın göklerde bir yıldızı, bir ikizi, bir de peşinde dolaşan şeytanı vardır. Her yapılan iş, altında olduğu burcun etkisine tabidir. Bazan çok çetin hallere raslarız. Siz bir yabancı değilsiniz hanımefendimiz, baba dostusunuz. Ben böyle çoluk çocukla ilgili gönül davalarını üzerime almam. Bunu hatır için kabul ediyorum.

Hanımefendi— Himmetinize teşekkürden âciziz. Bizi ihya ediyorsunuz.

Şeyh — İki genç gönlün kaynamasındaki ateşleri söndürmek de kolay bir iş değildir. Külfetli ve masraflı olur.

Hanımefendi— Tek maksat hasıl olsun... Bizim külfetten, masraftan kaçındığımız yok. Ne gibi masraf gerekse çekinmeden söyleyiniz. Bize çocuklarımızın esenlik ve mutluluğu gerek...

Şeyh — Kırk yılan efsunu yapacağım. Bu, en aşağı kırk günde kırk saat, kırk dakika, kırk saniyede olur...

Hanımefendi — Biraz uzun değil mi efendi hazretleri?

Şeyh — Burçların özel etkilerini bozamayız. Beş dakikada yumurtadan piliç çıkmaz.

Hanımefendi — Bu kırk gün içinde bu iki çocuğu yine bir arada bırakalım mı?

Şeyh — Bırakınız. Kırk günün ne hükmü olur? Siz sonuca bakınız, mutlak ayıracağız. İç çamaşırlarından birer katını bana getiriniz, tütsüye koyacağım. Bir yılan gömleği bulduracağım. Bunun içinde kırk gün durmuş bisküvi, şekerleme gibi şeyleri, haberleri olmadan onlara yedireceksiniz.

Hanımefendi — Sonra biribirini yılan gibi görecekler öyle mi?

Şeyh evet der gibi başıyle birlikte iki elini de sallayarak:

— Evet, evet, yılan gibi belki daha soğuk, daha iğrenç görecekler. Kırk akrebi ateşte yakıp küllerini muska yapacağım. Üzerlerine havas duası okuduktan sonra size vereceğim. Bunları sevdalıların elbiselerine dikeceksiniz.

Hanımefendi — Üzerlerine dikilmiş böyle bir şeyin farkına varmazlar mı?

Şeyh — Muskalar boyca çok küçüktür. Elbiselerinin şöyle seçilmez bir yanına uyulgayı verirsiniz. Kırk hafıza kırk Leyil duası okutacağım...

Şeyh daha bu çeşitten yapacağı efsunları sayıp dökerek kırk yalan attı ve iki hanımı o günlük epeyce sızdırdı.

Anneler Battalzade'nin verdiği güvenden mutlu, teşekkür borçlu, büyük bir kanışla evlerine döndüler. Bu efsun kuluçkasının civcivleri canlanmak için geçmesi gereken kırk günü beklediler. Şeyhin yüksekten atıp tutmalarına karşın sevdalıların gönül yangınları eksilmeyip artıyordu.

Beklenen kırk gün sonuna erdi. Oğlanla kıza yılan gömleği içinde kırklanmış şekerlemeler yedirildi. Kırk akrebin külü elbiselerine dikildi. Bu palavradan büyülerin etkileri hiçti, hiç. Yangın bütün şiddetiyle sürüyordu.

Sevgililer, yedikleri efsunlu şeylerin ve çamaşırlarına dikilenlerin hiç farkında değillerdi. Bu iki annenin yaptıkları marifetlerin üzerine yalnız Dilâver'in gözleri açık duruyordu. O, iki kadını, kapandıkları odaların kapı aralarından dinledi. Hep peşlerini kolladı. Her şeyi hemen yarı yarıya anladı. İki hanımefendinin kurnaz ve doymaz bir şeyhe soyulmalarından çok, iki gence yapılan soğutma büyülerinden, sağlıklarınca bir

kötü etki yapmalarından korkuyordu. Gerçeği haber versin mi, vermesin mi?

Bir süre bu soru üzerinde tereddüt etti. Bu önemli sırrı saklamak Dilâver'in yüreğinde büyük bir azaptı. Sonunda söylemeye karar verdi.

Bir gün ikisini de bir köşeye çekerek:

— Size önemli bir sır açacağım. Ama beni ele vermeyeceğinize yemin ediniz.

Orhan birden şaşalayarak:

— Önemli sır mı?

— Evet.

— Bu sır kiminle ilgili?

— Annelerinizle sizin...

Şehamet hemen söze atıldı:

— Annelerimizle mi?

— Evet...

— Benim annem de mi işe karışıyor?

— O da karışıyor.

Şehamet düşünerek:

— Bana çok merak verdiniz.

Orhan — Söyleyeceğin ne konuda, onu anlayalım.

Dilâver — Sizin evlenmeniz konusunda.

Orhan — Bu evlenmeyi çabuklaştırıyorlar mı, geciktiriyorlar mı?

Dilâver — Tam tersine, ikisi de bu evlenmeyi düpedüz geri bırakmak istiyorlar.

Şehamet — Nasıl?

Dilâver — Şeyh Battal'a büyü yaptırtıp ikinizi biribirinizden soğutmakla.

Orhan haykırdı:

— Vay... bu işi bize annelerimiz mi yapıyorlar?

Dilâver — Evet.

Şehamet — Ama biz bu büyülerin etkisini kendimizde hiç duymadık. Şimdi biribirimizi eskisinden çok seviyoruz.

Dilâver — Etkisini şimdi duymadınızsa belki ilerde duyarsınız. Çünkü efsunlu şekerlemeleri yediniz. Elbiselerinize muskalar dikildi.

Orhan — Ne söylüyorsun Dilâver?

Dilâver — Gerçeği söylüyorum. Ben büyüye inanmam, ama

niçin iki büyük ev hanımı Battalzade gibi bir şarlatana soyulsunlar? Niçin size, neden yapıldıkları ve nasıl efsunlandıkları bilinmeyen kurabiyeler, şekerlemeler yedirilsin?

Orhan — Hemen gidip soyunalım. Çamaşırlarımızı dikkatle muayene edelim. Bakalım üzerimizde dikili bir şey bulabilecek miyiz?

Dilâver — Haydi. Ben burada sizi bekliyorum.

Soyunmak üzere kız evine gitti. Orhan odasına kapandı.

XXXVIII

YILAN GÖMLEĞİ, KIRK AKREP

Çok sürmedi. Orhan da, Şehamet de öfkeden köpürmüş birer şiddetle Dilâver'in yanına döndüler. Ellerinde yeşil beze dikilmiş yüzer para büyüklüğünde küçücük muskaları göste rerek:

— İşte bulduk, dediler.

Orhan elindeki şeyi evirip çevirerek:

— Bu mini mini efsundan büyük etki bekleyenlerin akıllarına şaşayım.

Dilâver — Bu küçük şeye kim bilir ne kadar büyük ücret verilmiştir... Çamaşırlarınızın neresine dikmişler?

Orhan — Don bel kemerinin iki katı arasına pek ustalıkla bellisizce uyulgalamışlar...

Şehamet çamaşırım çeşidini söylemeksizin:

— Benimkini de bir kırma katmeri arasına sıkıştırmışlar.

Dilâver, Orhan'ın elinden aldığı yeşil muskayı inceleyerek:

— Biliyor musunuz bunun içinde ne var?

Orhan — Efetüha mefetüha yazılı küçük bir kâğıt olacak.

Dilâver — Hayır, hiç bilemedin. Bunun içinde kırk akrebin külü var.

Şehamet elindekini hemen yere fırlatarak:

— Ne söylüyorsun Dilâver Bey? Vücudumda kırk akrep geziniyor gibi bir ürperti duydum. Bize böyle birer büyü dikmeye sevgili annelerimizin şefkatleri nasıl izin verdi?

Dilâver — Onlar bunu size esenliğiniz, mutluluğunuz için yapıyorlar. Çünkü evlenmenizin uğursuzluğu üstüne ortada

kuvvetli bir inanış var. Gerçeğin bu yönü bize karanlık Şehamet Hanım, size açık...

Şehamet malızun bir jestle boynunu eğerek:

— *Sırası gelince ben her şeyi Orhan'a anlatacağım.* Onu, haberi olmadan kendi uğursuzluğumun karanlığına sürüklemek istemem. O benimle her felâkete hatta ölmeye razı.

Dilâver — O sizinle ölmeye razı görünebilir. Ama onun bu rızasını kötüye kullanmaktan sakınmak size düşer.

Şehamet — Bu, ikimizin arasında çözümlenecek bir meseledir.

Orhan Şehamet'in attığı yeşil muskacığı yerden alarak sözü değiştirmek için:

— Bunun içinde kırk akrebin külü var diyorsun. Bu kadar çok zararlı böceğin külü bu küçücük kaba sığar mı?

Dilâver — Merak etmeyiniz. Bu mevsimde kırk akrep bulması kolay değildir. Muskaların içinde sadece mangal külünden başka bir şey olmasa gerek.

Şehamet — Bu iş için herif akrep yetiştiriyorsa?

Dilâver — Ne münasebet. Battalzade akrep külünün manevi etki bakımından, yani gönülleri yakıp soğutmakta odun külünden hiç bir farkı olmayacağını bizden iyi bilir. Bunlar hep para sızdırmak için uydurulmuş sihirbaz martavalları... Kırk akrep deyince insanın zehirlenmiş gibi içi gıcıklanıyor. Manen etkisi hiç amma sözü büyük ürküntü veriyor.

Orhan — Biz üç dört günde bir çamaşır değiştiririz. Bunları kirli çamaşırlardan söküp de temizlerine mi dikiyorlar?

Dilâver — Şaşmam. Kıkırdayası herif hep kırk adedi üzerine efsunlayor. Bu muskalardan da kırk tane hazırlanış olmalı. O halde her muskacığa bir akrep külü düşüyor demektir. Ama asıl mesele bu değil.

Orhan — Hangisidir?

Dilâver — Muskaları çamaşırlarınızdan söküp çıkardınız amma mide yoluyle kanınıza karışan şeyleri vücudunuzdan nasıl atacaksınız?

Orhan tiksintili bir yüz buruşukluğuyle:

— Müthiş şeyler mi?

— Evet...

— Çabuk söyle, şimdi övürürüm.

— Övürseniz, övürmeseniz de o korkunç, iğrenç şeyleri yuttunuz gitti.

— Bildirnneden bizlere neler yedirdiler söyle.

— Kırk gün yılan gömleği içinde durmuş şekerlemeler.

Şehamet tutulduğu bulantıyı yatıştırmak için elini midesine bastırarak:

— Annelerimiz bize bu kerte kıydılar mı?

— Ama gönlünüzü ferah tutunuz. Bu da laftan ibaret bir hiledir. Yılan gömleği içinde saklanmış şekerlemeyi yiyen niçin sevgilisinden soğusun? Herif şekerlemeleri dolabında kırk gün bayatlattıktan sonra geri gönderdi. Bundan da hiç şüpheniz olmasın. Kırk hafıza okutturulan kırk Leyil duasına gelince, bu da ötekiler gibi para tuzağıdır. Çünkü bu zamanda hıfzı sağlam kırk hafız bulması kırk kovukta yılan aramaktan daha az başarılı bir iştir.

Orhan — Hep bunları nasıl araştırabildin? İngilizlerin Entelijens Servisine mi yazıldın?

Dilâver — Hanımefendi annemden hiç sır saklamaz. Annem de benden. Ama zavallı saf anneciğim size hiç bir şey sezdirmemekliğim için bu sırların her kelimesini ağzımdan on yemin alarak verdi.

Orhan — Yemin bozmaktan nasıl çekinmiyorsun? Bu yeminlerin vebaliyle çarpılmaktan korkmuyor musun?

Dilâver — Çalpılmaya gelince, öyle kolay kolay çarpılmam ya... Bazı yemin bozmalar onun gizlenmek hükmüne uymaktan daha hayırlıdır. Bu çok nazik işde annelerimizin gafletinden, Battalzade'nin cüretinden korktum. Herif bugün size kırk akrebin külünü muska yapar. Yarın yılan derisinde kırklanmış şekerleme yediriyorum der. Daha sonra öyle kötü bir halt eder ki maddi zararından sizi kurtarmak güç olur. Şimdi ben size hiç bir şey söylememiş olayım. Siz de annelerinize hiç bir şey hissettirmeyiniz. Bu katakullinin başka türlü bir çaresine bakalım.

Orhan — Nasıl?

Dilâver — Bu muskaları çamaşırlarınızın neresinden söktünüzse tekrar orada dikiniz.

Şehamet — Kırk akrep aklımıza geldikçe gece döşeklerimizde rahat uyuyamayız.

Dilâver — Kırk akrebin lâftan ibaret olduğunu söyledim ya. Sözüme inanınayıp da merak ediyorsanız bu yeşil bezleri sökelim. İçindeki külü dökelim. Yerine başka kül, toprak, öyle bir şey koyalım. Anneleriniz size yine şekerleme ikram ederlerse bana getiriniz. Cemalime âşık hiç hoşlanmadığım bir sevgilim var. Ona yedireyim de benden yılan görmüş gibi soğusun...

Orhan bu sözdeki amacın Münire'ye ait olduğunu anladı, güldü. Ama Şehamet bir şey sezmedi.

Dilâver devam etti:

— Şimdi işin üfürük yanı kalıyor bana. Ben Battal oğlunun nefesinden hiç korkmam. Kırk hafız toplasın, kırk bin Elleyil duası okusun.

Muskaların yeşil bezden kaplarını söktüler. İçlerinden kâğıda sarılı birer tutamcık kül çıktı. Mangal külü, ocak külü, işte öyle alelâde bir kül... Bu külleri kokladılar. Ezdiler. Suya karıştırdılar. Ateşte yaktılar. Hatta Dilâver dilinin ucuyle biraz tattı bile. Basbayağı kül, içinde ne yılan var, ne akrep.

Muskaları tekrar kapayıp çamaşırlarının aynı yerine diktiler.

Dilâver elini oğuşturarak:

—Ey, şimdi bu hilekâr üfürükçünün hesabına bakalım. Kırk akrebin külü diye böcek başına bilmem kaç lira almak cüretine kalkan bu herifin kavuğunu başına geçirelim.

Orhan — Nasıl?

Dilâver — Şimdi kalkar, evine gider, hilesini yüzüne vururuz.

Orhan — Bu kaşerlenmiş efsuncuyla böyle kolay kolay başa çıkabileceğimizi mi sanıyorsun?

Dilâver — Bir gerçek adına söyleyeceğiz. O, karşımızda şarlatanlık edecek. Elbette üstünlük bizde kalacak.

Orhan — Kardeşim Dilâver, gerçek adına söyleyenlerin hemen başarılarına imkân olmadığını ve gerçeğin uzun mağdurluklardan sonra kendini gösterebileceğini, çok defa güme gittiğini bilmez misin?

Dilâver — Peki amma gerçeğin savunmasını kendi üzerine alanların hiç bir güçlükten yılmamaları gerektiğini bilmez misin?

Orhan — Biz şimdi sırf gerçeğin avukatlığını yapmak du-

rumunda değiliz. Gerçeğe uysun uymasın biz işimizin gereğine göre hareket edeceğiz.

Dilâver — Herkes doğruluktan çok, işinin çıkarına bakar. Doğruluğu kendinden değil, başkalarından bekler. Ve sonra da dünyanın niçin düzelmediğine üzülür. İşte sen de genel anlayışta birisin.

Orhan — Dilâver'ciğim, bu öğütleri bırak. Beni dinle. Şimdi bu üfürükçünün evine gideceğiz.

Dilâver — Hazırım.

Orhan — Ama kavgaya, döğüşmeye değil.

Dilâver — Ya neye gideceğiz?

Orhan — Ricaya.

Dilâver — Anlayamadım.

Orhan — Anlatayım. Güzellikle herifi annelerimizin davalarını gütmekten vazgeçirip kendi tarafımıza çevirelim.

Dilâver — Güzellikle değil. Bu iş para ile olur.

Orhan — Tabii. İstediği kadar da para vereceğiz...

Dilâver — Herif bir yandan annelerimizi yolarken öte yandan da biz kendi ayağımızla yolunmaya gideceğiz, öyle mi?

Orhan — Başka çare yok... Annelerimize karşı Battalzade'ye söyletmeye çalışacağımız efsun şudur...

Dilâver — Nedir?

Orhan — Yıldızlarına baktım. Bu çocuklar biribiriyle evlenmezlerse ikisi için de ölüm görünüyor... Herife bunu dedirtebilirsek annelerimiz bu kehanetin uğursuzluğu önünde artık hiç bir engele bakmayarak evlenmemizi hızlandırmaya uğraşırlar...

XXXIX

ŞEYHİN EVİNDE RUHLARIN ORTAYA ÇIKIŞI

Orhan bu karar üzerine gitmeye Dilâver'i razı etti. Şehamet'e de birlikte gelmesi teklifinde bulundular. Kız küçük bir tereddütten sonra şu cevabı verdi:

— Ben de birlikte gitmek istiyorum. Zaten böyle gerekir. Ama bir mahzuru var. Ondan çekiniyorum.

Orhan — Nedir o mahzur?

Şehamet — Ben belli zamanlarda bir sinir krizine tutulurum. Ansızın böyle bir hale uğrarsam sizi rahatsız etmekten korkuyorum.

Orhan, aşkının kıvılcımlarını saça saça göz bebeklerine bakarak:

— Şehamet, hiç korkma, böyle bir hal olduğunda annenden, babandan çok şefkatle sana özen göstereceğimden şüphe etme. Ama hayli zamandır böyle bir krizin sana geldiği yoktu.

— Evet, Madam Şerlih adında Avusturyalı ve kuvvetli bir medyum bu nöbetleri seyreltmenin çaresini bulmuştu. Şimdi o kadın burada yoktur. Yakında gelecek...

— Böyle bir hal olduğunda yapılacak tedavi çarelerini söyle.

— Pek basit. Boyun ve kol damarlarımı ovacak, size vereceğim küçük bir ilâç şişesini koklatacak ve kulağıma da bir düziye: «Korkma, korkma, gittiler, gittiler» diyeceksiniz.

Orhan bu tedavinin son garip cümlesi üstüne soru sormaya girişmeksizin:

— Peki, hiç merak etme, Şehamet'çiğim. Tıpkı böyle, dediğin gibi yaparız, dedi.

Şehamet köşke girdi. Bir küçük manto giydi. İlâç şişesini aldı. Beylerin yanına döndü. Evdekilere hiç bir şey sezdirmeksizin, şöyle kırda bir dolaşmaya çıkıyorlarmış gibi semtten uzaklaşarak Nuhkuyusu yolunu tuttular. Tak, tak, Battalzade'nin kapısını vurdular.

Herif bahçede ağaçlara aşı vurmakla meşguldü. İki gencin arasında pek güzel bir kızı görünce işi anladı. Zengin oldukları kadar toy sandığı bu çocukları iyice tırtıklamak için hemen efsuncu kafasında planlar kurmaya başladı.

Genç konukları gizli tekke salonuna aldılar. Püfçü, bahçıvan kılığından heybetli bir şeyh giysisine girerek yanlarına geldi. Çok ağır bir davranış gösteriyor, dudaklarının arasından gizli evrat çeker gibi nağmeler geliyordu.

Bir süre konukları gözleriyle incelemeğe koyuldu. Hiç ağız açmadı. Lâkırdıya başlamak için Orhan'la Dilâver biribirine bakışırken şeyh, keramet taslamanın tam sırası geldiğine hükmederek:

— Söze hacet yok. Ne amaçla geldiğinizi biliyorum. Geleceğiniz bu akşam bana malûm oldu, dedi.

Dilâver — Niçin geldiğimizi biliyorsanız amacımızı anlatmaya gerek yok. Hacetimizi yapınız da gidelim.

Şeyh hemen çatkınlık göstererek:

— Ya velet, bu karışık aklınla sen yine karşıma mı çıktın? Beni imtihan mı ediyorsun?

— Estağfurullah, sizi imtihan etmiyorum. Niçin geldiğimizi anlamışsınız. Bilineni tekrarlamaya gerek duymayarak sözü kısa kesiyorum.

— Evet, anladım. (Orhan'ı göstererek) Bu beyefendi şu güzel hanımı seviyor. Evlenmeleri içiṇ büyük engeller vardır. Bu işi kolaylaştırmak amacıyle bana baş vuruyorsunuz. Ama, mümkün değil...

Dilâver gülümseyerek:

— Bu beyle hanının annelerinden duyduğunuz şeyleri şimdi bize gaibi keşifmiş gibi satıyorsunuz. Bundan dolayı kerametinize aldanacak kadar gafil olmadığımızı anlamanız da, kehanetten çok zekâya ihtiyaç gösterir.

Battal oğlu zikreder gibi durduğu yerde dalgalanarak:

— Bakınız, bakınız, bakınız. Fitne fücur neler karıştırıyor. Benim manevi celâdetimden şüphe mi ediyorsunuz?

— Şüphe edip etmemek başka konu. Siz bu evlenme için mümkün değil diyorsunuz.

— Evet, yine de tekrar ederim, mümkün değildir.

— Niçin mümkün olmuyormuş? Siz bu beyle hanımın annelerine bu evlenmenin yapılması mutlak gerektir, demiş olsanız... İş olup biter.

Şeyh homurdanarak:

— Cahil çocuklar, boş lâkırdılarla beni yormaya mı geldiniz? Maneviyetimden istirhama gelen hacet erbabına ben işkembeden lâf uydurmam. Yıldızalra baakrım, remil atarım. Ruhlarla buluşurum. İn cin ile konuşurum. Maneviyet gereği bana ne işaret olunursa onu söylerim.

Büyük bir cüretle okunan bu büyücü mavalının karşısında Dilâver'in nefretten yüzü kızardı. Dudakları titremeğe başladı. Onu onarılmaz bir pot kırmaktan alıkoymak için söze hemen Orhan atılarak:

— Efendi hazretleri, baktığınız yıldızlar, attığınız remiller, buluştuğunuz ruhlar, konuştuğunuz cinler bu evlenme üzerine size ne söylediler?

Şeyh cezbelenerek:

— Onlar benim sır arkadaşlarımdır. Siz değilsiniz. Ne söylediklerini tamamiyle açıklamaya izinli değilim...

— Bu remilleri eğlence için atmadınız ya? Bu yıldızlara boş yere bakmadınız ya? Elbette kehanetinizin sonucunu annelerimize söyleyecektiniz. Ya da söylediniz. Biz de kendi hakkımızdaki falın ne olduğunu bilmek istiyoruz. Annelerimize açıklanan niçin bize söylenmesin?

— Durumlar başkadır. Biz iyilikle kötülüğü ölçüp biçtikten sonra en uygun yolu dikkate alırız.

— Bu da ne demek?

— Efendim, gençsiniz. Cahilsiniz. Gafilsiniz. Benimle karşı karşıya oturup görüşecek kimseler değilsiniz. Bu benimkisi bir çeşit ruh hekimliğidir. Bir hekim hastasına: «Sen ciğeri çürümüş bir veremsin, hayatından umut yoktur» diyebilir mi?

Orhan şeyhi dikkatle süzerek:

— Demek bizim halimiz bu kerte kötü, yıldızımız bu kerte müthiş?

Şeyh gözlerini büyülterek:

— Evet... Evet... Biribirinizle evlenirseniz göklerin beş ışıklı yıldızları üzerinize uğursuzluk yağdıracaklar...

Orhan — Bu uğursuzluğu iyiliğe çeviremez misiniz?

Şeyh — Mümkün değil.

Orhan — Çok masraflı olacaksa paradan kaçınmayacağımızı da biliniz.

Şeyh, lâhavle ile başını sağa sola çevirerek:

— Salla pata sözlerle benim ruhani kudret ve haysiyetimi zedeliyorsunuz. Ben para âşıklısı değilim. Benim ruhum, vicdanım hep hakka yönelmiştir. Peder-i âlişanım, pederi valâ göherinizle dosttu. Bu eski dostluğa dayanarak sizi manevi himayeme aldım. Sınırı geçerek işime karışmayınız. Söylenmeyeceği söyletmeye uğraşmayınız.

Dilâver yine sabredemedi. Cesur bir davranışla:

— Şeyh efendi hazretleri, affedersiniz. Biz genciz, cahiliz, gafiliz. Gece karanlığında gökteki hesapsız yıldızlara bakıp da yeryüzündeki insanların alın yazgıları üstüne kâhinlikte bulunmanın garipliğini bir türlü anlayamayız. Çünkü sizler biraz astronomi ve kozmografya okuduktan sonra yıldızlar bilimiyle

meşgul olaydınız... Bir yıldız nedir? Ona oranla hiçliğe düşen insanın önemsizliğini bilerek böyle üst perdelerden atıp tutamazdınız...

Battalzade garip bir gülümsemeyle süzülerek:

— Yine mi bana ders veriyorsunuz? Sabır ve tahammül ilâhi faziletlerdendir. Bu yaramazlığınıza karşı susacağım.

Dilâver — Hayır, susmayacaksınız. Bize dilsiz görünen yıldızların dillerinden anlıyorsunuz. Bu evlenme üstüne ne diyorlarsa bize tekrarlayacaksınız.

— Uğursuz, uğursuz, çok uğursuz...

— Para ile bu uğursuzluğu uğura çevirmeğe çalışacağız.

Şeyh kavuğunu sarsar bir şiddetle başını sallayarak:

— Para ile mi? Buna milyonlar gerek. İnsü cinni doyurması kolay mı?

Dilâver geniş bir gülümsemeyle:

— Milyoner değiliz. Yeryüzünde elden ele dolaşan yıpranmış kâğıt paraların yıldızlarda nasıl geçeceğine aklımız ermez. Cinler, şeytanlar doyar ama insanların dibi delik mideleri doymaz. Milyonu geçiniz. Biz birkaç yüz liraya bu işi bitirelim. Anne hanımlara durumu uğursuz olarak ve hatta onları bu evlenmeye zorunlu bırakacak bir önemde anlatırsınız. Biz de cinlere gereken ziyafetten çekinmeyiz...

Şeyh tuhaf bir sırıtışla:

— Demek düğünde cinlere zerde pilâv yedireceksiniz?

— Şimdi düğünlerde zerde pilâv kalktı. Artık karın doyurmak yok. Davetlilere bir otelin salonunda kuş kapları kadar küçücük tabaklara bulaştırılmış biraz tereyağı, marmelat filân yalatıp üzerine soğumuş bir çay içirdikten sonra onları cazbant havasının gürültüsü ile sıçratıyorlar.

Şeyh — Dünya değişti.

Dilâver — Evet, cinlerin de eski oburluklarından vazgeçmeleri gerekir.

Orhan — Şeyh efendi hazretleri, şaka bir yana (Şehamet'i göstererek) biribirimiz, evlenmedikçe bizim için hayat, mutluluk yoktur. Bütün ümitler himmetinize takılı kalmıştır.

Battalzade birkaç yüz lirayı, özellikle cinlere ziyafet cömertliğini duyduktan sonra hayli yumuşamıştı. Bundan dolayı dedi ki:

— Bu iş zordur. Masraflıdır. Bakınız size biraz anlata-

yım. Şehamet Hanım, dünyamız başak burcundayken doğmuştur. Bu burçta evlenme uğursuzdur. İki taraf için felâket kumkuması halini alır, karı koca hep kavga ve anlaşmazlık içinde yaşarlar. Doğacak çocukları asi, serkeş, canavar huylu olur. Kendi aileleri ve topluluk için birer afet kesilirler. Etrafa saldırmak, adam öldürmek, haritada her şey yazar. Bu uğursuzlukları anlatmada daha ileri gitmeyerek şimdi Orhan Bey'in yıldızına geçelim. Onun burcu da akreptir.

Dilâver yine söze dayanamayarak:

— Efendi hazretleri, akrebi de ne kadar çok seviyorsunuz...

Şeyh yine gözlerini açtı. Ve yine bir iki defa sallandı:

— Bakınız, işte bu çocuğun sözlerinde düzgünlük ve anlam yoktur. Akrebi ben mi yarattım? Gökyüzüne şeklini ben mi çizdim? Orhan Beyefendi, ekim ayının yirmi beşinde doğmuştur. Bu tarih akrep burcuna raslar. Bu burç, çocuklarına hayal düşkünü, çok küstahça cesaretler verir. Onları bir sarp geçitten ötekine düşürür. Felâketten felâkete uğratır. Evlenme onlar için harabolmak, sefalet, geçimsizlik, mutsuzluk kaynağı, ömür törpüsü bir uğursuzluktur. Çocuklar etrafa elaman çağırtacak bir azgınlıkta doğarlar. Babanın bu doğum uğursuzluğuna doğum uğursuzluğunu da ekleyiniz. Artık dehşetin öte tarafı tasavvur buyurulsun.

Dilâver — Şimdi bu sözleriniz Orhan Bey'le Şehamet Hanım'ın evlenmelerine imkân yoktur demek mi oluyor?

Şeyh eliyle havaya esrarlı bir işaret yaparak:

— Bir uğursuzluk yağmuru altında böyle bir evlenmeye kalkarlarsa maazallah... Ama ben baba dostluğum dolayısıyle böyle bir uğursuz buyruğa aracılık edemem.

Şeyhin bu işe aracılığı, evlenmenin mutluluğu üzerine hanım anneleri inandırmaktan ibaret olacaktı. Bunu da yapmaya hazırdı. Ama sevgililerden fazla para kopartmak için bu ağızları kullanıyordu.

Mânevi himmeti hiçten ibaret olduğunu bilen Dilâver, bu hilekâra boşuna yolunmamak için sordu:

— Bu himmeti kesinlikle bizden esirgiyor musunuz?

— Bu bir himmet değil, düşmanlık olur. Yapamam.

Yüzüne derece derece bir solgunluk yayılan Şehamet, ilk defa söze karışarak:

— Şeyh efendi hazretleri, düşmanlık değil, bu himmetiniz

bizim için çok büyük bir iyilik olur. Biz her uğursuzluğa katlanarak evlenmek istiyoruz. Lûtfediniz...

Şeyh, süzgün gözlerle gökyüzüne baka baka iki elini göğsü üzerine kavuşturarak:

— Allah göstermesin, ben kötülüğe alet olamam.

— Kesin mi söylüyorsunuz?

Şeyh biribirinden yüksek sesle üç defa:

— Kesinlikle, kesinlikle, kesinlikle...

Bu doğru cevabın kesinliği karşısında Şehamet bütün bütün soldu: Baygınlık başlangıcı halsizliğiyle Orhan'ın kolu üzerine yaslandı.

O anda duvardaki koskaca «Ya Hazreti Pir Kaddesallahü Sırre» levhası yere düşerek parçalandı. Bu hiç beklenilmeyen olağanüstü olaydan fena halde şaşıran şeyh:

— Bu ne? Kalın sicimle yıllardan beri çivide takılı duran levha birden bire nasıl yere düşüyor?

Ne diyeceklerini bilemez bir şaşkınlıkla iki genç biribirine soruşturucu birer gözle bakıştılar. Ama Dilâver bir an tereddütten sonra kendini toplayarak şeyhe cevap verdi:

— Müsaade etmediğiniz evlenmenin lehinde ruhlar, cinler sizi protesto ediyorlar. Bu olay açıkça ona işarettir.

Şeyh hayretini saklamağa uğraşır bir suratla:

— Ne diyorsun, ya velet? Bana keramet mi taslıyorsun? Bilemediğimiz her hangi bir nedenle ip çürüdü. İnceldi. Levhanın düşüşü böyle bir tartışma anına rasladı. Gerçek budur.

Battalzade sözünün son kelimesini henüz bitirmeden karşı duvardaki «Aleyke Avnullah» levhası sanki onu yalanlıyormuş casına ipi birden bire bıçakla kesilmiş gibi aynı şangırtı ile yere düştü. Cam kırıkları halıların, postların üzerlerine dağıldı.

Şeyh bu sefer put kesildi. Bu garip, az raslanır olayın nedenini araştırmak için korkmuş gözlerle odanın boş taraflarını araştırıyordu.

Bu akılları şaşırtıcı halin bayılmak üzere bulunan Şehamet'in psişik gücünden doğduğunu ya da ona ârız olan dış mânevi bir nedenle olduğunu Orhan'la Dilâver anlamışlardı. Ama bunu şeyhi dehşete düşürmek ve suçlamak amacıyle tanrı tarafından ortaya çıkan bir mucize olarak göstermek için Dilâver dedi ki:

— Şeyhim, giysinizin heybetine, sanatınızın sihrine güvenerek insan aldatmakta pek ileri vardınız. Hak bu kadar hak-

sızlığa tahammül edemedi. Sizi uyarmak için kutsal levhalarınız çivilerinden sapır sapır dökülmeğe başladılar. Bu da hiç şüphesiz bu iki gencin evlenmelerine özel çıkarınız zoruyla inatçı bir karşı koyuşunuzun sonucundan ileri geliyor.

Şeyh biraz sustuktan sonra yine bütün cesaretini toplayarak:

— Canım mucizeyi, tanrının cezalandırmasını bırakınız. Bu levhaların iplerine şimdiye kadar cinsini tanımadığımız bir güve musallat olmuş bulunsa gerek...

Bu sefer de bir başka garip olayla şeyhin lâkırdısı ağzında kaldı.

Köşede sedefli bir rahle üzerinde duran büyük bir kitabın yaprakları tıpkı bir parmak dokunuyormuş gibi kendi kendine açılmaya başladı. Şaşkına dönen şeyhin gözleri bu yeni garipliğe dikili dururken «Ya Sabır» ile «Lâ Yalemu Gaybi İllâhlah» levhaları karşı karşıya duvardan duvara yerlerini değiştirdiler. Hiç bir kaçamakla açıklanamıyacak olan bu harika karşısında şeyh sıfırı tüketti. Tekbir getirerek zikre girişti. Sofadaki kudümler tekdüze bir tekke ahengiyle çalıyorlardı.

Korkudan şeyhin gözleri şaşılaştı. Etraftan üzerine saldıracak gizli terbiye edicilerin hışımlarını yatıştırmak için bir iki Allah kelimesi ve hay huy salıverdi. Ve sonra başını sağa sola sallayarak arkası gelmez «La ilâhe illâh» larla zikre koyuldu.

Ve yine bu sırada evin alt katında inceli kalınlı çığlıklar koptu. Şeyhin kaynanası, o yuvarlak, bodur, şişko kadın, vücudundan umulmaz bir fırlayışla salon kapısından görünerek haykırdı:

— Kudüm çalıp zikredecek vakit değil. Aşağıda akılları çileden çıkaracak şeyler oluyor. Çat, çat, çat, sokak kapısı çalınıyor, açmaya koşuyorum, kimse yok... Bu oyunu acaba mahalle çocukları mı yapıyorlar diyorum. Öyle şimdiki veledi zinalardan başka ne hayır beklenir? Yine çat, çat, yine koşuyorum, ne in var, ne cin... Sonra, sonra bak daha neler oldu? Ben gözümle gördüm, inanamıyorum da sen işitip de inanacak mısın acaba? Mutfakta kevgir içinde kuru fasulye ayıklıyordum. Pencereler kapalı. Rüzgâr yok. Fasulyeler parmaklarımın arasından sıyrılıp çıktılar. Gûya kanatlı bir sürü gibi havada üç

defa mutfağı dolaştıktan sonra ağzı açık bir tencerenin içine doldular. Kıyamete mi alâmet? Bu da bir şey değil, bak daha ne oldu? Hayretimden güldüm. Korkudan selât-ü selâm getirdim. Aşağıda havan eli tak, tuk, tak, tuk tarator döver gibi bir ahenkle işliyor. Hacer'in bebeği kendi kendine ortada dans ediyor. Bu ne patırtıdır damat? Esmayı üzerine mi sıçrattın? Ralımanı mı gücendirdin? Şeytanı mı kızdırdın?

Şeyh yarım sesle zikrini sürdürerek bu sözleri anlamıyor gibi bir dalgınlık içinde dinliyor...

Kocakarının bu sorusuna Dilâver cevap verdi:

— Hem ralımanı gücendirdi. Hem de şeytanı kızdırdı. İki saattir burada mücadele ediyoruz. (Orhan'la Şehamet'i göstererek) Bu iki gencin evlenmelerine kesin bir şiddetle karşı koyuyor. Hep bu mucizeler onun haksızlığını göstermek üzere bizim lehimize oluyor. Bu inadında dayanırsa görürsünüz daha neler olacak.İlkin onun kavuğunu pabuç gibi ayağına geçirecekler... Sonra çatınızı başınıza indirecekler...

Kaynana — Sus evlâdım, Rabbim esirgesin... Çoluk çocuğa yazık değil mi? Sizin hüddamınız damadımın nefesinden kuvvetli geldi. Sarığın kutsallığı büyüktür amma bazan da böyle sahibini çarpar. Rabbim affetsin, damadım bir günah işlemiş olacak. Bu kadar şaşırtıcı şeyler boşuna olmaz. Ne yaparsınız, kul günahsız olur mu? Özellikle böyle zamanda... Geçinme dünyası bu.

Kocakarı birden bire Şehamet'i göstererek:

— Bu güzel kıza ne olmuş? Benzi sararmış, gözleri kapanmış, ağzı köpürüyor...

Dedi. Az bir zamanda olup biten olağandışı şeylerin verdiği şaşkınlıkla Şehamet'in baygınlığına dikkatten kalmış gibiydiler. Kadının bu uyarması üzerine küçük şişeyi koklatarak kızın damarlarını hafifce oğmaya başladılar. Bir yandan da Orhan, sevgilisinin kulağına en tatlı sesiyle:

— Korkma Şehamet'çiğim. Korkma... Gittiler, gittiler...

Diyordu.

Bu gelenler, gidenler kimlerdi?

Bunu ne şeyh anlayabildi, ne de kaynanası. Gerçekte Orhan'la Dilâver de bu büyük sırrın cahili idiler.

Şeyh hayretten hayrete düştükten sonra aklını başına toplamak gerekçesiyle bu tabir edilemez rüyadan çıkmak için et-

rafına bakındı. Karşısında üç yüz gördü. Bunlar hemen çocuk denecek kadar üç gençti. Olup biten akıl almaz garipliklerin hayıra yorulacak bir yanı yoktu. Bu harikaların etkenleri, karşısındaki üç taze kafa mıydı? Ne olursa olsun, maneviyat adına kendi yaptığı büyücü hokkabazlıklarına üstün çıkan bu çocuklarda mucizeli bir kuvvet vardı Battalzade bu sırra ermek için bu gençlere çırak olmak arzusuna kapıldı. Ve önlerinde yalvarıcı bir saygıyla dize gelerek:

— Beni manen, maddeten, her yönden yendiniz. Çıraklığınıza boyun eğiyorum. İnayet Allahtan, medet sizden, dedi...

Dilâver, gerçekten, istedikleri zaman bu harikaları yapmak kuvvetindeymişler gibi bir kurnazlık yaparak:

— Hak kendini nerede görüse orada ortaya çıkar. Bu kuvveti haktan ayrı yöne harcayanlar cezalarını bulurlar... Bundan dolayı bu huddama ermek için büyük bir iyi niyetle daha çok vakit müritlikte bulunarak vicdanınızı temizlemelisiniz.

Şeyh secdelere vararak:

— Elbette efendim, daima hakka yönelmekten ayrılmıyacağım. Ve buyruklarınızı ibadet sayıp yapmaya uğraşacağım.

— Bu konuyu sonra konuşuruz. Şimdi bu evlenmeyi hızlandırmak için hanım anneleri inandırmaya çalışacaksınız.

— Emriniz başım üzerine. Bu evlenmeyi olmuş bitmiş biliniz. Ve kulunuzu ihmal etmeyiniz.

— İlkin evlenme işi, vaadimizi yerine getirmek sonra.

— Hay hay efendim, her emrinize boyun eğiyorum.

XL

SIRLARI SONUÇLANDIRAN FACİA

Şeyh evlenme lehinde anneleri kandırmağa muvaffak oldu. Onlara şöyle demişti:

— Çocukların yıldızlarına ilk bakışlarımda evlenmelerine karşı işaretler görmüştüm. Ama yıldızları sonraki inceleyişimde bu evlenmenin yasaklanmasının daha büyük felâketleri doğuracağını ve hatta söylemeye dilim varmıyor, çok acı ölüm-

lere kadar gidileceiğni Levh-ü kalemde aynen okudum. Evlenmeye karşı gökbilgisi sakıncalarının hüddam ile yenilmesi kabildir. Bu müşküle göğüs gererek çok uğraştım. Çok şükür muvaffak oldum. Bu işi benden isteyiniz. Ve hiç kaygulanmayınız.

Şeyhin bu güven veren sözleri üzerine iki aile arasında birçok müzakerelerden sonra Orhan'la Şehamet'in evlendirilmesine karar verildi. Şimdi ortada en önemli şey kalıyordu. Şehamet'in hayatını çevreleyip evlenmeyi güçleştiren ve ara sıra görünmezlerin ortaya çıkmasıyle akıl almaz olayları yapan uğursuz büyük sır meselesi...

Bu, acıklı olduğu kadar garip olay şuydu:

Şehamet daha yedi sekiz yaşında okula giden bir çocukcağızken üstün güzelliğinin çekiciliğiyle evlenme isteklileri çıktı. Anası babası:

— Kızımız daha pek küçüktür.

Cevabıyle bu mevsimsiz isteklilere gülüyorlardı. Masum kızcağız ise böyle bir seçime oy verebilmek düşüncesinden henüz çok uzaktı. Ama günler geçip de çocuğun yaşı birkaç yıl daha arttıkça güzelliğinde de sihirli bir gelişme oluyor, istekliler de o oranda çoğalıyordu.

Hele biri, on sekiz yaşında Sakıp Cemal, bu evlenmenin ailece o kadar üzerine düşmüşlerdi ki kız velileri tarafından edilen şiddetli retlerin her çeşidiyle ısrarlarını kırmak mümkün olmamıştı. Kız henüz on ikisine basmış bulunuyordu.

Evlenmek isteyen, iri yarı, gürbüz bir genç ve ailesi zengindi. Ama çocuk pek serbest büyütülmüş, şımarık, hoyrat ve kabadayı mizaçlıydı. Öğrenimi de zamanına oranla hiç sayılabilirdi. Adam dövmek ve hatta vurmak çeşidinden birkaç vukuatı da söyleniyor. Ailesi kıymetli oğullarının her isteğini yerine getirmeyi önemli bir görev bilir. Bundan dolayı Sakıp Cemal, o yaşına kadar hiç bir sözünün kırıldığını görmemiş gibidir. Kız ailesinin inatla reddetmesi üzerine aşkı taşan çocuk kızıl divane bir hale gelmişti.

Oğlan tarafı hiç bir masraf ve fedakârlıktan çekinmeyerek, hiç bir yüz vermemekten yılmıyarak, kız velilerinin ısrarlarıyle güreşe güreşe, sonunda kabul kararını alabilmişlerdi. Kızın dört beş yaş daha büyümesinden sonra düğün yapılmak üzere nişan töreni yapıldı.

Sakıp Cemal dört beş yıl beklemek için verdiği sözü pek de tutar boydan değildi. Artık kız evinden hiç çıkmıyordu. Şehamet bir tanrıça, Sakıp onun önünde her an secdeye kapanan bir kul... Ama bu iri kıyım delikanlının ateşli tapınmalarına henüz cevap verecek bir yaşta bulunmayan kızcağız, masum vücudunu saran bu yakıcı, gürültülü nefeslerden, iştiha parıltılarıyle üzerine açılan gözlerin aykırımsı anlatımlarından sıkılıyor, âdeta korkuyor, bazan titriyor, ve bazan da umacıya tutulmuş bir çocuk gibi ağlıyor, bu genç adamla kendisini odada bir an yalnız bırakmamalarını annesinden, babasından rica ediyordu.

Kızın bu yalvarmalarına karşın, ev hali bu, Sakıp Cemal bir yalnızlık fırsatı düşürebildikçe zavallıcığın kendine karşı olan ürküntüsünü yumuşatmak için putun önünde birkaç secdeden sonra soruyordu:

— Ruhumun ruhu, sen benden korkuyor musun?

Kız, cılız ve singin bir sesle cevap veriyordu:

— Evet...

— İnsan sevgilisinden korkar mı?

— ...

— Yoksa sen beni sevmiyor musun?

— Ben sevmek ne olduğunu bilmiyorum ki...

— Sen bebeklerini sevmez miydin?

— Evet ama sen bebek değilsin ki...

— Sen asıl ikimizin arasından gelecek bebeği seveceksin. Onun sen annesi olacaksın, ben de babası.

Kız hoşlanmadığı bu sözü hiç anlamak istemiyerek sıkıntılı bir yüzle başını çevirince Sakıp bir iki ayak öpüşünden sonra:

— Niçin öyle dargın gibi yüzünü dönüyorsun?

— Bilmiyorum. İçimden öyle geliyor.

— Sonunda ve kesinlikle sen beni seveceksin.

— Sevip sevmeyeceğimi ben bilirim. Onu sen nasıl bileceksin?

— Ben sana sevmeyi öğreteceğim.

— Bebeğimi, kedimi sevmeyi bana hiç kimse öğretmedi ki...

— Sen beni mutlak seveceksin.

— Ne biliyorsun canım?

— Çünkü dünyada seni benim kadar sevebilecek kimse yoktur. Ben senin için her fedakârlığa hazırım.

— Ne gibi?

— Meselâ uçakla üç bin metreye çıktıktan sonra, kendini aşağıya at desen atarım.

— Düşer düşmez ölürsün.

— O zaman memnun olur musun?

Kız tuhaf bir gülümsemeyle susar. Bu evet diyen gülüş, keskin bir hançer gibi Sakıp'ın yüreğini deşer ve kanını içine akıtır. O zaman âşıkın tapınan ruhu canavarlaşır. Kızcağızı bir fırsatçı atılışıyle dişleyerek parçalamak ve kanlı lokmalarını yutmak vahşetiyle sevdasını serinletmek ister.

Sakıp Cemal'in ailesince adı, «Celâlli çocuk»tur. Çünkü her şeye kızar, her hiddette üst perdeye çıkar. Celâlli çocuğun öfkesi önünde ev halkı titrer. Attığı attık, vurduğu vurduk, kırdığı kırdıktır. Mahalle çaçaronları onun tanımlamasını yapmışlardır: «Karışık çocuk». Gûya Sakıp Cemal, perilerle ilişkilidir. Onun gözlerine başka insanlara gizli kalan şeyler görünür. Ruhlar onu kâh hırpalarlar, kâh gönlünü hoş ederler. Ama her halde onların himayesindedir. Sakıp'a sataşan belâsını bulur. Onun kerametleri bile vardır. Dediği çıkar. Mahallede bir çeşit aziz payesi kazanmıştır.

Çevresindeki bu ermişimsi ününe karşı Sakıp sefihtir. Süfli adamlarla konuşur. Meyhanelerde racon keser. Dalaşmadan çekinmez, döğüşten, silâhtan ürkmez...

Gelecekteki damatlarının bu hallerini sonradan sonraya öğrenen kız ailesi telâş içindedir. Nişanı bozmak için her çareye baş vurmaktadırlar.

Tekinsizlik, bir çeşit uğursuzluk ve ataklık şöhretiyle çevresini zorbalığa bağlayan Sakıp, yalnız Şehamet'in yüzvermeyişleri karşısında başarısızlığa uğramıştı. Kız tarafının nişan bozmak isteyişi karşısında bütün şiddetiyle köpürdü. Ve:

— Bu, olamaz. Ben ölsem bile Şehamet'in başka bir erkekle evlenmesine imkân yoktur. Ruhum rakibimi sağ bırakmaz. Nerede kaldı ki ben sağken kızınızı başka birisine verebilesiniz...

Şehamet hoşlanmadığı bu gençten kurtulmak için gece gündüz ağlıyor ve çok sırnaşık ziyaretlerinde evden nereye kaçacağını bilemiyordu.

Durum böyleyken ansızın ortaya çıkan bir olay müşkülü çözümler gibi oldu. Sakıp Cemal meyhanede adam vurdu. Üç yıl hapse hüküm yedi. Ve tıkıldı.

Kız ailesi geniş bir soluk alarak ferahladılar. Artık öyle bir mücrime kız veremezlerdi. Ve bu mazeretleri herkesin gözünde çok akla yatkın görünecek, kimsenin bir şey demeğe hakkı olamıyacaktı.

Bundan ötürü nişan yüzüğü geri verildiği zaman mahkûm hapishanede yine önceki iddiasını tekrarlıyarak ateş püskürdü. Ve kız evine şu haberi gönderdi:

— Değil hapishane, beni eski dev masallarındaki gibi yedi kat yerin altında zincire vursalar, dünyayı bombalar, yeryüzüne çıkar, bir aileyi kana bulayarak intikamımı alırım.

Kız halkı bu tehdide güldüler. Üç yıl en ateşli tutkuları soğutacak bir zamandır. Ve sonra hapishanenin sağır taş duvarları arkasından böyle dışarıya meydan okuyuş da, ancak öyle kaçık çocuğa yaraşır bir fantezi idi.

Bu olaydan sonra kıza yine bir istekli sürüsü hücum gösterdi. Bu aralık kız babası Abdüllâtif Efendi, İzmir'e bir memurluk aldı. Orada da Şehamet yine gençler arasında bir «idole» mevkiine yükseltildi. Sokağa çıktığı vakit halk onu biribirine parmakla gösteriyor, tiyatrolarda, sinemalarda gözler sahneden çok onunla meşgul oluyordu.

Yine etraftan istekler, istekler yağıyordu. Ama kızın yaşı küçük olması bahanesiyle hep geri çevriliyorlardı.

Sakıp Cemal gününü doldurmazdan önce onun gözdağı veren sıkıcılığından kurtulmak için kızı başgöz edivermek gereği de görünüyordu.

Kızlarının güzelliğinin iftiharından çok derdini çeken ana baba bazan şöyle konuşuyorlardı:

Anne — Kızın evlenme çağı geliyor.

Baba — Hapishanedeki mahkûm da gününü dolduruyor.

— O çıkmazdan önce kızı bir helâl süt emmişle birleştirmeliyiz.

— Ana memesinden akan sütün helâli, haramı nasıl olur, bilmiyorum.

— Ah, yine Sakıp Cemal gibi soysuzun birine düşmeyelim de.

— İstekliler karşımızda bir insan kalabalığı halinde, beğen de beğendiğine ver. Ama böyle zamanda içlerinden iyisini tanıyıp da nasıl seçmeli? Kızı da bugünlerde bir düşünceli görüyorum.

— Evet, dadısına bazı şeyler söylemiş.

— Ne demiş?

— Beni istediğime vermezlerse başkasına varmam, demiş.

— Bir beğendiği mi var acaba?

— Öyle olacak.

— Bu yaşta?

— Evet.

— Başımıza bir felâket de buradan çıkmasın...

XLI

ŞEHAMET SİNEMADA BİR ERKEK YILDIZIN GÖLGESİNE ÂŞIK OLUYOR

Çocukluktan erginlik çağına geçenlerin kulaklarına bütün evren şu kelimeyi mırıldar: Aşk... Bunun daha açık anlamı evlenmektir. Gökte pırıldayan yıldızlar, dağlarda çağıldayan sular, ayışıklarında öten bülbüller, bahçelerde açan güller, hep aşkın gönüllü şarkıcıları, propagandacılarıdırlar. Gençleri, ihtiyarları isteklendirerek hep onun övgüsünü yaparlar. Ölümün yeryüzünden süpürüp götürdüğünü aşk ödeyecek.

Şehamet de bu çağa giriyordu. Kanında başlayan bu istidadı sinema görünümleri yavaş yavaş ateşledi. Aşk henüz kendilerince bir sır olan masum gönüller için sinemanın çok cüretli sahneleri zehirli yelpaze etkisini yapmaktadır.

Biribirine yapışmış iki dudağın ateşlerinden saçılan kıvılcımlarla niçin bu masum ruhları heyecanlandırmalıdır? Eskiden kapısı, pencereleri örtülü bir odanın gizliliğinde saklanan kucaklaşmalar niçin şimdi sanat perdelerinde apaçık ortaya konuyor?

Gözlerinde o «image», gönüllerinde o heyecanla sinemalardan çıkan gençler bütün dünyayı bir çiftehane biçiminde görerek kolları arasında sıkmak için üzerine saldıracak eşler

arıyorlar. Onun için erkeklerin cüreti artıyor, kadınların utanması azalıyor. Onun için gündüz peşinde dolaştıkları, gece terli rüyalarla uğraştıkları iş, hep bu oluyor...

Eskiden açık saçıklıkları için romanlar suçlanırdı. Şimdi acaba niçin sinemaya bu ayrıcalık veriliyor? Roman beyaz kâğıt üzerinde siyah bir resimdir. Sinema akla uygun, ayıp bütün tutkuları yüz çizgilerinde canlandıran yüzyılın bir mucize aynası.

Ekranda aşkın içi dışı onda dokuz oynanırken sağıma soluma raslayan gençlerin soluklarını sıklaştıran ispazmozlarla sarsıldıklarını kaç defa gördüm.

Bu sakınca için alınmak istenen tedbire de insan gülmeden duramıyor. Böyle filmlere filân yaştan aşağı olan çocukların alınmıyacakları ilân ediliyor. Bazı çocuklar yaşlarından küçük ya da büyük görünürler. Sinema gişelerine bu genç seyircilerin nüfus kâğıtlarını mı göstermeli?

Asıl tehlike yasak yaştan bir iki yıl daha sivrice olanlar içindir.

Şehamet çocukluğunun son yıllarında biricik eğlence edindiği sinemanın bu tehlikesine uğradı. O yalnız bu gölge oyununun görünümleriyle heyecanlanmadı... Perdede seyircilere baygın gözleriyle aşk dersleri veren erkek yıldızlardan birine tutuldu.

Bu sevdasını kimseye açamıyor, ama gündüz düşüncelerinde, gece rüyalarında hep onunla yaşıyordu.

Bütün dünya sahnelerinde yılda birçoğu parlayıp birçoğu sönen bu gölge sanatçılarına âşık olanların sayısı yok. Kişi bir. Ondan doğan ziller sayısız. Sevdalananlar arasında bu gölgeler bölünebilirse de canlı artisti nasıl paylaştırabiliriz? Bu garip hastalığa tutulan zavallı dişi ve erkek âşıkların iniltileri hep boşa gidecek, ara sıra birer hayalet kucaklamaktan başka nasipleri olmayacak.

Şehamet bu vurulduğu gölgenin asıl sahibini bulmak için eski masalların aşk kahramanları gibi diyar diyar dolaşmak merakına düştü. Ama buna imkân yoktu. Bu imkânsızlık da büyük tutkusuna bir engel olamıyordu. Mutlak onu canlı olarak görmek cinneti gittikçe zihnini daha çok sarıyordu. Bu gizli dertle kızcağızın iştihası durdu. Uykuları bozuldu.

Sıkılıyordu. Kabına sığamaz bir hale geldi.

Bu sıralarda ani bir raslantı Şehamet'in gönlündeki hayaline ruh verir gibi oldu.

Sanatlarından çok güzellikleriyle ün yapan artistlerden biri genç yaşında ölüverince sinema yöneticileri ölene benzer insanlar arıyorlar. Onun güzellik ününü bulunacak benzerine yakıştırarak faydalanmak için...

Valentino için böyle olmadı mı? Berber çıraklığından ekran göklerine yükselen bu İtalyan delikanlısının ölümüne ağlayan sayısız kadınlar onun bir benzeriyle yürek yaralarını merhemlemek istiyorlardı. Birkaç tane bulundu. Ama hiç biri ölenin yerini tutamadı.

Memleketimizde de Şarlo'ya, Garbo'ya benzemek isteğine düşenler oldu. Artistlerin davranışları, giyim biçimleri hep çevrelerinde taklitçiler uyandırır. İşte bu kabilden Ulvi Nadir adlı bir delikanlı da Şehamet'in tutulduğu erkek yıldıza benzemek merakına düşmüştü. Yüzü de az buçuk onu andırmıyor değildi. Giyim kuşamında da tamamiyle onu taklit edince bu benzerlik artmıştı.

Diyelim ki Şehamet'in gönül verdiği, Ulvi Nadir'in taklide özendiği sinema artisti X. dir. Ulvi Nadir'in kelebek kravatı, önü açık yeleği, bir mankene giydirilmiş gibi buruşuksuz ceketi, gelişi güzel yapma bir derbederlik vererek taranmış saçları hep ayna önünde X.'in fotografına bakılarak taklide uğraşılmış bir tuvaletti.

Şehamet bir çayda bu taklitçiye rasladı. Aman yarabbi, ilk bakışta gözlerine inanamadı. X. Hollywood'dan uçarak buraya mı gelmişti? Yüz, kıyafet, jestler bütün o...

Bu benzerlikten kızcağız âdeta helecana tutuldu. O ana kadar sinema perdesinde göğüs geçirerek seyrettiği artist şimdi karşısında canlanmıştı. Gözlerini ondan ayırmak istemiyor, ama pek dikkatli bakmaya da utanıyordu. Güzel kızın, kendisine bu kaçamaklı dikkatini Ulvi Nadir farketti. Bu harikulâde güzelliğin önünde o da çarpılır gibi oldu. Bir münasebet düşürerek güzel kıza yaklaştı. X'vari bir reveransla söz açtı:

— Matmazel, şu topluluk içinde göz kamaştıran genç bir güneşsiniz. Kendi kendimi takdime izin verir misiniz?

Şehamet, gönlündeki hayalin böyle canlanarak yüz yüze kendisiyle konuşmasından pek şaşırdı. Bir karşılık aradı. Yarı

anlaşılır bir sıkılganlıkla bir şeyler kekeledi.

Genç adam devam etti:

— Ulvi Nadir bendeniz...

Bu ad Şehamet'e hiç bir şey anlatmadı. Tersine, gönlündeki hayalin tadını kaçırdı. O, karşısına çıkan genci artist X. olarak beğeniyordu. Ulvi Nadir, bu da kimdi?

Kızcağız o şaşkınlıkla ağzından şu sözü kaçırdı:

— Ben sizi başka birine benzetmiştim.

Ulvi Nadir gözbebeklerinde parlayan bir gülümseme ile sordu:

— Kime?

Şehamet, sıkıldı, sustu.

Ulvi Nadir kendi sorusuna yine cevap vererek:

— Hollywood yıldızı X.'e, değil mi?

— Evet, ama gönlümdekini nasıl buldunuz?

— İlk bakışta herkes beni ona benzetir de...

— Gerçekten çok benziyorsunuz.

— Dünyada herkes çift yaratılırmış.

— Bu benzerlikten hoşlanıyor, bir gurur duyuyor musunuz?

— Hoşlanmıyor değilim, ama gurur hayır... Çünkü beni ben olarak kimse takdir etmiyor. X.'e benzediğim için beğeniliyorum.

— Bütün dünyanın kırılıştığı bir tipe benzediğiniz için gurur duysanız da yeri var.

— Amerika'da doğmuş olaydım belki de X. ben olurdum.

— Şüphesiz.

— Amerika'da doğmakla Türkiye'de doğmanın arasında ne büyük fark var. Orada sıradan kimseler yıldız oluyor. Burada dahi istidatlar bayağılaşıyor. Çevremizin çorak toprağı zekâları beslemiyor. Denizlerimizde çiroz, bahçelerimizde balkapağı yetişiyor. Böyle olmakla beraber ekranda talihimi denemek isterim.

— Vallahi herkes sizi X. sanır.

Ulvi Nadir tuhaf bir kızgınlıkla:

— Büsbütün X.'in yerine geçmek için gidip bu artisti öldürmeli miyim? Ne yapmalıyım?

Şaka biçiminde ağızdan kaçan bu sözü Şehamet, çatık kaşla dinledi. Bu garip bulmanın farkına varan Ulvi Nadir,

hatasını şöyle düzeltıneğe uğraştı:

— Amerika yalnız bilimsel ve teknolojik ilerlemeleriyle değil, haydutlarının cüret, maharet ve sanatlarıyle de dünyanın hayretini çekmektedir. Bir treni durdurup soyan üç kişiyi düşününüz. Napoleon ordularıyle yenerdi. Bunlar salt cesurluklarıyle...

Şehamet ürkmüş bir sesle:

— Aman, aman, haydut sözünden ürperti duyarım.

— Haydut, şimdiki zamanın en korkunç umacısı... Bütün dünya kanunları, en meraklı sütunları bunların titretici öykülerine ayrılmış. Ürperen heyecandan gelir... Şiirin, edebiyatın, resmin, heykelin, müziğin de vermeye uğraştığı hep bu değil mi? Heyecan... Haydutlar bu yönden bütün sanatın dahilerine üstün çıkıyorlar...

Şehamet bu garip sözlü genci tatlı bir ürkeklikle dinliyordu. Söz döndü dolaştı, sonunda şu kavşağa döküldü:

Ulvi Nadir — Ben sinema artisti X.'e benziyorum. Ama siz küçük hanımcığım, kime andırıyorsunuz? Kadın sinema yıldızlarının en güzeli size oranla gudubet kalır. Siz ekranda bir görünseniz gökten Tanrı inmiş gibi dünya sarsılır. Yeryüzünün beş kıtadaki estetik «connaisseur» lerini hayrete düşürürsünüz...

Şehamet bu övgüler karşısında ezildi, büzüldü. Sonunda şu kadarcık bir karşılıkta bulunabildi:

— Mübalâğa mı? Hayır... Ne söylesem gerçeğin aşağısında kalacağımı biliyorum. Ama ne yazık ki parıltınızı bütün dünyaya göstermek için bu memlekette sizi üzerine çıkarabileceğimiz bir «piedestal» yok... Bizde bir kadının şaşırtıcı güzelliği ancak bir kocanın ya da çevrenin sınırlı toplumlarındaki sayılı gözleri neşelendiriyor. Edebiyatta, güzel sanatlarda ufkumuzun yoğun bulutlarını yırtarak gözükemedik. Sanat dünyasına işte biz de varız, diyemedik. Dünya kültürüne vergi hissemizi veremiyoruz. Bir İtalyan şairinin adı anılıyor. Bir Fransız edebiyatçısının ünü dünyayı tutuyor. Bir İngiliz bilgininin, bir Amerikan bulucusunun her vesile ile, her gün adları saygıyla, hayretle hatırlanıyor. Hüner pazarında, Alman, Avusturyalı, her ulus düşünce ürünlerini satıyor. Türk'e gelince, bu zavallının uygarlık listesinde adı yoktur. O, uluslar arasında, kafa ihtiyaçlarını satın alarak geçinen bir tüketicidir.

Ben uluslararası bir ünün basamaklarını aramaktayım. İlk basamağa bastığımı da sanıyorum. Yakında Türkler dünya gazete ve dergilerinde bir vatandaşın zaferini okuyacaklardır.

Şehamet bu coşkun düşünceli, taşkın sözlü, garip davranışlı gencin atıp tutmaları karşısında şaşırıyor, biraz da onun bu tavırlarına büyüleniyordu.

XLII

TEHDİT MEKTUBU

Ulvi Nadir yılmak bilmez girginliğiyle Abdüllâtif Bey ailesine çattı. Her vesile ile bu eve gide gele Şehamet'in zihnini çeldi. Kıza kendini sevdirdi. Ve sonunda evlenme isteğinde bulundu.

Bu genç orta halli ve iyi tanınmış bir aile çocuğuydu. Besbelli hoppaca büyütülmüş, soyçekiminden ya da kendiliğinden her nasılsa megalomaniye tutulmuş bir serbest delikanlı. Onun izlemek istediği meslek ne idi? Bu, bilinmiyor. Ulvi Nadir kendinde her kabiliyeti görüyordu. O şairdir, edebiyatçıdır, sanatçıdır, ressamdır, temsilcidir, ondaki merak tutku değil değişikliktir.

İlkin basında kritik olarak imzası görüldü. Bizde hiç bir şey olamıyanlar tenkid sopasına sarılarak etrafı korkutmaya kalkarlar. Bu kalem idmancıları, Namık Kemal'den başlarlar, artık taşlamadıkları anıt bırakmazlar. Beğenmemek, düşünce yoluyla benlik, üstünlük iddiasıdır.

Çevrenin kendi halince edebiyat varlığını yangın yerine çevirdikten sonra bu yıkıntının üzerinde uğursuz bir horoz gibi ötmek isterler. Bu uğursuz ööriöden şu anlam anlaşılır:

— Hepsini öldürdüm. İşte şimdi yalnız ben varım.

Yıkıntı üzerinden zaferini haykıran bu horoz kimseyi öldürememiş, belki ciddi kimseleri kendine bol bol güldürmüştür. Bu tenkitçilerin ne çeşitlerini gördük. Kendileri iki sütunluk bir hikâye, dört mısralık bir şiir karaladıkları vakit foyalarını meydana verirler. Zavallılıkları anlaşılır.

Tenkitçiler çoğunlukla güve gibi değerli eserlere musal-

lat olurlar. Kendilerinde bulunmayan gücü, şerefi kalemlerine doladıkları satırlardan almaya çalışırlar. Çalma, çırpma çok defa indî kurallarla, elini ayağını bağlayarak sanatı kundağa sokmak merakındadırlar.

Kısacası tenkitçilik asalak bir sanattır. Daima güçlerinin üstünde görünmek illetine tutulmuş bu cüretli kimselerin şunun bunun düşünceleri üzerinde nezaketsiz, nalçalı ayaklarıyle hora tepmeğe ne hakları vardır?

Bizde tenkitçilik, yapanın ahlâk ve gücünden kuşku verecek, edebiyatın en loş bir dalıdır. Bu heves de, âlelâde bir sütun ücretinden başka tenkidin tenkitçiye bir kazanç getirmiyeceği gerçeği anlaşılıncaya kadar sürebilir.

Daha tuhafı, bu tenkitçiler çoğunlukla edebiyat varlıkları olmayan düşün fukaralarıdır.

Böylece, düşmanlarının saldırılarıyle karşılaşmak tehlikesinden korunmuş olurlar.

Tut kelin perçeminden, bunların nelerini tartıya çekebilirsiniz? Edebiyat geçmişleri yoktur. Yalnız bugünden voli çevirmek hırsındadırlar. Bizde tenkitçiyi cüretlendiren ilk düşünce şudur: Birden bire bir iki eserin üzerinde erebildiğince yergi gücüyle bir alabanda yaparak halka görünmek. Ertesi günü adının dillerde gezdiğini işitmek. Eleştiri kültürüyle beyni eğitim görmüş tarafsız, garazdan kinden uzak yeterlisine bir diyeceğimiz yok ama böyle ciddi tenkitçi bizde az raslanır bir kimsedir. Son zamanlarda ancak bir tek yetişebilmiştir. O da meslektaşlarının mesleğe bulaştırmış oldukları kötü ünden lekelenmek tehlikesindedir.

Ulvi Nadir, bu yolu tuttu. Söktüremedi. Piyes yazdı, başarısızlığını aktörlere yükletti. Anlamları gelecek yüzyılda anlaşılacak fütürist şiirler karaladı. Ve yine günahı, anlamayanlara buldu.

Genç yaşta fıstıkisine varıncaya dek her boyaya parmağını bandı. Şimdi sinema artistliği kaldı. Arslan postuna bürünen o soysuz hayvan gibi, evrensel bir ünün benzerlik maskesini çalıp takınınakla tanınmanın mümkün olacağını düşündü.

Bu isteğinin planlarını kurarken karşısına güzellikte harika bir kız çıktı. Öyle bir «beauté» ki, kol kola hangi stüdyoya gitse kabul olunmazdı? Zaten gazetelerde, dergilerde böyle ne efsanelik başarılar, şanslar okumuştu.

Şehamet'le dertleşe konuşa, ona amansız bir aşkla tutuldu. Ama bu serüven düşkünü, isteklerini kıza ve ailesine duyurmaksızın kendini akıllı uslu bir damat vakarıyle satmaya uğraşıyordu.

Çeşitli istekler arasında bir de böylesi çıktı.

Ana babayı bir düşünce aldı.

Hanım soruyordu:

— Ne dersiniz Beyefendi?

— Bu çocuk bana züppece görünüyor.

— Benden de alınız o kadar.

— Hem de çok sırnaşık.

— Nasıl ettiyse etti, bu eve açıktan gelme bir kedi gibi yanaştı. Aramıza sokuldu.

— Kıza kancayı taktı.

— Kızımızın talihi de ne acayip... Övündüğü kahramanlıklarının aslı var mı bilmem?

— On dinleyiniz de, bir inanınız.

Ulvi Nadir'in aile evinden ayağını kesmeye uğraştılar. Başaramadılar. O, kapıyı suratına kapamak cinsinden aşağılamalara bile aldırır boydan değildi.

Zenginlik, meslek, ahlâk ve haysiyetçe uygun görülen birkaç istekli daha kızın pek üstüne düştüler. Ama Şehamet, Ulvi Nadir'den başkasına varmayacağı ültimatomunu verdi.

Bu itaatsizlik de anaya babaya bir darbe gibi geldi. Aman yarabbi, şimdiki kızlar... Koca beğenmeyi büyüklerine bırakmıyorlar...

Ulvi Nadir iyice kızın damarına girmiş, kim bilir nasıl kandırmalarla onun zihnini zehirlemişti. Bu gencin sinema artisti X.'e benzemesi kızın gönlünü ona bağlamakta en etken tılısım olmuştu.

Kızın bu direnişi önünde ana baba da yeniklik göstermediler...

— Böylesine varacağına, ebediyen kız kalmanı tercih ederiz... diyerek kesinlikle karşı koydular. Ama hal böyleyken çıkan bir olay kararlarını alt üst etti. Sakıp Cemal gününü doldurarak hapishaneden çıkmış, doğruca soluğu İzmir'de almıştı... Gizlice basın yoluyle, açıktan açığa aileye gönderdiği tehdit mektuplarıyle Şehamet'i benden başka kimseler alamaz, yakarım, yıkarım, keserim, biçerim korkutmalarıyle bütün

dünyaya meydan okuyordu.

Mübalâğalı dedikodu biçiminde olay, etrafa yayıldı.

En iştahlı görünenler derhal Şehamet'ten el çektiler. Yalnız Ulvi Nadir rakibinin bu tehditlerine kahkahalarla gülüyor... Ve ona, böyle kuru sıkı patırtılara pabuç bırakır takımdan olmadığı haberini gönderiyordu.

Durum böyle birden bire değişiverince, ana baba başka türlü görüşmeye başladılar.

Hanım — Başımıza gelinler... Hiç hatırda yokken Sakıp Cemal hapishaneden çıktı.

Beyefendi — Hapishaneden çıkınca onu âlemin içine salıvermemeli, bir tımarhaneye kapatmalıydılar...

— Zaten hapishane, tımarhanenin bir üstü değil midir? Akıllı uslu adamların bu iki yerde de ne işleri var ?

— Kızı bu azılının sataşmasından nasıl kurtaracağız?

— Sözden anlamaz, Hak, düzen tanımaz, tehditten yılmaz.

Ana baba bu zor meseleyi hangi kaba kotaracaklarını bilemez bir buhran içindeyken posta dağıtıcısı bir mektup bıraktı. Zarfın üzerindeki yazıdan bunun Sakıp Cemal'den geldiğini anladılar. Açtılar. Bu, bir tehdit mektubu idi.

Beyefendi okudu. Hanım dinledi.

«Sabık ve daima kayın pederim efendim hazretleri,

«Dünyada kutsal ve pis her ne varsa üzerlerine yemin ediyorum ki kızınız Şehamet Hanım benim olmuştu, benimdir ve daima benim olacaktır. Hiç bir suretle kötüye yorulmadan, bu uğurda kellemi koltuğuma almış olduğumu arzediyorum. Sakın gerçekten gaflet buyurulmasın. Sonucun dehşetindeki sorumluluk tamamiyle sizindir. Üç gencin birden ölümüne sebep olmakta ne haz vardır? Evet, üç genç... Kızınız, ben ve bir de bana rakip çıkan o menhus...

«Eceli gelen köpek cami duvarına siyermiş. Bu bahtsız daha berbat etti. Sakıp Cemal'in aşk tanrıçasına göz dikti. O küstah gözleri kamamın ucuyle oyup köpeklere atacağım.

«Kanın temizlemediği hiç bir bulaşık mesele yoktur. İşi bu vadiye düşürmek isteyenlere lânet... Nişanlımı bir başkasına vermek haksızlığını sürdürürseniz... Bir sabah ailece hiç biriniz döşeklerinizden kalkmayacaksınız. Soruşturmaya gelen polis memurları göğüslerinize saplı birer hançerle hepinizi cansız bulacaklar...

«Sahnede bir kara tahta önünde duran insanın attığı bıçaklarla resmini çıkaran hokkabaz gibi uzak yerlerden fırlatacağım zağlı kamalarla sizi can evinizden vurmak kerameti bende var.

«Hiç bir şeyden çekinmem. Beni polise şikâyet fayda vermez. Hapse attırmanın hükmü yoktur. Gencim. Günümü tamamlar, çıkar, sizinle hesabımı görürüm.

«Şehamet ya benim olacaktır, ya mezarın. Başka türlü olamaz, anlıyor musunuz? Bu dünya yüzünde kıyılamıyan çok nikâhların gerdekleri yer altında yapılmıştır...»

İşte bu tempoda üç dört sayfa doldurulmuş ve şöyle de imzalanmıştır:

Gafilcesine karşı koymalara rağmen
Şehamet'in meşru ve mutlak eşi
Sakıp Cemal.

Okuma bitince ana baba dalgın ve korkmuş bakışlarla biribirinin düşüncesini yoklayarak bakıştılar.

Koca sordu:

— Buna ne dersin, hanım?

— Ben deliden korkarım Beyefendi.

— Evet, bu mecnun çocuğun hayatımıza kassitteki cüreti şakaya gelir gibi değil. Yapar mı, yapar. Felâket apaçık görünüyor.

— Kızımızı hiç sokağa çıkaramıyacak mıyız?

— Bu, ancak birkaç polis ve jandarmanın arasında olabilecek...

— Buna da imkân yok. Hükümet bir kızın selâmeti için bu kadar memur atayabilir mi? Onların her tarafta daha önemli görevleri var.

— Buna imkân olsa da tehlikeli bir sanık gibi polisler arasında sokağa çıkarılan kıza herkes ne gözle bakar?

— Kızın istikbali mahvoldu.

— Meselenin bir kestirme yanını bulmak çok güçleşti.

— Bu mecnunun hiddetini yatıştırmak için kızı ona vermekten başka çare görünmüyor.

— Bile bile Şehamet'i böyle bir ateşe atabilir miyim? Bu çocukta kocalık erdemlerinden hangisini umarsın?

— Hiç birini

— Başımıza damat diye böyle bir belâ satın alınır mı?

— Allah göstermesin, dağlara, taşlara, üzerimizden ırak...

— Ya öteki? Nadir Ulvi?

— Bu kaçığa nisbetle Nadir, anberi salıra gibidir.

— Kızı bu ikinciye vermekle birinci azılıdan kurtulabilir miyiz?

— Pek bilemem. Ama kızı versek de bu tehditler karşısında Nadir almaya cesaret edebilecek mi?

Karı koca böyle konuşurlarken hizmetçi çağırırlar. Beyefendi sorar:

— Salonda kim var? Sesleri duyuluyor.

Hizmetçi — Efendim, Ulvi Nadir Bey geldi. Küçük hanımla görüşüyorlar.

Abdüllâtif Efendi, karısının oyunu anlamak için yüzüne baktıktan sonra hizmetçiye:

— Haydi, Nadir Bey'e söyle, yalnız kendisi buraya gelsin.

Hizmetçi çıkınca efendi hanıma:

— Görüyor musunuz, oğlan uluorta, vakitli vakitsiz buraya gelip gidiyor. Kızla çekinmeden görüşüyor.

— Onlar ikisi kendilerini biribirinin biliyorlar.

— Ananın babanın oyu olmayacak mı?

— Yeni terbiye.

— Evlenmeden önce kur yapmak âdeti yok mu?

— Evet. Evet, bu terbiyesizliğe o ad verilirse mazur görülmek gerekecek.

— Bilmem vallahi, biz mi zamana uymuyoruz, zaman mı bize uygun gelmiyor?

— Her ikisi de.

Beyefendi tuhaf bir gülümsemeyle gözlerini hanımın gözbebeklerine dikerek:

— İnsanlığa pek uygun değil amma, bu işde benim aklıma etkili bir çözüm yolu geliyor.

— Ne gibi?

— Şimdi Ulvi Nadir'e tehdit mektubunu okuturuz. Korkmayıp da kızı almakta direnirse biz de bu evlenmeye razı oluruz.

— Sonra ne olur?

— Ne olacak, bu kararı duyunca öteki azılı kuduracak, mutlak Nadir'le vuruşacak ve büyük bir ihtimalle ikisinden biri ölecektir.

— Ey, kızı bu düelloda üstün gelene mi vereceğiz?
— Hayır. Biri ölürse tabii katil de cezasını görmek üzere ortadan kaldırılacaktır. Böylece ikisinden de kurtulmuş oluruz.

Hanım bu dehşetlice karara cevabını vermeden Ulvi Nadir sahneye çıkar gibi yapma tavırlarla odaya girdi.

İlkin kaynananın elini öptü. Sonra kayınbabanın önünde iki büklüm derin bir reverans kesti.

XLIII

ABDÜLLÂTİF EFENDİ'NİN PLANI

Abdüllâtif Efendi dünyayı sinema sahnesi ve kendini ünlü bir sinema yıldızı sanan bu çocuğun hoppa davranışlarına baktı, baktı, o kederli zamanında gülmemek için dudaklarını ısırdı. Ve sonra onu ciddiyete çağırmak için ağır ağır konuşarak:

— Beyefendi, sizinle önemli bir mesele üzerinde görüşmek istiyorum.

Ulvi Nadir gene reveranslı bir saygıyla:

— Emredersiniz efendimiz...

— Kızım hakkında zor...

Efendinin sözünü tamamlamasına vakit bırakmadan Ulvi Nadir hemen atıldı:

— Kızınız hakkında hiç bir zor mesele kalmamıştır. Şehamet Hanım ezelden beri bendeniz için eş yaratılmış bir kızdır. Gerek kendisiyle ve gerek sizinle söz kesilip bitmiştir. Bu konu üzerine dönerek tartışmaya değer hiç bir anlaşmazlık kalmamıştır.

— Çözümlenmesi gereken zorlu yönler vardır.

— Affınıza sığınarak söylüyorum. Aramızda çözümlenmesine gerek duyulacak bir yön yoktur ve olamaz.

— Nasıl olamaz?

— Olamaz, çünkü ne emrederseniz bendeniz kapalı gözle kabule hazırım.

— Sizin her teklifi kabulünüzle nasibin ortaya çıkardığı bütün müşküller çözümlenmiş olamaz...

Ulvi Nadir telâşla:

— Ne gibi efendimiz, ne gibi?

— Sizden önce kızım bir başkasına nişanlanmıştı.

— Biliyorum efendimiz. Bir tımarhane kaçkını ile. Nasılsa boş bulunmuşsunuz...

— Bu çocuk bir yaralama olayından mahkûm oldu ve süresini bitirerek hapisten çıktı.

— Ve şimdi burada, İzmir'dedir. Sizi ve beni mecnunca mektuplarla tehdit edip duruyor...

— Siz de işi biliyorsunuz.

— Tamamiyle. Ama ne önemi var?

— Tımarhanelik iken açıkta gezen bir delinin tahditlerinden korkulmaz mı?

— Asla...

— Daha bugün bir tehdit mektubu aldık.

— Lütfen veriniz de okuyup biraz güleyim...

Mektubu verirler. Ulvi Nadir monoklunu takarak biraz çarpık poz ve alaycı bir dudak yapışıyle süzmeğe başlar. İlk kelimeleri küçük bir kahkaha ile geveleyerek:

— Bakınız efendim bakınız. «Kutsal» ile «pis»i yanyana getiriyor. Pis şeyler üzerine yemin edilir mi? Ve böyle edilen yeminin ciddiliğine inanılır mı? İşte cinnetin en belirli saçmaları. Ve sonra Şehamet'i elde etmek uğrunda kellesini koltuğuna almış olduğunu söylüyor. Ve bu da çocukluğunda okuduğu «Kan Kalesi» masalından aklında kalmış bir hatıradan gelmiş olacak. Kellesi koltuğuna sıkıştırılmış bir ölünün hayatla, evlenmeyle ne ilişiği kalır? Üç gencin birden hayatına kıyacakmış, aferin, budala kendisini de katıyor, kamasının ucuyle oyduğu gözlerimi cami duvarına siydirdiği köpeklere yedireceğini yazıyor. Ve sonra saçmanın çeşitleri... Bütün ailenizi döşeklerinde hançerleyeceği tehdidini savuruyor. Ne biçimde? Uzaktan sahneye bıçaklar savurarak hüner gösteren hokkabaz gibi görünmez uzaklıklardan fırlatacağı kamalarla sizi öldürmek kerametinde olduğunu anlatıyor. Tımarhanedekilerin de atıp tutmaları bu mektuptaki hezeyanlardan başka türlü değildir. Biz akıllılar deli sözlerine gülmekle karşılık vermeliyiz. Deliden korkulur mu?

— Akıllıdan korkulmaz. Deliden korkulur. Özellikle böyle salma gezen cinsinden... Çünkü delide düşünce yoktur. O, hasta beyni nereye sürüklerse oraya gider. Hareketleri ani, taşkın,

bilinçsiz olduğu için kanun bile sorumlu tutamıyor.

— Ben deliden korkmam.

— El altında bulunduğu zaman korkulmaz. Ama serbest gezerken...

— Yine korkmam.

— Tuhaf iddia.

— Tuhaf değil efendim, gerçek. Bendeniz haddim olmıyarak ve özellikle delinin böyle Sakıp Cemal gibisinden korkmam. Çünkü ben onu likör gibi içiveririm.

— Acayip.

— Evet, çünkü ben o sersemden atiğim, tetiğim, çeviğim, boksörüm, nişancıyım, atletim...

— Sakıp'ın şerrinden bizi de korumaya gücün yeter mi?

— Bundan kesinlikle kuşku duymayınız. O sizi uzak yerlerden kerametle fırlatacağı kamalarla öldüreceğini söylüyor. Bendeniz gerektiğinde hasmımı yakından vurarak yere sererim. Çünkü bendeniz, kellem koltuğumda olarak değil, aklım başımda iken vuruşurum.

Ulvi Nadir cesaretini pöhpöhleyerek yiğitliğiyle müstakbel kayınbabasına öğündükten sonra çıkıp gitti.

Sakıp'ın mektubu denklemsiz bir beynin hiddetinden saçılma hezeyanlardı. Ama Ulvi Nadir'in, atiğim, tetiğim, atletim, boksörüm gibi atıp tutmalarına da normal bir söz olarak bakılabilir mi?

Zavallı Şehamet, nişanlısıyle babasının arasında geçen konuşmayı kapı arkasından heyecanlar içinde dinlemişti. Sevdiğine varacaktı. Amma bu ne evleniş... Söz, saz yerine bıçakların şakırdayacağı, silâhların patlayacağı bir düğün... Neşe yerine ölüm. Sonuç ne olacaktı?

Babasının iki genç aleyhindeki müthiş dileğinden kızın haberi yoktu. Abdüllâtif Efendi'nin hiç insanlığa uymayan hesabınca olayda bu damatlıkların biri ölü düşecek, katil de cezasını görecek, bir taşla iki kuş vurularak çok zor görünen mesele çözümlenmiş olacaktı.

Karı koca odada yalnız kalınca yine konuşmaya giriştiler:

Efendi — Hanım, talıminim tahmindir. Göreceksin durum dediğim gibi olacak.

Hanım — Benim de bu düşüncenize biraz aklım yatar gibi oldu amma...

— Ey, amması ne oluyor?

— Tahmininizin çıkmaması ihtimalini de düşünmeli.

— Biri ölüp de ötekinin tutuklanmasına gerek görülmezse diyeceksiniz...

— Evet.

— Bu kanlı anlaşmazlık onların arasında ebedidir. İlk vuruşmalarında düşündüğümüz şey olmazsa ikinci, üçüncü çarpışmalarında tahminimiz tamamiyle doğru çıkacaktır. Bunun için büyük kâhinliğe gerek yok.

Olay bu meraklı aşamaya girdi. Hangisi hangisini öldürecek? Ne vakit? Ve nerede?

Abdüllâtif Efendi kızına bir şey sezdirmeden vicdanını sorumluluktan kurtaracak mantık kıyaslamaları yaparak müşkülün kesinlikle çözümlenmesi için bu faciayı bekliyordu. Ölsün de hangisi olursa olsun. Kurt dişi, domuz derisi...

. Sakıp Cemal gittikçe şiddet perdeleri yükselen tehdit mektuplarını sürdürüyordu. Ve hatta son günlerde mektuplarını sıklaştırdı.

Taşkınlığını şöyle azıttı:

— Sabrım tükendi. Düğünümüz ne vakit yapılacak? Gözlerime kan görünüyor. Evinize girip çıkan melûnun leşini sokak kapınızın önüne serdikten sonra mı ?

Şehamet, bu çok uğursuz tehditleri duydukça gözyaşlarını dindirmek için elinde mendille geziyor. Beyefendi karısına:

— Hanım, iş kızışıyor, tahminim yakında tıpkı tıpkısına çıkacak. İddiasıyle kehanetini tekrarlayıp duruyordu.

Sakıp Cemal'in elinde silâhla Ulvi Nadir'in peşini kolladığı haberi ortalığa yayıldı. Delinin bu kuduzluğuna karşılık öteki ne durum alsa beğenirsiniz? Hasmının kollamasından bucak bucak kaçıp gizleniyormuş.

İnanılacak şey değil. Atletim, boksörüm, filânım, falanım nağmeleri nerede kaldı?

Beyefendi yine bu helecanlı mesele üzerinde karısıyle dertleşirken diyordu ki:

— Birkaç gün çalımlarına bizi aldatır gibi olan Ulvi Nadir de puf böreği imiş... Bu çocuğun o sözleri havayi fişenge benziyor. Yükselip yükselip de allı morlu ışıklar saçtıktan sonra bir şey yok.

— Sakıp'ı da, Nadir'i de ikisi birden yere batsın. Üzüntüden bizim kız elden gidiyor. Sarardı. Her saat bir parça daha eriyor...

— Ne istiyor?

— Açıkça söylemiyor amma Ulvi Nadir'le evlenmek istiyor. Onun bir kazaya uğramasından titriyor.

— Bu, düğün değil, evin içinde küçük bir savaş olacağa benziyor...

Macera böyle kızışırken, yatsıdan sonra bir gece karanlığında çok şiddetli kapı çalındı. Açılınca Ulvi Nadir, hemen içeriye can atarak kapıyı hızla kapadı.

Bir dakika geçmeden sokaktan dan dan dan silâh boşaltılmaya başladı. Avını kaçıran avcı gibi evin önünde Sakıp Cemal şöyle bağırıyordu:

— Ne kaçıyorsun alçak? Mertsen karşıma çık. Böyle bir korkağa kız verenlere lânet. Korkaklığını sevgiline göstermeye de mi utanmıyorsun? Çık melûn, vuruşalım. Her mükâfat galibindir.

Böyle uzun bir tehdit nutkundan sonra:

Dan... dan... dan...

Birden bire gelen bir siklon gibi bütün mahallenin havasını sarsan bu revolver boşaltmalarıyle evin camları şangırdarken içeride bir telâştır gidiyordu.

Ulvi Nadir'de bet beniz uçmuş, heyecandan dili hafifçe kekeliyordu. Hepsi onun başına üşüşmüşlerdi.

Abdüllâtif Efendi artık kendini tutamadı:

— Beyefendi, bu kaçışla gerçi tetikliğinizi ispat ettiniz amma nişancılığınızdan, boksörlüğünüzden, atletliğinizden bir şey anlayamadık, dedi.

Ulvi Nadir, kanı kaçmış suratıyle cevap verdi:

— Hasınımı öldürmeli miydim?

— Bu gürültülü taarruza meydan vermemek için ne yapılmak gerekiyorsa yapmalıydınız.

— Beyefendi, affedersiniz, ben korkumdan kaçmadım.

— Kaçmak korkudan başka neye bağlanabilir?

— Kaçmamda... Hayır, savuşmamda başka nedenler var... Onunla karşılaşsaydım muhakkak öldürürdüm.

Ulvi Nadir pantolonunun arka ve yan cebinden iki revolver çıkarıp göstererek:

— İşte bakınız, boş gezmiyorum. Adam öldürmezden önce sonucu düşünmek gerekir. Beni de hasmım kadar deli sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Öldüreydim ne olacaktı? Ondan kurtardığım Şehamet'i ben alabilecek miydim? Hayır. O zaman siz bir katile kız vermeyecektiniz. Öte yandan kanun da beni pençeleyecekti.

Abdüllâtif Efendi bu dandini gencin, sandığı kadar budala çıkmadığına âdeta kederlendi. Tahmin planının bozgunluğu önünde düşünüp dururken Ulvi Nadir devam etti:

— Ben o deliyi öldürürsem kızınız ikimizden başka bir üçüncü kimseye kısmet olacaktır. O halde benim bu cinayetim neye yaramış bulunacak? Ama emrediyorsanız çıkayım, vuruşayım, siz de bu öldürmeyi pencereden seyrediniz. Ama bir şartla...

Abdüllâtif Efendi biraz şaşırmış:

— Nasıl şart?

— Şimdi buradaki tanıkların, Allahın ve vicdanınızın huzurunda kızınızı bana manen nikâhlamış bulunmanız şartıyle. Sağ kalırsam ve olay manevi bir inayetle kan dökülmeden yok olursa resmî nikâhımız hemen yarın yapılmak üzere...

Abdüllâtif Efendi:

— Peki, bu şartla kızımı sana verdim.

— İşte, ben de gidiyorum.

Bu tehlikeli konuşmayı gittikçe sarararak helecanlar içinde dinleyen Şehamet, Ulvi Nadir'in eteklerine sarıldı ve hıçkıra hıçkıra bağırdı:

— Gitme Ulvi, gitme... Ya ölceksin. Ya öldüreceksin. Bir maktul evlenemez. Bir katile de kız vermezler...

Ulvi Nadir— Babanız cesaretime inansın. Sağ kalırsam vaadini ona göre yapsın...

Dedi, kendini sofaya ve sonra merdivenlerden aşağıya attı. Karanlıkta sokağa fırladı. Dışarıda hasmının tabanca sesleri kesilmiş fakat ileride toplanmış bir insan kümesinden karışık gürültüler geliyordu.

Uli Nadir:

— Neredesin, behey azılı, işte geldim...

Ünlemiyle meydan okudu.

Karanlıkta peyda olan bir insan karaltısı ondan sordu:

— Kimi çağırıyorsun?

— Deminden beri burada revolver atan kuduzu...

— Silâh sesine koşan polisler ve mahalleli onu yakaladılar. Merkeze götürüyorlar.

Ulvi Nadir geniş bir nefes aldı. Serüveni alargadan seyretmek üzere ilerledi.

Tabancasını elinden aldıktan sonra polislerin sürükleyerek götürdükleri sanık, köpürmüş ağzıyle danalar gibi böğürüyordu:

— Bırakınız... öldüreecğim... Allah ile ahdimi yerine getireceğim.

Soruyorlardı:

— Kimi öldüreceksin?

— Ulvi adındaki aşağılığı...

— Bu aşağılık kim?

— Silsilesine beni sövdürtmek için mi soruyorsun?

— Niçin öldüreceksin?

— Amma da meraklı adammışsın ha?

— Zabıt tutacağız da onun için...

— Şimdi senin zaptına da...

Sakip Cemal bu saçma sapan hakaretlerinin cezasını götürüldüğü karakolun bodrumunda çekti.

Gece mahallede silâh atmak ve polise hakaret suçlarıyle hüküm giydi. Tıkıldı.

XLIV

SAKIP CEMAL Mİ? HAYALET Mİ?

Şimdi meydan Ulvi Nadir'e kaldı. Rakibi yine hapishanenin dört duvar arasına girmişti.

Abdüllâtif Efendi'ye gelerek vaadini hatırlattı. Kayınbaba yeni özürler bulmak için çok düşüntü. Ve planının yanlış çıkışına üzüldü. Bu tiksinti veren damatların henüz burunları bile kanamamış, mahallede patlayan tabancalarla yine etrafa

saçılan dedikodular halkı meraka düşürecek türlü biçimler almağa başlamıştı.

Ulvi Nadir'in bu son ve kesin isteğine karşı kız babası bahane bulmaktaki bütün zekâsını toplayarak:

— Oğlum, dedi, kapımızın önünde silâh patladığı gece sokağa çıkıp da taarruz edenin hakkından gelerek sağlam olarak eve dönebilirsen kızımı sana vereceğimi vaadetmiştim.

— Efendim, galiba heyecanınız mantığınıza üstün çıkıyor.

— Ne demek istiyorsun?

— Dönmeyeydim, tabii cesedim sokakta kalacak, kızınızı alamıyacaktım.

Abdüllâtif Efendi içinden: Ah ne âlâ olurdu, ne âlâ, dileğinde bulunduktan sonra:

— Benim şartımda rakibinizle davanızı çözmüş bulunmanız gerekçesi vardı.

— Rakibim tehdidinde başarı gösteremedi. Tıkıldı. Bundan ötürü bendeniz hak kazandım.

— Henüz tamamiyle hak kazanamadın?

— Niçin?

— Çünkü mesele bütün korkunç halini hâlâ elde tutuyor.

— Ne gibi?

— Sakıp birkaç gün sonra hapisten çıkacak, yine aynı saldırılara başlayacak. Yine evimizin önünde silâhlar patlayacak...

— Tabii... Saldıranın cüretini kesecek kesin bir tedbir alınmazsa elbette böyle olacaktır.

— Onun cüretini kesecek kesin tedbir nasıl alınır?

— Kızınızı bana vermekle.

— O zaman meseleyi daha korkunçlaştırmış olmaz mıyız?

— Asla.

— Aklım almıyor.

— Arzedeyim. Kızınız evlenmemiş bulundukça Sakıp onu alabilmek ümidini kesmez. Ama evlendikten sonra istemede direnmenin ne anlamı kalır?

— Kızımla sizi rahat bırakmamak için elinden gelen hainlikleri yapmaktan geri durmaz.

— Yapacaklarının hiç bir etkisi olmaz.

— Kendinizi ve ailemizi onun şerrinden koruyabilecek misiniz?

— Bundan şüphe mi ediyorsunuz?

— Bundan şüpheye yerden göğe kadar hakkım var. Bu gücünüz için bana verebileceğiniz teminat nedir?

— Tecavüz gecesi silâh patlarken çekinmeden hasınımın karşısına atılışım cesaretime inandırmak için sizi temine yeter bir hareket değil midir?

— Evet amma Sakıp'ı polisler alıp götürmemiş olaydılar onu ebediyyen bu tecavüzlerinden alıkoyacak bir pişmanlığa getirebilecek miydin?

— Bu başarımdan kuşkum yok.

— Deliye meram anlatacaktın, öyle mi? Bütün dünya bilginlerinin âciz kaldıkları bu şeyi sen nasıl başaracaktın?

— Olay bu cesurluğumu size ispat edebileceğim bir biçimde geçseydi görürdünüz.

Ulvi Nadir isteğindeki ısrarını arttırıyordu. Abdüllâtif Efendi ipe un serecek bahaneler çıkararak işi savsaklıyordu. Bir zaman da böyle geçti. Ama Şehamet, anasına babasına pek de açıktan açığa itiraf edemediği üzüntüler içinde soluyor, eriyor, söyleyemediklerini onlara durumuyla anlatıyordu.

Bir gece yarısı ev halkı derin uykuda iken Şehamet'in odasında acı çığlıklar koptu. Herkes oraya üşüştü.

— Ne var? Ne oldu?

Sorularıyle biribirinin yüzüne bakışırlarken aynı bağrışmalar alt kattan duyuldu. Taşlıkta gürültüler oluyordu. Evdekilerden bir kısmı Şehamet'in yanında kaldı. Ötekiler taşlığa koştu.

Bu çığlıklara inanılınıyacak bir olay sebep oluyordu. O da şuydu:

Şehamet'in yatak odası iki pencerelidir. Ve bu pencereler bir taraça üzerine açılır. Genç kız burada dayısıyle beraber yatar.

Şimdi onu dinleyelim:

Şehamet, anasını görür görmez çığlıklarını kesmeyerek çırpıntılar içinde kucağına atılarak:

— Anneciğim... Anneciğim...

— Ne oldun yavrucuğum?

— Ah katılıyorum. Söyliyemiyeceğim...

Kolonyalarla kızın damarlarını ovarlar. Eterler koklatırlar.

— Söyle yavrum, söyle.

— Korkuyorum.

— Kimden korkuyorsun?

— Ondan.

— O kim?

— Sakıp.

— Gece yarısı Sakıp burada ne arar?

— Gördüm... gördüm.

— Rüya görmüşsündür.

— Rüya değil. Vallahi gördüm. Şimdi seni nasıl görüyorsam öyle gördüm.

— Kızım, kendine gel. Sakıp hapishanenin taş duvarlarını delip de buraya nasıl gelebilir?

— İnan anne, Geldi, inan.

Gösterilen özenlerle Şehamet biraz kendini topladıktan sonra gördüğünü şöyle anlatır:

— Bazı geceler öyle oluyor. Yüreğime bir sıkıntı basıyor, uyuyamıyorum. Bu gece yine yüreğim daraldı. Tavan üstüme çökmüş gibi bir yük altında kıvranıyordum. Kalktım, lambayı yaktım. Uyuyan dayımı rahatsız etmemek için usulcacık bir kitap aradım. Elime ilk geçenin sayfalarını açtım. Satırların üzerinde gözlerimi gezdiriyor, ama okuduklarımı anlıyamıyordum. Beynim taş kesilmiş gibiydi. Uyuyamamak... Bir şeyle meşgul olamamak. Hayatım böyle sürüp giderse ben buna nasıl dayanacağım? Zihnime hücum eden korkunç düşüncelerin ıstırapları içinde kıvranırken... bir tıkırtı oldu. Başımı pencereden kaldırdım. Taraçada kimi gördüğümü tahmin edersiniz? Sakıp, elinde revolver, fıldır fıldır dönen gözleriyle bana bakmıyor mu? Nefesim tıkandı. Bağırmak istiyordum. Tıpkı rüyalarda kâbus gibi sesim çıkmıyordu. Müthiş bir jestle silâhını bana sallayınca korkudan sarsıldım. Boğazım yırtılır gibi oldu. Çığlığı bastım. Bilmiyorum defolup gitti mi? Hâlâ taraçada duruyor mu? Arkasında her zamanki lâcivert kostümü vardı. O kadar büyük bir ürküntüye tutuldum ki şimdi nereye baksam onu görüyor gibiyim.

Bu anlatış karşısında şaşalayanlar ilk önce Şehamet'in rüyayı gerçekle karıştıracak derecede şiddetli bir kâbusa tutulmuş olduğunu sandılar. Ama, aşağıdaki bağrışmaların soruşturmasına koşanlar da şu korkunç sözlerle karşılaştılar:

İki hizmetçi kadın biribirine meydan vermeksizin tıkana kekeleye şöyle anlatıyorlardı:

Ayşe — Taşlıkta pat pat ayak seslerine benzer bir gezinme duydum. Uşak selâmlık odasında yatıyor. İçeri girip gezinmez. Herkes uykuda, bu vakit taşlıkta kim dolaşıyor? Belki hırsız, hırsızlar... Ben Anadollu kadınım. Hırsız düşmandır. Düşmandan korkmam. Kaç tanesinin üzerine vardım, kaçırttım. Ama ihtiyat lâzım. Kalktım. Kulağımı kapıya verdim. Dışarıyı dinliyorum. Ekzabert de uyandı, döşekten soruyor: — Ne var Ayşe? — Hırsız! Dedim.

Ekzabert söze atıldı:

— Hırsız diyincek hemen içimden bir şey hırrrrr etti. Ah, mega korkarım, hırsızla oyun olur hiç? Kaçırtamazsan ya öldürürsün, ya ölürsün?

Ayşe — Sus, anlatayım. Lambayı yaktım. Oda kapısını açtım. Işığı dışarı tuttum. Biri geziniyor. Gördüğüm yüz pek yabancı değil. Lâcivert kostümüyle bizim küçük hanımın eski yavuklusu Sakıp Bey... Ama elindeki tabancadan gece yarısı bizim eve iyi bir niyetle gelmediğini anladım. O bana silâhını sallarken ne istediğini soracaktım. Ekzabert durmayıp bağırıyordu: — Kapıyı kapa. Kapıyı kapa. — Ben aldırmadım. Sonunda o da döşeğinden fırladı, yanıma geldi.

— Ekzabert — He, koştum. Lambanın aydınlığıyle gördüm ki... Sakıp Bey taşlıkta piyasa edor. Elindeki irovelver kara ağzıyle bir yılan başı gibi sallanor. Ah, bir kerem bum iderse düşüp baygın kalacağım. Hemen Ayşe'yi çektim. Kapıyı ittim. Sürmesini koydum. Bilorum ki bu divane genç, bizim için değil, küçük hanımın aşkına gelmiştir. İrahmetli anam bana der idi ki âşık divaneden on defa daha azgındır... Daha gençliğimde bana gönül koyanlar da oldise de bu kadar kıyağına rastlamadım...

Şehamet'in bir sinir kriziyle bersamlık hayaller görmüş olması tahmin edilebilirse de iki hizmetçi kadının birden aynı kişiyi aynı kılıkta görmelerine ne denir? Olayı kesinlikle ret güçleşiyordu.

Acaba Sakıp Cemal hapishaneden kaçmış mıydı? Şimdi dışarıda serbest mi bulunuyordu?

Sabahleyin aile arasında bu dava sürdürülürken Ulvi Nadir geldi.

Garip olayı anlattılar. O, hemen şu cevabı verdi:

— Ben olayı o kadar garip bulmuyorum. Sakıp Cemal gece yarısı buraya gelebilir. Gelmiştir.

Abdüllâtif Efendi şaşırmış bir bakışla:

— Nasıl gelebilir?

— Bas bayağı.

— Bas bayağı ne demek?

— Hapishaneden kaçıp gelmiştir.

— Kapılar kapalı, evin içine nasıl girdi?

— Hırsız ya da bir başka birinin gece bu eve girmesi olmıyacak şeylerden değildir.

— Nasıl girer efendim?

— Cambaz gibi pencereden birine tırmanarak.

Hemen o günü hapishane müdürlüğüne baş vurarak mahpus Sakıp Cemal'in dün gece dışarda görülmüş olduğunu haber vererek soruşturmaya girişirler.

Müdür birçok kimseleri ve gardiyanları sıkı sıkıya sorguya çektikten sonra şu cevabı verir:

— Bu sözünüzü olmayacak bir iddia saymaktan başka bir şey yapamam. Çünkü buradan bir mahpusun gece dışarı çıkıp da gezerek tozarak tekrar içeri girmesinin ihtimali yoktur. Rica ederim, böyle asılsız şeyler yayarak müdürlük aleyhine şüpheler uyandırmayınız. Sakıp Cemal içerdedir. Süresini tamamlamadıkça buradan bir yere kımıldayamaz.

Abdüllâtif Efendi ile Ulvi Nadir, müdürün paylar gibi bu cevabını alarak dışarı çıkarlar. Efendi sorar:

— Aldığımız bu kesin cevaba ne dersin Ulvi Bey?

— Yine eski dediğimi tekrarlarım.

— Yani?

— Sakıp Cemal para züğürtü değildir. Bu anahtarla etrafındakilerden birkaçını kandırıp elde edebildi. Gece ininden çıkan canavar gibi dışarıda döndü dolaştı. Sabaha karşı yine deliğine girdi...

— Bu sözünüze kesinlikle inanayım mı?

— İnanmayıp da ne yapacaksınız? Ya üç dört kişinin ge-

ceki görüşlerini ret ve inkâr edeceksiniz ya da benim bu sözümü doğrulayacaksınız. Olayın bir üçüncü ihtimal şekli bulunabilir mi?

— Kim bilir?

— Kim bilir ne demek efendi hazretleri?

— Akla daha türlü türlü ihtimaller gelebilir.

— Bir tanesini lûtfen söyler misiniz?

— Sakıp Cemal'e «dédoublement» yorulduğunu hiç duymadınız mı?

— Aynı kimsenin ikileşmesi...

— Evet.

— Keramet cinsinden bir şey mi bu?

— Bilmiyorum. Psikolojiyle uğraşanların gözlemlerine girmiş bir olaymış.

— Evet, ben de bu garip olayı bazı romanlarda okudum. Bu ikileşme aynı kişinin benliğinde oluyor. Yani aynı kişinin ilk benliği kaybolarak onun yerine bir ikinci kişilik geliyor. Ama bu «subjectif» bir olaydır. Biz o kimseye «objectivement» baktığımız zaman onu yine hep bir tek adam görüyoruz...

Bir kimse aynı şekilde ikileşip de biri burada kalsın, öbürü dolaşıp da gelsin, bu iki parça yine tek vücut olsunlar... İşte bu, kabil olamaz. Bu söylenti eski zaman kerametlerine ait masallar gibidir.

— Benim böyle garip şeylere pek aklım ermez. Şimdi beni düşündüren şey başka bir korkudur.

— Nasıl korku?

— Bence olumlu bir hal var. Bu uğursuz oğlan hapishaneden çıkıyor. İster ikiye bölünüp de, ister tam vücutla çıksın. İster kerametle, ister rüşvetle çıksın... Bence eşittir. Nasıl edip edip de şu çıkıyor ya, işte beni korkutan budur. Dün gece bize yaptığı tehdidi başka müthiş biçimlerde tekrarlayarak bizi rahatsız etmekte inat gösterirse halimiz neye varır?

— Onun bu sataşmasına karşı alınabilecek tedbirlerin hepsine baş vurmaktan geri durmayız.

— Şöyle böyle tedbirlerle bu belâ başımızdan defolunabilir mi?

— Hay hay, efendim.

— Nasıl tedbir alacaksınız?

— Onu da ben bilirim...

O geceden sonra Sakıp Cemal'in, elinde silâhla yine evin karanlık sofalarında dolaştığı hakkında patırtılar oldu amma kendisi ilk «apparition» u gibi açıkça seçilemedi.

Aile halkını saran korku gittikçe tedirgin edici oluyor, Ulvi Nadir onların yüreklerine kuvvet vermek için kimi gecelerini orada geçirmek zorunda kalıyor, tuhaf raslantı, Ulvi'nin kaldığı gecelerde gürültü kesiliyordu. Bu damat adayı revolverini tetiğe alarak, herkes uykuda iken gece birkaç defa yukarıdan aşağı evin kuytu yerlerini dolaşıyor, hiç bir tıpırtıya raslayamıyordu. Onun varlığıyle evin bu esrarlı tedirginlikten kurtulması Abdüllâtif Efendi'yi düşündürmeğe başladı.

XLV

ÖLDÜREN DE AYNI DAKİKADA ÖLDÜ

Abdüllâtif Efendi iki kötüden birini seçmek zorunluğunda kaldı. Birinci belâdan kurtulmak için ikincinin hoppalığına katlanmak zorunluğu. Kızın da Ulvi Nadir'e varmak ısrarı gittikçe şiddetini arttırıyordu. Zaten ortaya salıverilen dedikodu balonları şişe şişe serüveni dikkat çekici meraklı bir roman haline getirmişti. Bu nedenle ürküntüye tutulan öteki isteklilер çekilmişler, ortada yalnız Ulvi Nadir kalmıştı...

Bu zorunlukların sürüklenmesiyle Abdüllâtif Efendi gözlerini kapadı. Kızını Ulvi Nadir'e verdi. Medeni nikâh yapıldı. Umulanın tersine ve daha önce gösterdiği tehditlere karşı Sakıp Cemal'in hiç sesi çıkmadı. Ne kendi göründü, ne hayali. Ama büyük tehlikenin, gerdek gecesi için hazırlanmakta olduğunu bir önsezi Ulvi Nadir'e hatırlatıp duruyordu.

Bundan dolayı güveylik elbisesinin ceplerine iki dolu revolver yerleştirdi. Sakıp Cemal'in taş duvarlardan sızan, örtülü kapılardan geçen hayaliyle daima karşılaşır gibi oluyordu. Son zamanlarda bu merak kendinde bir «obsession» halini aldı.

Sokakta giderken önden, arkadan rüzgârla bir ağaç gölgesi sallansa onu sanarak hemen revolverine el atıyor. Her yerde rakibinin şeklini görür gibi oluyordu.

Rüyalarında kaç defa onunla boğaz boğaza geldi. Kaç defa kendini karyoladan aşağı attı. Düş evrenini gerçek sanarak kara bir düşman gördüğü soba borusunu boğmak için parmaklarının arasında sıktı. Ezdi. Yüzü gözü kurumlara bulandı. Ve o kirli kılığıyle tekrar döşeğine yattı, çarşafı, yorganı kapkara kesildi.

Sabahleyin annesi yatağın berbatlığı karşısında oğlunun yüzüne şöyle haykırınca:

— Bu ne, Ulvi?

— Vallahi bilmem anne.

— Çarşafları bu hale kim koydu?

— Rüyada olmuş.

— Rüyada kömürcülük mü ettin? Sobacı çıraklığı mı?

— Bilmiyorum.

— Soba borusunu böyle yamrı yumru yapan kim?

— Ben yapmış olmalıyım.

— Olmalıyım, değil. Sen yapmışsın. İşte ispatı. Yüzünün, ellerinin hali. Döşeğin kapkara kiri. Soba borusunu kim sandın da böyle boğuştun?

— En büyük düşmanım...

— Düşmanın küçüğü olmaz. Ama senin bu hallerin geçmişti, yine mi başladı? Çocukken döşeğini ıslatırdan. Beline birkaç tokatla ısırganotu lâpası vurdumdu. Gece rüyalarında, kimse görmeden yatağından sokağa fırlar, midilli sanarak köpeklerin üstüne binmeye kalkardın. Seni ısırırlardı. Bir gece bir kümes dolusu tavuğumuzu boğdundu. Ne sanıp da bu cinayeti işlediğini bilmiyorum. Hekim, hoca, seni okutup tütsülettik. Bütün bütün değilse de bu hallerin biraz hafiflediydi... Yine başladınsa yarın akşam damlara çıkarsın. Öbür gece camları kırarsın. Sonra kedileri kaplan sanarak tabanca sıkarsın. Birkaç yıldır odanda sinema oynayordun. Paldır küldür her şeyi deviriyordun. Sonra sinemanın dillisi çıktı. Karşında bir alay insan varmış gibi bağıra bağıra konuşuyor, kahkahalarla gülüyor, hıçkıra hıçkıra ağlıyordun... Gözüne neler gözüküyordu? En son o kıza gönül verdin. Senin ne kaçık olduğunu bilseler damatlığa kabul ederler mi hiç? Gidip her halini anlatmak istiyorum amma analık şefkati izin vermiyor...

— Sakın ha, öyle bir halt edeyim deme. Düşman sanarak bir gece rüyamda soba borusu gibi senin de boğazını sıkarım.

— Bilirim, yaparsın. Zavallı el kızının başına gelenler...

— Sevgilimin boğazını sıkmam.

— Ananınkini sıkarsın zâhir...

— Kaynanalık yaparsan.

— Bu pırgıçlığını belli etmeden kayınbabanla uslu akıllı nasıl görüşebiliyorsun?

— Görüşürüm. İstediğim vakit edepli olurum. İstediğim vakit deli.

— Hep iyi olmayı istemek elinde değil mi?

— Buna Cenabı Hak bile kadir değil. İyilikleri yapan o, ama kötüleri, kötülükleri yaratan da başka Allah değil ya...

— Seninle doğru dürüst iki lâkırdı konuşulamaz ki, hemen böyle sapıtırsın.

— Hep bir halde kalmak ahmaklıktır. Sapıtmalı, değişmeli.

— Her gün başka türlü adam mı olmalı?

— Evet. Bugün doğru... Yarın yalancı... Öbür gün erdemli. Daha öbür gün arabozucu... Merhametli, zalim... Havayı görmüyor musun? Hep bir halde kalıyor mu? Doğaya uymalı...

— Senin örneğinde adamlar çoğalalı dünya tiyatroya döndü. Ortada ciddi insan kalmadı. Hep oyuncu...

— Halı işte, hayatı şimdi biraz anlamaya başladın. Sen de herkese uymazsan bu havrada rahat yaşayamazsın...

— İnsan, çocuğu doğuruyor amma huyunu birlikte doğuramıyor...

— Halı, huyumuzu da siz doğuraydınız o zaman dünya miskinhaneye dönerdi.

Görülüyor ki akılda terelellilikte Ulvi Nadir de Sakıp Cemal'den pek geride değildir. Soba borularını boğan bu kahraman da yel değirmenleriyle vuruşan Don Kişot'un bir başka benzeridir. Bunun da gözüne olmadık şeyler görünüyor. Bu da iyi saatte olsunlarla karışıktır. Bu da evrenin sır perdesi arkasındaki karagözcüyle tanışıktır. Bu da belki «dédoublement» hârikasıyle ara sıra ikiye bölünür bir yaratıktır. Ama bu, kendini kıza sevdirmekte daha ustalık gösterdi. Yüzce de ötekinden daha nazik yapılı ve kadınları daha kolay avlayacak bir şirinliktedir.

Başkalarına göre akılları merkezkaç kuvvetle işleyen ve ara sıra saf kimseleri kerametlerine inandıracak şeyler yapan

iki rakip, şüphesiz çarpışacaklar... Ama ne vakit? Belki bugün, belki yarın...

Nikâh saatinden beri Sakıp Cemal, varlığını duyuracak en küçük bir harekette bulunmadı. Ne yapıyor? Savaştan vaz mı geçti? Yoksa müthiş bir saldırıya mı hazırlanıyor?

Abdüllâtif Efendi, dileğinin boş çıktığından üzgün, ama kızının bu iki azılı rakip arasında paylaşılamamasında çıkması ihtimali olan «scandale» lerden de korkuyor.

Dışardaki otellerden birinde değil, kendi evlerinde şimdiki usulde bir düğün yapılıyor. Adeta «thé dansant»... Tehlikeden zabıta haberli. Evin çevresinde sivil, resmî polisler dolaşıyor.

Gece yarısından sonra davetliler dağılıyorlar. Oh, hiç bir olay yok... Yüreklere, tehlikenin atlatılmış olduğu hakkında biraz güven geliyor. Sakıp Cemal mahpesinde belki kükreyip duruyor. Ama taş duvarların kilitli kapıları arkasından köpürmenin dışarıya ne etkisi olabilir?

Gerdek odasında gelin güvey diz dize konuşmadılar ama damat beyin bir eli ceketinin dış cebindeki revolverde. Etrafta çıt olsa kolunun hızlı bir hareketiyle tabancanın kabzası dışarı taşıyor. Gelin de ani ürküntü titremesi geçiriyor. Meydanda kimse yok. Kocası ara sıra böyle kimi vurmaya hazırlanıyor acaba? Hem onu, hem kendisini mi? Yoksa var sanılan bir kişiyi mi? Kocasının gördüğünü Şehamet kendisi niçin göremiyor?

Göze görünmez bir düşmanın tehdidi altında gibiydiler. Sanki odanın her köşe bucağından bir umacı bakıyor sanısı verecek garip bir tehlike kokusu saçılıyordu.

Gelinin uçuk benizle geçirdiği hıçkırıklı sarsıntılardan fazlaca korktuğunu anlayan güvey, onu biraz oyalayabilmek için tatlı lâkırdılar arayarak diyordu ki:

— Bu gece yalnız biz gelin güvey olmadık. Bütün evreni gerdek neşesi içinde görüyorum.

Gelin cevap vermedi. Çünkü o çevresini bir kâbus korkunçluğunda görüyordu.

Damat, tatlı dillerini döke döke kızı avutmakla devamla:

— Doğa her şeyi çift yaratmıştır. Belki bu dünya pozitif negatif bir elektrik fabrikasıdır. Tek gönülde neşe olmaz. Her yürek karşıtını arar. Bu öyle içten bir çekimdir ki ruhlar bir

süre serseri dolaşarak sonunda aradıklarını bulurlar. Mutlu olurlar. Bulamayanlar da olur. Mutluluk, mutsuzluk buradan doğar. İşte biz, bu akşam bu mutluluğun tahtına çıkmış mutluluk sultanlarıyız...

Bu sırada sokaktan gümbedek bir gürültü duyuldu. Şehamet'in benzi biraz uçtu.

Ulvi Nadir dışarıyı dinleyerek:

— Ne var? Korkuyor musun?

— Evet.

— Komşunun kapısı biraz hızla kapandı. Korkacak bir şey yok...

İkisinin de kulakları kirişteydi. Sanki işitme organları mikrofon kesilmişti. En ufak sesler, pıtırtılar sekiz on kat büyüyordu. Damların üzerinden hafif bir bora geçti. Dışarda rüzgârla depreşen şeylerle birlikte Şehamet de titredi.

Ulvi Nadir yine kızcağızı yüreklendirerek:

— En önemsiz şeyler bu akşam senin için korku nedeni oluyor. Ben yanındayım. Niçin bu kadar kuruntuya kapılıyorsun? Karşıma bir alay Amerika haydudu çıksa yine sakınmam. Nikâhımız oldu. İki aşkın gizliliğine mâbet olan bu odanın kapısından bakmak kimin ne haddine?

Ulvi Nadir kıza biraz güven vermek için perdeleri örttü kapıyı kilitledikten sonra:

— Tanrıçam, söylemiyorsun... Sözlerim cevapsız... Yani tek kalıyor. Aşkımın kutsal yankısını senin pembe ağzından duymak istiyorum. Şu anda hayatımızın en mutlu gecesini yaşamıyor muyuz?

O saniyede bir şey gümledi. Kilitli oda kapısının iki kanadı birden müthiş bir tekmeyle arkasına dayandı. Yarı insan, yarı hayalete benzer bir şekil peyda oldu. Ve Ulvi Nadir'in sorusuna şu cevap verildi:

— Hayır, hayatınızın en mutlu değil, en uğursuz gecesini yaşıyorsunuz.

Damat bir yıldırım hızıyle ayağa fırladı. Silâhını çekti. O anda karşılıklı iki revolver boşandı. Yine karşılıklı iki ceset yere yuvarlandı. Ulvi Nadir'le Sakıp Cemal biribirlerini öldürmüşlerdi.

Heyecanın şiddetinden birkaç çığlık koparan gelin bayıldı, sustu.

Bütün ev halkı odaya doldu. Bu serüvenin iki kurbanını yerde cansız buldular. Sakıp Cemal hapishaneden nasıl kaçmış? O kadar gözcüye görünmeden gelin odasına kadar nasıl çıkmış? Hayret... Hayret... Bu sırra kimsenin aklı ermedi...

Zabıtaca olay inceden inceye soruşturuldu, tesbit edildi. Cesetler kaldırıldı. Serüvenin garipliği şehre yayıldı. Her ağızdan uğradığı bir türlü yorumla Bin Bir Gece Masallarına çevrildi.

Zavallı Şehamet tamamiyle kendine gelemiyor, kulakla ilgili bir bersamla tabancaların gümlemelerini hâlâ duyuyor. İşitmemek için kulaklarını tıkamak zorunda kalıyor.

Abdüllâtif Efendi, iki gencin birden ölümlerine hiç kederlenmedi. O, bu iki rakipten yalnız birinin öleceğini tahminlerken biribirinin vücudunu dünyadan kaldırmış olmalarına hattâ sevindi bile. Ama insaniyetsiz denmemesi için sevincini belli etmiyor, yalnız içinden gelen bir memnunlukla kendi kendine:

— Oh yarabbi şükür, kurtulduk. Kurtulduk, ikisinden birden kurtulduk, diyordu.

İçinde sakladığı bu sevinçle kendi kendini kutlayan gafil adam hiç de kurtulmamıştı. Asıl büyük felâket ondan sonra başlıyordu.

Çok heyecanlanmadan kıza gelen sinir halini tedaviye uğraşıyorlardı.

Olaydan sekiz gün sonra bir gece Şehamet, evin taşlığından geçerken acı çığlıklar kopararak yine düştü bayıldı. Anası, babası, kardeşleri elden gelen özenle onu ayıltmaya uğraşırlarken yarı baygın kız haykırıyordu:

— Yine geldiler... Yine geldiler...

— Kızım, gelenler kim?

— Onlar... Ölmemişler... Ulvi ile Sakıp.

— Yavrum, onların cenazeleri çoktan kaldırıldı, ikisini de çoktan gömdüler...

— Şimdi karşımdaydılar. Anneciğim, şimdi seni nasıl görüyorsam, onları da öyle gördüm...

— Kızım, heyecandan, üzüntüden beynin bulandı. Korkmış beyinlere böyle şeyler görünebilir. Hayalete can veriyorsun.

— Hayalet değil... Korkudan kendimi kaybedecek bir hale gelmemiş olaydım, yakalarına yapışıp size bağıracaktım.

— Kızım, kuruntu... Kuruntu... Aklından çıkar böyle şeyleri.

— İnanmıyor musunuz? Hayalet dediğiniz bu müthiş gerçekle beni karşı karşıya yalnız bırakıyorsunuz.

Bu konuşmayı sessizce dinleyen Abdüllâtif Efendi bir işaretle karısını susturarak:

— Peki kızım, gördüğüne inanıyoruz. Nasıl gördün, anlat.

Şehamet o görüntünün yeniden karşısında canlanmasından korkar bir jestle avuçlarını yüzüne kapayarak:

— Biribirini öldürdükleri saatteki dehşet ne ise yine öyle göründüler.

— Nasıl, anlat.

— Ellerinde revolver, karşı karşıya namluları çevirmişlerdi. Gözleri dönmüş, saçları ürpermiş, saldırmaya hazırlanmış birer canavar kızgınlığında...

— Peki kızım, bu söylediklerini böyle tıpkı gördüğüne inanıyoruz. Ama insan rüyada gerçeğe uyan ve uymayan her şeyi görebilir. Ve yine insan uyanıkken rüyaya benzer ruhsal olaylar geçirebilir. Buna bilim dilinde «hallucination» derler. Görülen, işitilen, koklanan, tadılan şeyler hep kuruntu olarak vardır. Gerçekte bunlar var değildir. Sen de bizim bu sözlerimize inan. Aklından boş yere korkuları çıkar. Heyecandan kurtul...

Kızlarını böylece yatıştırmaya uğraştılar.

XLVI

EVİN İÇİNDE KARGAŞA

Ertesi sabah Ayşe ile Ekzabert mutfakta kavgaya tutuşmuşlar, biribirine söylemediklerini bırakmıyorlardı. Gürültüyü duyan evin hanımı aşağıya indi. Sert bir sesle sordu:

— Deminden beri bozuk ağızla biribirinize haykırıyorsunuz. Ne oldu kuzum? Ortada paylaşamadığınız bir şey mi var?

Ekzabert yüzünü perdelemiş döküntü saçlardan gözlerini

kurtarmaya uğraşarak:

— He hanımefendi, ortada öyle kıyak şeyler var ki, ne siz sorunuz, ne biz deyelim... Kabahat sırmalı manto olmuş da kimse sırtına almamış...

Ayşe, iki yanına salıverdiği elleriyle bir masum durumu alarak:

— Bu yakınlarda Ekzabert'in aklına bir bozukluk geldi.

Ekzabert telâşla:

— Bozukluk bana değil, sana geldi...

Ayşe — Akıl almaz şeyler yapıyor. Sonra benim üzerime atıyor.

Ekzabert — Bu akıldan dışarı işleri ben edorum? Yoksam sen?

Ayşe — Ya ben, ya sen... Mutfakta çalışan ikimizden başka kim var? Çok şükür benim Tanrıya özüm doğrudur.

Ekzabert — Benim de irabbime özüm çarpık değildir.

Hanım — İkiniz de doğru özlüsünüz, anladık canım. Ne olmuş, onu söyleyiniz.

Ekzabert — Öyle şeyler olmuştur ki hopadak söylenmez.

Ayşe — Hopadak söylenmez zâhir. Mutfağın kirli takunyeleri iyi su küpünün içinden çıktı. Bunu yapan gelip de suçunu haber verir mi?

Ekzabert — Vermez, çünkim bu işi eden Ayşe'nin kendisidir.

Hanım — Ayşe takunyeleri niçin küpün içine atsın?

Ekzabert — Bana garez koymuştur. Beni iftiralamak için.

Ayşe — Her şeyi Tanrım biliyor. Ben bu kadının nesine garez bağlayacağım?

Ekzabert — Kim bilir, içinde nasıl bir yılan kıvrımlanıyor? Kabahat bir olsa haydi affedelim. Küpü temizleyelim...

Hanım hayretle:

— Başka kabahatler de mi var?

— He, efendim... Üç büyük tencerenin dibi çivi ile delinmiştir. Pirinç ile bulgur biribirine karıştırılmış, ortalık yerine bir havaneli sokulmuştur.

Hanım — Neler işitiyorum yarabbim...

Ekzabert bulaşıklığın üzerindeki örtüyü kaldırarak:

— İşte bakınız efendim, akşamdan gıcır gıcır yıkadığım tabaklardan sekiz tanesi raftan alınarak tuzla buz edilmiştir.

Çünküm ben erteye bulaşık bırakmam.

Hanım kırık tabak yığınına bakarak:

— Hay akla zarar neler görüp, neler işitiyorum?

Ayşe — Hepsini Tanrım biliyor. «Kelâmı Kadim»e el basarım... Ben akşamdan hiç bir tabağa el sürmedim. O yıkamış. Tabaklığa dizmiş. Ne olduğunu kendinden sorunuz...

Ekzabert — Ben de mübarek «İncil»imizin üzerine yemin korum ki bu işde hiç bir veballığım yoktur. Divane değilim, çocuk hiç değilim ki geceden sekiz tabak kırıp da sabahleyin bu işi kim etti deyi şaşalanayım?

Olay garipliği ölçüsünde karanlık esrara gömülüydü. Suçu biribirinin üzerine atan bu iki saf kadının böyle manasız bir hıyanet ve cüretlerine pek ihtimal verilemezdi. İkisinden biri niçin takunyeleri küpe atsın? Niçin tencereleri çivilesin? Niçin bir yığın tabak kırsın? Niçin bulguru pirince karıştırarak üzerine havaneli diksin? İki hizmetçinin de yararlıkları, doğrulukları denenmişti. Ama bu tuhaf ziyankârlık da kendi kendine olamazdı. Bunu yapan ya da yapanları bulmak gerekti. Evin içinde suçlanacak kimse bulunamıyordu.

Akşam beyefendi geldi. Garip olay ona da anlatılınca şaşıra kaldı. Şehamet'in görüşünden sonra bu karmakarışık olayın ortaya çıkması da çok merak çekici bir şeydi. Kızın uğradığı anormal hale bersam denip geçildi. Bu ikinci garipliğe bir izah yolu bulmak zordu.

Ertesi sabah iki hizmetçi kadın arasında yine bir kızılca kıyamet koptu. Mutfakta kap kaçak alt üst edilmiş. Her şey yerini değiştirmiş. Taşlığa bir torba un saçılmış, kilerdeki on beş yirmi yumurta bir çamaşır leğeninin içine kırılarak üzerine kömür tozu serpilmiş. Mutfak, kiler, taşlık anlatılmaz bir karışıklıkta...

Yine iki hizmetçi bu akla sığmaz karışıklığın önünde suçu biribirinin üzerine atarak haykırışırlarken efendiyle hanım aşağıya inerler.

Abdüllâtif Efendi hemen saç saça, baş başa gelmek üzere bulunan kadınları susturarak:

— Durunuz bakalım, boş yere çekişmeyiniz. Bu kötü şakaları yapan siz değilsiniz. Ne Ayşe, ne Ekzabert...

Ekzabert sevinçle:

— Sağ olasınız, efendim... Ben değilim. Lâkin bu aykırı işler kendi kendilerine olur hiç? Bunları biz etmorsak elbette bu evde bir eden vardır. Lâkin kimdir? İrabbime çok şükür, familyanızın içinde serfoş yoktur. Deli yoktur. Bu hıyanet adamı kefş için hocaya, falcıya gidelim? Ne edelim?

Abdüllâtif Efendi — Nereye gideceğimizi şimdilik biz de bilmiyoruz. Bakalım bu garipliğin sonu neye varacak?

Hanım, leğendeki kömür tozuna bulanmış kırık yumurtalara bakarak:

— Bu ne ziyankârlık Allahım...

Ekzabert leğene eğilerek:

— Fikrime öyle gelor ki omlet edeceklermiş amma ateş yakmaya üşenmişler...

Ortalık temizlenir. Mutfak düzeltilir. Ama muammanın garipliği aydınlatılamaz. Karı koca baş başa kalınca:

Hanım — İçime korku doluyor efendi... Nedir bu başımıza gelen?

Efendi — Akıl alacak iş değil.

— Zihnime bir şey tebelleş oluyor amma söylemeye çekiniyorum.

— Senin aklına gelen benim de beynimi kurcalıyor.

Karı koca bir süre biribirinin gözleri içine bakarak zihinlerini saran uğursuzluğun dehşetinden ürküp susarlar.

Sonunda hanım:

— Beyefendi, erkeksiniz. Belki bu konular üzerinde okumuşluğunuz vardır. Söyleyiniz, hiç bir yerde böyle bir şey okuyup işittiniz mi?

— Frenklerin «Mort violante» dedikleri bir şey vardır...

— Ne demek o?

— Eceli kaza...

— Peki, bu olayla ilgisi?

— Bu çeşit anormal ölümlerin bazılarında böyle gariplikkerin olduğunu işitmişliğim vardır. Biz Istanbul'da iken Halıcılar mahallesinde bir kız kendini asmıştı.

— Evet, hatırlıyorum. Bu kızın gelip ailesine göründüğünü söylerlerdi.

— Adam öldürme, cinayet olaylarında da ara sıra böyle oluyor. İdam edilenlerden bazılarının göründükleri hakkında söylentiler vardır.

— Eceli kazaya uğrayanlardan bazıları hortlıyorlar, öyle mi?

— Bu türlü olayların benzeri yok değil...

— O halde ne düşüneceğiz? Ulvi Nadir'le Sakıp Cemal'in hortladıklarını mı?

— Bu faraziyeyi kabul zorundayız... Evimizde olan gariplıklere bundan başka bir açıklama yolu bulmak mümkün mü?

— Bir ölü nasıl hortlar beyefendi, bunu aklım hiç almıyor. Ölümden sonra hayata dönüşü andıran bu hal bedenle ilgili midir? Ruh olarak mıdır?

— Meselenin kesinlikle çözümlenmesi kabil değil. Ama olay ruhla ilgiliye benzer. Çünkü böyle görünenlerin mezarlarını açtıkları vakit cesedi çürümek üzere ya da çürümüş bulurlar. Ölünün tıpkı dirilikteki kılığıyle gezindiğini gören ya da gördüklerini iddia eden tanıklar çoktur. Gerçeğin ne olduğu bilinmiyor.

— Bu görünenlerin dirilere bir zararları dokunur mu?

— İşte böyle evin altını üstüne getiren şerirleri de varmış...

— Kurtulduk sandıklarımızın ölümlerinden sonra böyle saldırılarına mı uğrayacağız?

— Bakalım hal ne şekil alacak?

— İşi azıtırlarsa bunların saldırılarından hangi polise, hangi mahkemeye baş vuracağız?

Karı koca meselenin çok garip tehlikeli durumu önünde yine dalgın bakışlarla birkaç dakika düşündüler. Ve sonra hanım dedi ki:

— O halde kıza göründüklerine inanmamız gerekiyor.

— Ne yazık ki evet...

— Bu görünüşleri her halde ilk ve sonuncu olmayacak...

— İşin bu yönü de acı verici.

— Bu dehşet tekrarlanıp durursa ne yapacağız?

— Duruma göre hareket.

— Kız onları ellerinde silâhla görmüş.

— Evet.

— Revolverlerini kullanabilirlerse halimiz neye varır? Aman yarabbi, beynim karıncalanıyor...

— Ölülerin silâh attıklarını hiç işitmedim. Böyle olsa bütün uluslar savaşta ölenleri tekrar askere alarak birer mezarlık ordusu kurmaya kalkışırlardı... Hiç aklım ermiyor amma bu görünüşte cismaniyet olmamalı. Bunlar bize gerçek duygusunu veren birer hayalletten başka bir şey olmayacak.

— Bir beden gücü olmayan bir hayalet tabak kırabilir mi? Yumurtaları kilerden leğenin içine nasıl taşıdılar? Bu iki hayalet kıza o düşman durumda nasıl görünebildiler? Kızı korkutmak için mi, yoksa biribirini bir daha öldürmek için mi? Dirilecek olduktan sonra öldürmek neye yarar? Savaşın ne anlamı kalır?

XLVII

AYŞE İLE EKZABERT'İN BAŞINA GELENLER

Taşlıktan, mutfaktan, kilerden başlayan gizli kuvvet yavaş yavaş odalara girmeye, merdivenlerden üst katlara yükselmeye başladı. Özellikle Ayşe ile Ekzabert'e musallat olmaktan hoşlanıyordu.

İkisi bir odada yatan hizmetçiler bir gece lambalarını söndürüp döşeklerine uzandılar. Tamam uykunun başlangıç şekerleme dakikasında döşeme tahtasına güm güm birkaç yumruk indirilir.

Ekzabert, kapaklarına uykunun ağırlığı çökmüş gözlerini aralamaya uğraşarak:

— Ayşe, bırak ki uyayayım. Şakanın sırasıdır şimdicek?

Ayşe uykunun gevşekliği arasında kendini bulmaya uğraşarak:

— Ne şakası kuzum?

— Ne bileyim ki ne şakası? İremezan oldu, ne oldu? Tahtaların üzerinde güm güm davul çalorsun?

Sebeplerini bulamadıkları bu gürültüleri hizmetçi kadınlar biribirinin üzerine atarak sabahlara kadar dolaşıp duruyorlardı.

XLVIII

SAKIP CEMAL İLE ULVİ NADİR'İN ÖLÜMLERİNDEN SONRAKİ HAYALETLERİ

Hal böyle kalaydı belki de bu gizli kuvvetin tedirgin etmesine dayanılabilirdi. Ama felâket gitgide tahammül derecesini aştı. Ev halkının yürüeklerine güven vermek için Abdüllâtif Efendi polisten gizli hocalar getirtti, evin dört köşesini okutup üfletti, her yanı tütsületti. Hep bu tedbirler tepki yapıyor, ruhların azgınlıkları arttıkça artıyordu.

Bir gece yarısı Şehamet'in odasında acı çığlıklar koptu. Masalar, sandalyeler, etajerler devrildi. Sanki birçok kimselerin arasında sokak kavgası oluyormuş gibi şamatalar... Dövenlerin, dövülenlerin hırıltıları, iniltileri... Öfkeli sesler...

Ev halkı helecanlar içinde kızın odasına doldu... Bütün eşya yaymacı pazarı gibi hep ortaya saçılmış. Birçoğu kırılmış, dökülmüş, tıpkı yangında evlerden sokaklara taşınan döküntü halini almış.

Ne olmuştu? Bunu kimden anlamalı? Şehamet düşmüş, bayılmış, beraber yatan dadının korkudan dili tutulmuş... Olay tanıkları gördüklerini anlatacak bir halde değiller...

Bütün kanı yüreğine toplanmış kız, ayva benziyle nefes aldığı bellisiz bir bitkinlik içinde yatıyor. Gözleri faltaşı gibi açılmış dadı, kemküm bir şeyler mırıldanıyor ama gördüğünü bir türlü anlatamıyor...

Gece yarısı hekimler getirilir. Kızı tedaviye, dadısının aklını başına toplamaya uğraşırlar. Neden sonra zavallı kadının dili açılır.

— Bu ne hal dadı? Evin yalnız bu odasında zelzele mi oldu?

Sorusuna korkak bakışlarını titreye titreye etrafına dolaştıran kadın:

— Sormayınız. Sormayınız, şimdi anlatırken bir daha dilim tutulur...

— Meraktan üzülüyoruz, anlat.

— Anlatayım ama inanacak mısınız?

— Niçin inanmayalım. Odanın içindeki bu karma karışıklığı siz yapmadınız ya?

— Onlar yaptılar, onlar. Ellerine ne geçtiyse biribirinin kafasına attılar.

— Onlar dediğin kimler?

— Sakıp Cemal ile Ulvi Nadir... Şimdi ikisi de buradaydılar.

— Ne diyorsun, dadı?

— Ne diyeceğim. Olanı söylüyorum.

Anasının kolları arasında baygınlığını geçiren Şehamet, halsiz, kesik sesle:

— Bana ilk görünüşlerine pek inanmadınızdı. Şimdi dadım da aynı «apparition»a tanık oldu... Artık bu dört gözün tanıklığına bersam diyemezsiniz.

— Evet, şu hali görüyoruz. Bersam demekle işin içinden çıkılır bir muamma değil...

Abdüllâtif Efendi, kızının saçlarını okşayarak:

— Bu şerirlerin ölüleri dirilerinden zorlu çıktı. Ne yapacağız? Bunlar yaşarken davamızı mahkeme huzuruna çıkarabilirdik. Şimdi dünyalarımız ayrıldı. Bu dünya yargıçları ahret suçlularına ceza verebilirler mi? Kimden kime şikâyet edeceğiz? Ölülerin dirileri böylece tedirgin etmelerine Cenabı Hak izin veriyorsa bu çeşit davaları görmek için bir de baş vurulacak yer bildirmeliydi...

Hanım — Evet beyefendi, işimiz Allaha kaldı.

Efendi — Söyle kızım, nasıl oldu?

Şehamet — Dadımla derin uykuda idik. Birden bire çıkan fırtınayla oda sarsılır gibi oldu. Uyandık. Sordum: «— Dadıcığım, ne oluyor?». «— Galiba zelzele oluyor.» cevabını verdi. Lamba yanıyordu. Odamız apaydınlıktı. Sofada koşuşmalar işitildi. Ve gittikçe gürültüler arttı. Sonra şiddetle tekmelenen oda kapımızın iki kanadı arkasına dayandı. Gerdek gecesi olan dehşetin tamamı tamamına tıpkısı gözlerimizin önünde ortaya çıktı...

Şehamet sözünü bitiremedi. İki eliyle yüzünü kapadı. Titredi ve sustu.

Şimdi olup biteni anlatmaya yine dadı başlayarak:

— İkisinin elinde de birer revolver, biribirini nişanladılar. Tabancaların dumanları göründü ama sesleri çıkmadı. Biribi-

rini vurmuş olmalılar ki iki ceset birden yere yıkıldı.

Sözü yine Şehamet alarak:

— Ya ölmediler ya da öldüler de bizim anlayamadığımız göksel sırlarla yeniden dirildiler. Kalktılar. Biribirinin gırtlağına atıldılar, boğuştular, tepiştiler. Birden bire duvardan duvara atıldılar. Besbelli ki biribirini yeniden öldürmek istiyorlardı. Bu kaç kez ölüp diriliştir, akıl alır şey değil... Bu boğuşmada biri ötekini kesinlikle yenemedi. Sonra ayrıldılar. Odadaki eşyadan ellerine ne geçerse biribirinin kafasına savurmaya başladılar...

Ölü mü, diri mi oldukları bir türlü kestiremediğimiz bu iki cismin veya fantom'un düellosunu yerimizden kıpırdamadan dehşetler içinde seyrediyorduk. Birden bire ışık söndü. Lambayı kim üfledi? Farkına varamadık. Ama dehşetimiz arttı. Bizi karanlıkta bırakmaktan amaçları neydi? Ne yapacaklardı? Ne olacaktık? Karanlıkta onların ne yaptıklarını artık seçemiyorduk. Yine birden bire görüntü değişti. Odayı dolduran karanlığın içinde ansızın iki ampul yandı. Elektrik ışığı kadar kuvvetli değil... Ayışığından biraz daha parlak... Kâh ufalıyor, fosforlu iki kocaman kelebek gibi biribirini kovalıyordu... Dadıma sokuldum, titriyordum. Yine birden bire fosforlu kelebekler kayboldu. Odanın eşyası yerlerini değiştirerek biribirine giriyordu. Önümde duran terliklerimin bir teki yerinden karşıya uçarken omzuma çarptı. Titreye titreye kendimden geçtiğimi hisseden dadıma bir cesaret geldi. Kalktı, lambayı yaktı. Tekrar haykırışmaya başladık, siz geldiniz...

Bu doğa üstü serüveni dinleyenler derin birer düşünce içinde şaşkın kaldılar. Dinledikleri şey ne masaldı, ne rüya... Gözlerinin önünde geçmekle birlikte gerçeği andırır bir yanı olmayan bu iki kötü ruhun akıl almaz saldırıları o geceden sonra her akşam ve gittikçe şiddetini arttırarak tekrarlanmağa başladı.

Gece herkes uykuya vardıktan sonra ilkin iki fosforlu kelebek ortaya çıkıyor. Bunlar kâh bir insan kadar büyüyor, kâh bir kuş kadar küçülüyor... Biribiriyle çarpışa çarpışa merdivenlerden inip çıkıyorlar. Sofaları dolaşıyorlar... Kapalı odalardan içeri giriyorlar. Tavanlarda uçuşuyorlar.

Bu tethiş gösterilerini en çok Şehamet'in odasında yapıyorlar. Kızcağızın uğradığı sinirli hal artık tedavi kabul etmi-

yor. Çünkü hastalığı geçirmek için ilkin sebebi ortadan kaldırmalı. Zavallı çocuk hiç bir gece gözlerini yumup rahatça uyuyamıyor... Biraz dalacak olsa rüyada yine bu belâlı âşıklarını görüyor... Şu:

— Beni mi seviyorsun? Onu mu?

Kıskanç sorusuyla üzerine yürüyorlar. Bahtsız kız kan ter içinde haykıra haykıra uyanıyor... Gözlerini açınca bu iki fantom'u, ellerinde tabancalarıyle yine karışısında buluyor. Odadaki eşyayı hallaç pamuğu gibi attıktan sonra sevgililerine saldırıyorlar. Şehamet, böyle heyecanlar içinde ayıla bayıla sabahı zor ediyor...

XLIX

RUHLAR POLİSLERİN BAŞLARINDAN AŞAĞI TAŞLAR YAĞDIRIYORLAR

Bu müthiş derdi kim tedavi edecek? Hekim mi? Hoca mı? Efsun mu? İlâç mı? Bu davanın yargıcını nerede bulmalı? Yerde mi? Gökte mi?

Birçok gizli üfürükçüler bu ruhsal saldırıya türlü türlü adlar takarak Abdüllâtif Efendi'nin cüzdanını boşalttılar. Ama hiç bir fayda görülemedi. Sonunda kız babası, nefeslerinin uydurma kutsallığıyla rasgeldikleri saf kimseleri dolandıran bu hilebazların hepsini kovdu, polise baş vurmak zorunda kaldı. Çünkü evde barınabilmek imkân dışına çıkmıştı.

Görünüşte her şey ruhsal ama uğranılan zararlar maddiydi. Evde kırılan dökülen eşyanın, hurdaya çıkan kap kaçağın sayısı hesabı yoktu. Ev halkı rahat, uyku nedir bilmiyor, uğradığı saldırının dehşetinden sararıp solan kız ölüme doğru gidiyordu.

Hükümet düzeni sağlamak ve halkın mal ve canını korumakla yükümlüdür. İşte geceleri içinde bir saatçik dinlenme olmayan bir ev. Uğranılan zararlara da son yok. Bu felâket karşısında ne yapmalı? Büyük bir boyun eğişle kol kavuşturup olacağı beklemeli mi?

Bu olanları akıl almıyor. Ama ne olursa oluyor, bunlar

tekrarlanıyor. Yok edilmelerinin çaresi yok mudur?

Şaşkına dönen Abdüllâtif Efendi son bir tedbir olarak polis komiserine baş vurmaya karar verir.

Komiser ilk uzanca ifadeyi dinledikten sonra aklından bir zoru olup olmadığını anlamak için Abdüllâtif Efendi'yi yukarıdan aşağıya dikkatle süzmeğe başlar...

Zabıta memurunun düştüğü şüpheyi farkeden efendi:

— Maruzatıma inanmıyorsunuz galiba?

Komiser bey ciddiliğini bozmadan büyük bir özenle:

— Sözlerinizin inanılacak yanını göremiyorum... Ev eşyasının kendi kendilerine harekete gelmeleri, sağlıklarında sevmiş oldukları bir kıza iki ölünün saldırmaya devam etmeleri, sanırım ki, iki akıllı arasında söz konusu edilecek olaylardan değildir.

— Söze inanmazsanız olayı da reddemezsiniz ya?

— Ne demek istiyorsunuz?

— Bizim eve iki polis gönderirsiniz. Ölülerin dirilere saldırılarına tanık olduktan sonra gördüklerini size anlatırlar. O zaman şüpheye yer kalmaz...

— Beyefendi, komiserliğimiz dirilerle ilgili işlerle görevlidir. Ahrete ait işler için örgütümüz yoktur. Bir diri polis ölü caniyi kelepçeleyip merkeze getiremez. Öteki dünya işleri görevlerimizin sınırı dışındadır. Üfürükçülük yasak olduğu gibi biz de böyle ruh, cin, peri masallarına kapılmış olanların düşüncelerini düzeltmekle yükümlüyüz. Sizinle birlikte biz de böyle şeylere inanırsak görevimizi kötüye kullanmış oluruz.

— Affedersiniz efendim Bendeniz hata ettim. Maruzatımı yoluyle yürütemedim. Sizi ahretle ilgili bir görevin soruşturmasına çağırmıyorum. Bizim evde oturmayı imkânsız hale getiren birtakım gürültülü olaylar oluyor. Bu tedirginlikleri yapanları bulup atamıyoruz. Bunlar her halde dost kimseler değil... Bu düşmanların saldırısından bizi kurtarmanız için size baş vuruyoruz. Geliniz. Bakınız. Sözlerim doğru çıkmazsa her cezaya razıyım. Gerçek çıkarsa bizi bu saldırılardan kurtarmakla görevli değil misiniz?

Komiser bey anlatılan olayları doğa üstü mübalâgalı bulmakla birlikte durumun ne olduğunu araştırmak için tekinsiz eve iki polis göndermeyi ihmal etmedi.

Polisler gece saat ona doğru eve girdiler. Her yanı gezdiler. Henüz ses ve bir hareket yok. Saat on ikiyi geçti. Aynı sessizlik...

Kötü ruhlar polislerden korktular mı? Yoksa Abdüllâtif Efendi'yi yalancı çıkarınak azizliğiyle mi kıpırdamıyorlardı? İki polis memuru evde devriye dolaşır gibi aşağı yukarı gezinirlerken biribiriyle şöyle konuşuyorlardı:

— Hani ya cinler, ruhlar?

Öteki yan tarafına asılı revolver kılıfını göstererek:

— Bundan ürktüler galiba... Bu, ruhu da deler, cinliyi de yere serer.

— Aslı yok canım, kim bilir ne katakullidir? Geçenlerde ortaya çıkardıkları mezarlık olayını biliyorsun ya... Gece, kefeniyle dolaşan bir ölü ağıl civarında bir çobana saldırmış. Koyunlar darma dağın olmuş. Çoban köye kaçmış. Filân, filân... Şüphesiz bu da o kabilden...

Yanlarına gelen ev sahibine:

— Efendi, henüz bir çıkan yok... Ecinli görmeğe çok meraktayım... Lâfını işitirim ama şimdiye kadar kendisiyle hiç karşılaşmadım. Bu gece sayenizde bu göze yörünmezlerle müşerref olursam size çok müteşekkir kalacağım...

Dedi. Polis henüz sözünü bitirmemişken yumruk kadar bir taş bulundukları odanın pencere camını deldi. Ortaya düştü.

Biraz şaşalayan polislerden biri:

— Bu ne?

Abdüllâtif Efendi cevap verdi:

— İşte, başladılar.

— Bu taşın bir ruh veya peri tarafından atıldığı ne malûm? Bu bir insan işi olacak... Taşın geldiği taraf?

Efendi — Bizim bahçe...

Polis — Mutlak orada gizlenen birisi bu oyunu yapıyor.

Efendi — Bahçede gizlenen kimse yoktur, emin olunuz.

Polis — Sizin bahçenin ötesinde ne var?

Efendi — Komşunun bahçesi.

Polis — O halde bu taş oradan geldi.

Efendi — Komşumuz kendi halinde ihtiyar karı kocadır. Bir de yaşlı hizmetçileri vardır. Orada taş atacak çoluk çocuk yoktur.

Polis — Bu taş gökten düşmedi ya? Mutlak bunu bir insan eli fırlatıyor.

Efendi — İşte taşı gördünüz. Atanı bulmak size düşen bir görev.

Polis — Elbet şimdi bulacağız.

Birdenbire cam yine şangırdadı. Bu sefer ortaya koskocaman bir temel çivisi düştü...

Polisler taşla çiviyi incelemeye giriştikleri sırada:

Efendi — Asıl incelenmesi gerekenler bu düşenler değil, onların camdan geçerken açtıkları düzgün deliklerdir.

Bu taşlar, çiviler gûya bir namlu ağzından çıkıyormuş gibi bir şiddetle camı deliyorlar. Ve bir elmastraşla çizilmiş sanılacak bir düzgünlükle pürüzsüz, çatlaksız kendi ölçülerine göre birer delik açıyorlar. Ve çiviler daima camdan sivri uçlarıyle içeri giriyorlar. Bir insan eli, fırlattığı çiviyi böyle uzak yerden ucu öne, başı arkaya gelmek yönünü nasıl verebilir?

Bu sırada odaya ilk atılandan daha küçük bir taş düştü. Abdüllâtif Efendi yeni gelen taşı yerden alarak:

— Efendim, size daha hayret verici bir şey söyliyeceğim. Bakınız, bu ikinci taş camı kırmadan içeri girdi. Bu, nasıl oldu? Bundan önce büyük taşın açtığı düzgün delikten geçti. Bu karanlıkta bu kadar isabetle nişan alabilen gözün hokkabazlığına, daha doğrusu mucizesine şaşmaz mısınız? Ve daha şaşılacak şey... Temel, karfiçe, burgu çivilerinin çeşidiyle aşağıda bir sandık doldu. Ne bu yakınlarda bir çivici dükkânı vardır, ne de evimizde böyle yapı malzemesi gibi şeyler... Hangi depolardan, nalburlardan aşırıp da bu çivileri, daha birçok demir kırıntılarını tepemizden aşağı yağdırıyorlar?

Bu çeşitli cinsten mermileri atanlar ruh olsun, insan olsun, olay merak çekici ve incelemeye değer bir biçimde oluyordu.

Polisler ilkin taşları, çivileri ve sonra bunların geçtikleri delikleri incelemeyle meşgulken çerçevelerden biri dehşetle şangırdadı. Bu kez düzgün bir delik açmak değil, büyük cam tuzla buz olarak döşeme tahtaları üzerine saçıldı. Koca bir taş oda kapısına doğru yuvarlandı. Sonra bir çivi yağmuru başladı. Bunların bazıları yere dökülüyor. Birtakımı da oraya buraya saplanıyordu. Birkaç tanesi polislerin elbiselerini deldi. Revolver kılıflarına gömüldü.

Gittikçe şiddeti artan bu çivi yağmurundan sofaya kaçan polisler neye uğradıklarını anlamaya meydan kalmadan evin içindeki bütün lambalar bir anda sönüverdi.

Göze görünmez eller polislerin vücudunu tartaklıyor. Onlar bu akıl almaz saldırıya karşı yumruk salladıkça suratlarına şamarlar iniyor ve kulakları dibinde kahkahalar kopuyor...

(Birçok okurlarımızca gülümsemeyle karşılanacağına şüphe etmediğimiz bu inanılmaz ayrıntılar sırf romancının hayal gücünden doğmuş gariplikler değildir. Olayın bir benzerini Flammarion'un «Les maisons hantées» adlı eserinden özetleyerek çeviriyorum.)

L

RUHLAR JANDARMALARA DAYAK ATIYORLAR

Olay Portekiz'de üniversitesiyle ünlü Coimbra kentinde geçiyor.

«M. Homem itikatsız bir gençtir. Dinsel bir törene katılmak istemediği için 1919 yılı ekiminde üniversiteden atılmış tır.

«Homem yeni tuttuğu bir eve yerleşir. Bir karısıyle iki hizmetçisi vardır. Madam ilk geceden evin içinde bazı acayip gürültüler işittiğinden yakınır. Bu karı kocanın yanında üniversite ikinci yıl hukuk öğrencisinden Gomes adında bir genç yatı misafirliğine gelir...

«Gece yarısından sonra saat birde herkes odasına çekilir. Misafir mumunu söndürüp de yatar yatmaz pencere üzerine vurulduğunu işitir. Hemen yataktan kalkar. Mumunu yakar. Pencereyi açıp aşağı yukarı bakar, kimseyi göremez. Yine mumu üfleyip tekrar yatar. Bu kez pek yakınında ayak sesleri ve evdeki bütün kapıların açılıp kapandıklarını duyar. Yine döşeği içinde dapduru davranır. Işığı yakar. Her yana göz gezdirir. Karyolanın, sandalye, kanapelerin altına bakar. Kimseyi göremez. Hiç bir şey seçemez. Yine söndürür, yatar. Yine gürültüler başlar.

Aydınlık söndürülünce patırtılar başlıyor, yakılınca kesiliyor. Misafir sabaha kadar geceyi bu garip halde geçirir.

Ertesi günü ev sahibine sorar:

— Bu gece rahatsız edici gürültüler duydunuz mu?

İtikatsız Mösyö Homem şu cevabı verir:

— Hiç bir şey duymadım. Zaten uykum da çok ağırdır. Ama duyulacak ne var ki? Evde hırlı yok, hırsız yok. Bu gürültü lâfını da nerden çıkarıyorsun?

Misafir ev sahibinin materyalist bir genç olduğunu bildiğinden sözlerinde ileri varmaz. Ama evine dönünce olayı babasına anlatır.

İhtiyar adam karşılık olarak der ki:

— O ev tekin değildir. Hiç bir kiracı orada rahat oturamadı. Konu komşu bile bu tedirginliğe dayanamıyorlar. Hem evi ele geçirenlerin tehlikeli soydan oldukları da söyleniyor. Sen dostuna öğüt ver, bir an önce o uğursuz evi bıraksın.

Mösyö Gomes babasından aldığı bu haberi gider aynen arkadaşına anlatır. Materyalist genç bu lâkırdılara güler, önem vermez. Ama ertesi gece Homem de bazı gürültülere tanık olur. Kendisine biraz merak gelir. Daha ertesi gece ne olduğunu anlamak için gözetlemeğe karar verir. Birlikte bulunması için dostu Gomes'e de rica eder.

Evin alt ve üst katında herkes yatar. Ev sahibi, karısı ve misafir uyumazlar. Beklerler. Ama ışık bulundukça anormal bir hal olmaz. Mumlar söndürülür söndürülmez zemin katının bahçeye açılan kapısı üzerinde kuvvetli vuruşlar duyulmağa başlar. Mösyö Homem hızla merdiveni iner. Kapıya koşar. Vuruşlar tekrarlanır. Birden bire kapıyı açar. Kimseyi göremez. Komşulardan bir azizlik eden olmasın diye sokağa çıkar. Ama dışarıya adım attığı anda arkasından kapı sertçe kapanır ve kilidin içinde anahtar çevrilir.

Sokakta kalan adam evine girebilmek için kapıyı çalmak zorunda kalır. Karısı aşağıya iner, açar. Delikanlıya şimdi iyice merak sarar. Ve en önce şu düşüncede bulunur:

— Evde bu oyunu bize oynamak için gizlenen biri var.

Eline revolveri alarak:

— Şimdi ne olduğu anlaşılır.

Bütün kapılar şiddetle sarsılmakta devam ediyor, yatak

odasına bitişik ve öteki tarafa kapısı bulunmayan odada fazla gürültü oluyor, hep bu patırtılar karanlıkta oluyor. Aydınlık olunca her şey kesiliyordu.

Bu azizliği yapanı bulmak için hiddeti artan Mösyö Homem elde rovelver, gözler dönük bir halde zemin katına inen merdivenin sahanlığında dururken elindeki yanar kibrit söner sönmez kulağı dibinde ve bütün evin boşluklarında yankılar yapan şeytani bir kahkaha kopar ve karşısında beyaz bir bulut görür. Ve o anda kendi burun deliklerinden iki beyaz ışık fışkırır.

Durum artık her ölçünün üstüne çıkan bir gariplik gösteriyordu. Mösyö Homem cesaretinin kesildiğini duymaya başlar. Gecenin saat dördüne kadar bu haller sürer.

Ertesi sabah böyle olaylara ömründe raslamamış bulunan ve ruhsal olaylara hiç aklı ermiyen Mösyö Homem, polise baş vurmak zorunda kalır. Bu zat hâlâ kendine bu şakaları yapan kimseyi yakalamak düşüncesindedir ve soğukkanlılığını yitirerek rasgele birini öldürmekten korkmaktadır.

Zabıta olayı soruşturmaya bir jandarma onbaşısıyle iki memur gönderir. Gece olur. Jandarma onbaşısı dışardan içeriye bir girip çıkan olup olmadığını anlamak için evin giriş kapısı önünde nöbet bekler. İki memur içeride kalırlar. O gece Mösyö Gomes ile birlikte Mösyö Hernique adında bir başkası da olaya tanık olmak üzere orada bulunurlar. Evin bütün girintisini, çıkıntısını, köşesini bucağını, her yanını araştırıp yokladıktan sonra ışıklar söndürülür. Derhal zemin katın kapısı üzerinde vuruşlar işitilir.

Mösyö Homem zabıta memurlarına sorar:

— İşitiyor musunuz?

— İşitiyoruz.

Karşılığını alır. Vuruşlar boyuna sürer. Mösyö Homem birden bire açar. Ama önceki gece olduğu gibi dışarıda kimseyi göremez. Orada gezinen jandarma onbaşısından sorar:

— Kapı önünde kimse gördünüz mü?

— Hayır.

— Vuruşları işittiniz mi?

— Bir şey duymadım.

— Çok garip şey. Öyle ise onbaşı, bu defa siz içeriye giriniz, memur efendiler dışarı çıksınlar.

Onbaşı girer, ötekiler çıkarlar. Aynı hal yine olur. Yani kapıya vuruşlar işitilir. Ama bu sefer onbaşı içeriden gürültüyü duyar, dışardakiler hiç bir şey işitmezler. Hiç bir şey göremezler.

Bu acayip hal karşısında şaşkınlığı artan Mösyö Homem:

— Şimdi içeriye girelim, incelememizi sürdürelim.

Eve girerler. Mösyö Homem iki memurdan birini Gomes'in birinci katta yatmış olduğu odaya sokar. Bu zatın oturmak istediği kanape, birden bire altından çekilir. Kendisi yere yuvarlanır. Ev sahibinin iki dostu, onbaşıyla birlikte zemin katında bırakılır. Karısıyle hizmetçiler birinci katta odalarında kalırlar. Homem, kendisi önceki gece olduğu gibi zemin katına inen merdivenin sahanlığında bulunur. Aydınlıklar söndürülür söndürülmez vuruşlar, gürültüler biribirini izler. Şamata en çok, içinde bir sandıktan başka bir şey bulunmayan ve yattıkları odaya bitişik küçük odadan işitilir.

Patırtılar bu arayıcılara meydan okur bir şiddette arttıkça artar. Onbaşının bulunduğu misafir odasında boğaz boğaza dehşetli bir kavga oluyormuş gibi bir haraza, bir hargürdür kopar ki aman Allah...

Herkeste:

— Hah, işte onbaşı gürültüleri yapanı yakaladı.

Yollu bir sanı olur. Ama ne hoş aldanış... Hep birden odaya koşunca onbaşıyı büyük bir kızgınlıkla sağa sola kılıç savurur gibi çılgın bir halde bulurlar. Adamcağız bu çılgın şiddetle, gelenlerin önünden küçük bir odaya kaçar. Orada bulunan büyük aynalı dolabı kılıç vuruşlarıyle şangır şungur yere indirir. Bu kendinden geçmiş zavallı adamı tutabilmek için zor kullanmak gerekir.

Bu kargaşalığı geçirdikten sonra yine lambalar söndürülür. Homem yine sahanlıkta yer tutar. Tutar ama birden bire sol yanağının üzerinde yaradana sığınıp öyle bir şamar şaklar ki gözlerinden ateş çıkar. Can acısıyle biçare haykırır. Vuran el yanağına yapışıp kalmış gibi bir acı duyor. Hemen lambayı yakarlar. Homem'in kıpkırmızı ateş kesilmiş sol yanağı üzerinde dört parmağın izini görürler. Ve sağ yanağını bir kadavra kansızlığında bulurlar.»

(Şimdi yine Camille Flammarion'u dinleyelim. Olay için şu bilgileri yazıyor).

«Bu okunulan olay, dostum Madam Frondoni - İacombe de Lisbon tarafından ruh bilimleri dergisinin 1910 tarihli mart sayısında yayımlanmıştır. Olayın kahramanı Mösyö Homem, bu serüveni Madam Rachilde'in yazı yardımıyle ve «Esrar Parkı »adı altında 1923 yılında yazdıkları eserde ayrıntılarıyle anlatmıştır. Otuz yıldan beri Madam Rachilde'i tanımakla şeref duyarım. Kendisi her ne suretle olursa olsun bu çeşit ruhsal olayları kabul etmek istemez. Madamın bu kabul etmeyişi de saygıya değer ve yine o derecede tartışma götürür bir sebepten ileri gelmektedir ki o da şudur:

Madam Rachilde'in anası ve babası medyumların kahrına kurban gitmişlerdir.

Mösyö Homem, bu çok garip olaylar için yaptığı incelemeleri sürdürdükçe, olayların doğruluk ve bilimsel değerlerinden artık hiç kuşkusu kalmamış o eski inkârcı, o inatçı materyalist imana gelerek spirtüalist olmuştur.

Homem'in yukarıda adını haber verdiğimiz «Esrar Parkı» adlı kitabındaki yazılarından düşüncelerini yararlı gördüklerimizi özetleyip aktarıyoruz:

«Geceyi perili evde geçirmeye gelen misafirlerin gözlemlerini ilkin sıralayacağız. Bu zat diyor ki:

«Hiç bir kibritim kalmayıncaya kadar birçok sigara içtikten sonra uyumuşum. Kapalı gözlerime çarpan şiddetli bir aydınlığın etkisiyle uyandım. Bu hal tıpkı gözler yumukken birden bire karşınıza getirilen kuvvetli bir lamba ışığının yaptığı etkiyi andırıyordu. Nasıl anlatayım... Görmezden önce görüyordum. Bu ışık göz kapaklarıma o kadar şiddetle çarpıyordu ki karşı koyamıyarak sonunda gözlerimi açmak zorunda kaldım.

Zemin katında yatmakta olduğum için senin tavsiyen üzerine kapamış olduğum pencere kanatlarını aralanmış buldum. Bundan dolayı ayışığı doğrudan doğruya yüzüme yansıyordu. Uyku sersemliğiyle zihnime bir kuşku musallat oldu. Acaba yatarken ben bu kanatları sıkıca kapamamış mıydım?

Yeniden uyumak istiyordum. Ama yüzüme vuran ayışığı buna engel oluyordu. Pencereyi kapamak için kalktım, aralık kanatları kendime doğru çektim. Hayret, kanatlar kıpırdamıyor, çektiğim tarafa gelmiyordu. Kanatlar neden işlemiyordu? Ortalıkta buna sebep olacak rüzgâr ya da bir başka hal yoktu.

Acaba sokaktan bahçeye biri mi girmişti? Dışarıya şöyle homurdandım:

— Orada bu azizliği eden biri varsa onu yaptığına pişman ederim.

Ben bunu söyler söylemez tepemdeki sürgülü pencere çerçevesi tutturulduğu yerden kurtularak enseme bir iniş indi. Nefesim tutuldu, boğuluyordum. Debelenmeye başladım. Bu kapandan kendimi zor kurtardım. Dışarıyı denetlemeye çıktım. Bahçe kapısının iç ve dışında, yolda kimseyi göremedim.

Pencere kanatlarını sıkıca kapadım. Çerçeveyi indirdim. Tekrar uyumak istiyordum. Ama olmadı. Ensem fena halde ağrıyor, şahdamarlarım ok gibi atıyordu.

İşte bu anda karşımda korkunç bir görüntü başladı. İyiden iyi uyanıktım, her gerçek gözlerimin önünde oluyordu. Pencere kanatları yine aralandı. Sıkı sıkıya birleştirmiş olduğum sürgüler kendi kendine çekiliyordu.

Döşeğimin arkasından boğuk bir fıcırtıya benzeyen bir gülme işitim. Birisi benimle eğleniyor ama kim?

Yumruklarımı sıkarak:

— Sen kimsin? Ve neredesin be adam?

Sorusuyla haykırdım.

Bu soruma duvara ve döşeme tahtalarına bir sıraya indirilen vuruşlar karşılık verdi. Beni hedef edinen bu vuruşların şiddeti oda içindeki bütün eşyayı titretiyordu. Bu ürperişlerin titremelerini sinirlerimde duyuyordum. Odada benden başka ne bir can, ne bir hayvan, kimse yoktu.

Ayın soğuk ışığı altında hiç bir şey düşünmeye vaktim olmadan bir deli gibi kendimi bahçeye attım. Çıktığım kapıları kapamaksızın, şapkasız, perişan bir atılışla ve rasgele adımlarla babamın evine koşuyordum. Ne şükür ki canımı kurtarabildim. Boynuma inen pencere çerçevesi bir giyotin gibi başımı bedenimden ayıracaktı.»

Dostumun geçirdiği müthiş gecenin tehlikesini dinledikten sonra hiddetle haykırdım:

— Elbette bu şeyler bir sona erecektir. Bu gece kendim bekliyeceğim. Yanımda ışık ve silâh bulunduracağım. Bu sırnaşık kimselerin cezasını vereceğim, işte ben de sana yemin ediyorum.

Ertesi akşam karanlık olur olmaz yukarıdan aşağı evin her yanını dolaşıp yokladıktan sonra cin, insan her nasıl bir yaratıkla ortaklıkları karıştırdıkları ihtimalini zihnimden kovmak için iki hizmetçi kadını odalarına kilitledim. Yanıma birçok kibrit aldım. Yakması lambadan daha kolay olduğu için uzun bir şamdan hazırladım.

Karım, dostum Gomes'in dün gece geçirdiği serüveni bilmemekle birlikte korkudan tirtir titriyordu. Mini minicik bebeğimizin beşiğini kendi yüksek yatağının yanına bitiştirdi. Benim doğa üstüne inançsızlığımı ve artık bu gece gözlere görünmiyen o kahpe yaratıklarla aramızda savaş başlıyacağını biliyordu.

LI

RUHLAR BEŞİĞİNDEN ÇOCUĞUNU ÇALIYORLAR

Gece nöbete oturdum. Elimde hukukla ilgili bir kitap, ama bunu niçin okuduğumu bilmiyorum. Niçin yatağıma uzanmadım da bir koltuğa oturdum? Bunun da farkında değilim. Gece yarısından bir saat sonra şamdan cızırdamaya başladı Sonra fitil, küçük bir mum gölüne düşerek söndü.

Pencere kanatlarını kapamış ve sürgülerini sıkıca sürmüş olduğumu söylemeye gerek görmüyorum. Çerçeveyi de indirmiştim. Kibrit almak için elimi uzattığım bu küçük karanlık sırasında pencere kanatlarının ağır ağır açılmakta olduğunu gördüm. Ay ışığı bu aralıktan nurlu soğuk bir kılıç demiri gibi odaya girdi.

Derhal bir hamlede sıçradım. Çerçeveyi sürdüm. Menteşeleri koydum. Dostumdan aldığım ders üzerine başımı çerçeveden öteye eğmeksizin yalnız kollarımı uzatarak ittiğim kanatlar direnç gösterdi, açılmadı. Elâstik bir direnç... Kollarımın zorlamaları karşısında kas niteliğinde olan bir kuvvetin karşı koyması bulunduğunu duyurur bir biçimde...

Üst katta yatan karımı korkutmamak için ses çıkarmadım. Ama kan ter içinde kaldım... Bu gizli kuvvete karşı ilk defa kalbimde garip bir tutku duydum. Güçsüzlükten doğan bir

korku ki, sövüp saymaktan başka insanın elinden bir şey gelmez...

Dostumun yaptığı gibi ben de hemen dışarı fırladım. Tahta kanatların arkasına baktım, öyle dirence sebep olacak hiç bir şey göremedim. Ne görsem beğenirsiniz. Kanatlar yine sımsıkı kapanmış...

Döndüm, içeri gireceğim, yine giriş kapısı içerden kilitlenmiş... Dışarıda kalarak karıma seslenmek zorunda kaldım. Üst kat penceresine geldi, korkulacak durumu ona belli etmemek için şimdi bir de yalan uydurmak gerekti. Şöyle dedim:

— Birden bire pencereden bahçeye atladım. Tabii kapı kilitli kaldı. Şimdi içeri giremiyorum. Kapıyı açar mısın?

Karım geldi. Açtı. Soyunmamıştı, korkudan uyumamış olduğunu anladım. Mum buldum. Ve karıma şu ihtarda bulundum:

— Birden birc silâh atarsam korkma. Evde kimse yok ama şayet varsa bu gümbürtü ona güzel bir ders olur.

Karım, benzimin kaçıklığından ve davranışımdaki şaşkınlıktan kuşkulanarak:

— Nedir bu halin? Korkuyor musun?

Yalandan gülmeğe çalışarak cevap verdim:

— Emin ol, korkacak bir şey yok.

Mum almak için biribirimize sarılarak merdivenden yukarı çıkıyorduk. Karımın vücudu birden bire ağırlaştı. Yürüyemiyor ve beni de kendine doğru geri çekiyordu. Ve şöyle haykırmağa başladı:

— Fransi, beni kurtar. Birisi ayaklarımı tutuyor.

Küçük sahanlığın üzerine gelmiştik. Burada evin arkasına açılmış bir pencere vardır. Kimseyi göremiyeceğimi kesinlikle bildiğim için başımı çevirip de o yana bakmadım bile... Yalnız sağ elimi sol omzumun üzerinden geçirerek o yöne ateş ettim... Tabanca evin içinde büyük yankılar yaparak dehşetle gümledi. Kolumun arasında sıkışarak kıvrılan karımı öldü sandım... Ama melûn kuvveti gebertemedim. O anda suratıma şiddetli bir tokat indi. Beş parmağın her biri yüzümde birer değnek acısı yaptı.

Tuhaf hal, bu dayak beni korkutacak yerde büsbütün cesaretimi arttırdı. Karımı kollarının arasından almak isteyen kuvvetin saldırısından kurtardım. Gûya iki kanadın arasında

bir cisim arıyormuşum gibi heyecanlı bir gümleme ile kapıyı kapadım. Odamıza girdik, eşim hemen beşiğe koştu. İçini boş buldu. Aman yarabbi, çocuğumuzu kapıp götürmüşlerdi. Kadıncağız bu son felâkete dayanamadı. Kendinden geçerek yere serildi.

Lambanın yaydığı hafif ışık dairesinin ortasındayım. Bir yanımda baygın yatan kadın... Kollarımı kavuşturdum. Bizi oyuncak eden yaratığın çıkmasını ya da göstereceği garip cilveleri bekliyerek, işi oluruna bırakmış duruyorum. Çünkü böyle bir kuvvetin saldırısından kendimizi sakınmaya, savunmaya uğraşmanın boşunalığını artık anladım. Böyle gözle görülmez, elle tutulmaz bir düşmana karşı bıçak, revolver kaç para eder?

Odalarına kilitlemiş olduğum hizmetçi kadınlar silâh sesinden ürkerek ayışığına karşı uluyan köpekler gibi haykırışıyorlardı. Gecenin sessizliği içinde çın çın çınlayan kadın çığlıkları kadar aklımı alt üst eden bir şey tanımadım.

O aralık döşeme tahtalarının altından geliyor gibi kulaklarıma gevrek, gevrek bir kundak yavrucuğunun tatlı sesi yansıdı. Üvey, üvey... aman Allahım, çocuğum bir yerde ağlıyordu. Nerede? Bu masum ses zihnimi uğradığı şaşkınlıktan kurtardı. Aklımı başıma almaya, bütün cesaretimi toplamaya gerek vardı. Evet, bu uğursuz evin merdivenlerinden inip çıkabilmek için çok cesur olmak gerekiyordu.

Elimde lambayla alt kata indim. Orayı burayı dolaşırken kundağından çıkarılarak çırçıplak sırt üstü bir masanın mermeri üzerinde bırakılmış olan çocuğu buldum. Aceleyle ışıktan kaçan gizli haydut yavrucuğumu değersiz bir şey gibi oraya atıvermişti.

Gecenin öbür yarısını karımın sinirlerini yatıştırmaya, çocuğu susturmaya uğraşmakla geçirdim. Ancak güneş doğduktan sonra karım ve çocuk meme ağzında olarak ikisi de uyuyabildiler.

Bu müthiş serüven beni çok bitik bir hale düşürdü. Artık kendimde bu gizli düşman ya da düşmanlarıma karşı koyabilecek bir güç göremiyordum.

Çocuğu bir kattan öbürüne indirmişlerdi. Nasıl? Merdivenden mi, yoksa duvarlardan mı geçtiler? Akıl almıyor. Dayanmaya da güç kalmıyor.

Yüreğime acı bir bezginlik çöktü. Gerçeği anlamadan bu müşkülün önünden çekilecek miyim? Hayır, çekilmiyeceğim... Hiç olmazsa memleketimin polisini işden haberdar edeceğim.

Sevgili Rachilde (*), bütün dikkatinizi bu serüvene vermenizi rica ederim.

Çünkü bu çeşit esrarlı olayların azçok iyi niyet sahibi bir ya da iki kişi arasında geçtiğini ve işe polis soruşturması karışınca bütün gürültülerin duruverdiğini söylerler. Perili evlerin sırlarını zabıta memurlarına göstermek âdetleri değildir.

Kara tahta önünde bir teori çözümler gibi bu sır dolabının keşfine uğraşacağım. Bir şey anlayamadığım zaman da polise ihbarde bulunacağım.

Ertesi günü iki hizmetçi kadının evden gitmeleri epeyi patırtılı oldu. Adeta bir otomobil önünden ürkerek kaçan iki tavuk gibi çırpına haykıra uzaklaştılar...

İlk geceyi bizimle birlikte, bu evin damı altında geçirmiş olan dostum birçok arkadaşlarıyle birlikte geldi. Fantomların da amatörleri yok değildir. Bu çıkacak hayaleti yakalamak için âdeta bir av süreği kurduk.

İlk tehlike işaretinde, kendi kendine kilitlenip açılan kapıların sımsıkı sürgülü bulunmalarına rağmen, aralanan pencere kanatlarının ön ve arkalarına nöbetçiler diktik. Ama heyhat, ne fayda... Işıklar söndürülünce, bildiğimiz esrarlı haller yine aynen oluyor, lambalar tekrar yakılınca cani veya canilerin bıraktıkları eserler bulunuyor. Ama kollarının gölgesi asla görülemiyordu.

Bu görünmez haydutlardan birini yakalamak için içerisinden kahkahalar duyulan bir sandık odasına kapattığımız bir gardiyan öyle dehşetle pataklandı ki adamcağız kendini duvardan duvara çarpa çarpa az daha ölüyordu.

Bu tehlikeden kurtulur kurtulmaz bize şu cevabı verdi:

— Bir daha böyle bir felâkete uğramaktansa, gardiyanlık hizmetinden istifa etmeyi tercih ederim.

Eve yeni taşınmış olduğumuz için henüz eşyamız çözülmemişti. Suçüstü yakalanmaları mümkün olmayan bu eller-

(*) Rachilde, birçok ünlü romanlar yazmış tanınmış bir edebiyatçı kadındır.

sandığımızı, sepetimizi boşalttılar. Her şeyi karmakarışık ortaya saçtılar.

Bu lânetli evin her yanında vuruşlar gümlüyor, bizi korumaya gelen zabıta memurlarının kulakları dibinde türlü hor görücü, alaycı kahkahalar duyuluyordu.

Bütün bu akıl almaz rahatsızlıkları yapanlar kimlerdi? Bazı gizli taraflara elektrik tesisatı yapacak uygun yerler, mahzenler yoktu. Bahçe her hangi bir kimsenin saklanmasına elverişli değildi.

Bu görünmezler alelâde modern dekorlu bir evi zaptetmişlerdi. Orada bu tedhiş dramını oynamak için gerekli mizansen ve ayrıntılar yoktu. Belki de hep bu korkutmalar itikatsız insanı imana getirmek için yapılıyor, zaman ve hal ve mekân neden ibaret olursa olsun, bu bilinmiyen kuvvet tehdidini her vakit yapma gücünde olduğunu gösteriyordu.

Onların bu çeşit saldırılarına oyuncak olan zavallı adam ise bu gariplikleri tümünü karıştırmamak kayıtsızlığıyle suçluydu. Hiç bir şey bilmiyor, bilmek de istememesinin cezasını çekiyordu.

Doğrusunu isterseniz cesur olmaktan çok öfkeliydim. Bu işe hiç bir hile karıştığını kabul edemezdim. Ama anonim bir kimlikle vuran bu alçak düşmana arkamı dönmeyi de onuruma yediremiyordum.

Ancak geceleri oturulması mümkün olmayan lânetli evden kaçarak çocuğun ağlamasını dindirmek, karımın sinirlerini yatıştırmak gerekti.»

Flammarion'un düşüncesi:

«Portekizli yazarın hikâyesi bitti. Bu kişisel gözlem bu soydan başka olaylarla birleştirilmeye değer. Belki de Kalvados şatosu olayından daha hayret vericidir. Bu görünmez dünya nedir? İnkârcılar için verilecek ancak bir yargı vardır: Bu olayları anlatanları düpe düz yalancılıkla suçlamak...

Ünlü olayların arkası gelir gibi değil ki... İşte size başkaları...»

Olay arasında yazarın bir eksözü:

(Olayların, tanıkların sayıları arttıkça inkârcılığın inadı da biraz gevşer gibi oluyor. Bu soy olayları incelemekle uğra-

şan iyi niyet ve ahlâk sahibi bilginlerin halkı aldatmak için olmadık garipliklere değer ve geçerlik vermeğe uğraşmaları bilmem ki muhtemel görülebilir mi? Böyle kuşkulara düşecek kadar kuruntulu olmak korkusuzluğunu göstermiş olsak da meselenin içinden olumlu bir düşünceyle sıyrılabilmemize olanak yok gibidir. Çünkü bu satırlara göz atan sayın okurlarımın içinde böyle garipliklere tanık olmuşların bulunacağından da şüphe edilemez. Biz inkâr etsek de karşımıza çıkacak tasdikçiler eksilmiyeceklerdir.

Bu görünmez curcunabazlar kimlerdir? Madde dışında dirilmiş ölüler mi? Öteki gezegenlerden dünyamıza inmiş yaratıklar mı? Bu doğaya aykırı kuvvete ne anlam vermeli? Mösyö Homem'in sanısına göre bunlar beğendikleri evlerde oturanları kaçırmak için saldıran şerirlerdir. Garip yargı. Bunlar konuta muhtaç mıdırlar?

Göze görünmez ama bilinç sahibi yaratık olur mu? Teknoloji bugün bu ihtimale imkân vermeğe de uğraşmaktadır. İngiliz edebiyatçısı Ünlü Wells, «Göze Görünmez Adam» adıyle bir roman yazmış, birtakım teknolojik, kimyasal araçlarla kahramanının vücudunu saydamlaştırmıştı. Sonra bu meraklı konuyu izleyen başka hikâyeciler de oldu. Bir aralık gazetelerde, dergilerde bu konu üzerinde epeyi sözler edildi.

Jules Verne'in bundan elli yıl önce yazdığı teknolojik masalların zamanımızda gerçek alanına çıktıklarını görmedik mi? Bugünkü romanlarda yer bulan görünmez adamın da yarın düşten gerçeğe geçmiyeceği ileri sürülebilir mi? Doğa bizim beş duygumuzun dar ölçüsü üzerine işlemiyor... O çok zengin, çok derin ve sonsuz... Bizim aklımızın durduğu yerde onun kudretine sınır çizmek pek safca bir cüret olur... İnsanoğlu yüzeyden incelemelerle aklının yol göstericiliğine güvenerek ne kadar çok şeylerde yanılmıştır.

Bir ölü, hayat tutkularıyle yeniden canlanarak mezardan yeryüzüne çıkıp da nasıl dirilerle savaşa girişir? Bilmiyorum. Gerçek adına böyle garip bir iddiaya kalkanların sözleri de hâlâ kulaklarıma hiç mülâyim gelmiyor. Belki ben de, «İncil» in, gözleri vardır da görmezler, kulakları vardır da işitmezler dediği ruhsal görüşü kapalı insanlardan biriyim. Ama kesin doğrulukları ileri sürülerek büyük imzalarla saygın kitaplara

geçirilen bu fantastik söylentilerden bir roman çıkarmak hakkıma karşı çıkılmamasını rica ederim.

Sanat doğayı tıpkı tıpkısına kopya eden bir fotograf değil, sanatçının hayalinde yuğrulmuş bir eserdir. Perdenin dış yanını çok gördük, biraz da öteki dünyayı seyredelim...)

LII

RUHLAR AİLENİN PEŞİNİ İZLEYEREK İZMİR'DEN ISTANBUL'A GELDİLER

İki rakip ölünün çıkardıkları aşırı karışıklıkların tedirginliğine artık dayanma olanağı kalmamıştı. Bu korkunç hal geceli gündüzlü bir hal aldı. Bir gece dadının döşeğine bir tencere dolusu işkembe çorbasını boşaltmışlar, bir akşam da yağlı türlü güvecini Ekzabert'in başına geçirmişlerdi.

İki hizmetçi kadın Homem'in yanında olduğu gibi yangından kaçmayı andırır bir dehşetle evi terk etmişlerdi.

Memleket değiştirmeyle bu belâdan kurtulmaya çare arayan Abdüllâtif Efendi, memurluktan istifa ile Istanbul'a, Velittin Paşa'lara komşu köşke taşındı. Ama cani ruhlar ailenin peşini bırakmadılar. Ve hatta bindikleri vapurda personeli ve öteki yolcuları hayretlere düşürecek garip olaylar oldu... Gece gemide kornalar çalındı. Mutfak takımları denize atıldı. Birkaç defa elektrikler söndürüldü. İstime soğuk su katıldı. Kaptanan makine dairesinde kumanda aletleri bozuldu. Sıkışarak rasgele bir yere abdest eden yolculardan birinin dili tutuldu... Herkesi bir korku aldı. Gemidekiler arasında: «İçimizde cin tutmuş kimseler var» sözü çıktı. Bu uğursuzlukların kendilerinden geldiğini kimseye belli etmemek için nereye gizleneceklerini bilemeyen zavallı aile pek heyecanlı anlar geçiriyordu.

Ara sıra pervaneye ârız olan tutukluğun nedenini ne kaptan, ne makinist hiç kimse anlamadan vapur güç belâ Istanbul limanına girdi.

Abdüllâtif Efendi şehirde bir ev kiralamaya cesaret edemedi. O yalnız köşke taşındılar.

Orhan ailenin bu acıklı serüvenini bütün ayrıntılarıyle dinledi. Olup bitende, Şehamet'le evlenmesine engel hiç bir neden göremedi. Tersine bu serüven sevgilisinin değerini kendi gözünde büsbütün arttırıyordu. Bu müstesna yaratılıştaki kızın aşkını ahrete kadar götüren iki ölü rakibe bir dirinin katılmasında bir fevkalâdelik vardı. Orhan ruhlarla kafadardı. Onlardan korkup çekinmeye bedel ruhsal birçok sorunların çözümlenmesinde yararlanmayı düşünüyordu.

Nikâhtan önce biribirine aşkla bağlanmış gönüllerin zincirini koparmak zordur. Birleşmek için sevgililerin şiddetli isteklerine karşılık iki aile arasında bir fırtına koptu. Analar bu evlenmede bilinemez nasıl önsezi ile bir uğursuzluk kokusu alıyorlardı.

Kız anası dizlerini döverek şöyle söyleniyordu:

— Bilmem neden bu evlenmenin sonucunda iyi bir âkıbet sezemiyorum.

Abdüllâtif Efendi pek de karısının düşüncesinde değildi. Karısının söylenmelerine o şöyle karşılıklar veriyordu:

— Hanım, sezmekle, sezinlemekle iş olmaz. Hareketlerimizde olumlu davranılacak bir zamanda yaşıyoruz.

Medyum Madam Şerlih'in ölümünden sonra ruhlar işi azıttılar. Masa başında yapılan bir seansta şerirlerin ruhları artık özlemine dayanamadıkları Şehamet'i öbür dünyaya alacaklarını ve bu ayrılığa dayanamayan Orhan'ın da sevgili karısını izlemekte gecikmiyeceğini haber verdiler.

Ne yapacağını şaşıran üzüntülü anne Mahinur Hanım, yanına Çeşmifettan'ı alarak gizlice yine Battalzade'ye başvurmak zorunda kaldı. Dolandırıcı herif, bu ruhsal durumun olağanüstülüğünden söz ederek, ancak babasının ruhunu çağırarak bu işe bir çare bulabileceğini anlattı. Ve bu çağırma için bin lira ücret istedi. Hanımefendi, oğlunun kurtuluşu için bu parayı vermeye razı oldu...

Bu gizli konuşmayı sezen Dilâver, anasına yaltaklandı. Kadından ustalıkla sızdırdığı bu taze bilgilerle hemencecik Talât Bey'e koşarak:

— Beyefendimiz, önemli bildireceklerim var...

— Hayır ola gözüm?

— Yine pek yakında Şeyh Battal'ın fantomuyla müşerref olacağız.

— Ne biliyorsun? Rüyasını mı gördün?

— Hayır, rüyasını görmedim. Uyanıkken yaptığım maddî soruşturmanın sonucunda ben bunu böyle sezinledim.

Dilâver anasından dinlediklerini bütün anlattı. Şimdi bu ihtiyar ve genç adamın ikisi de üfürükçünün evinde yapılan gizli anlaşmayı tamamiyle öğrenmiş bulunuyorlardı.

Dayı bey, biraz düşünceli bulunduktan sonra:

— Dilâver, oğlum... Bu fırsatı kaçırmayalım.

— Ben de bu düşüncedeyim...

— Hilekârı yakalayalım, sarığını başına geçirelim. Herif, kızkardeşimin saflığını sömürmeğe başladı. Bu, bir başlangıçtır. Bu bin lira ile kalmayacak, kadını gücü yetebildiği kadar soyacaktır.

— Beyefendi, bendeniz artık geceleri uyuyamıyacağım. Hep son tetikte bulunacağım. Ne yanda çıt olursa oraya saldıracağım. Siz de el altında dolu bir silâh bulundurunuz. İşaretimi duyar duymaz o yana koşarsınız. Çünkü siz benden çok iyi bir nişancısınız.

— Bu evde duyulan gürültüler bir iki türlü değil ki işiteceğin çıtın hangi menhus kuvvetten geldiğini anlayabilesin...

— Efendim, ben fantom Şeyh Battal'ın taşlıkta verdiği söylev sırasında zurnanın kaba perdelerini andıran sesine dikkat ettim. Bu sesi bir daha duyar duymaz kimden geldiğini derhal anlarım...

İkisi böylece sözleşirler. Talât Bey bu şamataların ruhlardan geldiğine inanmamakta hâlâ ayak direyordu. Bize görünüp de ne olduklarını anlamadan hemen kayboluveren şeylere hayalet diyoruz. Evet, bilemediğimiz garip şeye bu adı veriyoruz. Hayalet! Fantomun aslı bilim yoluyle ispatlanmadıkça, bunu madde dışı ruhun kendisi saymak çok havayi bir yargı olur. Belki bu da doğanın idrakimizden kaçan, sesli sinema gibi imgesel ve dilli bir olayıdır. Belki düşündüğümüz sözleri bir vantrlog gibi ona yansıttırıp yeniden duyuyoruz... Bu garipliğe ruhsal bir nitelik vermedense aslı bilimce gerçekleşinceye dek şüphede kalmak daha mantıklı olur...

Yıldırımın düştüğü yerlerde âdeta bilinçli bir kuvvetin fantezisiyle türlü türlü şaşılacak azizlikler yaptığını biliyoruz.

Tekinsiz denilen evlerde çanak çömlek kıran, kabı kaçağı biribirine karıştıran gizli kuvvetin de bu cinsten olabilmesi ihmalini niçin akıllarımıza getirmeyelim?

LIII

FANTOMA SIKILAN KURŞUN

Bu gizli kararları üzerine genç ihtiyar bu iki fikir arkadaşı kuşkuda uyuyorlardı. Zihnini saran merakın ateşiyle Dilâver, gece nöbet nöbet döşeğinden çıkarak, elinde lambayla, korkunç gölgelere boğulmuş geniş taşlığın girintili çıkıntılı yerlerini dolaşıyor, bir şey bulunmadığına inan getirdikten sonra döşeğine dönüyordu.

Ama bu önemli işi başarabilmek için devamlı bir gözcülük gerekti. Hiç göz yummadan görev yapacak bu bekçiyi nerden bulacaktı? Zeki çocuk, çarçabuk buna da bir çare düşündü. İki ailenin birleşmesiyle Atak'la Koket de biribirlerine kavuşmuşlardı. Bu âşık maşuk da sanki «mariage civil» yapmışlardı... Atak Koket'in peşinden hiç ayrılmıyordu.

Dilâver bu köpeği çok sevdiği bahanesiyle geceleri kendi odasında yatması için Şehamet Hanım'dan izin istedi ve aldı. Ama verdiği sözün dışında onu, odasında yatırmıyor, taşlığa salıveriyordu. Atak da her nerede ise hemen koşarak gelip eşini buluyordu. Bu iki sevdalı köpek her tıkırtıya düetto ile havlayarak pek iyi bekçilik yapıyorlardı.

Alınan bu tedbirlerin üzerinden geçen dördüncü gecede saat ikiye doğru köpekler kuduz avazlarla taşlığı çınlatmıya başladılar. Hayvanların bu şiddetli yaygaraları her zamanki havlayışlarına hiç benzemiyordu. İşde bir olağan üstülük vardı.

Dilâver hemen koştu. Alt kat merdivenini yarıya kadar indi. Taşlığı dinledi Karanlığın ortasında fantomun zurna kabasıyle başlamış olduğu söylevi açıkça işitti. Hemen geri döndü. Birden bire uyandırdığı Talât Bey'e:

— Beyefendi, Şeyh Battal'ın fantomu taşlıkta kürsüde vaaz eder gibi uğursuz söylevini veriyor.

Dayı Bey uyku sersemliğiyle:

— Ne diyorsun, Dilâver?

— Olanı söylüyorum efendim. Saniye geçirmeyelim.

Talât Bey masa üzerinde duran revolverini kaptı. Dilâver de bir petrol lambası kavradı. Genç önde, ihtiyar arkada taşlık merdivenine saldırdılar. Basamakları yarıdan aşağı iner inmez uğursuz fantomla karşı karşıya geldiler. Yine o kavuk, yine o cüppe, yine o karın, yine o yüz...

Talât Bey silâhını üzerine çevirir çevirmez bu gece umacısı ak sakalından hiç umulmayan bir çeviklikle hemen sağdan geri dönerek kaçmağa başladı. Fantom rüzgâr gibi koşuyordu. Ötekiler de arkasından... Hayaleti bu çok hızlı kovalaması sırasında Dilâver'in elindeki lamba sönüverdi. Talât Bey her zaman raslanamayacak bu fırsatı kaçırmamak için karanlıkta fantomun arkasından kararlamadan iki el ateş etti. Ama karşılık olarak hiç bir ses duyulmadığı için atışın etkisi anlaşılamadı. Hayalet, bu ateşten etkilenmiş miydi? Yoksa denildiği gibi onda kurşun işlememek özelliği mi vardı?

Bu iki el ateşten sonra ne olduğunu anlamak için yeniden lambayı yaktılar. Taşlığın her yanına ışık gezdirerek baktılar. Fantomdan eser göremediler. Bütün kapılar kilitli, pencereler demir parmaklıklıydı... Birkaç saniye içinde bu hayalet nasıl ortadan sırroldu?

Talât Bey'i, rahatsız edici bir düşünce aldı. Battal'a bağlanan bu giyimli kuşamlı hayalet, diri oğlu değil de, gerçekten ölü babası mıydı?

Her hangi bir gerçek peşinde yürümek istenildiği zaman düşünceyi doğru yoldan çevirecek batıl zanlara kapılmamaya çok dikkat etmek gerektir. Bundan dolayı Dayı Bey görünen fantomun ölü şeyhe ait olması imkânsızlığı konusundaki ısrarından ayrılmayarak bu işin guguğunu bulmak için yeminler edip duruyordu.

O gece koca binanın iki el revolver gümbürtüsüyle inlemesi bütün evdekileri döşeklerinden dışarıya uğrattı. Ne olduğunu herkes biribirinden soruyordu. Sonunda ağızdan ağıza dolaşan söylenti şu oldu:

«Şeyh Battal Hazretlerinin yine taşlıkta hayaleti gözükmüş. Talât Bey, üzerine kurşun sıkarak bu mübarek evliyayı kaçırmış.»

O kutsal zatın manevi kişiliğine yapılan bu hakareti duyar duymaz hanımefendi üzüntüsünün şiddetinden bayılmıştı... Ayılınca o ana kadar biribirine sonsuz saygıdan hiç ayrılmamış bu iki kardeş arasında üst perdeden bir kavgadır parladı.

Mahinur Hanımefendi tıkana tıkana kardeşine şöyle haykırdı:

— Be kardeş, keşke beni öldüreydin de lûtfen evimizi ziyarete gelen o aziz maneviyete kurşun atmayaydın...

Talât Bey de şu karşılıkla bağırdı:

— Yanılıyorsun hanımefendi, aziz maneviyet değil, köşke musallat olan bu gece hortlağı pek iğrenç bir maddiyettir.

— Bu imansızlığınızın cezasını yalnız kendiniz değil, bize de çektireceksiniz. Maddi bir insan kilitli kapılardan, demirli pencerelerden nasıl çıkar?

— Bu hokkabazlığın hilesini de tutmaya uğraşmaktan geri durmayacağım.

— Çarpılıncaya kadar uğraşacak mısınız?

— Evet, çarpılıncaya kadar. Ya o beni bir hale benzetecek ya ben onu yakasından kavrayarak zabıtaya teslim edeceğim.

— Taş duvarlardan süzülüp geçtiğini, mübarek vücuduna kurşun işlemediğini görüyorsunuz da yine bu şeytani ayak direnişinizden dönmüyorsunuz...

— Bu işde şeytan, rahman yok, ancak aranılan bir gerçek var.

Bu atışmalar gitgide son nezaketsizliklere kadar yükseliyordu.

Talât Bey geceyi uykusuz geçirdi. Olayın sabahında erkenden Şerife ve Zileha kadınları sorguya çekip yine soruşturmaya girişti. Ama bir ip ucu yakalamak kabil olmuyordu.

Dilâver'le birlikte, karış karış bir incelemede bulunmak için taşlığın bütün girintilerini, çıkıntılarını, kuytu yerlerini dolaşmağa başladılar. Sonunda Dayı Bey, aradığını bulur gibi oldu.

İçerisine kullanılmaktan vazgeçilmiş kırık dökük gereksiz bazı eşya yığılmış, boş bir kömürlük vardı. Buraya girdiler. Bir istif üzerine yerleştirilmiş bu hurda şeylerden bazılarının sıradan çıkarak devrilmiş bulunmaları dayı beyin dikkatini çekti. Bu istif bozgunluğu açılmış bir yol gibi pencere önüne kadar uzanıyordu. Âdeta ortasından yürünmüş bir ekin tarla-

sında peyda olan bir çiğnentiye benzer bir iz...

Bu izden pencereye kadar yürüdüler. Talât Bey bu deliğin asıldığı demir parmaklığı sertçe sarstı. Parmaklık dışarı doğru devriliverdi. Bu demir çerçeve, yuvasından söküldükten sonra iğretiden yine yerine konulmuştu. Bu gerçek anlaşıldı. Demek ki fantom, köşke önceden hazırlanmış bu geçitten girip çıkıyor ve sonra parmaklık bellisiz olarak yerine yerleştiriliyordu. Bu sanı üzerine pencereyi dikkatle gözden geçirmeye giriştiler. Söve üzerinde iki damla kan lekesi gördüler.

Şimdi fantomun buradan geçmiş olduğu anlaşılmakla birlikte, vurulduğu da gerçekleşiyordu. Acaba neresinden? Aldığı yara tehlikeli miydi? Bu, etli, kemikli canlı soydan bir hayaletmiş... Ölülerle diriler karşısında komedya oynatan bu düzmeci cezasını bulmuştu.

Alçak gönüllülük gösterip köşkü şereflendiren Şeyh Battal Hazretlerinin uğradığı silâhla karşılanmak hakaretini affettirmek için hanımefendi, yanına yalnız Çeşmifettan'ı alarak Abdüsselâm'ın yanına koştu. Ama ev halkının çok ağır ve matemli yüzleriyle kötü bir kabul gördü. Battalzade'nin birden bire çok ağır bir hastalığa tutulmuş olduğu ve kimseyle görüşemiyeceği haberini alarak geri döndü.

Şimdi kardeşi ile hanımefendi arasında öncekinden daha hararetli bir atışma oldu. Hanımefendi, yüreğinden kaynayan helecanlı bir sesle:

— Kardeş, kerameti engin, ermişten bir zata kurşun sıktınız. Bu hareketinizin kötü sonucu yakında ailemizin başında patlayacaktır.

Talât Bey, kızkardeşinin bu saflığına gülmekten çok, üzülerek:

— Ben ermişlere değil, fantoma kurşun sıktım. Cadılar, hortlaklar, fantomlar her yerde böyle silâhla karşılanırlar.

— Bu sert saldırının etkisi ilkin merhumun oğlunda göründü. Abdüsselâm Efendi yanına kimseyi kabul edemiyecek derecede hasta...

Talât Bey sıkıntıyla yerinden kalkıp oturarak:

— Kardeşim, benim hayalete sıktığım kurşun nasıl olup da Abdüsselâm'ı etkiliyor? Bu konuda yüreğinize hiç bir kuşku gelmedi mi?

— Ne kuşkusu?

— Babasının hayaletine vekâlet ederek gece oğlunun gelmiş olması kuşkusu...

— İşlediğiniz cinayete ek olarak bir de şimdi bu mübarek adama iftira atmak günahından çekinmiyorsunuz...

— Cinayet mi?

— Evet... Hayalet olsun, gerçek olsun, karşınızda canlı görünen bir yaratığa kurşun sıkmak bir cinayettir.

— Ölü babasına sıktığım kurşunun diri oğlunu yaralayacağını bilmiş olaydım sıkmazdım...

— Şimdi de bu asılsız iddia ile büsbütün günaha giriyorsunuz.

— İddiamda çok haklıyım. Bu hareketime de kesinlikle cinayet denemez, Abdüsselâm, kendi kişiliğiyle karşıma çıkmış olaydı, tabii ben ona kurşun atmazdım.

İki kardeş arasında söz bu vadiye dökülmek için her gün bir vesile çıkıyor, tartışmaları gelmez bir şiddetle uzanıp gidiyordu... Hanımefendi evliyaya karşı patlatılan bu silâhtan aileye gelecek uğursuzluğun korkusu önünde titriyor, Talât Bey pencere sövesine damlayan kanın bir diri vücuttan aktığına kesinlikle inanmış bulunuyordu.

LIV

KÖTÜ RUHLARIN MÜTHİŞ İHBARLARI

Koskoca evde oturanların dolduramadıkları boş odaları sanki ruhlar teslim almışlardı. Duvarlara inen bitmez, tükenmez vuruşlar, geniş ve boş sofalarda görünmez ayakların pat pat koşuşları, bazı bazı koca binayı temellerinden oynatan zelzelemsi sarsıntılar...

Veysi ile Münire, çarpılmaktan korkarak hizmetlerini terk etmişlerdi. Tutulan öteki hizmetçiler de aynı dehşete uğrayarak on beş yirmi gün, en son bir aydan çok kalamıyorlardı.

Geceleri odalardan dışarıya tek başına çıkmaya kimse cesaret edemiyor, uzun boylu, beyaz ve bazan vücutlarının bir yanından öbür yanı görünen saydam hayaletlere raslandığı söyleniyordu. Hele Fehime adında bir hizmetçi kadın abdeste çıkacağı sırada sakallı ve takır takır ayaklı bir yaratığa raslayarak olduğu yere bayılıp düşmüş ve ertesi günü hesabını görmeden köşkten kaçmıştı

Orhan'la Şehamet'in yatak odalarında hafta geçmiyordu ki iki rakip ruhun korkunç düelloları yinelenmesin...

Sakıp Cemal'le Ulvi Nadir, tıpkı hayatlarındaki öfkeli jestleriyle karşı karşıya geliyorlar, biribirine yönelttikleri tabancaları yalnız duman görünerek sessizce patlıyor, iki hayalet hareketsiz yere devriliyor, bir an sonra bu facia üzerine perde inerek her şey kayboluyordu.

Talât Bey, bilinemez nasıl esrarlı fantastik bir kuvvetle mezardan hayat âlemine yansıyan bu öteki dünya aktörlerinin insan üstü oyunlarını görmeyi çok merak ediyor, ama «apparition»un olduğu anda haber yetiştirilip de kendisi koşuncaya kadar dram tavsamış bulunuyordu...

Dayı Bey görmediği şeye inanmamak ve hatta bir hayaletle karşı karşıya gelse bile eliyle tutup evire çevire incelemedikten sonra onun bir gerçek olduğunu kabule yanaşmamak düşüncesinde direniyordu.

İzmir'de olduğu anlatılan doğa üstü olayları söylenti kabilinden sayıyor... Gözünün önünde geçmiş olan ispritizma gariplikleri üstüne ise uzun uzadıya fikir yürüttükten sonra bunlar için de bir çeşit hokkabazlık demekten gayrı bir hal bulamıyordu.

Bu düşünceleri bir başkasına açtığı zaman dayıdan soruyorlardı:

— Bu inanışlarınız iyi ama Orhan'la Şehamet'in, bu iki genç karı kocanın birden gözlerine görünen öteki dünyayla ilgili dramı nasıl izah edebileceksiniz?

Bu soruya Talât Bey hiç yüz buruşturmadan cevap veriyordu:

— Bu, kolay. Gerçekte olmayan bir şeyin rüyalarda olduğu gibi beyinde teşekkülünü kabul etmeği doğa dışı görünümlere bağlamaktan çok, akla, bilime daha yakın buluyorum.

— Ama olayın tanığı insan beyni bir değil, iki...

— Bu bersam hali korku ve marazi bir yayılışla karısından kocasına da geçebilir...

— Görenlerden daha birçoklarının tanıklıklarını nasıl çürüteceksiniz?

— İsa'nın ölüleri dirilttiği hakkındaki tanıklıkları nasıl anlarsam bunlara da o derecede inanabilirim.

— Bu karşı çıkmalarınız çok söz götürür. Ama, geçelim bunları. Önemli bir sorumuz daha kaldı...

— Buyurunuz.

— Görmediğiniz şeye inanmıyor musunuz?

— Pek tabii olarak evet...

— Kulaklarınızın tanıklıklarını nasıl reddedeceksiniz? Vurulan vuruşları, evin içinde kopan gürültüleri herkesle birlikte siz de duymadınız mı?

— Duydum.

— O halde?

— Bu şamataların ruhlardan geldiğini ispata yarayacak elinizde bir belge var mı?

— Ruhlardan gelmiyorsa gürültüleri yapan kuvveti açıklayınız.

— Bu görev benim değil yarınki bilimindir. Bu anda bu konu üzerinde dilsiz olan bilim ne vakit söylerse ona inanırım. Aklın öbür yanındaki metafizik düşlere kapılıp da büyücü hoca zihniyetiyle böyle önemli sorunlara karar vermek doğru değildir.

Fantomlar, genç karı kocanın yatak odasındaki korkunç gösterilerini sıklaştırdılar. Bunlara karşı ne silâh, ne üfürük, ne rica, insani hiç bir tedbir etki yapmıyor. Bu diri ölülere hangi araçla karşı koymalı? Bu akıl almaz sahneler şeytani bir sinemadan mı doğuyor? Bu uğursuzluğun klişesini nerede bulup da ateşe atmalı?

Gittikçe karyolaya yaklaşarak oynanan bu sonsuz öldürme şimdi de saldırısını en çok çocuğun beşiğine çevirmeye başladı. Ana baba uykudayken beşik şiddetle sarsılıyor, yavrunun ağlama feryadıyle uyanıyorlar, bazan beşiği boş ve Süphan'ı üç metre uzakta bir kanapenin üzerinde buluyorlar...

Şehamet çocuğuyla birlikte ağlayarak haykırıyor:

— Bey, bu melûn eller yavrucağımızla top oynar gibi oynuyorlar... Masumun hayatını oyuncak yaptılar... Bir gece de,

onun melek ruhunu göklere uçmuş göreceğiz...

Ve sonra da bu ölü kimliğindeki haydutlara bağırıyordu:

— Bu yaptığınız cinayetlerle bizden öcünüzü aldığınıza inanmıyorsanız, daha çıkacağınız intikamlarınız varsa, ne istiyorsunuz masumdan? Size o ne yaptı? Düşmanlığınızı tamamiyle bize çeviriniz... İntikam hançerlerinize karşı daima göğüslerimiz açık. Çaresiz bir boyun eğmeyle biz sizin elinizdeyiz. Siz ise Allahın görünmez afetlerisiniz. El ermez, güç yetmez... Hak ve insafla alış verişiniz yok. Şeytana mı taparsınız? Yoksa iblisin kendisi misiniz?

Orhan ise bu aşağılık ruhlara karşı karısı kadar nazik olamıyor, elindeki revolveri boşluğa uzatarak şöyle hakaretlere girişiyordu:

— Alçaklık dünya ve ahrette aynı tiksinti verici iştir. Ölüm sizin mayanızı değiştirmemiş. Öteki dünyada da bu dünyanın ahlâk fesat ve kinleri içinde yaşıyorsunuz... Şehamet'i biribirinizden kıskanarak en büyük cinayeti işlediniz. Şimdi de tükenmez bir aşkla sevişen karı kocanın mutluluğunu çekemiyorsunuz. Ama ne yapsanız beni Şehamet'ten ayıramazsınız. Ölsek de ruhlarımız ayrılık kabul etmez ebedî bir kaynaşma ile birleşmiş olarak ölürüz. Alçaklar, bu sıfatı kabul etmiyorsanız namlumun önüne geliniz, ölü varlığınızın arabozucu beyinlerini bir daha parçalayayım...

Bu durumun kötülüğü gittikçe artıyordu. Bu karı koca ve yavruları her gün göze görünmez düşmanların icadettikleri bin türlü işkencelere uğrayorlardı.

Aracılık için yine başka medyumlar aradılar. Ruhlarla uğraşanlardan bu garip sırların bütününü bilen hiç birini bulamadılar. Bu şerirlerle bir barış antlaşması yapmak için sonunda mürebbiyenin medyumluğundan yardım ummak zorunda kaldılar.

Bir gece bu azılıları çağırmak için aileden bilinen kimseler masa başına toplandılar. Biribirinin katili iki ruh âdeta sert bir bora gibi salonun çerçevelerini sarsarak geldiler... Masa şaha kalkarak göksel tıkırtısına girişti.

Mürebbiye — Kimsin ruh?

Ruh — Ulvi Nadir...

Mürebbiye — Yalnız mısın?

Ruh — Hayır, öteki melûn da beraber.

Öteki Ruh — Ben de buradayım. Sakıp Cemal. Ama biz iki rakip, biribirimizin kanını dökmeden bu çok acı karşılaşmaya nasıl dayanacağız?

Mürebbiye — Yok... Çok rica ederiz. Biz sizi buraya kavgaya değil, barış için çağırdık.

Sakıp Cemal — Biz barış adamı değiliz. Ebedi kavgacıyız.

Ulvi Nadir — Barış sözü uydurma bir sözdür. Doğada hüküm süren savaştır. Her organizma hayatını gücü yettiklerini kendine kurban etmekle sürdürebilir. Ölüm hayattan daha üstündür.

Mürebbiye — Vahşi sözler.

Ulvi Nadir — Kınamanızı yaradana yapınız. Biz onun buyruğuyla ölüp diriliyoruz. Biz öldük, şimdi öldürüyoruz. Biz asıl katil değil, hakkın kışkırtmasıyle öldürmeye vasıtayız.

Mürebbiye — İsyancı, çirkin lâkırdılar...

Sakıp Cemal — Bizden de alışkın olduğunuz iki yüzlü sözler mi bekliyorsunuz? Diri insanlar her fesadı, her kötülüğü yüze gülücülükle örtmekteki günahlarının cezasını çekiyorlar.

Ulvi Nadir — Siz diriler, ahlâkı kendi çıkarınıza göre yorumluyorsunuz. Ona en doğru gerçek anlamını vermekten korkuyorsunuz.

Mürebbiye — Biz sizi ahlâk dersi almak için çağırmadık. Ahlâka, insafa gelmeniz için çağırdık. Süt kuzusu melekten ne istiyorsunuz? Her gece yavrucağı odanın bir yanına fırlatıyorsunuz. Bu masumcuk size ne yaptı?

Ruh — Bizim masuma bir garezimiz yoktur.

Mürebbiye — Ya niçin çocukla top oynuyorsunuz?

Ruh — Anasını, babasını azaba sokmak için.

Mürebbiye — Ana baba sizinle barış yapmak için her teklifi kabule hazırdırlar. Koşullarınızı söyleyiniz.

Ruh — Barış adamı olmadığımızı kaç kez anlatalım...

Mürebbiye — Bu sonsuz döğüşün sonu neye varacak?

Ruh — Dünya yaşamında her dert, her müşkül ölümle son bulur...

Mürebbiye — Görünmez dudaklarınızda hep bu uğursuz söz dolaşıyor.

Ruh — Evet, ölüm, yüce kelime...

Öteki Ruh — Biz öldük... Şimdi öldüreceğiz...

Mürebbiye — Ne demek istiyorsunuz, zalimler?

Ruh — Biz sevgili kadın uğruna biribirimizin katili olduk...

Mürebbiye — Suç sizin.

Öteki Ruh — Uğruna kanımızı döktüğümüz kadın şimdi bir genç erkekle yaşıyor.

Mürebbiye — Yaşıyor ne demek? Meşru bir karı kocalık hayatı sürüyorlar. Saldırınızdan uzak kalsalar çok mutlu olacaklar.

Ruh — Biz onların mutluluklarını çekemeyiz.

Mürebbiye — Amacınız nedir? Açık söyleyiniz.

— Çok kıskandığımız kadını kocasından ayıracağız.

— Nasıl?

— Bu güzel kadını kendi dünyamıza çekerek çocuğu hayatta bırakıyoruz. Babasının hesabını sonra göreceğiz.

Masa başındakilerin yüzleri hep birden büyük bir dehşet helecanıyle sarardı. Ve tıkırtı kesildi.

LV

İSA'DAN SONRA GÖĞE UÇAN ÖLÜ

İki kötünün arasında ebedî bir rekabet nedeni olan güzel Şehamet'in hayatına kıyılarak kocasından, yavrusundan ayırtılacağı çok hain bir intikam duygusunun sertliğiyle haber veriliyor... Çocuk hayatta bırakılıyor. Hesabına bakılacağı söylenen babanın her hangi bir sebeple olduğu bilinemez ölümü geri bırakılıyordu.

Aileyi ağır bir matem havası sardı. Herkes yaşlı gözlerle biribirinden bir umut sözü bekleşerek dertleşiyorlardı. Bu ne felâketti? Olmasını önlemek için yapılacak şeyi kimse bilmiyor, kimse her hangi bir kararı veremiyor...

Talât Bey, meydancı dede gibi bu mateme uğramışların arasında dolaşıyor, her birini avutmak için uygun sözler arayarak:

— Bu ne olduğu bellisiz kehanet önünde bu derece üzüntüye kapılmakta mâna yoktur. Sizi ruhlar öldürmiyecek, siz kendizi telkinle, korkudan öleceksiniz...

Orhan, karısının yanında ümitsiz ve dehşetlenmiş görünmemiye uğraşıyor, gözyaşlarını tenhalarda akıtıyordu.

Dayısı bir gün onu tek başına bir odada mendilini ıslatırken gördü ve çıkışarak yüzüne bağırdı:

— Koca bebek... Sana ağlama yaraşmıyor.

Orhan cevap verirken inledi:

— Bu felâkete uğramaktan gayrı yapılacak şey var mı?

Talât Bey inatla:

— Var.

— Nedir?

— Böyle masa bacağından gelen tehditlere önem vermemek...

— Bu müthiş tehlikeyi hâlâ inançsızlıkla mı karşılayalım?

— Her saçmalığı inançla kabul ede ede bu derekeye düştünüz.

— Ruh var mı? Yok mu, Dayı Bey?

— Yok... Yok... Yok... Hep efsane, hep dübara, hep dirilerin şeytanlıklarından fışkıran fesatlıklar.

— Ya bunlar nedir?

— Kendi iç dünyanızdan doğdurduğunuz şeytanlar, diyorum sana...

— Tehditlerinden korkmayalım mı?

— Asla...

— Ya karımı, beni öldürürlerse?

— Öldürürlerse bu cinayet onlardan değil, yine bizden, kendi kendimizden gelmiş olacaktır... Hiç bir ailede diriler, ölülerin bu kerte baskıları altına girmemiştir. Madde dünyasında bu felâket ilk kez evimizin içinde oluyor. Ruhun, cinin ne olduğunu bilmeyen insanlar, onların kötülüklerinden korunmuş yaşıyorlar. Bu gizli kuvveti siz kendi kuruntunuzla, kendi davranışlarınızla, kendi düşüncelerinizle, kendi kendinizi alıştırmalarınızla yarattınız.

Hangi manevi varlığın yardımına sarılacağını bilmeyen hanımefendi yine bir otomobil getirterek Battalzade'den medet ummaya koşmak istedi. Araba, Nuhkuyusu semtinden geçerken yine o mahut kocakarıya rasladılar. Kendilerini tanıyan kadın, otonun arkasından yırtıla yırtıla bağırıyordu:

— Hanımefendimiz nereye?

Hanımefendi arabayı durdurtarak cevap verdi:

— Şeyh Battalzade Abdüsselâm Efendi'yi görmeğe gidiyorum...

— Boşuna gitmeyiniz.

— Niçin?

— Sizlere ömür...

Mahinur Hanım bu kısacık sözün anlamını birden bire kavrayamıyarak:

— Ne demek istiyorsunuz?

— Cenazesini dün kaldırdılar...

Bu kötü haber hanımefendinin beyninde bir yıldırım etkisi yaptı. Şeyhin ölümü Talât Bey'in attığı kurşunun sonucu olması ihtimali kadının kafasında bir alev gibi parladı. Hep bu uğursuzlukların büyük ölüye edilen hakaretten ileri geldiğini düşündü. Ama bu da nasıl olurdu? Ölü babaya sıkılan kurşunun diri oğlu yaralaması... Anlaşılmaz bilmece.

Hanımefendi tutulduğu üzüntünün baygınlıkları içinde köşke döndü.

Bir gece dayanılmaz üzüntüler içinde bitkin düşen karı koca biraz dalar gibi olmuşlardı. En derin uykularda bile onların felâketi bekleyen kulakları kirişte bulunuyordu. Bu dünyadan öbürüne geçeceğini haber verdikleri Şehamet'i bu iki kudurmuş rakip aralarında nasıl paylaşacaklardı?

Bu anlaşılmaz rekabet davası dirilikten ebediyete mi geçiyordu?

Uykuları arasında hazin bir sesin titremesi kulaklarını gıcıkladı. Uyandılar. Sersemce birer kafa ile dinlediler. Bebek ağlıyordu, annesi hemen beşiğe eğildi. Masumu yerinde bulamadı. Boğazlanmaya götürülen bir kuzucağızın yalvarmasını andıran bir ağlama. Bu şikâyetli sesin arkasından koştular. Sofada kundak, kendi kendine uçan bir balon gibi havada harman çeviriyordu.

Yılanın ağzından yavrusunu kurtarmağa atılan bir kartal gibi Şehamet, bir ürperti halinde, âdeta kanatlandı. Ve uçtu. Kundağa sarıldı. Kucağında bebekle birlikte yere düştü. Çocuk ağlıyordu. Ama annesinin sesi kesilmişti. Nefesi bile duyulmu-

yordu. Boş yere nabızlarını aradılar. Hiç bir vuruş hissedilmedi. Hemen üç dört doktor birden çağırıldı. Suni teneffüs yaptırıldı. Fayda vermedi. Kötü ruhlar Şehamet'i kendi dünyalarına almışlar, bu sevgili kadını genç eşinden ve yavrusundan ebediyyen ayırmışlardı.

Orhan'da bir delirme öfkesi baş gösterdi. Havaya yumruk sıkarak kükreyordu:

— Ölümle Şehamet'i benden ayıramazsınız. Dünya ve ahrette ebediyyen o benimdir. Siz daima hüsran cehenneminde kalacaksınız. Hayatıma kasıt tehdidinizden korkmuyorum. Şimdi nöbet bende. Siz çağırmadan ben geleceğim.

Köşkün içi muharremin onundaki Valde Hanı görünümü aldı. Sine döverek bağrışa bağrışa ağlaşıyorlardı.

Orhan, kan çanağına dönmüş kırmızı gözlerinden sızan damlalar arasında yine haykırıyordu:

— Bu ölüm başka ölümlere benzemez. Bu eşsiz bir şehitliktir. Bu cenaze çok özel bir törenle kalkacaktır.

Bahtsız koca yatak odasını siyah panolarla kaplayarak, Frenklerin deyimince bir «chambre mortuaire» haline koydu. Cesedin yatağını birçok yanar mumlarla çevirdi. Ve üzerine güzel kokulu çiçekler yığdı. Cenaze odasına kardeşi Turhan'dan başka kimseyi sokmuyordu. Bir gece böyle geçti. İki gece böyle geçti. Üçüncüsü geldi çattı.

Cenazenin mateme boğulmuş sahipleri:

— Müslüman ölüsü böyle günlerce evde kalmaz.

İtirazıyle kıyameti koparıyorlardı. Ama Orhan, elinde revolverle ölünün odasının kapısında bekleyerek:

— Her kim içeriye girmek cüretine kalkarsa anamı babamı tanımam, üzerine ateş ederim.

Tehdidiyle duvarları çınlatıyor ve kanlı dönüz gözleri, sözünü tutacağından çekinmiyeceğini anlatıyordu.

Sonunda dördüncü gece, cinnet getirdiğine inanılan çocuğa yanaşarak elinden silâhı alındı, odaya girildi. Asıl şimdi en büyük şaşkınlıkla herkesin benzi sarardı. Döşek bomboştu. Cenaze ortadan kaybolmuştu.

Ölü ne oldu?

Sorusuna mecnun koca şu cevabı veriyordu:

— Ruhlar göğe kaldırdılar.

— Aman yarabbi... Nasıl kaldırdılar?

— Melek alayı törenle götürdü...

Talât Bey bir haşhaş çiçeği kızartısıyle haykırıyordu:

— Göğe ölü uçtuğunu Hazreti İsa efsanesinden sonra ikinci defa senden işitiyoruz Orhan...

— Efsane değil gerçek...

— Gerçek, hiç bir zaman bu okuduğunuz kitaplardaki kadar iftiraya uğramamıştır.

— Şehamet'in arkasından ben de uçacağım, o zaman inanırsınız...

— Melekler alayına karışacaksın demek?

— Hayırlı ruhların elinden kapmak için kötüler Şehamet'in cesedine hücum ediyorlar. İyi ruhlara yardıma uçacağım.

— Zavallı divane, zaten denklemden eksik olan bir aklın vardı, onu da büsbütün yitirdin. Cesedi uçuran melekleri gördün mü?

— Evet... Gördüm... Kanatlı gök yaratıkları...

— Vah vah Orhan, genç yaşında sana da yazık oldu...

— Ben görürüm. Seziş gözüm açıktır. Kalabalık ruhların arasında Sakıp Cemal ile Ulvi Nadir'i tanıdım. Şehamet'i ilkin onlar kucaklayıp kaçırmak istiyorlardı. İyi ruhlar imdada yetiştiler. Karımı kötülerin elinden kurtardılar...

Talât Bey derin bir teessüf düşüncesiyle başını önüne eğerek:

— Ruhlarla içli dışlı olmanın sonucu içler acısı...

İsa'nın göğe uçmasını akıl ve idrak kabul edemezken, peygamber olmayan bu bahtsız kadının, ölümünden sonra uçtuğuna nasıl inanılacak?

Ruhlar tehditlerindeki kudretlerini bir daha ispat ettiler. Şimdi ölüm nöbeti Orhan'a gelmişti. Zavallı gencin canından önce aklını almışlardı. Onun da başını yedikten sonra kimi öldüreceklerdi? Aile fertlerine birer birer tırpan mı atacaklardı?

Yine Talât Bey'le Dilâver baş başa verdiler. Dayı bey bu çocuktan başka dertleşecek bir kafadar bulamayarak ondan soruyordu:

— Oğlum, bu acı olduğu kadar garip felâketlere sen ne diyorsun?

— Hayret efendim, hayret...

— Hayrete kapılarak bu sırların üzerine göz yummaya gelmez. Gerçeği araştırmayı sürdürmeliyiz...

— Ben de bu düşüncedeyim ama nasıl bir araştırma yolu bulup izleyebileceğiz?

— Önüme Cenabı Hak imzalı gökten bir tasdikname inse, Şehamet'in na'şı gökyüzüne çekildiğine beni inandırabilmek mümkün değildir.

— Ben de bu imkânsızlığın inadından beynimi kurtaramamaktayım... Ama cesedi ortadan nasıl yok ettiler? Kimya yoluyla eritip külünü havaya mı üflediler?

— Ne yaptılarsa yaptılar... Meğerse ruhlara bu güzel kadının ruhu değil, bedeni de gerekmiş.. Hiç bir akıl endazesine gelmeyen garip haller, garip... Orhan na'şı uçuran melekleri gördüğünü söylüyor. Olayda Turhan da birlikte bulunuyordu. Onun da bir ağzını arasana bakalım, iki kardeşin ifadeleri biribirini tutacak mı?

— Turhan kokain düşkünlüğüyle kardeşinden beter harap bir hal aldı.

— Bu çocuk dışardan kimse ile görüşmez. Kokain düşkünleriyle tanışmazken nasıl oldu da bu zehire vücudunu alıştıdı?

— Bir çürük dişini tedavi için Beyoğlu'nda bir dişçi, diş etine pamukla kokain koymuş. Turhan Bey bu ilâçtan pek üstün bir haz, bir ferahlık duymuş... Bu neşeyi tekrarlamak için gizlice ve yüksek fiyatla kokain arayıp bulmuş, şimdi bu keyfin en yaman bir tutkunu olmuş.

— Bu çocuğu taşkın bir neşe halinde bulup da söyletsek, bu uçma efsanesiyle ilgili belki bir ip ucu yakalayabiliriz.

— Vakti vaktine uymaz ki... Şimdi bakarsınız, etrafını cennet görür. Sonra melankolikliğin en kara derinliklerine gömülür... Bugün bakarsınız ki sakin bir köşe arar. İnsanlardan kaçar. Öbür gün kanuşmak için adamın peşini bırakmaz. Ucu bucağı gelmez konular tutturur... Daha geçen hafta bana kokainin felsefesini yaptı. Çok tuhaf, çok...

— Ne diyor?

— Feylesoflar boşuna yürüyorlar. Yaratanın varlığının ne olduğunu ben keşfettim, diyor.

— Ne imiş?

— Allah kokain imiş.

— Hezeyanın büyüğü...

LVI

GÖKTE UÇAN ÖLÜLER YERDE BULUNUYOR

Şehamet'in cesedi göğe uçtuğu yalanının üzerinde acaba tereddüdüyle bir saniye bile durmak yersizdir. Bu olay hiç, hemen hiç düşünmeden hemen kesinlikle reddedilecek büyük efsanelerden biridir. Buna kuşku yok... Ama cesede ne oldu? İşte soruşturulması gereken zorluk... Bu gerçeği nasıl anlamalı?

Bu önemli sırrı Orhan'dan sonra yalnız Turhan biliyordu. Çünkü na'şın, ileri sürülen uçması anında iki kardeş bir odada bulunuyorlardı. Bir gevezelik yolu bulup da bu kokainomanı nasıl söyletmeliydi?

Talât Bey sordu:

—Dilâver, oğlum, sen bu çocuğun neşeli ya da melankolik zamanlarını bilirsin...

— Evet... Sabahları zehir gıdasını aldıktan sonra neşelidir. Ustalıkla ağzını arayarak onu söyletebiliriz...

Bir sabah, sarhoşluğunun tam taşkın bir anında Turhan'ın yanına gittiler.

Talât Bey keyif sormaktan başlayarak:

— Nasılsın oğlum?

Turhan bir ince dal üzerinde tünemiş kuşun göklere yan bakan davranışıyle çevresini süzerek:

— İyiyim dayıcığım, o kadar iyiyim ki bundan daha iyi olmak dünyada kabil değildir.

Ev halkını boğan bu matem havası içinde Turhan bu kadar nasıl iyi olabiliyordu? Şüphesiz ki bu, düşkünlerinin yüreklerinden bütün sıkıntıları silen zehirin verdiği geçici, yalancı bir neşe idi... Kokainomanın bu neşesini pöhpöhleyecek birkaç lâkırdıdan sonra maksada gelerek sordu:

— Şehamet'in cesedinin göklere nasıl uçtuğunu merak ediyoruz... Tanığı olduğun bu mucizeyi bize anlatır mısın?

Turhan geniş bir gülümsemenin süzgünlükleri içinde:

— Bunda merak edilecek bir şey yok...

— Bu harika nasıl oldu?

— Hazreti İsa göğe nasıl uçtuysa, mirac-ün-nebiy nasıl olduysa, Şehamet de öyle havalandı gitti. Demedim miydi size?

— Onlar peygamber...

— Peygamberler de insan değiller mi? Bir insan uçtuktan sonra, ikincisi, üçüncüsü niçin uçmasın?...

Talât Bey'in hep böyle olaylarla karşılaşa karşılaşa gerilen sinirleri artık takammülün sonuna gelmişti. Kendini tutamadı, bağırdı:

— Bu evin içi cinler, ruhlar, ölüler yuvası oldu. Şimdi de damında uğursuzluk baykuşları ötüyor. Böyle bir olay iki kardeş arasında sır olarak kalamaz. Kanun karşısında cezası büyüktür. Söyle, ölüyü ne yaptınız?

— Uçtu diyorum Dayı Bey, uçtu...

— Etten, kemikten bir ceset kanatlanıp da uçamaz. Yalan söylüyorsun, yalan...

— İlk uçan ceset Şehamet'in olaydı buna inanmayabilirdiniz. Öncekilere inanmamak din bakımından günah sayılıyor da bunu niçin aklınız kabul etmiyor?

— Bu ölüyü ortadan yok etmek, işlenmiş bir cinayeti saklamak korkusundan ileri gelir.

— Biz cinayet kabul etmeyiz. Şehamet'i öldüren de onlar, yatağından kapıp kaçıran da onlar.

— Bir mahkeme karşısında bu garip ifade ile sorumluluktan kurtulabilir misiniz?

— Gariplik sözlerimin neresinde?

— Bir ölünün uçması ya da uçurulmasından daha garip ne olabilir?

— Bu olay aramızda tek kalmıyacak, yakında aileden bir kaç kişi daha uçurulacaktır. İşte size haber veriyorum. Nasıl uçtuklarına dikkat ediniz, gerçeği anlarsınız?

— Bu acayip sözlerinle beni büsbütün korkutuyorsun, Turhan...

— Acayip değil Dayı Bey, hiç acayip değil... Bu dünyada ya her şey acayiptir, ya da hiç bir şey acayip değildir.

— Bu ekstra mantığı anlamak için ben de akıl terazimin bir gözüne birkaç gram kokain koymalıyım...

— Bu zekâ tozuyle siz de beyninizi nurlandırırsanız o zaman büyük sırrın içyüzüne erersiniz. Çabuk anlaşırız...

— Sevgili yeğenim, bir yolunu bulup beni de uçurabilir misiniz?

— Uçmak göksel aşamaların en büyüğüdür. Dünyalılardan pek az kişilere nasip olan bir şeref...

Talât Bey, bu uçma sırrına ermek için çok uğraştı. Turhan'ın ağzından sonu saçmaya varan sayıklamalardan başka doğru bir söz alamadı...

Aile fertlerinden daha uçurulacaklar da varmış... Bu ihbarın gerçek alanında yeri bulunmayan bir hezeyandan başka bir şey olmadığına kuşku yok. Ama ortada, yok edilmiş bir cesedin zihinleri iğneleyen müthiş bır sırrı var.

Bu dehşetin verdiği heyecanla aile halkı biribirine giriyordu. Evdekilerin içinde bu idam mahkûmları kimlerdi? Hanımefendi hep bu felâketleri kardeşi Talât Bey'in kurşunuyle ölen Abdüsselâm'ın mânevi intikamından biliyordu...

Kızlarının ölümünden bir türlü teselli bulamayan ana baba, cesedin esrarengiz bir biçimde yok olmasından dolayı pek büyük bir acı içindeydiler. Şimdi nöbet kime gelmişti? Oğulları Keramet'i de mi kaybedeceklerdi? Gelinleri Leman hâlâ ölümünü sayıklayıp duruyordu. Keramet'in karısı ruhların geciktirdikleri bu idamı hızla gerçekleştirmek için birkaç girişimde bulundu ama zamanında yetişerek kurtardılar.

Abbdüllâtif Efendi ailesi, bu uğursuzluğun kendilerinden mi, yoksa ötekilerden mi geldiğini bilemiyorlardı. Ortada bir gerçek varsa o da iki ailenin birleşmesinden sonra felâketin büsbütün alevlenmiş olmasıydı.

Kızlarının kaybını oğullarını kurtarmakla karşılamış olabilmek için toruncukları Süphan'ı baba annesine bırakarak Leman'dan, böylelikle Velittin Paşa ailesinden uzaklaştılar...

Turhan kullandığı zehirle beynine açılan suni cennet köşelerinde, yani gerçek hayattan hemen habersiz yaşayan, vakti vaktine uymaz bir kokainoman... Leman her an ölümünü bekleyen zavallı bir kaçık...

Orhan, karısının kaybıyle düştüğü derin kasvetin ıstırabını yenebilmek için kolunu kardeşinin boynuna atarak o da kendini kokaine verdi. İki kardeş, bazan kapısını içeriden kilitledikleri bir odaya kapanarak saatlerce kimseye görünmüyorlar. Bazan da esrarengiz bir kayboluşla ortadan sır oluyorlardı...

İki kardeş arasında önemli bir sır dönüyor ve bundan Dilâver'e hiç bir şey sezdirilmiyordu. Orhan, kendisiyle konuşulamıyacak derecede bir zihin derbederliğine, korkunç bir akıl perişanlığına düşmüştü.

Dilâver, vakit vakit Turhan'ın neşeli ve oldukça iyi bir zamanını kollayarak ustalıkla ağız aramak için yanına gidip soruyordu:

— İki kardeş, vakit vakit ortadan nereye kayboluyorsunuz?

— İki kardeş arasındaki önemli bir sır, üçüncü birine açılamaz.

— Eskiden ben de sizin kardeşiniz değil miydim? Şimdi üçüncü kişi mi oldum?

— Sen koka kullanmıyorsun. Bu maddi dünyaya bir pranga malıkûmu gibi kakılmış bulunuyorsun. Manevi dünya ile bir alış verişin yok. Orhan sıkça sıkça öbür hayata geçmek zorundadır.

— Bu zorunluk nereden geliyor?

— Bilmiyor musun?

— Hayır.

— Kardeşim öbür dünyaya Şehamet'le görüşmeğe gidiyor...

— Sen de beraber mi?

— Bazan.

— Bu göksel gezide ben de size yoldaş olamaz mıyım?

— Asla.

Dilâver, uğraşıyor, uğraşıyor, bilmecenin düğümünü gevşetecek bir söz alamıyordu. Gömülecek bir cesedi havaya uçuran, bundan ötürü uyandırdığı derin merak oranında müthiş bir sırrın karanlığı altında zavallı çocuk ezilerek bunalıyordu.

Hal böyleyken bir gün Orhan da ortadan bütün bütün kayboluverdi. Bir gece görünmedi. İkinci akşam nerede olduğu

bulunmadı. Üçüncü gün köşkün içini çok acıklı bir matem sardı. Herkes ağlarken Turhan gülerek diyordu ki:

— Niçin bu kadar gözyaşı döküyorsunuz?

Annesi boğula boğula inliyordu:

— Kardeşin nerede, söyle?

— Şehamet'in yanına gitti. Öbür dünyanın havasından hoşlandı. Orada kaldı. Artık buraya dönmeyecek...

— Sen çıldırmışsın. Bizi de deli edeceksin. Bunlar nasıl lâkırdı oğlum?

— Bunlar Türkçe lâkırdı anneciğim. Niçin anlamıyorsunuz? Öz dilinizi unuttunuz mu?

Turhan'ın kafa kemiği içinde müthiş bir sır var. Bu gerçek anlaşılıyor. Cesedin nasıl kaybolduğunu ve Şehamet'in arkasından Orhan'ın nereye gittiğini o biliyor amma bu kokainomanı nasıl söyletmeli?

Dilâver bu önemli sırrı izlemek için gece uykularını feda etmeğe kadar her zahmeti, her yorgunluğu göze aldırmaya karar verdi. Herkes döşeklerine girdikten sonra bu perili evin geniş sofalarında, koridorlarında yalnız bir bekçi gibi dolaşıyor. Ve özellikle Turhan'ın yattığı odanın kapısını gözlüyordu.

Orada bir gece hafif bir kapı gıcırtısı işitti. Hemen bir pencere perdesinin arasına sindi. Ortalığın zifir gibi karanlığına alışan gözleri eşyayı hayal meyal seçebiliyordu.

Kulak verdi. Etrafı dikkatle dinledi. Gıcırtının Turhan'ın kapısından geldiğine kuşkusu kalmadı. Çok geçmedi, o yönden bir gölge belirdi. Gölge gittikçe yaklaşıyordu. Boy bos o... Tastamam Turhan'ın kendisi... Ama bu kokain delisi çocuk gece yarısı böyle bir hayalet sessizliğiyle nereye gidiyordu?

Dilâver, kaç zamandır köşkte dönen müthiş sırların izi üzerinde bulunduğunu anlayarak sevindi. Kendini gizleyebilecek bir uzaklıktan, hırsız adımlarıyle gölgeyi izlemeğe başladı.

Üst katın merdivenlerinden indiler. Bir merdiven daha, bir merdiven daha... Bodrum katına geldiler. Bu katın en kuytu bir ucunda mahzenlere inen paslı bir demir kapı vardı. Burasını paşa, yangın, hırsız, siyası ve her türlü tehlikelere karşı - bankalara emniyet edemediği - servetinin önemli bir kısmını saklayabilmek için yaptırtmıştı. İlk mahzenden sonra, biribirin-

den ağır demir kapılarla ayrılmış bir ikincisine, bir üçüncüsüne inilirdi...

Bu penceresiz, yeraltı taş odalarında artık servet diye saklanan bir şey yoktu. Evin bölümlerinden olduğu unutulan bu mahzenler, büsbütün terk edilmiş bulunuyordu. Yıllardan beri kapılarının açıldığı bile yoktu.

Oraya kadar karanlıkta yürüyen Turhan, şimdi cebinden çıkardığı bir elektrik lambasının yardımına gerek duydu. Paslı kanatın önü birden aydınlandı. Söveden sarkan örümcek ağları görünüyordu...

Yine cebinden aldığı koca bir anahtarı kilite soktu. Kollarının bütün gücüyle çevirdi. Bu yeraltı kapısı sessizliğin bozulmasından yakınır gibi boğuk bir sesle inleyerek açıldı.

Aman yarabbi, yıllardan beri insan ayağı basmayan bu mezarımsı karanlıklarda ne sırlar gizliydi? Dilâver'in bütün vücudunda bir dehşet titremesi gezindi...

Yalnızlığından emin bulunan Turhan, dış kapıyı aralık bırakarak içeriye girdi. Öbür kapılardan geçerek son mahzenin derinliğine iniyordu.

Dilâver, görünmemek için kendini ışıktan koruya koruya onu izliyordu. Son demir kapı açıldığı zaman bu güherçileli duvarlardan damlayan rutubet arasında çürümüş bir leş kokusu saçıldı. Dilâver'in burnuna dolan bu zehirli hava ağır bir bulantıyla birlikte başını döndürdü. Hemen düşecek gibi olarak kendini toplamaya uğraştı...

Bu korkunç mağaranın, burunlara verdiği öldürücü tiksintiden çok, gözlerin önüne serdiği manzara müthişti...

Şehamet'le Orhan'ın çürümüş cesetleri birbiri üzerinde yerde yatıyordu...

Dilâver, birden bire ortaya çıktı. Bir tragedya aktörü kızgınlığıyle ellerini havaya kaldırarak:

— Bu ne, Turhan?

Kokainoman üzüntülü bir gülümsemeyle cevap verdi:

— Ne olacak... her canlıyı bekliyen son...

— Katil çocuk, Allahtan önce annene ne cevap vereceksin?

— Ben katil değilim. Yanlışını düzelt.

— Bu düzeltme sana düşer.

— Şehamet herkesin gözü önünde öldü. Onun katili, kendine âşık olan ruhlardır...

— Peki, ceset bu mahzene nasıl indirildi?

— Orhan: «Ben sevgili karımı toprağa gömemem. Onu kendi yaşadığım evde saklayacağım, göreceğim geldikçe gidip yüzüne bakacağım» dedi. Ölüm gecesi herkes uykudayken cenazeyi gizlice ikimiz bu mahzene indirdik. Ve bu sırrı aramızda saklamaya karar verdik...

— Ya Orhan'ın ölüsü buraya nasıl geldi?

— Orhan ölünce cesedini karısının yanına indirmemi bana vasiyet etmişti. Ama buna hacet kalmadı. Orhan bir gece ortadan kayboldu. Kendini her yerde aradım. Bulamayınca bu mahzene indim. Onu, karısının na'şı üzerinde ölmüş gördüm...

— Niçin bu felâketi ailene bildirmedin?

— Kardeşimin vasiyetine uymak için... O bana: «Ben ölürsem cesedimi karımın yanına indir. Bu ev içindeki mezarımızı kimseye bildirme, bizim türbedarımız ol...» demişti.

11 ağustos 1932

Heybeliada

SON

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

Doğumunun 100. yıldönümünde, bugünün diliyle seri halinde yeniden yayınlamaya başladığımız romanlarından ilk çıkan kitaplar şunlardır.

ACI GÜLÜŞ	10	Lira
AŞK BATAĞI	7,5	»
BEN DELİ MİYİM?	12,5	»
BİLLÛR KALP	10	»
BOŞANMIŞ KADIN	2,5	»
CADI	7,5	»
CAN PAZARI	10	»
CEHENNEMLİK	10	»
DELİ FİLOZOF	10	»
DİRİLEN İSKELET	10	»
DÜNYANIN MİHVERİ KADIN MI, PARA MI?	7,5	»
EFSUNCU BABA	4	»
EŞKIYA İNİNDE	8	»
ETİ SENİN KEMİĞİ BENİM	5	»
GÖNÜL BİR YELDEĞİRMENİDİR	10	»
GÖNÜL TİCARETİ	5	»
GULYABANİ	5	»
HAKKA SIĞINDIK	5	»
HAYATTAN SAYFALAR	4	»
HAZAN BÜLBÜLÜ	5	»
İFFET	5	»
İKİ HÖDÜĞÜN SEYAHATİ	2,5	»
İNSANLAR MAYMUN MUYDU?	10	»
KADIN ERKEKLEŞİNCE	2,5	»
KADINLAR VAİZİ	2,5	»
KAYNANAM NASIL KUDURDU?	5	Lira
KESİK BAŞ	7,5	»
KOKOTLAR MEKTEBİ	8	»
KUYRUKLU YILDIZ ALTINDA BİR EVLENME	5	»
MELEK SANMIŞTIM ŞEYTANI	4	»
METRES	12,5	»
MEZARINDAN KALKAN ŞEHİT	7,5	»
MUHABBET TILSIMI	6	»
MÜREBBİYE	7,5	»
NAMUSLA AÇLIK MESELESİ	3	»
NİMETŞİNAS	6	»
ÖLDÜREN ÖPÜCÜK	4	»
ÖLÜLER YAŞIYOR MU?	10	»
ÖLÜM BİR KURTULUŞ MUDUR?	5	»
SEVDA PEŞİNDE	10	»
SON ARZU	7,5	»
ŞEYTAN İŞİ	4	»
ŞIK	4	»
ŞIPSEVDİ	15	»
TESADÜF	8	»
TORAMAN	5	»
TUTUŞMUŞ GÖNÜLLER	8	»
TÜNELDEN İLK ÇIKIŞ	3	»
UTANMAZ ADAM	10	»

Diğer kitaplar hazırlanıyor.

FİYATI 10 LİRA